

I. ETICA MORAVURI POLITICE MENTALITĂȚI

1918-1940

I. ETICA MORAVURI POLITICE MENTALITĂȚI.....	1
1918-1940.....	1
LD : pentru Motto (nenumerotat) :.....	7
Ricoeur /.....	7
▣ Progres- Ambiguitate - Speranță.....	7
▣ Teologia istoriei.....	7
1.) Dimitrie Gusti, <i>Partidul politic</i> , 2 dec.1922.....	8
▣ Partidul.....	8
▣ Șeful -.....	8
▣ Oligarhia de partid.....	8
▣ Lupta pentru putere.....	8
▣ Propaganda politică.....	9
2.) Nicolae Iorga , <i>Doctrina naționalistă</i> , 1923 (Conferința la ISR).....	9
▣ Rădăcinile istorice ale naționalismului.....	9
▣ Naționalismul ardelenesc , naționalismul regățean.....	9
3) C.Rădulescu-Motru, <i>Progresul în doctrina conservatoare</i> , 17 dec.'22,(p. 47- 64)...	10
▣ Conservatorismul românesc.....	10
4.) <i>Rezoluția</i> Congresului PNR, 24 aprilie 1920.....	10
5.) Mihai Popovici, <i>Solidarismul politic</i> , 3 iun.1923 ,p.251- 265.....	11
▣ Individ - Societate.....	11
▣ SOLIDARISMUL.....	11
▣ Națiunea.....	12
▣ Solidaritatea națională.....	12
6) Virgil Madgearu, <i>Doctrina țărănistă</i> , 21 ian.'23, pag. 65- 87.....	12
▣ Țărani - intelectuali.....	12
▣ Țărani -intelectuali.....	12
7.) Geza Kiss, <i>Ideologia și tendințele minorității maghiare</i> , 13 mai'23.....	13
▣ Statul național - minoritatea maghiară.....	13
▣ Criza interetnică.....	13
8.) Iuliu Maniu, "Cauzele prăbușirii fostului regim",1940.....	13
9.) M.I.Costian, <i>Regele Carol II si partidele politice</i> ,1933.....	13
▣ Înălțurarea lui Carol.....	14
▣ Criza gov.Maniu , oct.'30.....	14
▣ Criza gov.GGMironescu . apr.'31.....	14
▣ Guvernul Iorga -Argetoianu , apr.'31.....	15
▣ Criza guvernului Iorga-Argetoianu . mai'32.....	16
▣ Concluzii:necesitatea partidelor.....	16
▣ Eșec Titulescu. mai'32.....	16
▣ Titulescu și partidele.....	16
▣ Guvernul Vaida ,alegerile din 1932 (pag.128-134).....	17
▣ Criza gov.Vaida. oct.'32.....	18
Noul Guv. Maniu.....	18
▣ Noul guvern Vaida.....	18
▣ Afacerea Skoda(pag.151-154).....	19
▣ Vaida ca președ. PNȚ , mai'33.....	19
▣ Regimul PNȚ.....	19
10.) Teodor Cudalbu,"Scăderile morale ale Partidelor politice de astăzi",1935.....	20
▣ Pulverizarea partidelor.....	20
▣ Destrămările de după război:.....	20
▣ Cauzele destrămării partidelor.....	20
▣ Partidul Național Ardelean (pag.27/28).....	21
▣ Greșelile partidelor politice.....	21
11.) Gh.N.Leon ," <i>Politica economică a PNL</i> ",1932 (pag.28).....	21
12.) Dem.I.Dobrescu, "Păcatele Dictaturii și păcatele Democrației",1935.....	22
▣ Recurs la îndoială și toleranță.....	22
▣ Ignoranță, dogmatism.....	22

▣	Democrație / Dictatură.....	22
▣	Dictatura	23
▣	Capcanele dictaturii (pag.13 /14).....	24
▣	Păcatele democrației. (pag.14-23).....	24
	I.CORUPȚIA.....	24
	II.POLITICIANISMUL.....	25
	III. DEMAGOGIA.....	25
▣	Drepturile cetățenești (pag.22-24).....	26
13.)	Dim.Drăghicescu,"Evoluția ideilor liberale " și "Apel " către tineri....1921.....	26
▣	Partidul Poporului.....	26
▣	Partidul Țărănist.....	26
▣	Part.Naț.Rom.din Ardeal.....	27
▣	PNL.....	27
▣	Dreptate și solidaritate.....	27
▣	Tineri-Bătrâni.....	27
▣	Consecințele votului universal " (57-64).....	28
14.)	Simion Mehedinți,"Partidele politice și statul corporativ",Conf.12 dec .1931.....	28
▣	România bolnavă . (pag.3-5).....	28
▣	Ruinarea finanțelor (pag.5/6).....	29
▣	Ruinarea agriculturii (pag.8-11).....	29
▣	Ruinarea Școlii (pag.12/13).....	29
15.)	Dim .Drăghicescu,"Partide politice și clase sociale", București,1922.....	29
▣	Responsabilitatea cercetătorului.....	30
▣	Arta politică.Rolul personalității.....	30
▣	P.N.L.....	30
▣	P.Țărănesc.....	31
16.)	George Strat,"Considerațiuni asupra proletariatului ",1930.....	31
17.)	Cezar Papacostea , "Ștefan Zeletin ,viața și opera",1935.....	32
18.)	Ștefan [Motaș] Zeletin (preluate dela Cezar Papacostea,1935).....	32
19.)	Ștefan Zeletin, " <i>Burghezia română</i> ",1925.....	32
▣	Spiritul criticist junimist.....	33
▣	Prejudecăți antiburgheze.....	33
▣	Forme fără fond.....	33
▣	Junimiștii, socialiștii	33
▣	Mentalitate agrară- europeanizare rapidă	33
▣	Birocrația română.....	33
▣	Spiritul critic	34
▣	Reacțiunea culturală (pag.216-).....	34
20.)	Const.Garoflid, "Chestia agrară din România ",1920.....	34
▣	Țăranul român.....	34
21)	Șt.Zeletin," <i>Neoliberalism</i> " ,1926.....	35
▣	Agrarianul.....	35
▣	Burghezia.....	35
▣	Țăranul.....	35
▣	Plutocrația	36
▣	Plutocrația nouă.....	36
▣	Ardeleni-regăteni.....	36
22)	Constant Georgescu , "Vint.Brătianu.Viața și opera",1936.....	36
▣	Omul politic și de stat [văzut de Constant Georgescu].....	37
▣	Demnitate națională (p.635-637).....	37
23)	P.P.Negulescu, " <i>Partidele politice</i> ",[1923],1926.....	37
▣	Fenomene de psihologie socială :	37
▣	Consecințele războiului.....	38
	Partidele politice.....	38
24)	M.Manoilescu, "Rostul și destinul burgheziei românești",1941.....	38
▣	Birocrația română	38
▣	Educația politică a națiunii.....	39
▣	Psihologia și stilul de viață a burgheziei românești (capit. XI).....	39
I)	Valori burgheze egoiste . (p.299---).....	39
1)	Rangul . Rangofilia românească. (p.300).....	39
	Scara politică / Scara intelectuală / Scara averii /.....	40

2)"Intelectualismul" (p.302) constituie o psiune,o prejudecată,o manie.....	40
3) Confortul. (p.305).....	40
4)Securitatea. (p.307-309).....	40
5)Credința.....	40
▣ Forțele latente ale tradiției : creștinismul, naționalismul	40
1) Ortodoxia	40
2) Naționalismul.....	41
25) M.Manoilescu, " <i>Partidul unic</i> ",[1937],1941.....	41
▣ "Cetățeanul " liberal - "soldatul" politic.....	41
▣ Spiritul militar și spiritul civic.....	42
▣ Contingentele politice ale tineretului.(p.160--)......	42
26) Alex.Papacostea, " <i>România politică</i> ",1906-1925.....	42
▣"Antinomiile politice ale României Vechi" (p.169--)......	42
▣ Regionalismul și partidele politice (oct.'22),p.237-239.....	42
27.)Cezar Papacostea,"Între doctrinele și practica partidelor politice",1926.....	42
▣ Maniere politice.....	43
▣ Invectivele și limbajul vulgarizator politic.....	43
▣ Discuție doctrinară livrescă (înCameră sosește Madgearu).....	44
▣ Regionalismul - eroare istorico-politică.....	44
28.) Al.Vaida Voevod, " <i>Regionalism,autonomie,și suveranitate de Stat</i> ",1940.....	44
29.) Iul.M.Peter,(ex primar general al Capitalei).....	45
▣ Stăpânire -popor.....	45
▣ Democrație, pluralism politic.....	45
▣ Mentalitățile românești provinciale	46
▣ Instabilitatea legislativă administrativă. (vezi fișier Justiție).....	46
▣ Nocivitatea pluri- partidismului.....	46
30) Camil Petrescu, " <i>Sensul restaurației</i> " ,1940.....	46
31.)Teof.Sidorovici,(comandant) " <i>Straja Țării</i> " ,1940.....	47
32) Prof.N.Ionescu-Sisești." <i>Criza tineretului</i> ",1940 (p.211-230).....	47
33.) Pan Halippa, " <i>Partidul național-țărănescu</i> " ,1936.....	48
34.)Teofil Sauciu Săveanu, " <i>Național -Țărănismul Bucovinei</i> ",1936.....	48
35.) C.Rădulescu -Motru, " <i>Psihologia poporului român</i> ",1938.....	49
▣ Fondul biologic.....	49
▣ Individualismul-colectivism ?.....	49
▣ Neperseverența.....	49
▣ Indisciplina muncii.....	50
▣ Lipsa spiritului comercial.....	50
▣ Spirit "românesc" ? spirit "burghez" ?.....	50
▣ Mentalitatea tinerimii.....	51
▣ Concluzii	51
36) C.Stănescu,Elisabeta Constante, " <i>Asistența socială</i> " ,1938.....	51
▣ Asociații private	52
37) C.Enescu , " <i>Viața politică a României</i> ",1938.....	52
▣ Specificul vieții politice.....	52
▣ "Formă fără fond" (p.943-944).....	52
▣ Partidul politic.....	52
▣ Administrație	53
38.) Cezar Petrescu , " <i>Domnia Regelui Carol al II-lea</i> " ,1938.....	53
▣ Avertismentul , verdictul "conservator"	53
▣ Restaurația sub semn "conservator"	54
▣ Disoluția regimului de partide.....	54
▣ Criza tineretului - criza educației	54
▣ Generația "Carol II".....	55
39) Iuliu Maniu- Antonescu , <i>scrisori</i> , 1940-1942.....	55
▣ Regim democratic -regim totalitar.....	55
40.) Ion Antonescu , Răspuns lui Maniu și C.I.C.Brătianu [aproape 100 pag.] ,.....	56
41) Ion Antonescu,Răspuns lui Maniu și Brătianu, toamna 1943.....	57
▣ Detronarea lui Carol.....	57
42.) Grigore Malciu ,("Informația zilei") Scrisoare către Maniu, 21 nov.1943.....	57
▣ Maniu.....	57
43.) Instrucțiuni ale C.Ex. PNL ,către organiz. jud.,?oct. 1926.....	58

I.Brătianu / '26.....	58
▫ Educația cetățenească	58
▫ Principiile liberale ale educației cetățenești	58
▫ Principiile țărăniste ale educației	59
44.) Zotta,N.Tulceanu,"Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934	
.....	59
▫ Partidul Național Liberal (președ.Const.I.C.Brătianu) (p.54-62).....	59
▫ Programul de guvernământ (aprobat de C.C.PNL la 1 oct.1933)(Cf."Viitorul",3 oct.'33).....	59
45.) Declarațiile lui GH.Brătianu, 1 [?]nov..1937	60
46.) Manifestul Guv.Tătărescu,22 nov.'37.....	60
▫ Acțiunea de despoliticianizare.....	60
47.) N. Costăchescu,Expozeu,lași ,22 nov.'37.....	61
▫ PNȚ- Fr.Românesc.....	61
▫ Maniu -Vaida.....	61
48.) Iuliu Maniu,Declarație de presă,26 nov.'37.....	61
▫ Presa	61
49.) Gh.Tătărescu,Expunere radio,13 dec.'37.....	61
▫ Programul de viitor.....	62
▫ Răspuns D-lui Maniu.....	62
50.) Iuliu Maniu,Discurs electoral ,Sibiu,17 dec.'37.....	62
▫ Maniu-Vaida.....	62
51.) Iuliu Maniu >Miron Cristea, ?ian./ febr.'38.....	62
52.) Dinu Brătianu,Scrisoare către membrii PNL, ? ?mai '38.....	63
53.) Armand Călinescu,Rostul FRN, Cuvântare la "Ora națiunii",radio,11 ian.'39.....	64
▫ Regimul partidist.....	64
▫ Statul - regimul de partide.....	65
54.) P.P.Negulescu, " <i>Destinul omenirii</i> ", Bibl.de filozofie rom.....	65
1) PROCESUL DEMOCRAȚIEI (,cap.III,p.88-184).....	65
▫ DEMOCRAȚIA.....	65
▫ Concluzie :.....	65
▫ Democrație - Dictatură.....	66
2) "BOLȘEVISMUL. (Cap.VII,p. 244-288).....	66
▫ Suprimarea libertăților civice.....	67
▫ Suprimarea libertății fizice.....	67
▫ Teroarea antiburgheză.....	67
▫ Spionajul -"virtute" cetățenească.....	68
3) TOTALITARISMUL.....	69
A) Fascismul italian (Cap.VIII,p.289-362).....	69
B) Național-socialismul (cap.IX,p.263-480).....	69
Bauer/.....	70
▫ Naționalismul Bolșevicilor ruși,.....	70
▫ Naționalismul socialist hitlerist.....	70
▫ Atracția totalitarismelor. (explicație psiho-sociologică).....	70
▫ Un nou ev mediu	71
P.P.Negulescu/.....	71
▫ Avertisment despre gulagurile sovietice.....	71
Păcatele democrației.....	72
a) DEMAGOGIA.....	72
b) Oportunismul politic.....	72
▫ Clientelismul.....	72
▫ Hiperegoismul național. (explicație psihanalitică).....	73
▫ Criza morală contemporană. (P.II,cap.XII,p.479-490).....	73
▫ Războiul și semnificația etică. Vol.III , (Partea IV,p.75-103).....	74
Grotius/.....	75
▫ Dreptul războiului.....	75
P.P.Negulescu/ '38.....	75
▫ Moralitatea (Capit.VII,Semnificarea unui fenomen divergent)(p.169-184).....	75
▫ Anarhia intelectuală a timpului nostru. (Vol.III Cap.VIII ,p.183-198).....	76
▫ Efectele negative ale democrației.....	76
▫ Fanatismul religios (Capit.VI,Rolul sensibilității , p.88-114).....	77

55.) L.Kalustian, " <i>Conspirații sub cer deschis</i> ", [1936-'38], Ed.Eminescu, 1976.....	77
▣ "Mitică." (p.50-51).....	78
▣ "Domnul Etcetera." (p.51-52).....	78
▣ "Tristețile lucidității".....	78
56) Panait Istrati, " <i>Amintiri.Evocări.Confesiuni</i> ", Ed.Minerva, 1985.....	79
57) Henri H.Stahl, "Amintiri și gânduri din vechea școală a.....	80
▣ Criza școlii de sociologie.....	80
58.) Mihail Sebastian, " <i>Jurnal</i> ", 1935-1944, Ed.Humanitas, 1996.....	81
59) " <i>Din luptele tineretului român</i> ". 1919- 1939.(Culegere de texte).....	81
Codreanu/.....	81
▣ Antidemocrație.....	81
▣ Organizarea mișcării naționale.....	81
▣ Caracteristicile mișcării naționaliste.....	82
▣ Frăția de cruce Nunta Botezul.....	82
▣ "Conducătorul" (p.44-46).....	82
▣ Legiunea = Codreanu.....	83
▣ Populismul legionar : crucea și călărețul.....	83
▣ Programul Legiunii : non program; comunitate afectivă.....	84
▣ Liniile vieții legionare.....	84
▣ Omul nou: eroul.....	84
▣ Spiritualitatea legionară: disciplina ,dragostea,munca.....	84
▣ Cuibul legionar= biserica legionarului.....	85
▣ Legile Legiunii.....	85
▣ Cultul morții, martirajul.....	85
▣ Jertfă pentru Hristos.....	85
▣ Jurământul cadrelor legionare , [12 febr.'37].....	86
▣ Suferința legionară.....	86
▣ Ceasul biruinței legionare.....	86
▣ "Desolidizarea" - defensivă strategică.....	87
▣ Non reacția - Defensivă strategică.....	87
▣ Autodizolvarea p.Totul pentru Țară = defensivă strategică? Amînare? Teamă ?.....	88
▣ Dictatura regală= anticonstituțională , sperjur, infrafracțiune.....	88
▣ Răfuială -blestem - răzbunare : Iorga.....	89
▣ Dumnezeu- Creștinism- Biserica.....	89
▣ Pămîntul.....	90
▣ Legile , normele.....	90
▣ Elita -mulțimea.....	90
▣ Neamul românesc.....	90
▣ Mistica națională.....	90
▣ Procesul Gărzii de Fier. (Vezi fișier G de F).....	91
60.Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului.....	93
▣ Concepție arică și creștină.....	93
▣ Țelul final: învierea Neamului.....	94
▣ Terenul moral ,în plină lumină.....	94
▣ Tineretul- baza materială a terenului moral.....	94
▣ Sentimentul religios(creștin).....	94
/ Iertarea /dragostea legionară.....	95
/ Voia bună legionară.....	95
/ Trăirea legionară.....	95
▣ Radicalismul legionar.....	96
/ Sărăcia și modestia –renunțarea voluntară de a acumula averi.....	96
/ Libertatea.....	96
/ Simplitatea, curățenia sufletească.....	97
/ Legea tăcerii.....	97
/ Eroismul, vitejia, martirajul.....	98
/ "Calapodul legionar" : Căpitanul.....	98
/ Sfătuitoarii / critica.....	98
/ Moartea adversarului = ieșire din impas.....	98
- Asasinatul= armă negativă.....	98
- Forma pozitivă a asasinatului.....	99
- Atentatul-act politic de pedepsire.....	99

61)Constantin Noica, <i>Pagini despre sufletul românesc</i> ,Humanitas,1991.....	99
Date Biografice (1909-1987).....	99
/Prefața Noica.....	100
I.Etern și istoric în cultura românească.....	100
Emil Cioran.....	100
/Eternii săteni ai istoriei.....	100
/Viziunea statică a istoriei românești.....	100
...Neogoe Basarab.....	100
...Dimitrie Cantemir.....	101
...Constantin Noica.....	101
☞ Firea românului.....	102
-Non existența categoriilor etice.....	102
-Spiritualitatea anonimă românească :sufletul popular.....	102
...Lucian Blaga: satul românesc.....	102
-Cultura majoră / cultura minoră.....	102
-Satul - matcă stilistică.....	103
☞ Sociologia monografică.....	103
☞"Spațiul mioritic ".....	103
-România "îmbrâncită de istorie ".....	103
II.Suflet agrar sau pastoral ?.....	103
☞Țăranul plugar.....	104
☞Agrarienii.....	104
☞Tipul pastoral.....	104
...Traian Herseni.....	104
...Ovid Densusșianu.....	104
-Colonizare românească.....	104
...Abel și Cain.....	104
III.Pentru o altă istorie a gândirii românești.....	105
/Cunoașterea filozofică.....	105
☞Învățăturile lui Neogoe Basarab.....	105
Iorga, Cartoian, Ștefănescu.....	105
/Gândirea occidentală :cunoaștere și etică.....	106
/Gândirea românească.....	106
-Lipsa problematicii de cunoaștere.....	106
-O simplă componentă creștină.....	106
-Absența componente etice.....	106
-Dumnezeu face; românul primește.....	106
-Sensul metafizic :scara către cer.....	106
☞Filozofie existențială.....	107
IV.Cum gândește poporul român.....	107
/ Măsura românească.....	107
-Brazda lăsată de Dumnezeu.....	108
-Non-raționalitatea productivității.....	108
-Filozofia lui < o fi >.....	108
-Agnosticismul înțelegător.....	108
-Viziunea țărănească =înțelepciune.....	108
/Consonanța filozofiei culte cu țărănescul.....	108
-Absența Eticii.....	108
62)Constantin Noica, <i>Pagini despre sufletul românesc</i> ,Humanitas,1991.....	109
/Viziunea statică a istoriei românești.....	109
Neogoe Basarab.....	109
☞Firea românului.....	109
☞"Spațiul mioritic ".....	110
...Abel și Cain.....	110
/Gândirea românească.....	110
-Lipsa problematicii de cunoaștere.....	110
-O simplă componentă creștină.....	110
-Absența componente etice.....	110
-Dumnezeu face; românul primește.....	110
-Sensul metafizic :scara către cer.....	110
IV.Cum gândește poporul român.....	111

-Brazda lăsată de Dumnezeu.....	111
V.Sufletul românesc și muzica.....	111
/ Sporirea interesului pentru muzica mare.....	111
VI.Ardealul în spiritualitatea românească.....	111
...Somnul în istoria românească.....	111
▫ Ardealul - starea noastră de veghe	112
- Prusia României.....	112
- "Patria mămă".....	112
- Conștiința de stăpân.....	112
/ Funcția spirituală a Ardealului.....	112
/ "Zestrea" de însușiri românești.....	112
- "Îngăduința".....	112
- "Cumințenia"=pasivitate.....	112
- Țară mișcătoare, neașezată.....	113
/ Alipire spirituală de Ardeal !.....	113

LD : pentru Motto (nenumărat) :

Ricoeur /

▫ Progres- Ambiguitate - Speranță

Sunt cele **3 cuvinte** care semnaleză cele **3 tăieturi** în fluxul istoriei :
3 maniere de a înțelege ,de a reintra în posesia **SENSULUI ISTORIEI** ,
3 niveluri de lectură :

a) nivelul abstract al progresului

b) nivelul existențial al ambiguității

c) nivelul misterios al speranței

/ **"Vina "** lui Prometeu : de a fi furat focul cunoașterii și al conștiinței; de a fi om tehnic și savant ; de a fi rupt legătura cu cele divine .Expresia acestei vinovății este crima lui Cain ,crima contra fratelui, crima contra iubirii .

/ **"Vina" lui Adam** : creștinismul nu se interesează de acest aspect anonim și abstract al istoriei tehnicilor și artelor, al cunoașterii și conștiinței.El se interesează de ceea ce fac oamenii concreți, întru "pierderea" sau "salvarea" lor.

Aceeași epopee colectivă ,**destinul omenirii** ,care are o valoare pozitivă ,devine mult mai ambiguă când o raportăm la **omul concret**.

/ **O istorie concretă** , un tablou de ansamblu, o formă semnificativă,se elaborează prin **acțiunile și reacțiunile** pe care **oamenii le au unii asupra altora** . (p.97-98)

Ricoeur /

▫ Teologia istoriei

Crizele fac să se ivească, în inima istoriei , **o trăsătură fundamentală a omului :culpabilitatea** .**Analiza istoriei** ca eveniment, ca decizie, ca dramă, a ajuns în pragul unei **teologii a istoriei**. (În Profețiile Israelului și Psalmi se găsește tema **orgoliului** națiunilor, **a urii** la cei răi, **a fricii** la cei mici.)

"Cred că una din sarcinile **teologiei istoriei** ar fi să reia , în lumina experienței moderne a statului și a lumii concentraționare , și cu resursele unei **psihologii** și ale unei **psihanalize a pasiunilor** , această **critică biblică a celor puternici** ." (p. 105)

(Dar în **crezul creștin** nu se crede în păcat, ci în **mîntuire** .)

Speranța mîntuirii cum se întîlnește în **felul omenesc de a trăi istoria ?**

Sens - principiul curajului de a trăi în istorie; **Mister** - sensul este ascuns, nimeni nu-l poate spune. ("Pentru creștin, **credința în Stăpînirea Domnului domină întreaga viziune a istoriei**; dacă Dumnezeu este stăpînul vieților individuale ,el este de asemenea și **stăpînul istoriei** : această istorie incertă, mare și vinovată, Dumnezeu o întoarce spre El." (p. 106)

Ceea ce permite creștinismului să depășească caracterul dezlinat al istoriei trăite, să depășească absurditatea aparentă a acestei istorii .)

Creștinul este omul care **trăește în ambiguitatea istoriei profane** dar cu **tezaurul prețios al unei istorii sfinte** ,al cărui sens îl întrevăde,

și în care discerne **legătura dintre vinovăție și mîntuire.**

Creștinul - omul pentru care **ambiguitatea istoriei nu-l sperie**, pericolele nu sunt o sursă de **frică și disperare** .

" NU VĂ TEMEȚI ! " - este vorba biblică în fața istoriei. (p108-111)

1.) Dimitrie Gusti, *Partidul politic*, 2 dec.1922

(Conferința de deschidere a prelegerilor, de la ISR)

[[vezi context, la Doctrinile politice](#)]

Gusti /'22

▣ **Partidul.**

/ **Partidul politic nu este o stare socială ci un proces social.**

De aceea el **nu este** ceva **compact și omogen**. Inițial este o **massă amorfă, eterogenă**. În el există **grupuri și grupulețe, tendințe centrifuge și centripete**, formînd, în deobște, **stînga-centru-dreapta**.

După programele lor, partidele pot fi :

cu **program integral** (în pericol de a degenera în partide pur doctrinare, fără legătură cu realitățile, pedante)

de **acțiune imediată /principiale /**

oportuniste (în pericol de a deveni rutiniere, imorale, amorale, cinice)

idealiste / realiste /

Gusti /'22

▣ **Șeful -**

Reprezintă **simbolul unității**. **Încrederea în șef**, creiază un fel de **idolatrie fetișistă**, de respect superstițios,

ca în cultul religios. **Partidul politic** prezintă un cadru sugestiv de **"servitutine voluntară"**, **aservire și supunere resemnată**.

Explicație psiho-sociologică :

/ **trebuința** profund umană de **ascultare și subordonare**, izvorîntă din **inerția și comoditatea** omului de a nu se obosi cu studierea problemelor vieții ;

/ **prinosul de recunoștință** pentru preluarea răspunderii ;

/ **necesitatea afectivă de a admira, de a crede fanatic în cineva,**

de a crede fără a cerceta. Un fel de declarație amoroasă...

Gusti/'22

▣ **Oligarhia de partid .**

"Șeful este elementul monarhic al partidului."

Este înconjurat de o **pletoră de colaboratori** ("zei minori") : parlamentari, ex-miniștri, jurnaliști, organizatori de întruniri, președinți de cluburi, organizatori electorali, care, împreună, formează **"regimul monarhic al partidului"**.

Aceste elemente care formează regimul monarhic al partidului, dau naștere **oligarhiei de partid**.

Ea este **indispensabilă** partidului. Ea formează **elementul conservator** al partidului.

Pentru ea, se fac selecții, școli speciale, se "crește" tineretul .

Gusti / 22

▣ **Lupta pentru putere .**

Partidele politice -fie principiale, fie oportuniste - urmăresc un scop comun : cucerirea puterii politice, prin luptă.

Lupta dintre partide are caracterul unui **adevărat război** (voințe adverse în conflict).

Scopul lor este, însă, **diferit :**

/ **cel principal** luptă pentru a-și aplica programul ;

\ **cel oportunist**, numai pentru a ajunge la putere.

Aceasta își pune **pecetea** și pe **propaganda** care o fac:

/ **primul** își va argumenta obiectivele, cu scopul de **a convinge;**

\ **al doilea** urmărește **succesul cu orice preț**, cu orice mijloace.

Gusti / '22

▣ Propaganda politică .

1. Arta de a seduce , a se insinua și a place. Se reduce la **elocvență. Oratorul !**

Marele hipnotizator și fascinator al mulțimii .Vocea ,prestanța, fraza pompoasă.

Succesul luat drept merit, oratorul declarat om de stat

2. Arta de a corupe, deoarece **fiecare are prețul său** (spunea Pitt)

Din ea se recrutează "**competențele electorale**", care uzează de "**moneda electorală**", de la simple **distincții și onorururi** ,la cumpărarea de **conștiințe și funcții publice** cu bani, pînă la **traficarea de influență** , concesionări de **lucrări publice**, făuriri de **legi în interes personal**.

3. Arta de a calomnia ,minți și mistifica. Pentru că după calomniere , totdeauna rămîne ceva (<calomniez, calomniez, il en reste toujours quelque chose! >) .

În interesul partidului oportunist orice mijloc este bun de întrebuițat :

lipsa oricărei delicateți morale, nici un scrupul, exagerarea în gigantesc a celor mai neînsemnate întâmplări, **svonuri sau colportări , denaturări și invenții de fapte**.

Totul este permis!

4.Arta de a intriga,care este cea mai comodă, deși cea mai **perfidă, pe ascuns**, în umbra și penumra **cluburilor, comitetelor, ziarelor**, folosind "**curtezani intriganți**", de care se tem nu numai adversarii ,dar și amicii.

5. Arta de a teroriza. Mijloc extrem ,de disperare, întrebuițarea forței ,

de la împiedicarea unei întruniri, pînă la exterminarea fizică a adversarului.

Partidul devine ca o "bandă", o facțiune, cea mai degradatoare formă la care poate degenera partidul politic.

Cine stăpînește aceste 5 elemente ale propagandei oportuniste,

este un desăvîrșit artist, este un perfect om politic.(p. 20-21)

Gusti / 1920

2.) Nicolae Iorga , Doctrina naționalistă, 1923 (Conferința la ISR)

Iorga / '23

▣ Rădăcinile istorice ale naționalismului.

Aurel Vlad , într-o foaie din Ardeal (Orăștie) , sub titlul "**Ciocoii vechi**" , apără **foarte urite concepții**, arătînd că, **între ardeleni și cei dincoace, niciodată nu s-a putut ajunge la înțelegerea necesară.**

Omul nu știe istorie. În această foaie , se citează cîteva cuvinte ale lui

Barîț ,care , fără a-l cunoaște, spunea despre "**curentul Kogălniceanu** ":

<Oamenii de dincolo de munți aveau o mulțime de calități , dar **nu și aceea de a înțelege ce e adevărul naționalism** , vitalitatea națiunii române ca individualitate politică . [...] sunt **îmbuibăți de idei politice din Franța, lipsiți de ideea naționalității**. >

/ **Parțial, Barîț ar avea dreptate.**

Dar nu despre **Kogălniceanu și "școala din Moldova "**.

La alții [aluzii repetate la **liberalii regățeni**].(p. 38-39)

Iorga / '23

▣ Naționalismul ardelenesc , naționalismul regățean .

/ Între **PNR (Ardeal)** și **PND (Iorga)** există deosebiri .

" [...] **Naționalismul ardelenesc** este și a fost totdeauna un **naționalism pe bază de drept**. Dreptul este un lucru foarte frumos, dar **eu prefer dreptatea**, între altele pentru că **nu e scrisă și fiindcă dreptul e scris**.[...]

Dreptul se poate înțelege în multe feluri , și **sensul** cum îl înțelegea Barîț și-l înțeleg reprezentanții **PNR din Ardeal, este greșit**. [...] **este dreptul** pe care l-au elaborat **universitățile ungrești pe baza scolasticii ,dreptul din evul mediu**. [...] pentru **o societate care nu este a noastră**, pentru **o nație care nu este nația noastră**. "(p. 41)

" **PNR** duce <de cei șaptezeci de ani seculari >, cum zice secretarul său [??] , **o luptă** foarte puternică pentru a valorifica **drepturile națiunii românești față de stăpînitorii de**

pînă ieri. Această luptă o duce totdeauna pe baza **ideii de drept** [...] / Ei bine, **noi judecăm altfel**. Noi zicem [...] : **chiar în ciuda libertății** , **chiar cu călcarea normelor de drept** , **poporul acesta are dreptul de a trăi** , are menirea de a trăi pe un pămînt pe care s-a născut , pe care l-a stropit cu sîngele și cu sudoarea lui [...] **aici stăm, aici rămînem**, pentru că **avem menirea de a rămînea aici**. Dar **ce-mi pasă mie de principiile de la 1520**, **ce-mi pasă de *ius tripartitum* din Ardeal**, **ce-mi pasă chiar de ideile revoluției franceze**, odată ce interesul națiunii mele merge în rîndul întîi ? **Că nu-i frumos ? Nici o națiune nu s-a întemeiat decît așa**[...] **Dacă s-ar fi cugetat așa în Ardeal**, nu s-ar fi repetat **greșala din sec. XVIII**, a lui Patru Maior , Micu și Șincai. În loc de atîtea **memorii și memorande** , care **n-au adus** nimic decît **procese și închisori**[...] **Și anumite manifestații față de Vechiul Regat n-ar fi existat** dacă s-ar fi știut **ce a fost trecutul nostru** și ce ne leagă pe toți pînă în prezent. **Această educație, din nenorocire, a lipsit.**"(p. 42) Iorga/ 1923

3) C. Rădulescu-Motru, Progresul în doctrina conservatoare, 17 dec.'22,(p. 47-64)

(Conferința la ISR) (Vezi context la **Doctrine politice**)

▣ **Conservatorismul românesc.**

"Nu este țară , unde condițiile să fi fost mai neprielnice concepției conservatoare, ca România.

Principala pîrghie a conservatorismului de pretutindeni a fost **prestigiul** de care s-au bucurat **instituțiile și principiile** ieșite din **experiența trecutului**. [...]

La noi trecutul a putut fi **batjocorit și blestemat** de ori și cine.

De ce ? Trecutul nostru cel mai apropiat a fost **era fanarioților**.

Aceasta explică totul. **Și înainte de fanarioți a fost mai bine ?**

Puțini istorici au curajul să o afirme.

Bunul plac al Voievozilor pare să fi ținut loc principiilor și dreptății.

Războaie, împilare, luptă pentru domnie, restaurări, intrigi, zavistie.

Pe ce s-ar fi putut sprijini concepția conservatoare ? "

/ "Cînd Europa a început să se ocupe de Țările Românești, găsim pe toți fiii țării,

pe toți bunii patrioți, la un loc, într-o singură dorință și într-un singur gînd :

Toți vor să scape de străini ; toți vor o țară unită și independentă.[...]

/ Și acum vine momentul hotărîtor. .Dorințele patrioților se afirmară pe vremea cînd ,în Europa apuseană, **bătea vîntul liberalismului de la 1848.**

De aici **asocierea** făcută la noi între **liberalism și naționalism.**

Patrioții români aveau inima de naționaliști ,

dar vorbeau în **fraze liberale** [...]" (p. 61)

Rădulescu-Motru / 1923.

4.) Rezoluția Congresului PNR, 24 aprilie 1920.

Congresul PNR ținut la Alba Iulia, aderă cu credință

la **Hotărîrile** marelui **Adunări Naționale** de la **1 dec. 1918**, care conțin **profesiunea politică a PNR** și **baza acțiunii sale la nivelul întregii României**, declară :

[...]

2. "Susține nealterată organizația sa de partid , avînd să o extindă asupra întregului teritoriu al României întregite,

fără a fuziona cu nici unul din partidele țării,

autorizînd comitetul executiv ca , pentru afirmarea principiilor sale în viața și guvernarea țării , **să intre** atît în afară cît și în parlament ,

în colaborare cu astfel de **partide democratice** ,

ale căror **principii politice** sunt în **congruență cu programul PNR**,

al căror **plan de muncă și mod de a lucra corespund vederilor partidului și**

intereselor țării și a căror conducere oferă garanții suficiente
că reprezintă cu **devotament și convingere acele principii.**"

3." Că **actualul guvern , părăsind calea constituționalismului,**
introducînd la timp inoportun **lupta între frați,** și constatînd aceasta cu părere de rău ,
se vede silit a primi lupta care i se impune."

Își ridică glasul **contra guvernării prin decrete-legi.**

PNR/ 1920

5.) **Mihai Popovici, Solidarismul politic, 3 iun.1923 ,p.251- 265.**

(Conferința la ISR)

Într-un cerc intelectual atit de ales, se impune studierea fenomenelor politice si sociale
cu toata obiectivitatea, fără patimă, mai mult cu judecată și discernere , decît cu
sentiment.

Dar **obiectivitate absolută nu există.**

În științele în care **obiectul este însuși omul,** cu toate fenomenele sale psihice,
zădarnic căutăm obiectivitate. (vezi pe larg , context, **Doctrinile politice**)

▣ **Individ - Societate**

Întreaga dezvoltare a omenirii este stăpînită de 2 factori : **individul și societatea.**

/Individul, cu înclinările sale egoiste, cu lupta pentru existență, cu încrederea în sine,
cu voința veșnică de a stăpîni.

Facultățile sale fizice și psihice îl duc **în conflict permanent cu semenii săi.**

"Aptoteza individualismului , îmbrăcată în haina filozofică a supraomului ,
nimeni n-a căutat-o mai ademenitor ca **Nietzsche și Stirner."**

/ Societatea, izvorită tot din **înclinările individului ,** creind putere prin **asociație,**
mărind maximum de muncă prin **colaborare ,** apărînd pe individ de **individ,**
sugrumînd **individualismul,** în necîndu-l în apa turbure a **colectivismului absolut**

"Acești doi factori duc o luptă titanică , cu sorți schimbători .

/ Individul ajunge uneori **stăpînul societății ,** urmînd **drumul instinctului și al setei de**
putere , și **suprimă tot** ce ar încerca să-l împiedice în urcarea culmilor celor mai înalte.

El devine **Dumnezeu,** personalitatea sa **altar,** la care toată societatea este menită să
aducă hecatombe de jertfe."

Istoria ilustrează aceasta la egipteni, greci, italieni, pînă în zilele noastre.

"Cînd culmile devin prea ameteitoare , freamătul codrului începe , corul arborilor se
schimbă în furtună, **societatea reacționează** și altarul **individului , sfărîmat și distrus ,**
zace în fundul văilor !Începe crepusculul zeilor.

Societatea își începe opera de nivelare și nivelează în jos, tot mai jos,

pînă la uniformizare .Avînturile individului sunt stinse, și el devine robul incolor al
mulțimei , iar drumul progresului pare că se înfundă.

Un nou proces se începe : răsturnarea incompetenților, restabilirea ierarhică a
valorilor și iarăși **individualismului devine dogmă.**

Secretul cel mare al omenirii este să găsească cumpăna cea dreaptă între individ și
societate , să creeze posibilități ca individul să-și dea maximum de contribuție

pentru clădirea edificiului social, fără însă ca , în urma lui ,
să lase șirurile cernite de desmoșteniți, îngenuncheați, istoviți, lipsiți de lumină și
dreptate." "Aici intervine solidarismul " (p. 253)

Popovici /'23

▣ **SOLIDARISMUL**

Este vechi cît omenirea.**Identic cu sociabilitatea** speciei umane.**(Durkheim)**

În spațiu și în timp : toată ploaia de aur a **culturii și civilizației ;**
toată **mintea practică** prin care s-a robit natura ;toată clădirea minunată a **gîndirii**
omenești care, a creat **marile sisteme filozofice ;**

A crescut și crește precum plantele în pădure , de sine, fără contribuția nimănui,
inconștient, fără o doctrină.

Léon Bourgeois, are meritul de a fi sintetizat **ideea** solidarismului

într-o **doctrină socială și politică.**Ideea este simplă :**individul,**

product al societății, **se naște ca datornic** al ei ,

el are de plătit **o datorie societății.**

/ "**Raportul** dintre **individ** și **societate** este transformat într-o **obligațiune de drept.**"
Din dreptul roman , s-a oprit la ...**quasi -contracte**,unde solidarismul
a fost **înglobat între ele** , mutându-se **construcția etică** în...
închisoarea îngustă a unui paragraf juridic.

"**Greșeală !** [...]Solidarismul poate să lumineze și să încălzească numai în largul
concepțiilor etice, ca **principiu de viață**, prin **constrângeri de ordin moral.**

Nici **creștinismul**, nici **budismul**, nici **socialismul**, nici **naționalismul**,
n-au avut nevoie să se restrângă în formule juridice ,
ci au rămas în **concepția universalității etice**,
din care și **dreptul este numai o părțică.**

/ **Noi**, din acest punct de vedere, vom privi **solidarismul**, și **nu ne vom lăsa ademeniți**
să privim **datoriile noastre sociale** prin prisma **quasi-contractului** ,
prin care nici nu se poate ajunge la o constrângere de drept."

- **Solidarismul social** - creează familia, națiunea, omenimea.

-**Solidarismul economic** - clasa, sindicatul, mutualismul, cooperatiya;

-**Solidarismul politic** - comuna , provincia, Statul.(p. 254)

Popovici /'23

▣ **Națiunea.**

Este produsul unui **solidarism social etnic** , **nu politic.**

/ "**Națiunea** este **produsul** trudnic al **multor puteri** care, involuntar ,
printr-un concurs inexplicabil de împrejurări ,

au colaborat într-o muncă continuă și fără de odihnă
de-a crea **un substrat sufleteș similar** , **o conștiință comună** ,
un ideal comun și o concepție de viață comună"

/ Conștiința **descendenței** comune, **un trecut** de dureri și bucurii comune,
mediul natural similar, **limbă comună**, **obiceiuri**, **muncă**, **dansuri** , **artă** comune,
interese economice comune, **apărare de vrăjmaș ...**

creează **o cultură națională comună** . "**Împrejurul acestei culturi** , care cuprinde și
partea sufletească și partea economică , se strânge **solidaritatea socială națională.**"

Popovici /'23

▣ **Solidaritatea națională.**

Exemplul îl avem în trecutul apropiat cînd, **rupți și sfărîmați în patru părți**,
indiferent de stăpînitori , **solidaritatea națională** s-a manifestat întotdeauna ,
de cîte ori a putut.

/Românii din Ardeal, de la **Supplex Libellus Valachorum** ,
de la discursul lui **Bărnăuțiu** din 1848, de la **Deșteaptă-te Române** ,
de la **1877** războiul de neațîrnare, apoi în timpul **războiului mondial**,
la marea **Adunare de la Alba Iulia** , conștient sau inconștient,
au manifestat această solidaritate.

/ 1918, În Vechiul Regat, Ardeal, Basarabia și Bucovina,
pătrunsese **solidaritatea națională.**

Mihai Popovici / 1923

6) Virgil Madgearu, Doctrina țărănistă, 21 ian.'23, pag. 65- 87

Conferința la ISR). (vezi pe larg și context la **Doctrinile politice**)
Madgearu /'23

▣ **Țărani - intelectuali .**

Unii afirmă că există un **antagonism ireconciliabil.** Poate asta este valabil pentru...
Apus. În țările răsăritene, în Balcani, lucrurile nu sunt astfel,
deoarece **muncitorimea industrială** recentă este **de origine țărănească.**

▣**Țărani -intelectuali**

S-a ridicat acuzația că **țărănismul ar fi antiintelectualist.**

"Dar dacă **țăranul** nu apreciază îndeștul pe **intelectuali**,
poate că aceasta se datorează **distanței sociale**, create **între țărani și fiii lor**,
cari , ridicați prin învățătură la **situații înalte** și intrați în **angrenajul societății**

capitaliste și-au uitat îndatoririle față de căminul părinților și de consătenii de ieri ; sau mai poate fi vorba de **indiferența țărănimii** față de **intelectualismul superior**, în înțelesul că în vreme ce satele rămân fără școli, **se creează institute** pentru cercetarea lucrurilor trascendentale , cum ar fi , spre exemplu, **teoria relativității lui Einstein.**"
Virgil Madgearu / 1923

7.) Geza Kiss, Ideologia și tendințele minorității maghiare , 13 mai'23

(Conferința la ISR) (p. 227-238)

Kiss / '23

▣ Statul național - minoritatea maghiară.

Recunoaște că nu are pregătirea necesară pentru a aprofunda problema.

Dar constată că , dintre **curențele moderne ale filozofiei de stat**, **doctrina Statului național** , pare a domina **teoretic și real** viața de stat.

Mentținerea și apărarea acestui stat,

poate fi asigurată prin **reliefarea caracterului său național** .(p. 235)

/ **Minoritatea maghiară** se recrutează din **ținuturile** desprinse din **teritoriul Ungariei**, după pacea de la Trianon.

Creșterea unor **noi rădăcini**, necesită **timp îndelungat**.

"Dacă noul stat își dă silința și poate realiza pe acest teren faptul de

a oferi mai mult decât ar putea oferi în realitate < statul mamă > ,

în noile împrejurări modificate , atunci putem spune cu cel mai mare temei :

chestiunea minorităților acelu stat este pe deplin rezolvată." (p. 236)

Kiss /'23

▣ Criza interetnică .

Evenimentele care au zdruncinat **sentimentalitatea minorității etnice** ,

smulse de la țara mamă,o îndeamnă la **oscilații**

care găsesc **un răsunset puternic în țara mamă**.

Statul succesori se apără împotriva lor cu armele puterii , încercând să le previe.

Criza se prelungește.Rana supurează, **vindecarea** întârzie.

Ce-i de făcut ? Nimic altceva decât a începe apropierea

- **Minorității** ,îi incumbă sarcina **de a oferi puterii de stat, încrederea**.

- **Puterii de stat** , de a se îngriji (economic și cultural) **de minorități**.

"Acestea nu **le putem aștepta** decât numai de la **elementele progresive și într-adevăr democratice ale unghurimii** .[!!!] [...] mai curând sau mai târziu ,

înceta rolul conducător al **elementelor reacționare** . [...]

/ Dar **guvernul emanat din orice partid**, care va deține **puterea executivă** în România ,

nu va putea asigura țării situația care i se cade în concertul țărilor mondiale ,

decît numai **dacă va ști să-și atașeze minoritatea etnică maghiară și celelalte**

minorități , prin **garantarea așezării lor** economice și culturale, și anume nu prin

metode rigide , ci **prin legături morale** mult mai puternice și indistructibile." (p.237)

Geza Kiss / 1923

8.) Iuliu Maniu, "Cauzele prăbușirii fostului regim",1940

[L.D. **Vezi la fișier Carol II** caracterizările pe care i le face lui Carol, privind cei 10 ani de domnie.Mai adaugă :]

"Regele Carol s-a dovedit **incapabil de a conduce Țara** și ,mai ales,de a o reface după dezastrul în care a împins-o. **S-a rupt legătura sufletească** ce lega **națiunea cu**

Regele său fără de care nu este posibilă o viață de stat normală și,mai ales, nu este posibilă realizarea unui avînt absolut necesar pentru reîntregirea unei țări mutilate [...]

Tragedia ce se petrece în sufletul nostru ,în urma **pierderii Basarabiei și a unor părți importante din Ardeal,Bucovina și Dobrogea**,

nu poate fi înlăturată decît printr-o **viață națională întemeiată pe virtuțile străbune**

ale **neamului românesc** și prin întronarea **moralei creștine**,

în toate manifestările vieții noastre publice și private " (pag.7)

Maniu / '40

9.) M.I.Costian, Regele Carol II si partidele politice, 1933

[L.D. Vezi fisier Carol II ,pentru context]

[LD !Atentie ! exemplu de scris "istorie" de către contemporani !

și încă de pe poziții pățimașe, partizane . **Tinta :Maniu .**

Sub aspectul atmosferei și culiselor, excelent !

De aceea o tratez la categoria "documente-atmosferă" ...

Costian trece în revistă "**crizele guvernamentale**" din unghiul **pro- sau anti-Carol.**

La care se adăugau **rivalitățile și adversitățile** dintre liderii de partid.

Adică culise, interese, orgolii, adversități, compromisuri, lașități, etc etc...]

Episoadele tratate din p.d.v.al **moravurilor și mentalităților** politice din epocă.

Vezi "cazul Vintilă Brătianu" ; "cazul Maniu" ; "cazul Titulescu" "cazul Iorga"

"cazul Goga", "cazul Manoilescu" etc etc.]

Costian / '33

▣ Înălțurarea lui Carol.

/ **Regele Ferdinand** a făcut un **Apel** la **partidele politice** pentru concordie și colaborare, pentru reconstrucție și consolidare.

Egoismul liderilor de partid, au făcut ca această "uniune" să nu se poată înfăptui, țara împărțindu-se în "**tabere**", care au dus la **dezbinarea românilor.**

S-au format **două tabere** mai de seamă:

/ **P.N.L.** care se lăuda că el a făcut războiul și unirea;

\ **Celelalte partide mici, de opoziție**, unindu-se ca să-l înfrîngă ;

P.N.L. a reușit (folosind tactica <divide et impera>) să împiedice frontul unit al adversarilor ; **Ionel Brătianu** și-a consolidat poziția în fața Regelui. Apoi, tot datorită ambițiilor lui, Brătianu va reuși să obțină **înălțurarea de la Tron a lui Carol.**

Costian/

▣ Criza gov. Maniu , oct.'30

Conflictele "tineri" > < "bătrâni"

(ex. Criza de gov., oct.'30)

- Disensiunile dintre **Maniu si "carliști"**

(mai ales **Iunian**, dar și **Manoilescu**, care se considerau "**homo regius**"))

- Disensiunile dintre **Vintilă Brătianu și "tineri"** (Duca, Tătărescu, Franasovici)

"În orice partid politic cu oarecare vechime, **cadrele noi caută să ia locul celor vechi**, încetul cu încetul. [...] De aici se naște **conflictul între <tineri>**

și <bătrâni>, prin <tineri> înțelegându-se **nu cei tineri ca vîrstă**,

ci numai **ca stagiul în rîndurile partidului.**"

Duca începe să susțină tot mai intens pe "tineri" (nov.'30)...

dar "bătrînii", strînși în jurul șefului nu voiau să cedeze.

Vintilă "bătrîn și hărțuit de atîtea probleme, prea delicate pentru firea lui masivă,

ceda din ce în ce mai mult, pînă **ajunsese să solicite** și să dorească primirea în

audiență ca pe o excepțională favoare [...] Cererea în audiență fusese pentru Vintilă Brătianu **o adevărată Canossa** și îl costase sufletește, foarte mult."

...În schimb, **fusese primit în audiență Duca**

Ceea ce arată că Suveranul era f. atent la "mișcările" din partide.

După moartea lui Vint. Brăt., I.G. Duca, liber de orice angajamente morale,

a căutat să arate că partidul și-a schimbat mentalitatea. (p. 65-72)

Costian/

▣ Criza gov. G.Mironescu . apr.'31

- **Dificultățile lui Mironescu** care se confrunța cu opoziții

/din partea PNL.

\din partea propriului partid, "ardelenii- "maniștii"

"**Domnul Maniu**, deși plecat în străinătate, spre a da impresia că nu face greutăți

guvernului, avea grijă să trimită mereu, prin devotații săi, **săgeți, care înveninau**

raporturile între cele două fracțiuni.

Țărăniștii răbdau [LD: și ei erau divizați- steriști, iunianiști] ,însă, toate atacurile,

punînd mereu înaintea unitatea partidului;dar,în cele din urmă,**obosiți de o guvernare** de doi ani și jumătate în care au avut ațtea **zbuciumări**,aproape doreau să părăsească puterea și ,trecînd în opoziție să se poată reface,clarificîndu-se neînțelegerile din partid "**Trebuia doar un pretext**,și el s-a ivit cu ocazia respingerii unei Legi , propuse de Manoilescu (Industr.)...lucrurile s-au precipitat.
Carol persevera în dorința de a forma **guvern de "concentrare"**

Dar:

- Goga, Gh.Brătianu si dr.Lupu** erau pe punctul de a încheia un "acord";
- Duca**,deși voia guvernarea numai ptr. PNL,era dispus să trateze;
- Mironescu**,pentru a ușura situația,demisionează;
- Titulescu**(singurul în afara partidelor) este chemat pentru tratative;
- **Partidele** se temeau ca Titulescu ,după eșec, să nu propună guvern de "personalități" ,minînd statutul partidelor !
- Duca** duce tratative să atragă PNȚ la solidaritate (ceea ce este dificil datorită disensiunilor din PNȚ), pentru a contracara influența "georgiștilor" !
- **In PNȚ: / Stere si lamandi** vor să se rupă de "ardeleni";
- / **Mironescu** vrea să sprijine pe Titulescu
- / **Vaida** cere partidului să răspundă cererii regelui
- / **Maniu** este în străinătate și...
- **Organiz. județene** ale tuturor partidelor sunt mari nemulțumiri legate de perspectiva alegerilor,locurilor în parlament , într-o atare eventualitate
- **Șefii de partid**,în tratativele cu Titulescu,cer cît mai multe mandate pentru partizani!
- **Averescu** (cu opiniile cunoscute la '26 si '30),dă mîna liberă lui Goga să ;

Carol îi invită pe toți și le adresează un apel pentru guvern de "Uniune Națională" , dîndu-le termen de 24 ore.

Dar:

- **Iorga**,la început contra,acceptă soluția Carol;
- **Lupu,Gh.Brătianu,Goga**,nu acceptă,

pe motiv că nu sunt tratați egal cu PNL-ducist si PNȚ

- Titulescu** propune "**guvern neutru**",de alegeri ...-Toți acceptă guvern neutru ...

Dar::

- Titulescu** se gîndește la un partid "tampon",avînd în vedere dușmăniile "de moarte" , de peste un deceniu,dintre PNL si PNȚ.

...și așa ajunge la soluția ca **el să prezideze guv.**,iar **vice- președ.să fie Iorga**, cu **păstrarea Parlamentului PNȚ.**,Maniu fiind de acord.

Dar:

- Suveranul** dorește în guvern pe Argetoianu!
- Maniu** nici nu vrea să audă!
- Argetoianu** vrea alt Parlament !
- Titulescu** și-a depus mandatul !
- **Carol I-a numit pe Iorga** !(pag.73-82)

Costian /

▣ **Guvernul Iorga -Argetoianu , apr.'31**

"Pentru mulți,**rolul ce se da d-lui Argetoianu** a apărut de neînțeles, (trimite la Iorga), țînînd seama că, **la întoarcerea în țară a Prințului Carol ,d.Argetoianu telefonase din străinătate lui Vint. Brătianu,că e alături de el și de partid** în hotărîrea ce vor lua. Aceasta nu a împiedicat pe **acelaș domn Argetoianu** ,ca,la întoarcerea sa în țară , să se prezinte în audiență Suveranului ,**punîndu-se la dispoziția sa.**"

"Guvernul format la 19 apr.[...] a fost o adevărată surpriză.

El constituia **replica pe care Regele o dădea partidelor politice**,care nu au înțeles să răspundă la apelurile ce li s-au adresat și era ,în același timp **o lecție pentru ele** , arătînd că **țara se poate conduce** la nevoie și cu un guvern **în afara partidelor"**

Dar :

- I.Cămărășescu**,propus la Interne,nu primește aprobarea PNȚ și renunță;
- M.Manoilescu**,(recent membru PNȚ) este exclus;
- Argetoianu** ,avînd ambiții mari,primește Finanțele :

"Dacă acest guvern a fost pentru țară o surpriză , el a fost **pentru partidele politice un adevărat pericol [...]"**

<Guvernul Iorga -Argetoianu trebuie să cadă cît mai curînd ,spre binele partidelor politice> acesta a fost consemnul",chiar dacă ,**declarativ,s-au angajat să-l sprijine.**

Guv. era considerat "provizoriu".

-**Duca**,sprijină guv. în cartel electoral...

-**Maniu** a și început,imediat, ofensiva...

Costian/ ' 33

▣ Criza guvernului Iorga-Argetoianu . mai'32

-**Liberalii -duciști**,dacă inițial au sprijinit Guv. în Parlament.,la un moment dat își retrage oamenii din structurile administr. locale (prefecți,primari)

și declară "război" guv. și "colaboraționiștilor" care nu-l părăsesc pe Argetoianu.

-"Profitînd de faptul că idealistul profesor Iorga îi lasă mîna liberă,

d. Argetoianu a căutat cu încetul să ia **conducerea în fapt a guvernului și a reușit**".

Criza economico-financiară și alte mari greutăți,fac să se deterioreze situația țării.

Nemulțumirile sunt din ce în ce mai virulente .

-Carol invită Guvernul într-o ședință specială (31 mai'32),cerîndu-i ca în 8 zile să prezinte un plan de măsuri imediate .Miniștrii pleacă .

Dar:

- **Iorga** ramîne și- l întreabă pe Rege **ce are de gînd să facă după 8 zile?**

-Carol răspunde că ...**<Va vedea>** și atunci **Iorga scrie demisia !**

"In demisia sa,d. **Iorga recunoaște că situația e așa de gravă** ,

încît **numai** un guvern care s-ar sprijini pe **un partid puternic** ,ar putea învinge dificultățile .Iată deci **cum se sfîrșește experiența guvernului de tehnicieni**.

Cel care declarase că partidele nu fac decît rău țării, era silit după un an de guvernare ,să recunoască necesitatea partidelor în viața politică."

Costian /'33

▣ Concluzii:necesitatea partidelor

"Partidele politice sunt agentul de legătură dintre guvern și țară,

ele sunt **instrumentul** prin care guvernul poate lua cunoștință de nevoile și dorințele țării și poate astfel să ia măsurile necesare.

Un guvern lipsit de sprijinul partidelor politice ,fatal merge la dictatură și dictatura fatal provoacă reacțiunea.

Rolul partidelor politice într-un **stat constituțional** este tocmai să evite aceste situațiuni extreme si să dea posibilitatea **factorului constituțional** de a cunoaște **voinea țării** prin **reprezentanții ei**.Acești reprezentanți spre a putea lucra ,trebuie să fie constituiți în **grupe,în partide**,pentru că izolați nu ar putea duce la bun sfîrșit opera grea a guvernării unui stat, cum foarte bine spune Take Ionescu".

Costian/

▣ Eșec Titulescu. mai'32

Noua încercare a lui Titulescu.

-Titulescu răspunde chemării Regelui,dar cere termene pentru a trata cu partidele.

La 3 iun.'32 începe consultările .**Cu excepția lui I.G.Duca,toți ceilalți lideri sunt de acord cu guvern de "concentrare"**,dar Titulescu știe că urmează "tratativele" pentru locuri în parlament și portofolii.

-Pe 4 iunie,la sugestia lui Titulescu,**Regele primește succesiv** în audiență pe:

Iorga (PND),Mihalache (P.N.Ț.),Duca (PNL-ducist),Iul. Maniu (PNȚ),

PPNegulescu (PP-Aver),dr Lupu (PȚ),O.Goga (PNA),GH.Brătianu(PNL-Georg)

si Gr.Filipescu (P.C.).

Ei susțin aceleași declarații de principiu, **criza negăsindu-și soluționarea** .

-**Titulescu** ,în pofida insistențelor,își **declină răspunderea**,

recomandînd pe ...**Alex.Vaida-Voevod care să facă "guvern de alegeri"**

- **Al.Vaida -Voevod**,primind avizul partidului ,a acceptat misiunea,oferind tuturor șefilor de partid participarea la acest guvern "de alegeri".

Dar:

-**Liderii** de partide **au refuzat** intrarea într-un **guvern de "concentrare"**.

- **Gh.Brătianu,acceptă inițial**,dar cerînd Internele (pentru Văitoianu) și Instrucția publică (pentru el) ,și Vaida refuzînd,**georgiștii s-au retras** .

- **Argetoianu** și-a făcut ,și el,"Uniunea Agrară"

-**Guv. s-a format** ,deci ,**doar de național-țărăniști** ,pregătind alegerile ,

iar celelalte partide și-au început ofensiva "electorală".(pag.118-127)

-Titulescu înregistrase al doilea eșec!"

Costianu / '33

▣ Titulescu și partidele .

Titulescu înregistrase al doilea eșec !"

"[...] **marele european** ,președintele Ligii Națiunilor,era sigur că va reuși să salveze țara din greul impas.Omul care **de zece ani era deasupra partidelor**,a cărui autoritate era indiscutabilă,omul care ,deși reprezentând o țară mică și prea ades neglijată , reușise numai grație personalității sale să se ridice **la cea mai înaltă situație pe glob, să prezideze adunarea reprezentanților atîtor națiuni mari** și cuvîntul său să fie ascultat de o lume întregă;omul care **făcea cinste numelui de <Român>**, **părăsea postul său înalt și venea la chemarea Regelui să-și scape patria.**[...]

Spre nenorocul nostru,ne-a fost dat să verificăm încă odată vechiul dicton :

<e greu să fii profet in țara ta .>

D.Titulescu ,obișnuit să judece oamenii și lucrurile după stările din Occident, **s-a văzut** de-odată **în fața unor oameni** cari,formați în spiritul îngust al interesului personal și de partid,**nu puteau și nu voiau** să vada dincolo de limita acestui interes . " Obișnuit să vadă lucrurile mai departe," **a neglijat amănuntele**."

"[...] dacă și d-sa ar fi întrebuițat mijloacele mai puțin civilizate ,dar mai potrivite moravurilor ,ar fi reușit ,dacă nu să împace pe șefii de partide , să-i domine și să-i silească a primi dorințele sale și ale țării.[...]poate îi era necesar să speculeze micile rivalități dintre grupuri și persoane;

dar aceasta **i-a repugnat și a preferat să renunțe la mandatul său."**

-Au contat mult **rivalitățile** :Duca/Gh.Brătianu, Averescu/Goga, ș.a.ș.a...

-A contat mult **percepția opiniei politice** ,neformată la nivelul occidental, care **nu înțelege deosebiri de program ale partidelor**,și de aceea

"[...]Românul **este guvernamental** . El își spune în simplitatea lui:

<dacă Regele i-a adus pe aceștia la guvern,El știe mai bine ca noi ce trebuie să facă ,deci să-l votăm că așa vrea Regele. >"

Concluzia lui Costianu:

"Dacă **în 1931 soluțiunile d-lui Titulescu nu au reușit ,în 1932** soarta lor era de la început **pecetluită** .Experiențele guvernului de tehnicieni dăduse greș și chiar d-l Iorga recunoștea că numai un guvern sprijinit de un partid puternic,ar putea face față nevoilor curente .Constatarea acesta era de natura a ridica așa de mult pretențiile partidelor încît **o înțelegere era de la început exclusă** .

Fiecare partid se considera <puternic> și dacă toate -afară de cel liberal-ducist - s-au declarat gata în principiu să intre în guvernul de concentrare,au făcut aceste declarații din politețe față de Suveran [...]**Fiecare spera** că,esuînd încercarea guvernului de concentrare ,**va primi singur mandatul de a forma guvernul."**

Costian/

▣ Guvernul Vaida ,alegerile din 1932 (pag.128-134)

-Vaida a făcut "cele mai civilizate alegeri ce s-au văzut în România" .

Ar fi fost nedrept ca ,după această reușită,să vină altul să culeagă roadele , să i se spună: <Maurul și-a făcut datoria ,Maurul poate să plece> .

De aceea **Suveranul l-a însărcinat** tot pe el **cu formarea gov.stabil** .

Dar:

- **Regele** nu încredințase lui Maniu (șeful PNT),deoarece acesta "prin retragerea ostentativă la Bădăcin în anul precedent și prin declarațiile sale,avusese o atitudine puțin elegantă."

Maniu, s-a sfătuit cu cîțiva frunțași să formeze o "rezervă" pentru eventualitatea unei crize,și nu a intrat în guvern.

Vaida ,de bună credință,a fost de acord.

"[...]era însă **cineva căruia nu-i convenea menținerea d-lui Vaida la putere**

și numai cu mare greutate își înfrînase necazul :**era dl Maniu** ,președintele partidului ,care nu vedea cu ochi buni ridicarea tot mai accentuată a vicepreședintelui său,

și-și **vedea amenințată situația sa de șef.**[...]

căuta prilejul să provoace o criză de guvern[...]

Ocaziile nu au întârziat și dl. **Maniu a manevrat cu atîta abilitate**, încît foarte mulți politiciani versați în a trage sfori, nu înțelegeau de unde se trag sforile, sau mai binezis au înțeles greșit."

(Dă o serie de ocazii/exemple concrete în care în PNȚ se manifestau diferențe de opinii, cum ar fi Conversiunea Iunian și Potîrcă / versus Mironescu și Vaida ; țărăniștii / versus ardelenii etc)

Costian/

▣ Criza gov.Vaida. oct.'32.

Noul Guv. Maniu

De data aceasta a izbucnit pe motive de politică diplomatică.

(vezi fisier **Politică externă**)

- **Gafencu** (subsecretar de stat), plecînd la Moscova, ar fi început tratative cu sovieticii fără știrea și împotriva liniei lui Titulescu.

- **Titulescu** și-a prezentat demisia, dar la insistențele Regelui și Vaida s-a răzgîndit.

Dar:

- Această acceptare, dădea o mai mare putere gov. Vaida, ceea ce nu convenea adversarilor săi... s-au lansat "știri fanteziste" menite să învenineze raporturile Vaida - Titulescu;... s-a lansat zvonul unui "acord secret" Titulescu-Iunian-Goga pentru răsturnarea lui Vaida;... formarea unui guvern de "concentrare" condus de Titulescu;... **zvonurile au înveninat raporturile Vaida - Titulescu;**

- **Mihalache**, prieten cu amîndoi, a căutat să împace lucrurile;

- **Maniu**, însă, care "se erija în arbitru al situației, pretinzînd că numai el poate domina nemulțumirile", **a cerut să i se încredințeze Guvernarea.** (pag.135-140)

- În urma tratativelor de la Sinaia, la 17 oct.'32, **Vaida a demisionat**, și Maniu a preluat guvernarea, depunînd jurămîntul la 20 oct.'32.

Dar:

- **Maniu** a sperat că Titulescu va intra în PNȚ, dar acesta a refuzat;

Vaida a refuzat să intre în gov. Maniu

- **șefia gov. ar fi trebuit dată lui Mihalache** (șef de partid!);

- **Maniu** și-a călcat peste scrupulele "constituționale" și a format gov: cu un om în afara partidului (Titulescu), îndepărtîndu-se de Vaida, nedreptățindu-l pe Mihalache.

Prestigiul și autoritatea lui scăzînd.

Dar:

/ **Vaida**, adînc jignit de procedeul fostului prieten, s-a considerat **retras din viața**

politică, părăsind Capitala [Valea Seacă];

/ **Parlamentul** nu privea cu ochi buni "debarcarea" lui Vaida;

/ "**Ardelenii**" nu-l agreiau pe Titulescu, susținut de "țaranisti"

/ **Opoziția** a profitat de toate acestea, pentru a-și spori atacurile.

Costian /

"Și totuși, dl **Maniu**, deși le cunoștea pe acestea, a crezut că e necesar să-și mai creeze altele, sperînd că printr-un act de îndrăzneală, va reuși să-și refacă prestigiul grav compromis. Obsedat probabil de ideea că e om mare, a început < să apere principiile constituționale > foarte dragi la nevoie."

Dar:

- **Suveranul** nu le-a primit demisiile și le-a cerut să reflecteze.

- **Mihalache** a fost mai rezonabil, cerînd lui Maniu să nu demisioneze,

să nu implice Guv. și partidul în acest conflict, pentru că, altfel, PNȚ va cădea de la putere

- **Titulescu** a reușit să-i convingă pe cei doi să nu provoace o "criză", propunînd un compromis: Gabr. Marinescu să fie trimis în judecată la Comisia disciplinară sau să plece în concediu.

- **Mihalache a acceptat, Maniu, nu!**

Maniu și-a prezentat demisia pe 13 ian'33 și Suveranul i-a acceptat-o.

Costian/

▣ Noul guvern Vaida

-**Titulescu** a mediat între național-țărăniști, să nu provoace o criză care să ducă la schimbarea regimului și la alegeri, și să fie șef "ardelean", ca să ție piept campaniei revizioniste maghiare.

-**Vaida**, a cerut libertate deplină în guvernare.

-**Maniu**, înfruntat, a promis sprijin guvernului și... a plecat în străinătate.

Costian /

Maniu.

În partid se observa o înviorare. Majorității, exceptând câțiva amici ai lui Maniu, erau încântați că "omul de caracter obținuse satisfacție" și "o armonie nemaivăzută domnea în partid."

Și resentimentele față de Titulescu se topiseră, Vaida împacându-se cu Titulescu.

"Maestrul trăgător de sfori plecase să-și plimbe amarul insuccesului pe Coasta de Azur. Era pentru a treia oară când încercase să profite de împrejurări, spre a apare ca indispensabil în viața politică a țării și a impresiona pe Suveran, și pentru a treia oară era învins. [...] **idolul pierduse poleiala strălucitoare și dedesubt apărea lutul.**

[...] Greșelile acumulate în patru ani de guvernare apăsau greu în balanța și **steaua misteriosului de la Bădăcin începe să apună**. Retragerea lui trecea aproape neobservată, de partidul ocupat să sărbătorească pe dl. Vaida " etc etc... (pag. 146-150)

Costian /

▣ Afacerea Skoda (pag. 151-154)

[L.D. Vezi cartea cînd ajungi la acest subiect.

Amănunte "picante" de la procesul lui Seletzki, dar f. indulgent cu guvernul.]

 Costian /

▣ **Vaida ca președ. PNȚ, mai'33**

- Reîntors în țară, din stațiunea Sovata, **Maniu** trimite o "**scrisoare -ultimatum**", în care impută guvernului că s-a abătut de la "principiile constituționale", nesocotind demnitatea și programul partidului, că n-a urmat indicațiile șefului în tratativele de la Geneva, declarînd "solemn și amenințător, ca un Jupiter tonans" că **demisionează irevocabil din șefia PNȚ**, rămînînd "<un simplu soldat disciplinat>".

- **Mihalache și Popovici** au plecat la Sovata să încerce "înblînzirea idolului furios". După 2 zile de pertractări, s-au întors cu răspunsul că **șeful este de neclintit**, și cere partidului să aleagă alt șef, să nu se mai repete "povestea **triumviratului din '31.**" *

 * În iul'31, după constituirea Guv. de "tehnicieni", Maniu se retrăsese la Bădăcin, retrăgîndu-se din funcție. În intervalul iul.'31-aug.'32, PNȚ fusese condus de un "triumvirat": **Mihalache-Vaida-Popovici**.

 - **Pe ce se bazase Maniu** cînd a trimis această scrisoare?:

Pe câțiva miniștri, loiali lui; pe spiritul de solidaritate al câtorva prieteni; pe povara afacerii Skoda; pe nădejdea că partidul și guv. se va retrage în opoziție, urmîndu-l; pe speranța că va impresiona guvernul.

- **De ce ținea Maniu** să se retragă în opoziție?:

Din interes pur personal, ca să nu crească mult acțiunile lui Vaida; ca să spele rușinea înfrîngerii din criza din ian.'33; din dorința de a provoca o nouă criză, obligînd pe Carol să-l recheme la guv; chiar și din nevoia de a i se lua o greutate de pe umeri, ca șef de partid, fără partid. Urmînd ca, în opoziție să tragă foloase din această demisie.

- **Biroul PNȚ** a fost convocat de urgență, la 5 mai'33; a luat act de Scrisoarea lui Maniu. firesc era să fie ales Mihalache, însă, ținînd cont că Vaida era șeful de guvern și "homo regius", chiar **Mihalache l-a propus și susținut pe Vaida**.

- **Comit. Executiv** s-a întrunit la 6 mai'33. Madgearu a citit o nouă Scrisoare de la Maniu (1 mai 1933) în care reafirma dorința lui de a demisiona de la conducerea PNȚ; Mihalache și Popovici au relatat întîlnirea de la Sovata; Mihalache a relatat hotărîrea Biroului de a-l alege pe Vaida; **Vaida a acceptat**.

- Partidele celelalte au privit cu mare neîncredere demisia, considerînd-o o farsă, menită să refacă prestigiul lui Maniu. "Viitorul": "o nouă mistificare", "simple manevre"; "Neamul Românesc": "sinistra comedie"

Goga: "Legendă mincinoasă" și faima creiată în jurul lui Maniu, s-a spulberat în sfîrșit.

Costian/

▣ Regimul PNT

L.D.Atentie!Deși declarat "neutru",Costian este ,pentru momentul '33 ,un aprig susținător al regelui Carol și al guvernului Vaida. Vezi si Fisier PNT si Carol.

Cauzele ce au determinat creșterea, apoi diminuarea curentului național-țărănist.

-Cei 4 ani de guvernare **au uzat PNT** și i-au slăbit din marea popularitate ce a avut-o în 1928. La aceasta au contribuit **antagonismul dintre cele două fracțiuni**, și **incapacitatea lui Maniu** .

1)"Ardelenii" - oameni care în toată viața lor nu făcuseră decît politica "obstrucționistă" - cînd au ajuns la putere au adus "un spirit negativ și greu adaptabil noii situații";

"**Țărăniștii**" - lipsiți de experiență politică și dornici de "inovații revoluționare" - siliți șiunii și alții să facă concesii, încît rezultatul a fost "un amalgam de care și unii și alții erau nemulțumiți".

Costian/ 1930-1933

10.) Teodor Cudalbu,"Scăderile morale ale Partidelor politice de astăzi",1935.

[L.D .Atentie !Cudalbu este membru al PNA -Goga si exPP- Averescu]

Cudalbu / '35

▣ Pulverizarea partidelor.

-Destrămarea partidelor politice este un **fenomen obișnuit în România**.

Acei ce pleacă dintr-un partid în altul (individual sau în grup), **nu au totdeauna motive justificate**,dar este sigur că sunt **mînați fie de dorința** de a juca un rol politic mai de seamă ,**fie o vanitate personală**,**fie un interes material**,fie stăpîniți de **iluzii și nădejdi**.

-Cel care realizează cel mai bine însemnătatea "golului lăsat" este șeful de partid , căci orice destrămare pe el îl lovește cel mai mult,micșorîndu-i prestigiul.

Atît cei plecați,cît și cei rămași, **dau explicații f.rar sincere**, care abundă cu **învinuiri și zvonuri,ură și abilitate**.

Destrămarea part. polit. nu este un fenomen nou,produs al mentalității postbelice.

Ex. cu sciziunile din P.C. (Take Ionescu) si

P.N.L (D.Brătianu,"drapeliștii" etc)

Dar,înainte ,nimeni nu îndrăznea să spună că de vină pentru asta ar fi putut fi Regele Carol I .

-Coroana n-are interes ca partidele să slăbească ,prin destrămare,deoarece aceasta duce la înmulțirea partidelor și îngreunează alegerea guvernelor.

Cudalbu / '35

▣ Destrămările de după razboi:

1.)Partidul Poporului

/ În 1921, o parte din membrii săi **au migrat** spre guvernul si partidul lui **Take Ionescu** (care a guvernat cu Parlam.lui Averescu) ,din dorința de **a ramîne la putere**.

/ Părăsirea PP de **un grup însemnat** ,în frunte cu **C.Argetoianu**,pe chestiuni interne de partid.Această ruptură a zguduit mult partidul.

/Căderea gov. Averescu (1927),în condiții dificile și delicate,a creat o atmosfera f.neplăcută PP,determinînd **părăsirea de către unii fruntași**,chiar și unii ex-miniștri, fapt care i-a adus o mare slăbire.

/ In 1932, părăsirea part. de către **un grup masiv**,condus de Octavian Goga, care și-a creat un nou partid (PNA)

2.) Partidul Național Țărănesc

/ În 1926,**un grup**, printre care **V.Goldiș,Lepădatu și dr.Lupaș**(foști miniștri) au plecat la P.Poporului.

/ In 1927 ,**un grup** ,sub șefia **dr. Lupu** ,formînd PȚ;

/LD adaugă: PȚD-Stere ; PȚȚ-Iunian

3.) Partidul Național Liberal

/Ruperea grupării Gh.Brătianu,iunie '30 (care a creat alt partid)

/LD:adaugă: PNL-3,Th.Florescu .
Cudablu/35

▣ Cauzele destrămării partidelor .

Circula **versiunea** că în jurul Tronului s-ar fi urzit aceste destrămări.

În realitate:

"**Goana după îmbogățire prin politică și dobândirea de înalte** situațiuni politice în Stat ,constituie **singura rațiune** pentru cei mai mulți de a se lipi de un nou partid" pentru că **Guvernul dă avere,onoruri** ,etc...

Lupta aprigă dintre "**tineri**" // "**bătrini**"

Lupta dintre **oamenii onești // politicienii verosi.**

Ambițiile **personalităților de valoare //mediocrilor și nulităților**,pentru funcții în partid,respectiv guvern.

Șeful partidului face "greșeli mari",cu "caracter personal",care duc la îndepărtarea partidului de "posibilitatea de a ajunge la putere",pentru totdeauna sau pentru multă vreme.Ex. tipic atitudinea lui **Vintilă Brătianu** care,într-un moment de rătăcire , s-a opus Restaurației ,rupînd brusc firul tradițional al familiei sale, de monarhism și dinasticism,care i-au dat faima și puterea morală, ducînd la părăsirea partidului de către **Gh.Brătianu.**

"Versiunea răspîndită că **Regele a destrămat partidul liberal este și un neadevăr și o mare greșală politică ."**

Ex. **Averescu** declara public că ,atîta vreme cît este șeful partidului , partidul său nu va fi adus la putere...aceasta a produs o **adîncă deprimare** și atunci a încolțit **gîndul părăsirii partidului.(Goga)**

[L.D Atentie !Vezi **fisier PNA, Sist. de part. si Carol II** in care el explică pe larg motivele si metoda folosită de Goga la părăsirea PP.

Pledează ,și în acest caz, **pentru a nu socoti vinovat pe Carol II**

Cudalbu/35

▣ Partidul Național Ardelean (pag.27/28)

-Cudalbu critică dur regionalismul și izolaționalismul politicienilor ardeleni ,după Unire, sub formulele "deghizate" ale descentralizării , autonomiei și a parolei <**Ardealul al ardelenilor** >. (Vezi **fisierul PNT**)

-"**Această mentalitate** ,cel puțin curioasă [...]care a evidențiat o totală neînțelegere a intereselor superioare ale neamului ,astăzi turbură atmosfera necesară operei de refacere a țării și consolidării unității sufletești a românilor ."

-"Numai acest **crez ,de izolare a Ardealului** ,poate explica atitudinea PNR de a fi fost constant în **echivoc față de Coroană** și mai cu seamă **față de Restaurație.**"

Cudalbu/35

▣ Greșelile partidelor politice

- **Incapacitatea part.polit.** de a mai servi țara în chip folositor (pag.29-39)

-Partidele au făcut **mult rău țării...**

-pentru viitor nu promit o schimbare în bine...**binele este exclus...**

-**coborîrea moralității** în viața publică ...atmosfera de **neîncredere generală**

-Domnește **haosul moral** cu guvernarea neîncrederii desăvîrșite...

-**Ruina morală și materială...**opera part.polit.

-**Incapacitate de guvernare**,tolerarea necinstei...

-Programele part.**au turburat mințile cu făgăduieli nechibzuite** ...

-**Demagogia cea mai josnică...**

-**Îmbogățirea repede și fantastică** a o mare parte din frunțașii politici... crezul nescris:"<la guvern îmbogățîți-vă toți pentru a avea cu ce trăi și lupta în opoziție:>"

-Averea țării -"considerată prada razboiului electoral,este dată răsplată învingătorului în alegeri"

-La guvern,partidele își asigură "**impunitatea vinovaților**":

"Impunitatea vinovaților politici suspuși a ajuns **dogmă de guvernămînt** , iar **solidarizarea pe cale de reciprocitate dintre partide** pe chestia abuzurilor în paguba averii țării ,afirmată constant dela război încoace,a smuls din rădăcina poporului român ,orice încredere și orice nădejde de îndreptare..."

-**"O singură nadejde** sănătoasă a rămas în sufletul poporului român ,nădejdea în **REGE.**"ș.a.m.d. Cudalbu / '35

11.) Gh.N.Leon ,**"Politica economică a PNL",1932 (pag.28)**

-**"Mai recent,așa numitul partid național din Ardeal,dela 1920 înainte,a făcut o politică, să nu zicem antinațională,dar în orice caz în conflict cu interesele noastre naționale. Ambițiile personale** ale unora,nesocotința altora,a împins pertidul național în **erorile unei politici vinovate** față de națiunea română.
Lupta contra regătenilor,lupta **contra bisericii naționale** ,pretenția unei **armate speciale pentru Ardeal** și altele altele ,au întărit **ideea regionalismului periculos** , în contra ideii centrale de unitate națională,mai ales într-o epocă în care minoritarii erau încă elemente provocatoare."(p. 28)
GhNLeon / '32

12.) **Dem.I.Dobrescu, "Păcatele Dictaturii și păcatele Democrației",1935**

(Conferință Sala Tomis,1 sept.1935)

[**Atenție LD ! Ex-primar general al Capitalei.Fondatorul "Ligii pentru drepturile omului". Poate fi considerat precursorul luptei pentru o societate civilă...atăcat în epocă pentru opiniile sale taxate " demagogice". Are însă o explicație nuanțată pentru demagogie , la care eu subscriu...**

Este prima conferință publicată în seria "Biblioteca conferințelor și a marilor procese ",prin mijlocirea "artei stenografice" ,care să facă cunoscut marelui public opiniile și concepțiile personalităților proeminente.]

Dobrescu / '35

▣ **Recurs la îndoială și toleranță.**

Dacă te ridici deasupra lumii și o privești cu ochii înțeleptului,vezi un spectacol ciudat:

/ O armată de **preoți uitați în rugăciune**,care se roagă la Dumnezeu;

/Marea armată a **savanților care scrutează legile universului** ;

/ **Marii și micii filozofi** ai tuturor timpurilor ;

/ **Pragmatisti și acționisti** ne îndeamnă să dezlegăm aceste mari probleme , după inteligența,morala și voința noastră.

/ **Și unii și alții,se declară bătuți și recunosc** că n-au ajuns să descifreze mai nimic din marele mistere ale universului !

/ **Scepticii** spun că **omul nu știe nimic** ;

/ **Agnosticii** adaugă că **noi nici nu vom ști vreodată ceva** ;

"Omenirea trebuie să ia măsuri în contra acestui dogmatism intolerant și sălbatec, care **a secerat pe cei mai buni fii ai lumii**.Acest dogmatism **a oprit în loc tot progresul** omenirii cu o întreagă eternitate.Dacă dogmatismul intolerant n-ar fi **secerat marile genii** ,toate **marile caractere** și toate **marile inimi**,astăzi omul ar fi fost un semizeu."

"Trebuie să formăm religia îndoielii,din care iese **morala moderațiunii**."

La Universitățile noastre ar trebui înființată **o catedră de metafizică generală**, în care să fie tratate toate **limitele cunoștințelor noastre**.

"Studentul ar pleca din Universitate cu convingerea că ,în ignoranța noastră generală ,**moderațiunea este singura nobleță a omului**."

Dobrescu /'35

▣ **Ignoranță, dogmatism**

Și cu toate acestea ,**alături de acești mari "preoți ai îndoelii"** ,"vedem jos cele aproape două miliarde de oameni,**atăcându-se,lovindu-se și ucigându-se unii pe alții pentru adevărurile lor religioase ,științifice și filozofice pe care spun că ei le-au găsit pe toate aeeva**.

Cu amîndouă mîinile pline de adevăruri eterne și universale, această **armată a savanților ignoranți**, îndobitoceste și sălbăticește lumea cu **dogmatismul lor barbar și intolerant**.

Numai ei **știu totul** și în mîinile lor stă tot **adevărul clasei,al țării și al omenirii**"

Dem Dobrescu/

▣ **Democrație / Dictatură**

Pot fi democrații /bune și dictaturi /bune
 \rele \rele

"Sunt chiar **dictaturi altruiste** care vor să facă **bine cu sila** .

Sunt deasemenea **democrații din scopuri egoiste**[...]

Pentru că și **democrația ca și dictatura** ,poate să fie **o moșie de exploatat**[...] .

Așa că după cum poate fi o democrație a inimii,poate să fie și "**o democrație a vorbei**"

"Noi .în România ,avem aproape numai **falși democrați**,

care au **democrația pe limbă**,dar n-au democrația în suflet. "[...]

"Suntem democrați,femiști,umanitariști,

care **n-avem nimic cu democrația ,feminismul și umanitarismul civilizată.**"

 Dem Dobrescu/ '35

▣ **Dictatura .**

"Mulți sunt atrași de **dictatură**,pentru că ea produce **marea plăcere a dominațiunii** omului asupra oamenilor și ea face **deliciul abuzului de putere**[...]"

Perioadele de "transformare socială " sunt "**anotimpurile dictaturii**

Dictatura lasă **soarta** omului și a societății **pe mâna unui singur om** (dictatura absolută)

,sau **a unei singure categorii sociale** (dictatura de clasă sau castă) ;

Cînd avem înaintea noastră toate **marile dezastre cauzate lumii de dictatură**,cum mai

avem curajul să ne dorim un dictator ? Nu ne putem explica **acest curaj decît** :

sau prin acele **avantaje morale și materiale diabolice** pe care le procură dictatura ,

sau printr-un **adevărat fenomen de atavism** :

omul trăit în robie ,are înclinație pentru robie.

De aceea să știți **cînd veți auzi pe cineva lăudînd dictatura**,

că "**este grav atins de boala robiei** din sîngele său ."

Dictatura a distrus în omenire orice demnitate.

"Fiecare din noi tîrăște în sufletul său sufletul tuturor robilor lași ,din care el se

coboară.**Trebuie o mare doză de mîndrie ca să te ridici în picioare** ,atunci cînd toată

ascendența pe care o ai în sînge ,te trage din tot corpul ,ca să rămîi în genunchi."

Dictatorul,ajuns stăpînul semenilor săi,ajunge o adevărată **monstruozitate morală**:

ajunge la **delirul grandoarei**,se crede **supra-om,semi-zeu**

Cunoaștem pozele lui **Wilhelm II,Hitler** și masca de sperietoare a lui **Mussolini**

ajunge la **delirul dominațiunii**...care a dus pe **Macedon** pînă în India ;

pe **Cesar** în Galia ;pe **Dariu** pînă la Dunăre ;

pe **Napoleon** în Rusia și pe **Mussolini** în Africa !

cad în **patima cuceririi**,avînd **sămînță de războaie** !

Întrebat ce va face după ce va cuceri lumea, Pirus spunea că va putea

mîncea dulciuri în toată liniștea !

ajunge la **disprețul vieții omenești**.Sub dictatură viața unui om nu valorează

mai mult decît viața unui pom.

cade în **disprețul și umilirea omului**

Dictatura este,deci "**o fabrică de robi** " o "secerătoare de mîndrie " ,"**bulionul** în care se

cultivă **prostia omenească**","împărăția întunericului ,arbitrariului și lipsei de control"

(pag.10)

(dă o serie de ex.din lumea sălbatecă afro-asiatică ! apoi:☺)

/Neron ucide pe profesorul său și dă foc Romei;

/ Caligula își face calul consul;

/ Ecaterina II tăia nasul la țărani care se plîngeau contra nobililor;

/ Ludovic XIV este împins de Camarilă la un război numai pentru a evita

să vadă o construcție nereușită -turn înclinat - la un palat ;

/ Revol. francezi mîncă la restaurantul "Guillotine" ,de pe fereastra

căruia se vedea cum cădeau capetele aristocraților ;

/ Dictatura aristocraților ucidea fără milă pe "mujici"

/ Dictatura mujicilor din Rusia ucidea pe aristocrați;

/ Hitler instalează teroarea ariană,ucide 80 de socialiști (fără

judecată,fără apărare ,după bunul lui plac);se pregătește de război;

/ Mussolini își inaugurează fascismul cu raderea capului,cu terorizarea

adversarilor ; se pregătește de război ;

Sub dictatură **nu există lege și legalitate** ,ci domnia bunului plac

Bunul plac al dictatorului se extinde și asupra slujitorilor ,mărind haosul .

Marea plagă a dictaturilor este **camarila persoanelor inferioare**

Dictatorii au oroare de oamenii superiori ,care îi pot eclipsa sau controla

/ **Nerone ucidea poeziei**,pentru a nu-i eclipsa versurile stupide,

și-l ucidea pe Seneca;

Dictatura a fost totdeauna **sămînță de război**,pentru că este mult mai ușor să răscolești

sentimentele inferioare,animalice ,care zac în fiecare om și nu cer niciun

talent :**naționalismul** ajunge **șovinism**

șovinismul ajunge **xenofobie**

xenofobia ajunge la **militarism**

militarismul lansează **demagogia războinică**

demagogia războinică duce la **război** .(p. 10-13)

Dem Dobrescu / '35

▣ **Capcanele dictaturii** (pag.13 /14)

Democrații exagerați neagă dictaturii vreo calitate .

În timpuri normale,popoarele își țin coeziunea prin idei și sentimente comune,
care formează baza pe care se dă lupta pentru viață.

"Dar când societatea și-a pierdut ideile și sentimentele sale vechi conducătoare
și nu și-a format încă altele noi , ea **se învrtește pe loc și fără vlagă.**

Societatea **ar pieri**,dacă nu i-ar ieși în cale **o călăuză umană,**

care **să-i dea țel ,energie și ideal de viață "**

"Solon în Grecia ,**Moise** în Iudeia,**Petru-cel-Mare** în Rusia ,

Kemal Pașa în Turcia ,**Micadoul în Japonia** ,au dat țării lor mijlocul
de a continua viața "

Oamenii au urmat totdeauna călăuzele superioare .

Dar :

Din nenorocire ,**dictatura împinge spre "morbul dictaturii".**

Probă evidentă este că n-avem decât **un un singur exemplu de dictator**

care s-a lăsat de bună-voie de dictatură,pe SILA.

De aceea **dictaturile se termină totdeauna cu dezastru:revoluție sau război**

De aceea **războaiele și revoluțiile au dictaturii lor.**

Din păcate ,**acești dictatori** ,care **au avut în mâini viitorul omenirii**,duși de nebunia
dictaturii,l-au trădat :/ **Napoleon** (după rev. franceză),**Mussolini** (în timpurile noastre)

ar fi putut schimba lumea . Ei au preferat să meargă pe făgașul

tuturor dictatorilor.Mussolini,în loc să caute a fi "un Wilson",

se înzoșește să fie "un Napoleon".

"Cauza a fost că omenirea ,pînă acum,a născut **dictatori dotați cu geniul minții**,

dar n-a născut dictatori cu geniul inimii.Și din nenorocire, chiar acolo unde am găsit geniul

inimii,**morbul dictaturii a omorît căldura inimii ."**

Dem Dobrescu/'35

▣ **Păcatele democrației.** (pag.14-23)

[L:D: **vezi partea doctrinară la Fișierul Democrație /Dictatură]**

Păcatele democrației derivă din **democrația formală :**

I.CORUPȚIA.

Corupția dictaturii nu poate fi vindecată,este **perpetuă,lipsită de control,**
nedespărțită de dictatură, este **mare,se vede puțin,nu este demascată.**

Corupția democrației poate fi vindecată,cînd ajunge la dezvoltarea conștiinței
cetățenești,fiind **controlată de milioane de ochi.**

Corupția în democrație poate fi generală:

/**Sus**, o "cleptocrație cinică și înfruntătoare "

Jos,o "lașitate de clăcași tîrători"

/**Aparatul Statului** ,"un sistem de **pompe centripete și aspiratoare**"

care strîng în visteria publică averea cetățenilor...

Sus,"al doilea sistem de **pompe respiratoare și centrifuge "**

cari împrăștie visteria Statului pe toate ușile și pe toate ferestrele,
sub formă de **șperțuri,filodormă,mituiri,onorarii...**

Se practică "furtul preventiv"

Se practică "**furtul represiv**" (pentruca adversarii să rămână fără fonduri)

Cinismul șperțarilor (care nu se sfiesc să-și ridice palate în timp ce sunt cercetați)

"Am ajuns la **pișcherismul general**,pentrucă azi înșeală cine poate și pe cine poate .

Am ajuns țara în care **fiecare om știe să facă cu ochiul**[...]fiecare caută să fie omul
cuiva [...] nimeni nu mai este la locul său și fiecare este pus în locul altuia.[...]

țara timpțiilor cu protecție[...] țara în care **se poate vinde tot** ce poate găsi un
cumpărător și în care **orice conștiință poate să devină o marfă** [...] țara în care în
care **fiecare imbecil poate spune :<știi tu cu cine ai aface ?>**[...]"

"Dacă în Danemarca era numai ceva putred,în România **nu mai e nimic sănătos** .

Am ajuns țara în care **Măria Sa Șperțul și Majestatea Sa Mita** sunt singurii dictatori
omnipotenți și omniscienți."Politica românească a ajuns **o mașină perfectă** ,în care pui

gunoaie sociale și scoți aur politic" La noi dacă ți-ai făcut reputațiunea de om cinstit
ești un om pierdut.Suntem țara care moare de **prea mulți "băieți buni"**;

în care legile sunt abrogate înainte de a fi votate ;in care mîncăm și cînd nu ne este

foame și bem fără să fim însetați;ne îmbrăcăm din poză și pentru poză ;

in care **străinii își cos buzunarele cu sîrmă cînd trec frontiera**;

Răuvoitorii democrației spun că de vină este tocmai democrația.

Cauza decăderii noastre este tocmai lipsa de democrație.

"**Sociologii noștri analfabeți** cred că am dat poporului nostru prea multă democrație

[...]Ei cred că **democrația este o doctorie** ce se dă cu lingurița și cu ora.[...]Ca să poți

să ai adevărata democrație ,trebuie să pui **țara să se adapteze la un mediu complet
democratic "**

Dem Dobrescu/'35

II.POLITICIANISMUL.

Este al doilea păcat capital al Democrației .Politicianul nu trebuie confundat cu OMUL
POLITIC,care este necesar și indispensabil."Omul politic este este omul superior și cult ,
care s-a specializat în arta politică.[...] politicianul este parazitul ei .[...]

Omul politic conduce cu prestigiul său corpul electoral,politicianul este condus el de
corpul electoral.[...]Omul politic este călăuza ,politicianul este robul comitetului electoral.

Ex. **democrația americană** (al cărui admirator nu era),

unde se fasonază, se lustruește și se pregătește candidatul

ca la cursele de cai ,prezentîndu-l apoi ca pe un "geniu politic ";

comitetele electorale au ajuns în America **a patra putere în stat!**

Ex. **democrația ateniană**,unde politicienii erau atît de desconsiderați

,încît Aristofan nu găsea actori dispuși să joace un astfel de rol

decît cu mască!

Cauza decădenței Parlamentului rezidă în **abținerea oamenilor de valoare**,
care **fac pe filozofii și superiorii**.

"Ei nu vor să se amestece în politică cu vulgul,sub pretextul că nu vrea să-l asculte.[...]

Din cauza **mîndriei nejustificate a intelectualilor**,asistăm la decadența corpului
electoral,pe care ei l-ar putea ridica,asistăm la decadența Parlamentului și cu el la
decadența țării întregi ."

Dem Dobrescu/

III. DEMAGOGIA

[Atenție LD la nuanță!]

Este al III-lea păcat capital al democrației.

"**Demagogia este arta de a da oamenilor speranțe** că suferințele lor vor fi vindecate și
iluzia că ele au și fost vindecate în parte ..[...] **Iluziile și speranța** sunt,

pentru suferințele morale,ceeace **clorofomul** este pentru suferințele fizice .[...]

Demagogia necinstită abuzează de aceste două mari consolatoare [...]

Trebuie să combatem demagogia necinstită care **escrochează aspirațiile cetățenilor**

[...]Nu trebuie însă să **blestemăm demagogia în general**, nu trebuie să să

blestemăm **demagogia cinstită**,care este **binefăcătoare omenirii**."

/"Speranțele și iluziunile sunt necesare omului ,ca să-l facem să iasă din inerția lui

naturală ,care este legea întregii naturi.Legea inerției la om se numește obicei,
modă,rutină,instinct,din care omul nu poate fi scos decât prin demagogie."

ex :**Parmentier** care a introdus cartoful în Europa,
plantând un lan păzit cu strășnicie de jandarmi,
din care oamenii au început să fure din curiozitate.

Să urmărim demagogia necinstită și să binecuvîntăm demagogia corectă.

Dem Dobrescu/'35

▣ **Drepturile cetățenești** (pag.22-24)

[Atenție L.D.Poți să-l consideri pe Dem Dobrescu precursor teoretic al **societății civile**
avînd în vedere **Liga pentru drepturile omului** pe care a fondat-o .

În oricecaz,această conferință pe care el o rostește în 1935 este superbă și a
declanșat ,în epocă,o vie polemică.]

/Vrem ca să se formeze **Comitete de apărare ale drepturilor cetățenești**
pînă în bezna satelor,pentruca ca **cetățeanul să nu mai fie arestat** de cea dintîi brută
ajunsă jandarm.

Vrem ca atunci cînd **învățătorul sau preotul găsesc arestarea ilegală**,
arestatul să fie liberat pe garanția lor.

/Să chemăm în fața cetățenilor pe orice pungaș politic îmbogățit ,
ca să-și justifice averea.

/**Frontul democratic** să lupte pentru **aplicarea tuturor drepturilor scrise pe hîrtie și**
nerealizate.Vrem ca să se nască un **corp politic nou,opinia publică organizată**.

/Vrem o altă democrație,**Democrația socială**,cu libertatea de a face bine.

Dem.Dobrescu / '35

13.) **Dim.Drăghicescu,"Evoluția ideilor liberale " și "Apel " către tineri....1921**

[Atenție L.D. Dispersată la fișierele **Sist.de partide ,Țărănism,**
Liberalism, etc.Carte interesantă,consistentă,la care trebuie să apelezi
pentru chesiuni ce țin de **mentalități ,etică și moravuri politice** .Dar atenție !
Nici Drăghicescu nu se sustrage prejudecăților partizane, încît trebuie preluat cu
precauție cînd face aprecieri la adresa adversarilor.]

Drăghicescu / '21

▣ **Partidul Poporului.**

Profil moral-politic lui **Argetoianu**.

Persoană de **oarecare talent** și cu foarte **mare cinism** ;personalitate **primejdioasă**
,reacționarul cel mai cinic și mai îndrăzneț pe care l-a dat neamul nostru ;
pentru a recuceri privilegiile oligarhiei , "el se va face **mîine bolșevic**" ,
precum **"ieri făcea pe republicanul înfocat "**(p.VII)

Cînd magnetul guvernării se va retrage,"toți **transfugii vor apuca-o care incotro ."**

[.....]Față de partidul liberal,desigur **nu Partidul averescan ar putea fi un**
concurrent de temut,cu "democrați" ca Argetoianu și cu o doctrină exprimată
prin "gura unui **homuncul ridicol**, dl.**P.P.Negulescu**,care cu un neant de
concepție ,îmbrobodit în forme sonore ,reprezintă ,în chp desăvîrșit ,cea mai reușită
încarnație a perfecteii săcătuirii politice și filozofice." [L.D.Atenție! **Concurența !**]
Drăghicescu /1921

▣ **Partidul Țărănist**

Format din **"o mîină de tîrgoveți bucureșteni a la Răducanu"**

"o colecție de transfugi" în jurul înv. Mihalache **"tot atît de vechi și de bizantin "**
ca cel mai fin conservator în apucături.

Țărăniștii uzează cu aceeași îndemînare de **"calomnie ,minciună politică,**
și de **trucerile cele mai bizantine** ,ca cel mai desăvîrșit politician oligarh."

"Și-au început cariera **mințind țara și calomniind pe liberali [...]**ca pe un partid de
oligarhi,**tăgăduind cu nerușinare toate meritele PNL și defăimînd cu bunăștiință**
marile reforme [...]"

Un mănunchi de **demagogi și de aventurieri**,dintre care cei mai distinși sunt salariații

la banca Blanck, practicînd **cele mai urîte apucături politicianiste** și **compromițînd** astfel tot ce este curat și adevărat **în ideea de partid țărănesc**, fără doctrină, fără program[...] **imitație dela bulgari** [...] (p.VII-IX, 14-15)
[.....]Nici partidul țărănesc nu este de temut ,cu **"învățătorul de la Topoloveni"** avînd ca doctrinar pe **"candidul Madgearu"**. [**LD ! Conurența !**]

Drăghicescu /'21

▣ **Part.Naț.Rom.din Ardeal**

Nu mai are **"nici o rațiune de a fi"**,ca partid provincial .
"El nu va mai servi decît ca **pedestal** impetuasei personalități politice **a unuia din șefii lui, [Vaida]** și ca motiv de **veșnică ezitare și șovăire** pentru **celălalt șef [Maniu]**."
"Acești **șefi solemnii ai partidului național, intimidati de impopularitatea momentană a partidului liberal**,s-au aliat cu statornicia d-lui Iorga și cu temeinicia de bronz a țărăniștilor .**Cu sprijinul** elementelor de bază ,cum sunt valoroasele arătări politice (internaționale ?) **Lupu și Cocea** ,dl.Vaida a întemeiat Federația Democrației Naționale Sociale .-Cu aceasta ,dl Vaida ,omul nou,este la modă,alături de **nedespărțita trinitate :Iorga,Cocea,Lupu**.(p. 14-15)

Drăghicescu/' 21

▣ **PNL**

Recunoaștea că popularitatea liderilor liberali scăzuse.
"În adevăr , **presa judaică , ,judaizantă și internaționalistă** sau semi-internaționalistă ,**ajutată de demagogi și de oligarhia tip Averescu,Argetoianu**, făcuse o **atmosferă rece și sceptică în jurul Brătienilor**."
"Această **faptă criminală** din p.d.v. național,crea cea mai **revoltătoare și odioasă nedreptate** ce s-a făcut vreodată unor oameni integri și absolut corecți.
Singurul păcat al Brătienilor este de a fi ridicat interesul național la rangul de ideal și de a fi fost democrați în fapte ,nu numai în vorbe ."
"Politica de afaceri" a PNL constă în faptul că **Brătienii au pus partidul în slujba economiei naționale** , pe cînd **adversarii lor pun economia în slujba partidului lor**." (p.X-XIII)

Drăghicescu/1921

▣ **Dreptate și solidaritate**

[**LD:elemente evidente de neoliberalism, de solidarism social**]
- **PNL** are nevoie de **un ideal** înrudit și echivalent cu cel din 1848.
-Din constatarea unanimă,masele sunt preocupate cel mai tare de **dreptate**, o sete profundă ,izvorînd din realitățile de azi :
spectacol de **abuz fără frîu,de speculă fără rușine,de îmbogățire prin fraudă**.
Inegalitatea monstruoasă a averilor ,dobîndite prin abilitate ,șiretenie sau necinste patentă,este un izvor nesecat de **nedreptăți și abuzuri** și provoacă revoltă și cea mai adîncă și nestînsă **sete de dreptate și de răzbunare** ".
"Idealul de dreptate,de cinste și de solidaritate ,comparabil cu cel de libertate cu care se completează,este **cuvîntul de ordine** ce trebuie scris pe **stegul liberal**"
Fără acest ideal,cea mai democratică,cea mai savantă și perfectă organizație , rămîne o combinație artificială,fără viață și fără efect.
"Pe baza idealului de dreptate și pe principiile de solidaritate socială, va trebui să fie clădit programul oricărui partid politic ,care voințe să domine situația prezentă și viitoare în politica poporului român.
Cine va adopta acest ideal,aceluia îi aparține succesul,popularitatea și viitorul."
[...] este cert că tot **PNL îi revine această misiune**.
(**LD: explică doctrinar de ce .Vezi fișier Liberalism.)**
"Libertatea , lipsită de atenuările și restricțiile dreptății și solidarității sociale , se distruge pe ea însăși " , dînd loc la **acapărări și nelegalități de averi prea mari** , ea dă naștere la plutocrație ,care ,fatal,abuzează de superioritatea ei economică și socială,peu a desființa libertatea celor slabi și săraci."
"Idealul de dreptate și de solidaritate este **corectivul indispensabil al libertății** , pentruca exercițiul libertății tuturor să poată fi în adevăr garantat." (p. 18-21)

 Drăghicescu /1921

▣ Tineri-Bătrâni

-Moravurile trebuie primenite ,înlăturate,atenuate,ceea ce este foarte greu datorită imperfecțiunii inerente naturii omenești.

Ar trebui înlăturat tot restul de spirit bizantin,care apare uneori...

miniștri capabili "deocheați" grație invidiei colegilor...

liberali în consilii de administrație adversare ,plătind presa complice...

miniștri perpetuați în guvern,fără merite și capacități...

în **detrimentul promovării elementelor liberale ieșite din vatra satelor** , care ar trebui să țină piept concurenței țărăniște...

[Atenție LD! **Ăsta-i Drăghicescu!**]

și ar dovedi că PNL nu este partid "de boieri",ci sunt și elemente"țărănești".

Sigur că **nu trebuie să fie dați afară bătrînii** ,care au făcut **fala PNL**, dar se poate face un apel la ei **să împingă** ei însăși **în față elemente tinere și de valoare** [Atenție LD!

Ăsta-i Drăghicescu!]

"Cu toate vasele lui merite ,**Jehova n-a îngăduit lui Moise să atingă pămîntul făgăduinței**"(p. 22-25)

 Drăghicescu /1921

▣ Consecințele votului universal " (57-64)

[L.D. **Atenție ! Am tratat problema la Regimul electoral]**

Aici doar consecințele moral-politice și soluția]

În România el a avut **consecințe dezastruoase ,periculoase.**

Parlamente ,incapabile de a legifera

Soarta țării încredințată unei imense masse (90 %) inculte și inconștiente de treburile de stat.

O clientelă docilă tuturor aventurierilor și demagogilor .

[**Drăghicescu analizează, din acest p.d.v., alegerile din 1919 și 1920,respingînd ,**

în manieră liberală ,soluțiile ce se vînturau deja în epocă :

votul plural ,votul știutorilor de carte,votul capilor de familie]

"Toată greutatea și toată speranța trebuie puse în **opera de educație civică și politică** a cetățenilor,pe îmbunătățirea condițiilor lor materiale de viață,pe care, mai tîrziu sau mai curînd,le pot obține **cu ajutorul votului universal**,și care le va da putința **să se instruiască și să-și dezvolte personalitatea** spre a deveni adevărate valori culturale ,pentru ca să poată conta,adăugîndu-se în balanța forței integrale a națiunii și ,în același timp,**să nu mai cadă așa ușor pradă demagogilor aventurieri** "(pag.67)

Din p.d.v. al educației civice ,la noi,**votul universal este "o școală bizară".**

Cu lipsa lui de organizare,cu caracterul lui pur **aritmetic și mecanic**,

astăzi alegătorii cunosc candidații doar din vedere,sau nici atît !

Cum ei se contrazic între ei,se neagă,se calomniază, **cetățeanul alege ...**

în funcție de "simpatie",de "aparențe",de "vorbe frumoase ",de"măguliri"...,

/Cu aceste metode ",opera civică "ajunge la rezultate contrare:

pervertește sufletele (pag.69)

Drăghicescu / '21

14.) Simion Mehedinți, "*Partdele politice și statul corporativ*", Conf.12 dec .1931

[LD: **Comitetul "Federației asociațiilor profesionale " i-a cerut părerea ,ca om "neangajat politic",ca "neutru"]**

 Mehedinți / '31

▣ România bolnavă . (pag.3-5)

"E mai presus de orice îndoială că **România** este unul dintre **cele mai bolnave din**

Europa.Cînd cineva [**probabilS.M.!**] a dat acest diagnostic ,imediat după război

"acel cineva și-a aprins paie în cap."

Nu vă mai spun "aprecierile necivilizate" cu care a fost taxat de presa oficială!
/"Dar ,după ce a trecut inflamația sentimentală a celor care credeau că România este un fel de Eldorado-asigurat pe veșnicie; după ce [...] **iată că astăzi [guv.lorga]** bugetul se află pe masa de operație[...]Repartizarea deficitului între diferite ministere, care aruncă pacoștea unelepe altele "

Nici nu se putea să nu se ajungă aici ! Ce e de făcut?

/ **"Federația pune ca leac "Statul corporativ"** dar să analizăm cauzele :

Ar trebui să fie dramaturg, pentru că în proză este greu de spus , **"ce am făcut noi cu pământul nostru, cu pădurile noastre, cu minele noastre, cu metanul, cu bălțile de pește[...]** un străin nu crede, nu poate crede, **cum am batjogorit pământul și poporul nostru[...]** epoca de după război n-ar putea fi povestită decît pe scenă.

Dar pentru asta ar trebui un mare talent dramatic, apoi și însușirea de a fi un mare cinic, căruia să nu-i fie **milă de țara asta** și nici **rușine de străinii** din afară și dinăuntru , care **ne văd ,ne judecă, și ne osîndesc** atît de aspru..."

Mehedinți/

▣ **Ruinarea finanțelor (pag.5/6)**

/Cea dintîi **sminteală a epocii** a fost **deprecierea monedei și a creditului României.**

"Niciodată finanțele noastre n-ar fi ajuns sub tutelă străină ,dacă concepția corporativă ar fi avut precădere asupra concepției de parid " ...

"Statul corporativ [...]este **de o mie de ori superior [...]** statului în care pot vorbi toți clienții de pripas ai partidelor."

Mehedinți/

▣ **Ruinarea agriculturii (pag.8-11)**

Al doilea mare păcat al epocii **este reforma agrară,"o monumentală eroare economică"**. Eram cel mai mare exportator de grîne din Europa.Într-o epocă de concentrare în agricultură(ex Canada,SUA)"**singură România a avut originalitatea să-și fărîmițeze ogoarele și să-și risipească inventarul"**.

Pe miniștrii de partid de la Ministerul Domeniilor i-am văzut 12 ani ...

"Am văzut timp de 12 ani schimbările de moșii pe spinarea satului..."

am văzut pădurile și-am văzut bălțile...și-am văzut scrisorile ...i-am văzut pe toți cu toată opera lor publică și privată...de acum nu mai avem ce vedea ." (p.12)

Mehedinți/

▣ **Ruinarea Școlii (pag.12/13)**

Al treilea păcat mare pe care l-a făcut **politica de partid** ,este și mai mare .

"Am declarat tineretul în massă" Am răpit copiii ani de zile ,pentru a le da

"un petec de hîrtie ,fără nici o valoare pozitivă"

În fiecare an,**10.000 de tineri bat la porțile universității !**

Știți pletora de licențiați și licențiate !Am ajuns să avem licențiați șomerii!

Cine a săvîrșit fapta aceasta neomenoasă de a amăgi tineretul țării ?

"Răspunsul este simplu :l-a făcut **amestecul politicii în școală"**

cea ce numim **"demagogia școlară"**

"Ministerul unde lucrează odinioară P.Poni ,care a murit sărac, T.Maioreșcu și Spiru Haret , de a căror corectitudine nu s-au îndoit nici adversarii,

a ajuns să aibă pînă și reputația unui minister de afaceri ."

pornind de la **"criteriul superficial al luptei contra analfabetismului "** "ca și cum valoarea reală a unui popor s-ar putea judeca după numărul celor care scriu și citesc, am ajuns **"la o inflație de certificate fantastică"**

"Dacă am subliniat atît de categoric **vinovăția celor care au condus statul nostru înainte de război și mai ales după război**,n-am făcut-o din vreun gînd de sfințenie personală.**Nu.**În numele perfecțiunii pot vorbi numai două categorii de oameni :

proștii din naștere și închipuiții patologici,adică indivizii nenormali.

Un om în toată firea știe că viața nu e geometrie.Greșim de o sută și o mie de ori în fiecare zi ,și cu știință și cu neștiință.A mărturisit-o însuși Fiul Omului în grădina Ghetsemani .Cu toate însușirile lui divine ,cînd s-a apropiat ceasul cel greu ,a căzut în genunchi :<Părinte ,mă simt slab..Treacă dela mine paharul acesta !> "

Simion Mehedinți / '31

15.) Dim .Drăghicescu,"Partide politice și clase sociale", București,1922

Drăghicescu/1922

▣ Responsabilitatea cercetătorului.

/ societate / partide / personalități

/Responsabilitatea cercetătorului fenomenelor politico-sociale.Problemele sunt "de ordin moral " și trebuie să trăiești suferințe de cel care le cercetează.

Cercetătorul trebuie să aibă un **rol activ în societate** ,să le poarte un interes viu.
A fi membru unui partid,nu este un motiv de recuzare,ci o **calitate în plus** pentru studierea fenomenelor.

/"Totul este însă ca **cercetătorul** să fie însuflețit de un adânc **sentiment de echitate față de situații și de oameni**. Este de ajuns doar să nu pui **patimă** , și **simțul sincer** al realității și al echității te vor scuti de **exagerările și orbirile** pe care spiritul de partid este de natură să ți le impună față de oameni și de situații , dar mai ales față de oameni."

/"După cum **obiectivitatea absolută** , în acest domeniu, **nu este nici posibilă , nici utilă**,tot astfel este **imposibil și fără rost** a evita chestiunea persoanelor și personalităților.

Realitățile politice și sociale își au sediul în oameni, cari sunt **agenții lor de efectuare**.

Cum sunt oamenii, așa sunt și realitățile politice.

Ele neputând fi ,deci,anonyme,**cercetătorul lor este constrâns să facă personalități** ,însă fără ură și fără patimă. Va aprecia **valoarea agenților-personalități** ce studiază,

numai după un criteriu obiectiv de principii sociale și etice.

[...]nu trebuie patimă nici ură, tot astfel nu trebuie **nici menajarea nici tănuirea** diferitelor acte sau deprinderi urâte ."

Drăghicescu /1922

▣ Arta politică.Rolul personalității.

/"Sentimentul dreptății sociale ,de egală îndreptățire a claselor , precum și problemele sociale și economice , lupta între clase în sânul aceluiaș popor și între popoare, sunt fenomene care merită cea mai încordată atenție [...]

Se va putea stabili ,astfel,**adevărată orientare a evoluției societății românești** [...] se va stabili în ce constă **acțiunea politică și arta de a governa**, se va putea vedea care este **rolul omului politic și al partidelor de guvernământ** ."

/"**Arta politică** [...]arta de a **adapta structura societății** ,în toate ramurile ei de activitate , **la idealul de drept și de progres** ,care frământă sufletul și în care se oglindesc **aspirațiile mulțimii ca și meditațiile cugetătorilor**."

/"[...]secretul adevăratei arte politice ,capacitatea de a governa, constă în **inițiativa îndrăzneată** de a concepe și de a înfăptui **reforme corespunzătoare** nevoilor vremii [...]"

/ Evoluția de la ființa biologică la personalitate spirituală

-Natura omului civilizat /una fizico-biologică

.....\alta culturală,etică

-Ca ființă etico-culturală ,**omul este produsul procesului istorico-social**, fiind **condiționat de legile morale,politice ,juridice**.

Știința, instrucția și educația sunt sunt însă determinanții hotărâtori ai **ființei noastre culturale**.

-**Omul politic** este **adevăratul agent al istoriei și civilizației**.

Drăghicescu/1922

▣ P.N.L.

-Atît **Conducerea** cît și **Programul** n-au adus schimbări față de situația dinaintea războiului ."Ba chiar s-ar putea observa că există și o mică batere în retragere pe chestiunea punctelor care n-au trecut în program[...].Știm că și aici sunt multe considerații de avut în seamă , pe aceste vremi de bolșevism.

Nu trebuie ca tocmai partidului liberal să încurajeze supralicitarea "...dar **PNL a fost totdeauna partid de avangardă** .(pag.81)

-"Primejdia este ca nu cumva acest **admirabil organism**, care a fost pînă azi un **factor de progres și democrație**, să ajungă a fi un **mijloc de apărare și garantare a vaselor averi ale unora, sau de ocrotire a bogățiilor petroliere, forestiere, sau miniere, ale altora**, și, în fine, de conservare a situațiilor economice și sociale ale multora [...] **partidul liberal ar înceta a fi național**, al tuturor claselor, și ar deveni **un fel de partid de clasă**, [...] **al marelui burghezii**, careia i-ar sacrifica pe celelalte clase." [(80-87)

Drăghicescu/1922

▣ P.Țărănesc

-Schimbare mare de ton și opinii privind P.Ț., la Drăghicescu !
Principalul vinovat, PNL care a întârziat și neglijat problema "țărăneasă"
DAR:

"Partidul Țărănesc este **copilul din flori al partidului liberal** [...] și **ingratitudea țărăniștilor față de liberali**, ia forma puțin simpatică a **paricidului**.

Mă întreb dacă ei nu aveau ceva mai bun de făcut decît să conteste și să micșoreze rolul Partidului liberal.

[...] Dar atunci unde este și care este **moralitatea nouă**, avantajul moral pe care acest partid este dator să-l aducă țării?

Dar **acest defect** se explică tocmai prin aportul **oamenilor politici vechi care au adulterat** de la început **această nouă formație politică.**"

"Noua formațiune politică [...] este **țărănistă** aproape tot atît de mult

-sau tot atît de puțin- **ca și partidul liberal sau ca partidul poporului.**

De aici decurge **o nuanță de nesinceritate a țărăniștilor** [...]"

Din nefericire și pentru țărăniști, **țărănimea**, în imensa ei majoritate, este lipsită de conștiință politică și votează ieri cu Averescu, mâine cu Mihalache, poimîine cu liberalii... (pag. 87-106)

Drăghicescu / 1922.

16.) George Strat, "Considerațiuni asupra proletariatului", 1930

[L.D. Atenție .Am tratat-o la fișierul Proletariat.

Aici aduc doar cîteva considerații de ordin moral și de mentalități.

"Se poate afirma că ridicarea proletariatului nu întîmpină nici un obstacol de ordin natural, că nici o lege naturală nu se opune acestei ameliorări progresive, și că, dimpotrivă, o asemenea concepție e în acord perfect cu evoluția însăși a societăților moderne.

"Dar pentru aceasta **trebuie să dispară prejudecata de clasă**,

concepția falsă asupra structurii diverselor **clase sociale,**

concepția romantică după care **unele clase concentrează toate păcatele și toate**

viciile, pentru ca **alte clase** să fie socotite drept **depozitarul sacru al tuturor**

virtuților, rezervorul unic al tuturor calităților." [!!!]

/ E timpul ca asemenea **concepții antiștiințifice și neraționale** să dispară,

pentru că **fiecare clasă**, deci și proletariatul, "**participă** în aceeași măsură la **păcatele** ca și la **virtuțile** celorlalte clase." (pag.13)

/ Tot așa de adevărat este că "**decăderea proletariatului**, imposibilitatea pentru el de a se ridica spre o viață mai bună, spre o existență mai puțin abrutizantă, mai dreaptă, mai morală, **constituie pentru o națiune :**

ori semnul vizibil al unei faze de barbarie,

ori indiciul indiscutabil al unei ere de decadență"

/ Tote suferințele morale și toate lipsurile materiale pe care proletariatul le-a suportat în sec. XIX, care păreau inevitabile în acea vreme, astăzi sunt considerate intolerabile.

"Pauperismul, șomajul, locuințele insalubre, durata excesivă a muncii, insuficiența salariului, lipsa de igienă și securitate, viciile ce rod clasa muncitoare

(alcoolism, prostituție), tot sinistru cortegiu al mizeriei proletare,

"sunt considerate astăzi, pretutindeni, **drept răni dezonorante**, ce **trebuie** vindecate **cu orice sacrificii din partea tuturor claselor societății.**"

"În virtutea acestor **considerente sacre ale solidarismului și eticii sociale,**

capitalistul modern, întreprinzătorul, puterea publică a Statului, toate clasele mai puțin expuse mizeriei și riscului de salariat **vor accepta toate reformele**

și toate sarcinile necesare ridicării proletariatului."

/"**Datoria tuturor** celor din noile generații,mai accesibile sentimentelor pure de dragoste și compătimire,mai vibrante în fața spectacolului trist și dezolant al mizeriei proletarului, va fi **să împlinte în conștiința societății** care se ridică,
comandamentele sacre ale eticii și solidarismului social,
să dezvolte și să exalte sentimentul că aparținem cu toții aceleleași societăți ,
aceleleași comunități,ce are drepturi asupra noastră și **față de care noi avem obligații**
ce se nasc odată cu noi și nu se sting decât odată cu dispariția noastră din lumea
aceasta ."

George Strat / 1930

17.) **Cezar Papacostea , "Ștefan Zeletin ,viața și opera",1935**

[**Atenție L.D.Vezi scrisoarea lui Zeletin către Gh.Brătianu în care explică cum a ajuns să scrie lucrările lui despre liberalismul român,și din ura ce o avea s-a născut admirația lui pentru acțiunea liberală.**]

/ Zeletin s-a hotărât să se înscrie în P.P -Averescu,solicitându-i lui Papacostea să-i fie "naș"
"În confuzia ce mă învăluisese am început să alerg după argumente .

-Bine ,dar tu ai făcut cea mai strălucită apologie partidului liberal.Sînt în drept să te întreb dacă locul tău natural nu-i cumva aiurea...Cu sclipire în ochi și în cuvînt ,el mi-a dat atunci cea mai energică replică.În esență, **Zeletin nu se putea împăca cu metodele de guvernare ale partidului de care vorbeam**. În deosebi îi repugnase **acea cunoscută brutalitate și ipocrizie ,alternante,cu care acest partid confiscase orice veleitate de emancipare a Suveranului** -reduc la inexistență ca voință și hotărîre.[...]

Nu cumva numeri **între țărăniști mai mulți prieteni?**

- **Este un partid retrograd ;dac'ar veni la putere,ar arunca țara cu 70 de ani în urmă** [...]
După vreo săptămînă ,**Zeletin era membru înscris în partidul poporului."** (pag.15)

De ce Zeletin n-a militat în partidul liberal? (pag.19)

În prefața la cartea lui Al.G.Papacostea "România politică",

Zeletin afirma că partidul liberal "nu e un loc prea cald pentru intelectuali "

Zeletin a încetat de a mai păstra admirația pentru actualul partid liberal, după moartea lui IIC și Vint.Brătianu .

Pe Duca l-ar fi considerat slab,versatil,fără direcție proprie .Era indignat de politica PNȚ la guvernare și s-a consumat f.tare cînd a văzut instituțiile liberale căzînd pe mîna țărăniștilor (Ex.Banca Națională!),și liberalii au permis asta ...

Șt Zeletin /

18.) **Ștefan [Motaș] Zeletin (preluate dela Cezar Papacostea,1935)**

[L.D.Atenție .Nu cunosc acest manual.dar ,după numeroasele art.și lucrări despre problemele învățămîntului,educației,cadrelor didactice,ș.a.

și după seria de lucrări sociologice și politice ,

îl consider pe Zeletin un precursor al "societății civile" ...]

a)"**În țara măgarilor.Însemnări**" 1916.

Capitole:"Țara măgarilor" "Păturile sociale din țara măgarilor" "măgarii dela sate"

"măgarii dela orașe" "cultura măgarilor" "justiția măgarilor" "morală măgarilor"

"patriotismul măgarilor"

Însemnările sunt un capitol dintr-o scriere mai cuprinzătoare ,
ce poartă titlul "**Metafizica dosului "**

Le dă la lumină cu încredințarea că răspunde astfel unei mari trebuințe morale.

Zeletin/

b) "**Retragerea** ",1916.,

-Armata română în retragerea din 1916 ,ocazie de studii psihologice și sociale.

Divizia a 8-a moldovenească ,adusă în Muntenia dela Oituz,mîndră și disprețuitoare față de munteni,în 2 săptămîni era de nerecunoscut.Din cauza nepregătirii comandanților (pe care îi credeau vînduți nemților) ...soldații fugeau fără luptă,într-o adevărată debandadă...nu se mai uitau la camarazii căzuți..

c)"Gestul forte",1930

-Critică virulentă la adresa PNȚ.

Zeletin/

d)"**Instrucție civică "** manual pentru cl.VI liceu ,ed.II,București,1930

19.) Ștefan Zeletin, "Burghezia română", 1925

Zeletin/

▣ Spiritul criticist junimist

(Prefață)

/Sunt vreo **7 decenii** de când **România trăește într-o epocă de criticism**, caracteristică prefacerii, când prezentul nu mai place, trecutul pare mai frumos.

"Spiritul român are o înclinare aproape morbidă de a privi toate așezămintele României moderne ca netemeinice, nesănătoase, netrainice "

/Criticism **social**, criticism **politic**, criticism **cultural** , forme sub care străbate această **atitudine negativă și dizolvantă .**

Intrat în mentalitatea obștească, e pe cale de a deveni o primejdie național

Zeletin /

▣ Prejudecăți antiburgheze.

/Strigătul **știință contra critică** să devie **formula de dezvoltare a culturii române.**

/Ca oriunde, **burghezia română** s-a dezvoltat cu ajutorul capitalului străin.

De aici s-a insinuat o **mentalitate negativistă** că "**românii sunt un popor nedestoinic de viață modernă**" și că încercarea lor nu a avut alt efect decât "**robia străină**", că este "**un păcat național românesc de a cheltui mai mult decât produce și de a trăi pe datorie "**

/Ca oriunde, **burghezia română** a intrat în viață printr-o **energică tutelă a puterii de stat.**

Din aceasta a decurs o altă prejudecată: că "**noi suntem un popor nedestoinic de inițiativă așteptând a fi îndreptați "** la orice pas "**de către puterea de stat.**"

/Această metodă neistorică, "**care dela Junimea a devenit modă ,**

a desfigurat pînă la caricatură societatea română modernă ".

Certați cu simțul istoric, acești oameni au prefăcut **lipsurile inevitabile ale începuturilor "în tot atîtea păcate naționale ale poporului român"**

/Așa a luat naștere "**acea mentalitate bolnavă "** de a găsi bun ce au făcut străinii , și "**de a desconsidera rodul muncii noastre proprii"**

Zeletin/1925.

▣ Forme fără fond.

▣ Junimiștii, socialiștii .

/ Pecetea suverană a lui Titu Maiorescu , "**forme fără fond**" care a cucerit toate

spiritele. Astfel a luat naștere acea "**credință înrădăcinată [...]**

care a intrat astăzi în mentalitatea tuturor românilor", fie profani, fie sociologi, că societatea noastră modernă "**alcătuește o excepție față de societățile moderne apusene**" și ar fi luat naștere "**de sus în jos, dela formă spra fond**"

(în istorie, A.D. Xenopol; la socialiști, Gherea)

!Socialiștii români, trăind "în atmosfera unei culturi rurale reacționare",

și-au răsturnat metoda de cercetare , tăgăduind necesitatea istorică a soc. noastre !

(pag.27-32)

Zeletin / '25.

▣ Mentalitate agrară- europeanizare rapidă .

/ storia arată că o **societate burgheză întârziată** , năzuește să înceapă cu faza la care se găsesc deja statele mai înaintate, **sărind peste etape.**

România și Japonia sunt un astfel de exemplu.

/ **Industria națională** n-a început cu moara engleză , ci cu **fabrica modernă.**

Dar ... "ceea ce în economie a părut firesc, **în cultură și politică a părut o anomalie. "**

"E drept, europeanizarea atît de rapidă a României a creat o dizarmonie

între așezămintele noastre și **mentalitatea arhaică agrară a poporului.**"

Zeletin / 25

▣ Birocrația română.

/ **Birocrația română** , "proletarii condeului " (după Eminescu) au fost siliți să caute refugiu în această "ocupație parazitară ", pentru că producția orășenească fusese ruinată (explică cauzele Dar **reacționarii** noștri, după ce grăbiseră această ruină (conv. cu Austria) s-au năpustit cu **ură și imputări amare asupra meseriașilor scăpătați**, și a ieșit **dictonul reacționar "românul se naște bursier, trăește funcționar și moare funcționar"** (pag.42-43)

/ **Birocrația** a fost "**unealta** "oligarhiei. Confuzia între aceștia , a dat naștere unui pesimism cu care românii s-au judecat pe nedrept. Ea a venit pe lume cu toate **păcatele morale inerente** acestei clase de **paraziți sociali** și este prezentă în toate societățile ce s-au ridicat pe ruinele vechiului regim. (există 1 funcționar la 12 bărbați între 20-60 ani)
Sombart consacră un capitol aparte acestei păături , considerînd că **frauda, hoția, delapidarea** acestor funcționari , alcătuiește unul din mijloacele acumulării primitive.

/ **Confuzia** regretabilă care se face **atribuind burgheziei, tarele acestei birocrății.**

O explicație există. Oligarhia a înmulțit tot felul de instituții, sub pretextul aducerii "civilizației europene" , pentru a crea noi serii de slujbe. (pag.146-49)
Zeletin / '25

▣ Spiritul critic .

"Așa s-a născut **spiritul critic în cultura noastră** , a cărui reprezentanți au izbutit să convingă publicul român , că **cultura noastră -ce zic, întreaga noastră societate modernă - se reduce la un proces de imitare a unei civilizații străine, la forme fără fond, lustru fără bază ,și cite altele de acelaș fel"** (pg.148)

/ De cîte ori un partid obține încrederea monarhului la guvernare, urma , ca o afacere secundară , să obțină o dovadă asemănătoare dela națiune.

"Aici începea rolul covârșitor al birocrăției orășenești parazitare" ,singura massă electorală ,pînă la votul universal. Partidul chemat...

întreprindea o primenire radicală a birocrăției și...alegerile nu dădeau greș. Astfel a apărut **"o adevărată armată de condotieri ai luptelor politice ,o gloată electorală de mercenari"** La orașe, lupta pentru viață se transformase în luptă pentru buget!
Zeletin/'25

▣ Reacțiunea culturală (pag.216-)

Atenție L.D. **Vezi obligatoriu la fișier CULTURĂ contribuția incitantă a lui Zeletin la acest capitol moral. Am tratat toate aspectele acolo, pentru a-i păstra fluența ,dar multe aspecte sunt de etică]** (pag.216----)

Zeletin / 1925

20.) Const.Garoflid, "Chestia agrară din România ",1920

[**Atenție L.D. Vezi fișier Agrarienism și Țărănism ; eroarea reformei agrare; a votului obștesc prematur ; opiniile lui despre țăranul român ,ca rezultat al legiurilor agrare ; despre boierime mică și mijlocie]**

Garoflid/sept.1918 .Discurs parlamentar

▣Țăranul român.

/Țăranul ardelean ,muncitor,gospodar ,în căutare de lucru pentru a cîștiga bani cu care să-și cumpere pămînt...**educat la regimul austriac**,ca iobag al sașilor și șvabilor...

susținător de școli,biserici,bănci

/ **Țăranul regățean**,care **mereu a cerut dela Stat** (pămînt,credit,mîncare,) și cînd ,din neprevedere, nu a putut plăti,**a cerut iertarea datoriilor.**

/ **Țăranul** abia ieșit din **anarhia orientală fanariotă**,

i s-a dat cea mai liberală Constituție ,

iar **educația socială și tehnică** i-a fost făcută de **politicieni fără scrupul.**

/ "Pentru a deveni proprietar ,**țăranul** trebuie să aibă **suflet de proprietar:**

să aibă **pasiunea nu de a cere pămînt ,ci de a cîștiga prin el însuși acest pămînt**

,căci numai astfel se capătă virtuțile legate de posesiunea

pămîntului ,muncă,prevvedere,economie,sobrietate.

Țăranul francez trăește o viață întregă cu gîndul de a cumpăra bucata de pămînt a

vecinului,și-și impune toate sacrificiile pentru a realiza acest ideal.

Acela e om ..țaranul tenace,harnic,strângător descris de La Bruyere...

"Țăranul nostru,creat prin legi,nu are încă ,în majoritatea lui, aceste clități sufletești.
Și cei mai buni sunt prea **risipitori** și sunt **proprietari doar cu numele** .(pag.284-286)
Garoflid/

/ **Boierii. Vechii boieri și-au dat viața la Rovine,la Călugăreni, Valea-Albă ..**

Au apărat țara împotriva năvălitorilor.**Au întins agricultura** pe întinsuri înțelenite,
au introdus cultura grâului **Au dat țării înalți dregători..** (pag.288-289)

Garoflid / 1918

21) Șt.Zeletin,"*Neoliberalism*" ,1926

"Dezv.capitalului naț.Capitalism și tradiționalism.(Conf.Inst.Soc.7febr'25)

[**Atenție L.D.Vezi la fișier Cultură,unde tratez problema, pentru a păstra continuitatea**]
/Problema "**capitalului național**" primită cu patimă.

"Nicăeri nu au risipit românii atîta spirit,spre **a se critica și desfigura pe ei înșiși[...]**

"Istoria plămădirii capit.naț.este "istoria noastră împotriva noastră"

Întreaga ideologie derivă dela "**adversarii capit.naț.:**

junimiști, poporaniști, socialiști"

/S-au acumulat "**prejudecăți peste prejudecăți ,erori peste erori**

încît **cercetarea științifică va avea aici o muncă foarte ingrată[...]**

știința va avea să curețe grajdurile lui Augias "

(trece la demonstrația tezelor neolibérale privind capitalul)

Zeletin / 26

▣ Agrarianul.

/"Agrarianul își face o mîndrie de a trăi în **spiritul datinii străbune**.

Pentru el,**datina,tradiția, ia o aureolă de sfințenie**.

Societatea agrară este **o lume osificată** de veacuri,de milenii.

Agrarianism și tradiționalism ,același lucru. (pag.33-35)

/Pîngerea împotriva **străinilor** (aducătorii de capitalism) și-a găsit **expresia tipică în creațiile lui Eminescu,"cea mai măreață figură a reacțiunii române"**

Vechii agrariani năzuesc să reînvie vechea societate ,vechile tradiții.

Ei sunt conservatori, care voesc să întoarcă roata istoriei înapoi.

Zeletin/ 1926

▣ Burghezia.

[**Vezi la fișier Cultură, pe larg .. Vezi fișier Liberalism și Neoliberalism** abordarea
crizei liberalismului românesc,în special a PNL,din unghi psiho-moral ,cu accent pe
neglijarea aspectelor sufletești,intelectuale și morale .]

/ Puterea noastră de adaptare la capitalism are un caracter **unic**, are proporția unui
miracol psihologic.O luptă aprigă și tenace așteaptă pe acești **pionieri**.(pag.45-48)

Există un teren de luptă al **faptelor** și un teren de luptă al **ideilor**.(p.49--)

Zeletin / 1926

▣ Țăranul.

/După război ,**adevăratul îmbogățit este țăranul,cu cele două reforme**.

Acest lucru este pe cale "**să-i schimbe mințile**"

"Ca **pășările de pradă** se pornesc azi **demagogii la sate**.Și ce spun ei țăranilor noștri ?

Le spun că ,de acum înainte,**adevăratul stăpîn în această țară este țăranul;!!!!]**

că el trebuie să sfarme domnia ciocoilor ;

că surtucarii sunt degenerați și putrezi etc.[...]

Adevărul e că azi tipurile lui Caragiale [...]

și-au luat zborul dela orașe la sate .

[...] **Acolo vei găsi duminica pe Badea Ion,în pantofi galbeni, chiar de lac ,făcînd politică,punînd țara la cale ,în vreme ce din gură îi iese o duhoare pestilențială de rachiou. El vorbește de oligarhie și democrație ,de "Voevodul Mihalache" care va mînca ciocoii și va aduce domnia "opincarilor"**

Așa e:oligarhia sfărîmată de un "voevod".Aceasta e democrația lui Badea Ion

[...]Unde ești tu umbra lui Cargiale?" (pag.64)

/"Pentru țaran,egalitate înseamnă un drept la impertinență, iar libertatea este puțința de a întoarce nepedepsit insultele, pe care strămoșii lor le-au primit în curs de veacuri dela asupritori.[...]
El înțelege drepturile cetățenești ,așa cum le-a văzut într-o iobăgie seculară la stăpînii săi,adică :**nu ca drepturi ale tuturor ,ci ca privilegii -privilegii ale insultei,ale licenței și brutalității nepedepsite.** [...]

Nu te apropia de dînsul fără o mie de precauțiuni,căci îndată face uz de privilegiile sale ;el **știe doar că-ți este egal și de justiție nu prea se teme;** esențialul este că a scăpat de biciu."(pag.65)

/Volume întregi de **tristă analiză psihologică se vor scrie despre noua clasă rurală.** Pînă ce cultura va subția pe țaranul nostru ,el nu poate produce la intelectuali ...simpatie. Zeletin / 1926.

▣ **Plutocrația .**

(pag.139-156) (burghezia orășenească,puterea banului)

/ În regimul apusean medieval ,agrar,averea /pămîntul se moștenește.

Firea aristocratică :mîndrie,vitejie,cavalerism,cinstit,virtuos ("Aristide cel drept")

/ **Plutocrația = puterea banului.** Însușirile esențiale :**energia și lipsa de scrupul.**

Nu a moștenit nimic,își creiază **averea prin muncă ,nu are temere de dumnezeu și rușine de oameni. De origine străină sau plebee.**

Disprețuiți de societate. Poieții îi batjocoresc ,moralistii îi înfierează.

Plutos este orb (Aristofan)Temistocle rîde de Aristide (Plutarh) .

Plutocratul corupe pe demnitari,ispitește la risipă pe nobili îndatorîndu-i și luîndu-le pămîntul ... etc.et.c(pag.142-143)

/ La români,**vechea boierime fără mîndrie și patriotism fanatic,**pentru că era destul de **amestecată** (amestec de sînge greco-bizantin),**clasă intrigantă**(spune Kisseleff), gata să îngenunche în fața oricărui străin.

/ **Noua burghezie** (negustori,cămătari) este **în majoritate străină,evrei veniți din Ungaria și Polonia...**iar "**pepiniera băștinașă "** este **birocrația .**

(oameni din pături modeste,cu școală,jinduind la o sit.socială mai bună) .

Aceste două categorii,pe la 1848 ,deveniseră puternice..și.....

Zeletin /1926

▣ **Plutocrația nouă.**

/ În timpul și după război,"**oamenii noi "** au dat **lovituri îndrăznețe,**se culcau săraci și **se trezeau milionari,**într-o concurență stupefiantă,de un cinism nepilduit , de **îmbogățire pe seama statului.**

Cel puțin 10 miliarde fraude !(din care peste 7 miliarde au mers în bănci).

O bogată prăsilă de plutocrați,o înfrigorată întrecere de plasare a banilor în întreprinderi industriale.De aici s-a tras teribila criză financiară ce a urmat..

Zeletin / 1926

▣ **Ardeleni-regățeni**

/ Plutocrației din Vechiul Regat, i s-a adăugat "**pepiniera "** din provinciile noi,căroră li s-au deschis **perspective imense,**dar și **apetituri imense.**

Un ardelen spunea că ..."**ardelenii nu au numai suferințe milenare ci și poftte milenare.**" Pofttele ardelenilor nu trebuiesc osîndite,ci mai degrabă **încurajate și îmboldite,**deoarece **Ardealul are capitalul în mîini străine, precum Vechiul Regat la 1880 .**Pînă acum,ardelenii au imitat pe plutocrații regățeni,și au intrat chiar în conflict cu ei !

"De aceea **ardelenii urăsc în prezent plutocrația regățeană ca și porțile iadului "**

"**Ce grotescă era iluzia generală în momentul Unirii,cum că ardelenii vor aduce o însănătoșire morală în viața publică a României "**

"**Ardelenii ne vor da ,în cazul cel mai bun,o viguroasă și oțelită burghezie națională [...]** dar o **însănătoșire morală a vieții publice ,pot ardelenii să aducă tot atît de puțin pe cît au adus-o liberalii [...]**

/ În aceeași perioadă ,asistăm la **scăpătarea boierimii** (prin împrumutări dar și prin acapărările plutocrației)

Zeletin / 1926

22) Constant Georgescu , "Vint.Brătianu.Viața și opera",1936

[Atenție L.D. Evocarea -volum ,în întregul ei ,este o reconsiderare postumă a doctrinei și vieții exemplare a lui **Vint.Brăteanu** ,făcută de prietenii și colaboratorii apropiați.
Apare ca **eminența cenușie a PNL**, dar și ca **prototip-model** pentru generațiile liberale.
Vezi fișierele :PNL,Liberalism,Democrație,Vot, Minorități]

Vint.Brătianu/[despre]

▣ **Omul politic și de stat** [văzut de Constant Georgescu]

/ **Activitatea lui doctrinară** la Cercul de studii,contribuții în **viața de partid,parlament, guvernare,la Constituție**,la legea exproprierii,vot obștească, ca dir.de bănci ,ca ministr.de finanțe ,ș.a.

/Pregătirea din opoziție a **programelor de guvernare** la toate nivelele;

/Importanța pe care o acorda **doctrinei,programelor,activității de educație**

cetățenească (rev."Democrația",ziarul "Viitorul",turnee de propagandă la sate,organizare de congrese șamd)

/**Antrenarea tinerilor** ,fără desconsiderarea bătrînilor... Pretindea însă dela tineret , să fie **formați politicește și sufletește**.Nu admitea ca cineva să revendice situații în partid,înainte de a căpăta **experiență**,să-și facă "**ucenicia**",după merit , pregătire și muncă.Nu lăsa pe cei tineri să treacă peste cei bătrîni,pentru a nu produce lupte surde, și a distruge armonia.Era pentru o **ascensiune în etape**.

Viața în familia lui,a lui însuși, era un ex .În acest senz:de la inginerul simplu de la podul dela Cernavodă... dir.la RMS,apoi la BNR...primar al Capitalei... tînăr parlamentar.. ministru...

/**Nu admitea primirea oricui în partid**,se călăuzea de principii morale.

Pe mulți i-a refuzat.**Îi repugnau ilegalitățile dela alegeri**.Nu ținea seama de presiunile politice. (pag.614-615)

Vint.Brăt. < / [C.G]

▣ **Demnitate națională (p.635-637)**

/**Politica demnității naționale** a fost practică de V,B,în orice împrejurare,față de forurile internaționale.După părerea sa ,**politica de mîndrie națională** duce la respectul străinătății,mai mult decît una servilă.El se prezenta cu fruntea sus pentru că ,spunea, "**reprezintă un popor ce a salvat în nenumărate rînduri cauza civilizației și interesele Occidentului.**"

Dar pentru asta cerea să ne punem **ordine în casa noastră...**

/**Nu a admis controlul străinătății,a Genevei, în finanțele țării** ,și a protestat vehement contra experților străini(1930)

/Nu îngăduia **renunțări și tranzacțiuni la drepturile României**,pentru că grevau viitorul României.Spunea :"**Dacă tatăl meu renunța ,în 1880 ,la Basarabia,puteam noi azi să mai revendicăm dreptul asupra acestui ținut și să-l realipim la Patria -Mamă?"**

(p.637) Chiar în domeniul **relațiilor internaționale** ,el a susținut (Memoriul din 1924) **egalitatea drepturilor tuturor statelor. (p.638)**

Vint.Brătianu /

23) P.P.Negulescu, "Partidele politice",[1923],1926

▣ **Fenomene de psihologie socială :**

Neîncrederea crescîndă a **maselor față de clasa conducătoare**,în urma dezastrelor de război și **crizei economice** , **dușmănia dintre clasele sociale**, **agitațiile unor partide politice**,au condus la o **criză de autoritate**.

Războiul a fost un **război al maselor**.Armata enormă,milioane de soldați, armata din spatele frontului a milioane de lucrători ,a întărit conștiința populară că masele au dus greul,**că li se cuvine o soartă mai bună**, **cu revendicări sporite ,cu speranțe exagerate** ,o **coborîre a raiului pe pămînt**.Realitatea a fost alta...și în **judecata lor simplistă** ...

au acuzat autoritățile publice de incapacitate,necinste,complicitate.

Negulescu /

În unele state, aceste nemulțumiri au luat un caracter mai grav, de schimbare a ordinii sociale prin violență. (Italia, 1920) (p.10)

De aproape un secol, **socialismul** propovăduise lupta de clasă ca ideal al lumii viitoare. După război, pentru prima oară, în Rusia s-a înfăptuit societatea socialistă. Ce a adus ea, se știe: tirania cea mai odioasă, inegalitatea cea mai brută, dușmănia cea mai sîngeroasă, nedreptatea cea mai stigătoare, mizeria cea mai neagră, foamea, frigul, boale...

au luat locul libertății, fraternității și dreptății.

/ Pînă și **partidele socialiste** din țările europene, pentru a-și salva doctrina, s-au lepădat, sub diverse pretexte, de **bolșevismul rusesc**. (p.9-12)

Negulescu/

▣ Consecințele războiului.

Ceeace agravează această dușmănie a claselor sociale, sunt turburările de ordin moral ce le-a produs războiul.

Războiul duce, în mod inevitabil, la anularea unor reguli de conduită :

soldatul trebuie să ucidă și să distrugă, pentru a se apăra.

Pentru soldat, **viața omului și averea lui, încetează de a mai fi lucru sfînt**, el este vrednic de laudă **cu cît ucide mai mult**.

Sensibilitatea morală se pierde, făcîndu-se pași îndărăt spre barbarie.

"În mulțumirea adîncă a soldatului, de a fi ucis un dușman, și de a fi prefăcut în praf bunurile materiale care îl susțineau în luptă, **se înnece de sigur, la fiecare dată, ceva din sensibilitatea etică a omului.**" (p.13-14)

Efectele **egoismului individual**, sunt **delictele de tot soiul: furtul** (care a devenit o epidemie, se pune mîna pe orice);

Egoismul de clasă este și mai interesant :

/ **La muncitori, se muncește mai puțin, dar se cere mai mult.**

/ **La comercianți, neînfrînata poftă de cîștig, o cursă nebună după bogăție.**

/ **La clasele muncitoare, tendința spre lux, chiar și desfrîu.**

(ex ministr. de finanțe cehoslovac, Alois Rașin, vorbește de creșterea exagerată a veniturilor, o bogăție aparentă, consum sporit de bunuri,

dintr-o **dispoziție psihologică a maselor, o poftă nemăsurată de trai bun**)

(p.15-16)

Negulescu/

Partidele politice,

duc o luptă violentă, cu aspect de "**<bellum omnium contra omnes>**". Ele și-au contestat reciproc legitimitatea, și-au tăgăduit dreptul la existență, coborîndu-se la rolul de facțiuni, alimentînd lupta de clasă și ostilitățile regionale, cu aspect de preludiu la război civil.

Aceasta a dus la **scăderea prestigiului lor**, la socotirea lor ca excrescențe parazitare, la ideea de a ne debarasa de ele, la **izolarea unora**, la indiferența altora, la scăderea solidarității, la descompunerea și **pulverizarea masei naționale**. (p."20-21)

Partidele regionale - felul cum el tratează tendințele **secesioniste, centrifuge, egoiste, locale, ale partidelor regionale**. (vezi fișier Sist.de partid)

PPNegulescu / 1926

24) M.Manolescu, "Rostul și destinul burgheziei românești", 1941

Funcțiile burgeziei române Capit.VII. Funcțiile politice

Organizarea și administrarea statului. (p. 197-200)

▣ Birocrația română .

"Statul român a fost construit dacă nu pe un **castel de cărți de joc**, în orice caz ca unul din **teancuri de coduri** .[...] Această epocă eroică a "**construcțiunii pe hîrtie a statului românesc** a dat naștere unei **birocrații formidabile**."

Zeletin susține că această birocrație a fost creată pentru a oferi slujbe orășenilor.

Explicație forțată, exagerată. Are însă dreptate cînd consideră că birocrația este "**o simplă unealtă**" a burgheziei.

"Funcționările nu și-a găsit, nici sociologul nici literatul ,care să surprindă psihologia ei particulară. **Caragiale** ne-a dat câteva pagini de humor "burocratic", dar nu am avut încă, un satiric al burocrației.

"**Fizionomia funcționarului român** întrunește o mare rigiditate formală , cu o largă toleranță în fond ,și un strict pedantism legal , cu o perfectă "comprehensiune." " În fața oricărei legi noi, **birocratul este sceptic.**

Cu bunul său simț, el știe să le facă **inoperante, prin neaplicare** /Și totuși, **birocrația are merite incontestabile: a creat o armată, o rețea de căi ferate, un serviciu sanitar, un învățământ, tribunale ,etc,etc... încît administrația noastră, cu forme occidentale care dăinuiesc de aproape un veac, a intrat adînc în moravuri și este ancorată solid în deprinderile poporului nostru, încît ar fi greu să ne mai întoarcem la pravilele lui Matei Basarab.**

/ Cine este mai bun ? **administrația sau poporul ?**

În unele țări, administrația. (ex. țările latino-americane;)

La noi răspunsul este invers.

/ **Poporul este mai bun, mai drept, mai omenos, mai cinstit.**

Și în marile clipe ale istoriei, poporul s-a arătat **superior administrației .**

/ Căci, în războiul din 1916, Statul ne-a dat Turtucaia, pe cînd poporul ne-a dat Mărăștii și Mărășeștii. (p.199)

/ Dar în politica externă... [scrisa asta la 1941] felul cum a condus **burghezia destinul României ,este, poate, meritul cel mai mare, pentru care are dreptul la recunoștința celorlalte clase .**

(vezi fișier **Politica externă**, felul cum apreciază M.M.

politica de balans a României.) (p.200)

M. Manoilescu/ (Funcțiile burgheziei)

▣ Educația politică a națiunii

a) Linia organizării și disciplinării grupărilor politice. (p.209-212)

"**Recrutările** în partide ,ca și disciplina, aveau la bază **interesul**, ceea ce ducea la **gregarism politic** ,o culme a **spiritului de obediență față de forurile centrale.**

"**Liberalii** au avut arta **aservirii prin materie:** Creditul Rural, Creditul Urban, Banca Națională, Banca Românească, **au dominat burghezia** prin constrîngerea interesului. "**Disciplina cașcavalului**",

"puterea magică a sacului de grăunțe", "partidul celor mulțumiți și mediocri"..

Dar să recunoaștem, cu toate acestea , că **PNL a făcut oarecare disciplină socială,** au fost **elemente constructive și organizatorice,** urmărind adesea **interesul național,** o necesitate politică, într-o țară de individualism anarhic. **Liberalii au stăpînit burghezia românească ,prin teroarea intereselor**

Conservatorii prin prestigiul talentului.

Aici se poate recunoaște **eterna antiteză** dintre

/tipul estetic reacționar

\tipul politic revoluționar

b) Linia instituțiilor și valoarea lor educativă. (p.212-213)

Lovinescu spunea că ceea ce este **instrucția pentru individ,** este **regimul politic pentru societate.**

Meritul lui este de **a crede în instituții și în valoarea lor educativă.**

/O instituție este "o anticipare optimistă asupra dezvoltării colectivității"

Ele își însușesc rezultatele cînd au în frunte **personalități puternice,** care se afirmă prin **sacrificii. Ideea sacrificiului nu poate sta la baza acțiunii întregii clase.**

Eroismul nu este o virtute politică de toate zilele, a masselor.

El rămîne **privilegiul cîtorva oameni de înaltă factură sufletească.**

"**Eroismul politic constă în a te arunca victimă înaintea mulțimii lipsite de înțelegere, pentru a face un mare act patriotic.** El constă în a ști să pleci , să renunți, și să suferi calomniilor , în a ști să primești lovituri în averea și chiar în onoarea ta ,de pe urma gesturilor și afirmărilor tale de conștiință. "

Manoilescu/41

▣ Psihologia și stilul de viață a burgheziei românești (capit. XI)

I) Valori burgheze egoiste . (p.299---)

1) Rangul . Rangofilia românească. (p.300)

Scara politică / Scara intelectuală / Scara averii /

/Orice burghez este ,prin natura sa ,**"rangofil"**. Burghezul român atinge recordul.

A ajunge și a rămîne ministru ,este un "ideal".

Clasa noastră burgheză este **proaspătă**,și se găsește într-o adevărată **"inerție ascensională"**

Axioma sa este ca fiul să devină mai sus decît părintele.

"Ciocoismul" este fenomen specific românesc și se întâlnește la toate clasele sociale,dar în chip superlativ la burghezie.

Boala specifică a burgheziei românești ete parvenitismul.

Negustorul mare vrea să ajungă consul;

Universitarul vâslește să ajungă ministru,sau membru al unei Academii.

Burghezia română prețuește rangul mai mult decît averea.

În rangofilia românească există trei scări :

2)"Intelectualismul" (p.302) constituie o psiune,o prejudecată,o manie.

Ierarhia intelectuală,este adînc ancorată în sufletul burghezului și pseudo-burghezului român.**Clasificarea oamenilor după diploma superioară, secundară sau primară**, are o mai mare valoare la noi ca oriunde.

Toți pseudo-intelectualii încep orice propoziție cu "Noi,Intelectualii"...

și-i tratează pe burghezi "filistini".La noi,**orice român vrea să fie ministru**,

apoi **profesor celebru**,și numai la sfîrșit ...mare bogătaș.

Năzuința spre ranguri culturale,naște "impostori intelectuali","pseudo-savanți"

3) Confortul. (p.305)

Orice burghezie este iubitoare de **confort și lux**.

Burghezia română (ca și boierimea ei) **bate toate recordurile**.

Poate este **dimensiunea slavă** a sufletului nostru.("Balșaiia ruskaia jizni")

Omul care "știe să trăiască","**băiatul de viață**","bon vivant"...

este **tip specific românesc**- a înțelege traiul ca o petrecere;

cheful- manifiare egoist-generoasă; "**Petronius**"=**ediție populară românească** .

Ideea românului despre avere este epicuriană : scopul este consumul cu toate bucuriile lui.

La burghezul apusean este agonisirea

La burghezul român **cheltuiala**.

Apuseanul lucrează pentru copii

Românul ,cel mai adesea ,**pentru el înșiși**.

... Petre Carp sădea nuci la 70 de ani,

burghezul român taie nucii sădiți de părinți.

4)Securitatea. (p.307-309).

Apuseanul vrea avere solidă și vizibilă

Românul nu este preocupat de asta.El nici nu-și face asigurare pe viață.

Burghezia română vadește un stil boem de viață.

Dacă **boemul occidental** este un burghez căzut din cuib,

Burghezul român este un boem închis în colivie.

5)Credința.

În burghezia rom.(spre deosebire de cea apuseană),

creștinismul nu terorizează și **nici măcar nu stăpînește viața**.

Religia burghezului român este o religie de duminică. Ea nu-i cenzurează actele majore sau minore,în celelalte zile ale săptămîinii.

Preotul nu prea are vreun rol în viața burgheză : nici ca sfătuitoari,nici ca arbitri.

Ei apar decorativ și extern **la botez și nunți**. (p.310)

Manoilescu / [1937] 1941

▣ **Forțele latente ale tradiției : creștinismul, naționalismul .**

1) Ortodoxia .

/Ar fi absurd ca cineva să nege **intensitatea și efectul de adâncime al tradiției**, cultivată pînă acum în mod vag și romantic.

/ **Cea dintîi componentă** a Weltanschauung [concepție despre lume] românesc este **spiritualitatea creștină și ortodoxă**, parte integrantă a însăși **ideii de națiune românească**.

/ **Ar fi greșit să se identifice ortodoxia cu românismul**, deoarece, deși ea nu a avut o organizare universalistă precum catolicismul, în răsăritul european ea a constituit (în antiteză cu păgînismul turcesc) **un factor supranațional de solidaritate creștină**. (p.363)

Ortodoxia este astăzi **reactualizată**, în caracterul pur al învățături sale, **în afara oricăror organizații supranaționale**, cum este organizația lumească papală.

"Într-o o epocă în care **alte popoare trăesc un conflict grav** între afirmarea **naționalismului lor și universalismul catolic**, **poporul nostru** poate să-și binecuvinteze **norocul** de a nu cunoaște asemenea luptă sufletească, și de a fi supus unei **biserici** care niciodată în cursul istoriei sale **n-a stat împotriva țelurilor neamului**."

Lumea creștină a fost pentru voievozii noștri o mare realitate, iar rolul jucat de **Ștefan cel Mare în apărarea creștinătății** a fost punctul culminant al aceste concepții de datorie creștină, pe **deasupra egoismului național**.

Actualitatea ortodoxiei vine și din faptul că, într-o epocă de dematerializare a mobilelor omenești, **ortodoxia reprezintă biserica creștină cea mai aproape de izvoarele originare**.

Ea **n-a strîns averi** prin congregații și **n-a recurs** nici măcar la acțiunea directă în cîmpul **asistenței sociale**, (cum au făcut catolicii) păstrîndu-și pentru sine doar **acțiunea pur sufletească, pentru mîntuirea oamenilor**. (p.365-366)

Manoilescu / 41

2) Naționalismul

/ Elogiază pe "marii reacționari", moldovenii **Eminescu, Conta, A.C. Cuza**, pe bănățeanul **Aurel Popovici** și **ardeleanul Goga** pentru idealul naționalist.

/ Incercare de caracterizare a "spiritului politic" pe provincii istorice:

Moldovenii "idealști"/naționaliști luminați

Muntenii "liberali"/realiști

Ardelenii "democrați/ (**Vezi fișier Naționalism**)

"**Gîndirea reacționară** constituie astfel în România **un curcubeu** care pornește din Moldova și se arcuște - sărind peste Muntenia și Transilvania - pînă în Banatul lui Aurel Popovici" (p.397)

M. Manoilescu / 1941

25) M. Manoilescu, "Partidul unic", [1937], 1941

[Atenție L.D. Am tratat problematic toate la **fișier Corporatism, Dictatură** pe care el le-o opune **statului liberal, liberalismului, pluri-partidismului**, **Aici cîteva aspecte de etică politică, între cele două regimuri.**]

Manoilescu/

▫ "**Cetățeanul " liberal - "soldatul" politic.**

/ **Diferențele enorme** care există între **vechile partide liberale** și **partidele unice, totalitare**, în ce privește **structura morală și starea de spirit** a membrilor săi.

"Între **partizanul de altădată** și **soldatul politic** de astăzi, nu există diferență, există **abis**."

/ Cea mai surprinzătoare manifestație a **noii etici politice**, este **disciplina și organizarea militară a partidului**. (citează din **Mussolini și Hitler**)

"**Cetățeanul " liberalismului**, semnifica **spirit independent, criticism marcant, exagerare a demnității personale**.

În era **democrației și electoralismului**, supremul "șic" era să practici o **familiaritate amestecată cu un egalitarism vulgar**. Pașoptiștii cu lavalieră, gregarism, conformism

(p. 41)

/ **Membrii noilor partide sunt "miliții civile", sunt "soldați politici":**
 Ei apropie călcâiele, **fac dreptți și salută** ca românii pe **superiorul politic.**
Ești fericit să îți se comande și cunoști voluptatea de a te supune.
 Manoilescu / '41

▣ **Spiritul militar și spiritul civic**

S-au confundat în istoria popoarelor, pînă la rev. franceză. (evocă antichitatea)
Rev. franceză a dărîmat această stare de spirit ,
și a proclamat primatul individului, și a drepturilor sale.
Societatea civilă a fost pusă în opoziție cu armata.
Sufragiul universal a pus înainte masele.
Votul secret a proclamat principiul lașității.
Erarhia a fost înlocuită prin egalitarism , iar **spiritul civic, prin libertate.**
Un divorț grav s-a produs între **spiritul civic și spiritul armatei.**
 (punctul culminant al contrastului, "afacerea Drayfus")
 / **Secolul XX , o reîntoarcere la spiritul tradițional, dinaintea rev. franceze.**
Disciplina redevine o virtute civică.
Formațiunea quasi-militară a partidelor noi, este o cerință a veacului.
 Manoilescu /

▣ **Contingentele politice ale tineretului. (p.160--)**

/ O bază nouă , unică și fără precedent în istorie **contingentul politic tineri.**
 Tot pe criteriul militar. (citează pe Hitler)
 / **Cele 3 partide unice -comunist, fascist și național socialist -**
 au instituții preparatoare ale tineretului (școală a caracterului și a științei politice) :
arta de a comanda și virtutea de a asculta.
 M. Manoilescu / 1941

26) Alex. Papacostea, "România politică", 1906-1925

▣ **"Antinomiile politice ale României Vechi" (p.169--)**

/ **Atitudinea fraților** de peste vechile hotare, **față de formațiile politice din Vechiul Regat.** La repetatele încercări de a atrage pe românii din noile teritorii, s-a răspuns constant **o vădită rezervă, uneori cu dispreț** (cazul "Gazeta Transilvaniei") ceea ce a mîhnit "Viitorul" și gov. rom.
După ardeleni, în Vechiul Regat, nici n-ar fi existat conservatori, liberali, etc.
 ci doar **"clienți ai diferiților șefi de partide "**. (p.172)
 (Papacostea explică de ce era așa, p.d.v. conservator.)

▣ **Regionalismul și partidele politice (oct.'22), p.237-239**

La 4 ani dela unire, **tendențele regionaliste se accentuează.**
 Poporul nostru , pînă astăzi, n-a fost niciodată întrunit laolaltă, în aceeași comunitate politică. **Supus fragmentar unor dominații politice străine și diferite,** el a suferit **fatal înrîuririle acestor stăpîniri.**
Greșala P.L este că el vrea să impună ideologia sa celorlalte fragmente...
DI. Vaida impută Bucureștilui "regionalismul" său...
DI. Brătianu impută "regionalismul" ardelenesc.
 / Numai **clasa țărănească poate privi cu o egală nepărtinire mozaicul** în care înnoată viața noastră publică.
Numai ea și reprezentanții ei pot hotărî , ce este asimilabil și ce nu, firii poporului nostru, **ce trebuie primit și ce eliminat** , din acel mozaic , n opera de clădire a noului edificiu politic și social.
 Al. Papacostea / 1925

27.) Cezar Papacostea, "Între doctrinele și practica partidelor politice", 1926

(discurs parlamentar ,13-14 dec.1926.,broșură)

[**Atenție L.D. Recitește polemica doctrinară înverșunată dintre Papacostea (P.P.) și Mihalache-Lupu-Călinescu-Cuza-Iorga ș.a. privind /lupta de clasă /țăranism / Internaționalism/ la fișierele problematice.**]

▣ Maniere politice.

(**polemică doctrinară parlamentară**) (p.25---)

Lupu :Nu vrea să-i strice armonia discursului ,pentru că este "unul dintre cei mai culți oameni din această Cameră"...dar are defectul de a provoca dialoguri.

Istoria universală este compusă din **lupte de clasă** ,din **armonii și dușmăanii**.

Noi nu suntem partizani ai luptei de clasă,dar recunoaștem că **există** și ne trudim pentru **armonia generală**.

-**A.C.Cuza**: Dta știi că **teoria aceasta se găsește în Manifestul lui Karl Marx?**

Lupu: **Karl Marx cunoștea doar lumea lui**,din apusul industrializat.

N-ascris nimic despre **țărilor agricole din orientul Europei**.Pentru acestea **este nevoie de o altă teorie**. De ce ne încurcați cu lupta de clasă și nu vreți să recunoașteți ,ceace recunoaște istoria întregă,că la noi a fost o luptă permanentă între țărani și boieri.

Iorga :De aceea este foarte bine ca chestiunea aceasta **s-o lăsăm pe seama profesorilor de istorie universală**.

Papacostea :aluziunea dlui Iorga cred că nu se referă la orator, ci la cei care-l întrerup.. (explică din nou teoria luptei de clasă)

Regretă că dl.Mihalache nu este în Cameră...

-**Carol Davila**:Mi-a spus să-l chem dacă e vorba de dsa...

Papacostea :este cazul ! ; explică logic teoria luptei de clasă,înverșunarea lui **Mihalache** contra boierilor,ura cu care vorbește(dă citate din opiniile lui)

"< **Nu poate exista între aceste două clase ,solidaritate**,căci este peste putință a solidariza **6 milioane de suflete împilate de o mână de boieri**,care iau tot bunul țării [...] Boierii doar trec granița și lasă pe țărani să lupte cu străinii aduși de ei peste țară [...]> "

...Și credeți dvs că se putea ca **un istoric ca dl.Iorga să ia această atitudine alături de dvs** ?Nu,pentru că **dl.Iorga cunoaște rolul boierimii,felul cum ea și-a împletit viața cu istoria poporului românesc**.

Un asemenea limbaj este **expresia** nu a luptei de clasă,ci a **urii declasă**. (p.25-33)

▣ Invectivele și limbajul vulgarizator politic.

(se repetă dialogul "surzilor" Papacostea-Mihalache)(p.35-38)

Al.Vaida Voevod:Cere permisiunea unei întreruperi,lui Papacostea.

Nu se simte nici "îndemnat",nici "competent",să-l apere pe Mihalache.

Se apără el singur ,și a făcut precizările limpezi.Dar disputa ține de prea mult timp.

El vrea să le citească un document din M.OF.,

(citează dintr-un **Manifest al P P** ,care abundă cu etichetări :

<cel **liberal** este al îmbogățiților proaspeți >

<cel **conservator**era al marilor proprietari care-și duceau viața în străinătate

<faceau politică numai ca să nu stea degeaba>

<Așa au făcut boierii,la oaltă cu liberalii și **partidul lui Maniu și Vaida** >

<liberalii...toate resturile boierilor din **Regat spaima și scîrba poporului**>

Vaida :"**E ură de clasă ,ori nu e ură de clasă?**" (p.39-40)

-**Papacostea** : Nu! **E cel mult ură de partid la partid**.

Vaida : E proclamația celor dela guvern,împodobită cu portretul generalului Averescu.**Dle Papacostea,mătură întâi pe la propriile uși**,înainte de a vorbi despre alții. Manifest răspîndit în zeci de mii de exemplare.

-**Lupu**: O să venim și cu **poezia "Clăcașii" a dlui Goga** ,să o citim aici.

-**Goga** (ministr.de interne,guv.PP Să citești "Clăcașii"

Lupu: Să mă înscrieți la cuvînt să vă citesc două poezii de dl Goga, **să vedeți ce este lupta de clasă**.

-**Goga**:Fiind vorba de activitatea mea literară,**nu retractez nimic**.

Papacostea:eu nu citesc **afișe anonime** răspîndite în alegeri...dar , chiar și așa,**aceasta nu e luptă de clasă**.Eu am vorbit de **principii,de concepții**.

Invectivele ce se aruncă în alegeri, sunt regretabile.

Dar un text doctrinar al dlui Madgearu, nu este afiș electoral, și el spune așa :
<Cu această armătură capitalistă, cu intelectualitățile și cu mijloacele de propagandă și convingere, **partidul liberal** va încerca să dea o mare bătălie pentru **subjugarea țărânimii și cucerirea puterii politice** >".

-**Vaida** : Citiți din **discursul dlui Manoilescu**? [pe atunci, în gov. și P.P.]
Dvs. vedeți luptele eroice dinaintea Troiei... [...]

▫ **Discuție doctrinară livrescă (în Camera sosește Madgearu)**

-**Papacostea**: "dvs. aveți în una și aceeași carte, în unul și același articol, în una și aceeași broșură, **părerii care se bat cap în cap.**"

Madgearu: "După părerea d-tale. [...] **Cultura d-tale de elenist nu-ți dă aptitudinea de a înțelege** aceste adevăruri elementare. [...]"

Citează-le pe acelea care se bat cap în cap."

Papacostea: "...Cred că nu am căutat să cobor nivelul discuțiilor. Constat cu mîhnire că apariția regretabilă a dlui Madgearu, a făcut să **coboare** de îndată **nivelul discuțiilor** pînă aici teoretice. [...] **a venit să mă acuze de incompetență.**"

Madgearu: "Eu cunosc dascălul d-tale [aluzie la Zeletin?], care te-a învățat, fiindcă dascălul nu este decît **un papagal al lui Marx și Sombart**"

Papacostea: **Cărțile sunt dascălul meu.** De ce această inconsecvență, aceste zigzaguri la partidul dvs? [...]

Papacostea / 1925

▫ **Regionalismul - eroare istorico-politică.**

Papacostea: PNR a avut o eroare esențială, capitală, în vremea din urmă:

n-a avut simț politic și istoric.

-**Vaida**: am avut "**fripturiștii**" noștri, cu **simț istoric și practic**, pe ale căror scări **v-ați ridicat la guvernare** [aluzie Goga și ardelenii din alte partide]

Papacostea: PNR are, în trecutul său, **simț istoric și politic.** Are oameni care au știut la timp "**să lupte și să moară eroi.**" **PNR a trăit eroic.**

Ca român născut și crescut o parte din viața mea **sub regim străin,**

împreună cu întreaga mea familie [**fam. Papacostea, în Iugoslavia**],

aplaudam și-mi creștea sufletul atunci cînd citeam **protestările viguroase ale românului Vaida, în Parlamentul dela Pesta.**

"Pentru mine sunt **anumiți oameni**, cari orice s-ar întîmpla în decursul istoriei contimporane, rămîn ca un fel de **icoane istorice ale poporului român.**"

Dnii **Vaida, Ciceo Pop, Halipa, Pelivan, Buzdugan**, au fost niște "**sfinți ai neamului**", și nu le voi aduce vreo calomnie sau insultă.

Dar v-am spus, că "pe cît ați fost **înăuntrul carierei istorice**, ca **partid național** în Imperiul habsburgic, pe atît **ați rătăcit de drumul adevărat a doua zi**, după ce v-ați făcut datoria pe deplin, în ziua de 1 decembrie."

"**Era momentul** (și vi s-au dat diferite termene de grație) ca **să intrați în cariera politică a țării**, dar **ați rămas pe dinafară**, și **veți mai rămîne** mult timp,

fiindcă dintre toate partidele politice capabile de guvernare,

v-ați ales pe acela care cu Stere cu tot, este o **ghiulea atîrnată de picioarele dvs.**"

Vaida: (mulțumește pentru aprecierile frumoase). Dar... "atitudinea mea politică din România Mare, o taxezi d-ta ca a unui om de caracter, sau atitudinea acelora [trei] care, într-o noapte, pe ușa de dîndos, au intrat **fripturiști în partidul dvs?**"

Gral. Averescu (prim ministr. Ați făcut două intervenții care nu sunt la înălțimea unui fost președinte de Consiliu.

Papacostea: PNR a avut atîtea **împrejurări cînd putea intra într-un partid de guvernămînt.** Putea să intre sub forma morții, ca partid regional...

"**Pe cît ați știut să trăiți de frumos**, pe atît **n-ați știut să muriți la timp**, și aceasta este **eroarea partidului național din Ardeal.**" (p.75-79)

Polemica parlamentară / 1926

28.) Al. Vaida Voevod, "Regionalism, autonomie, și suveranitate de Stat", 1940

(Vol. 10 ani de domnie... p.25-28) Consilier regal.

/"Ce **haos de noțiuni** n-a provocat în unele minți aceste cuvinte!

Discuții aprinse,născute din **interes politicianist,legi improvizate**,cu colorit naționalist patriotard,în expunerea lor de motive,[...]erau **menite să asigure partidului puteri dictatoriale** peste Țară, Rege și Lege. [...] fațada **frazelor democratice** , căptușite cu un **sentimentalism pseudo-românesc**

[...]Centralismul feroce înlocuia ,prin **volnicia de partid** ,autoritatea de Stat.[...]

Cînd **dezastrul doctrinelor de partid** și **efectele legii electorale** au atins apogeul [...] țara se poticnea pe priporul prăbușirii .

Atunci s-a produs salvarea, datorită **marei revoluții social-național -administrative**, realizată de **MSR Carol II "** (vezi fișier Carol)

Vaida / 1940

29.) **Iul.M.Peter,(ex primar general al Capitalei)**

"Doctrinile politico-sociale și organizarea administrativă",1940

[Vol.I ,"Zece ani de domnie.." ,p.263-298]

Națiunea =o colectivitate de indivizi ,legați prin afinități etnice, lungă convețuire,comunitate de interese și tendințe,voința de a trăi împreună, de a împărți același destin.

Stăpînirea = persona sau grupul de persoane înzestrate cu prerogativele și atribuțiile supreme ,cu dreptul de comandă.

Popor =totalitatea celor care sunt supuși aceleiași stăpîniri.

Orice nație cuprinde un **popor** (majoritate) și o **stăpînire** (minoritate)

Stăpînirea poate îmbrăca forme variate,dela **dictatură** la **democrație** ,dar ea **edictază normele de drept si le impune tuturor**. (p.263)

Peter /1940

▣ **Stăpînire -popor.**

/ **Stăpînirea și poporul** se manifestă ca **două forțe elementare opuse**.

Forța guvernamentală și **forța democratică** sunt două realități necesare și inevitabile,avînd caracterul unei **legi naturale**.

Acest antagonism,poate lua aparențele unei **simple polemici**, a unei **lupte parlamentare**,unei **rezistențe pasive**,ori să izbucnească sub forma violentă a unei **revoluții politice sau sociale**.În vremuri de război sau de pericol extern, **opoziția dintre stăpînire și popor dispăre,în interesul general**. (p.264)

/ "**Echilibrul plastic**". Fiecare dintre **cele două forțe**,radiază **teorii și pasiuni politice**,care influențează textele legilor. **Instabilitatea socială** se traduce în **inflația textelor legislative** pline de contadicții.

/ **Orice individ care trece dela opoziție la putere, își schimbă imediat mentalitatea și purtarea**. (p. 265)

Peter/1940.

▣ **Democrație, pluralism politic.**

/ Influența iacobină. **Pluralitatea part.politice**,este o **consecință a democrației**. În momentul cînd principiul suveranității populare pretinde ca **guvernarea Statului** să fie încredințată **reprezentanților aleși de popor**, **curentele de opinii** ,totdeauna existente în orice colectivitate, deseori în stare latentă , se organizează în mari grupe de idei și interese , numite **partide politice**. Cetățeanul alege o **opinie** sau **unele persoane**, își **exprimă părerea prin vot**.

Acest fenomen se petrece si pe plan central (Parlament) dar și local (consilii județene și comunale) .(p.277).

/ După război,a urmat o epocă de **luptă inversunată ,acerbă,între partide**, complicată cu **luptele de clasă**,din care cauză puterea centrală a fost obligată să facă față unor greutăți deosebite.(p.283)

/ Este un fel de **regim neofeudal** ,în care **partidele** sunt **ierarhizate** și elementele lor **împînzesc toată țara** ,fiecare treaptă este ocupată de o **persoană**, care este **suzeranul inferiorilor** și **vasalul superiorilor**.

/ **Partidul** are o structură **piramidală**; **legăturile sunt de încredere și devotament**

personal ,care presupune din partea vasalului ,**ascultare ,credință și prozelitism**, iar din partea seniorului , **protecție ,distribuire de favoruri și beneficii.**

Teritoriul țării este împărțit în **fiefuri concesionate feudaliilor locali**, supuși feudaliilor provinciali sau județeni...care **ascultă ,toți**, de **suzeranul general,șeful partidului.**

Deseori,**un senior electoral** își părăsește "suzeranul "și trece cu vasalii lui în tebara altui suzeran,adică se înscrie **cu clientela lui în alt partid.**(p.284)

Peter /1940.

▣ **Mentalitățile românești provinciale .**

/ **După Unire** ,au coexistat,prea multă vreme,**4 regimuri de drept public**, izvorâte fiecare din concepții și mentalități profund deosebite :

unguresc,austriac,rusesc,românesc.

/ **Seculara convețuire** ,care s-a bucurat de dominație politică,a lăsat în **conștiința poporului român** sedimente importante,o **mentalitate specifică.**

/ **Ierarhiile sociale și politice au fost diferite.** Pînza deasă a **servituțiilor sociale** (poziția fiecăruia,stabilitatea,respectarea unor convenții,formule consacrate,purtare), **caracteristica unei civilizații** (limba impusă de stăpînire,vocabularul folosit,mireasma cuvintelor)conferă **gîndirii o anume formă**,toarnă ideile și sentimentele într-**un anume tipar,crează o comunitate intelectuală și morală,o mentalitate**, un fel de a concepe viața, **care se transmite,se moștenește.**

/**Aceste influențe**,oarecum externe,scad repede astăzi, pentru că **provinciile sunt cîrmuite de o stăpînire românească.** Trebuie să mărturisim că **stăpînirea rom.**

a făcut prea puțin în cei 20 de ani spre a șterge aceste deosebiri organice.

(argumentează,dă ex.,de ordin legislativ și administrativ) (p.285-289)

Peter /1940.

▣ **Instabilitatea legislativă administrativă. (vezi fișier Justiție)**

După Unire,după legea administrativă din 1925,între 1926-1938, **administrația românească a fost cîrmuită de 22 legi succesive .**

"Este evident că ,în asemenea condiții, **nici textele ,nici instituțiile create**

nu au avut timpul să pătrundă în conștiința **administratorilor**,

și mai puțin în conștiința **cetățeanului.** Nimeni nu se mai ostenea,să se pună la curent cu toate detaliile unor **legi efemere**,și administrația a fost condusă conform unui **drept cutumier,pragmatic**,care pemitea toate **abuzurile și fanteziile administratorilor.**

/ **Rînduiala nouă .[1938] Întoarcerea la tradiție.** (vezi fișier justiție)

Peter /

▣ **Nocivitatea pluri- partidismului**

/**Luptele politice** alimentate de **ideologiile extremiste și opuse** ,care s-au infiltrat în România ,**au divizat întreaga țară,și chiar familiile,în tabere vrăjmașe.**

Pulverizarea **partidelor** (se ajunsese la 35 de partide!),

infiltrarea **virusului demagogiei**, crearea de **formații paramilitare**, ciocnirea de **ideologii exclusiviste,cu mistică și ritual**, întunecarea simțului de **solidaritate națională**, **au anihilat orice acțiune constructivă** tocmai în momentul cînd

pe cerul Europei se adunau nori grei ,prevestitori de războaie cumplite.(p.294-298)

/ Atunci ,în **febr.'38,MSR Carol II ,a întronat ordinea nouă.** (vezi Carol II)

Peter / 1940

30) Camil Petrescu, "Sensul restaurației " ,1940

[Vol.I,"Zece ani de domnie..."] (p.333-337)

(**L.D. Vezi mai întii fișier Carol II)**

Unde ar fi ,în furtuna de azi,**România tricefală**,din ajunul **Restaurației ?** cu **un guvern** ,de **partid** ,cu vreo **trei dizidențe...**

cu **o opoziție** de vreo 6-7 partide ,ai căror reprezentanți se huiduesc și se insultă zilnic în Parlament cu guvernul...

atfundării de voturi,stăpîni ai administrației..

sătenii împărțiți pe tabere și asmuțiți unii contra altora..

/**bugetul** într-o continuă umflare de cheltueli..

cu **fraude** care, numai în 1929 se ridică la 20 miliarde..
 /cu **misiuni diplomatice** care cutreeră Europa cu un fast asiatic..
 (la un banchet de la Londra ,florile sunt aduse dela Nissa ...)
 la un colț al țării **foamete endemică**, la un altul, tifos exantematic..
 un suflu de **exasperare și amărăciune** contra agenților electorali..
 o **censură capitalistă** ,mai grea decît orice censură polițienească..
 poporul caută mîntuire în **curențele extremiste**..
"Unde ar fi fost astăzi această Românie hărțuită de intenții criminale și bîntuită de vijelii contrare, dacă nu s-ar fi întors Suveranul.?"(p.336)
 Camil Petrescu / '40

31.)Teof.Sidorovici,(comandant) **"Straja Țării"** ,1940

[Vol.2,"Zece ani de domnie..."]

[**Atenție L.D. vezi la fișier FRN** considerații moral-educative privitor la Straja Țării.]

32) **Prof.N.Ionescu-Sisești."***Criza tineretului***",1940 (p.211-230)**

[Vol.2 "Zece ani de domnie "]

Criza tineretului se încadrează în **criza generală europeană**, dar are și **caracteristici specific românești**.

A.) Cea mai de seamă cauză a fost generată de **război**,care a rupt continuitatea unor **concepții de viață**. **Cugetătorii care au prezis o omenire mai bună după război**, au fost și **mediocri istorici**,și **slabi psihologi**. (p.212)

Omenirea își caută drumuri noi în organizarea socială,în artă,în concepții de viață și ,după 20 de ani,trăește încă în tensiunea acestei căutări.

Ionescu-Sisești/

B) Cel mai grav lucru, este **slăbirea simțului etic** și al **spiritualității culturii**.

Prin aceasta ,**omenirea s-a îndepărtat de singurul drum** pe care ,timp de milenii, ea și-a găsit momentele de pace sufletească,și de mulțumire, în **creația artistică,științifică,în binefacerea înfăptuită**.

Cîți tineri de azi au învățat că **Marcu-Aureliu** își făcea în fiecare seară un **examen de conștiință ?**

Tipul vieții de azi **nu este Cato** , ci **Crassus**.Un Crasus îmbogățit repede, printr-o serie de afaceri dibace,care face din **burghezia occidentală**, o **clasă aristocrată**.

Ziarele se ocupă mai puțin de oameni importanți și folositori, decît de **micii borfași și de marii criminali**.

Literatura ,înfățișează,cu o maladivă predilecție,**bărbați suspecti și femei ușoare**.

Din preocupările noastre ,din limbajul nostru,**au dispărut noțiunile de :**

virtute ,jertfă,eroism,curaj,fidelitate,iubire,prietenie,devotament, noțiuni care formează **urzeala pînzei de civilizație**.

"Dincolo de fațada economică și de orice ideologie,**cauzele crizei de azi** pe toate planurile stau în ultima analiză în **decăderea morală a omenirii**."(p.213)

C.) A treia cauză rezidă din **neierarhizarea valorilor**.

O teribilă cauză de **deziluzii,de nemulțumiri mocnite**,care minează o societate ,ca o **otravă,cu efect lent**.

Sistemul electoral într-o societate incultă ,a dus **spre vîrfurile piramidei sociale** ,oameni care **nu puteau să inspire respect**,și nu erau pregătiți tehnic, să ocupe acel loc.

Societatea a pierdut respectul,stima și încrederea pentru **autoritate**.

Pe urmă a pierdut însăși veleitaea pentru o **ierarhie a valorilor**.

Confuzia a continuat să se mărească ,tinzînd spre o **egalizare la un nivel scăzut**, și o **decapitare a valorilor**.

Din revoluția franceză s-a reținut "egalitatea" ,uitîndu-se "în fața legilor"

Din Evanghelie,s-a exploatat "egalitatea" ,uitîndu-se "în fața lui Dumnezeu"

Dela neierarhizarea valorii oamenilor,s-a trecut la neierarhizarea noțiunilor: bun/rău,frumos/urît,măreț/grotesc,..

Lecturile se fac în goana timpului,superficial,fără regăsire sufletească,fără meditație,fără zguduire.Muzica,pictura ,la fel.(p.214)

Ionescu-Sisești/

D) A patra cauză, este "**șefomania**". Individul, sub forma **nemulțumitului temperamental**, lipsit de spirit critic, în prima etapă care critică tot : fără a-și face datoria, acuză pe toată lumea că nu și-o face ; fără a fi onest, acuză pe toți de onestitate ; sincer sau nu, el seamănă panica, atmosfera de îndoială, care imprimă deprimarea.

În a doua etapă, apare **șefomaniacul**:

șef de club, de revistă, de mișcare ideologică, de tendință, de drept, de fapt.

așa se explică înmulțirea partidelor politice, și apariția "mesilor", înaintea lui Hristos.

Șefomania nu aduce jertfe la **templul tăcerii**, și nu este satisfăcută cu **anonimatul binelui înfăptuit**.

Ionescu -Sisești/

Cauze speciale:

a) Neadaptarea înv.rom.la specificul naț.

b) Nefavorizarea selecțiilor elitelor în lăuntru tineretului.

c) Pătrunderea politicii în înv.superior.

d) Desrădăcinarea din mediul modest rural, a tuturor copiilor, fără alegere.

-Și copii și părinții, nu năzuiau spre un bun plugar, spre un bun meșteșugar,
ci vor să devină "boieri", "domni", "funcționari."

-Aceștia se grupează în **asociații extremiste /de stînga**

.....\de dreapta.

e) Minimizarea univertității, a cercetării științifice. (p.216-221)

(trece la prezentarea Fr.Naț.Stud. ---vezi fișier FRN)

Ionescu-Sisești / 1940

33.) **Pan Halippa, "Partidul național-țărănescu", 1936**

[Calendarul PNȚ, 1936]

Vezi **etichetarea** pe care o aplică celor care au trecut în alte partide

(P.P.sau PNL) decît în PNȚ : "**cozi de topor**", "**trădători**" etc etc...

Pan Halippa/

/ În primele alegeri ptr.Parlamentul României Mari (1919), PȚB a repurtat un mare succes, cu toată propaganda unor comuniști și antiunioniști.

PȚB a colaborat cu **PȚ** din Vechiul Regat și **PNR** din Ardeal și Bucovina,

dînd din sînul ei **3 miniștri**, în **guvernul federației** condus de **Vaida**

(Inculeț, Pelivan, Halippa) și cîte un vicepreșed.la Cameră și Senat. (p.72).

Pan Halippa/

După dizolvarea primului parlament, fără aprobarea PȚB, în 1920,

I.Inculeț a colaborat cu gov.Averescu,

iar **un grup condus de Sergiu Niță**, a trecut în Partidul Poporului.

În alegerile din 1922, sub gov.I.Brătianu, PȚB trece printr-o criză lăuntrică,

un grup condus de I.Inculeț ("coadă de topor" pentru PNL), s-au declarat împotriva fuziunii cu PȚ din Vechiul Regat.

Dizidenții au pus liste comune cu liberalii, și au combătut PȚ, trecînd apoi la PNL.

/Fuziunea PȚB cu PȚ s-a înfăptuit în iul.-nov.1921, și de atunci **luptă împotriva oligarhiei liberale**. (p.73)

/ În 1926, **PȚ a fuzionat cu PNR din Ardeal**, ceea ce a atenuat pierderea suferită prin ruperea unui grup care a urmat pe dr.Lupu. (p.73)â

Halippa/ 1921-1936

34.) **Teofil Sauciuc Săveanu, "Național -Tărănismul Bucovinei", 1936**

[Calendarul PNȚ, 1936]

În Bucovina, **țărănismul** a fost o "**revelațiune**", după Unirea Bucovinei în vechile ei hotare dela Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Vechiul Regat.

/ "**Conducătorii politici ai Bucovinei**, deprinși, din vremea neutralității României, și în cursul războiului, **să facă servicii de clienți**, la moșiile și în birourile celor cu **apucături oligarhice și despotice**, începuseră să propovăduiască obiceiurile pămîntului și

năravurile Fanarului ,și pe meleagurile Bucovinei,și să găsească adepti fervenți și din rîndurile Românilor bucovineni **aparariști și democrați**.

/ **Conducătorii politici ai Bucovinei** ,după unirea Bucovinei,oferindu-și înainte de **a se înrola în partidul liberal**,colaborarea tuturor partidelor și guvernelor ,au făcut din **Bucovina o <zestre a guvernului .>**

/ Demascarea **liberalilor bucovineni ,ziși și <glasisti>**

după gazeta <Glasul Bucovinei >,pe care au știut să pună mîna,

a deschis ochii elementelor de convingere și credință ...

Sauciuc Săveanu / 1921-1936

35.) **C.Rădulescu -Motru,"Psihologia poporului român",1938**

[Enciclopedia României,Vol.I]. (p.161--)

[Atenție L.D.! P.d.v. pur conservator,"junimist" . ,în orice caz, pe linia **junimismului ,trebuind să demonstreze valabilitatea tezei formelor fără fond (instituții,mentalitate burgheză).**]

▣ **Fondul biologic**

Însușirile sufletești ale unei populații sunt condiționate de trei factori principali : **fondul biologic** ereditar ,**mediul geografic,caracterele** instituționale dobîndite în timpul evoluției istorice.

Fondul biologic=dispozițiile organice cu care indivizii vin pe lume, care reglementează funcțiile vieții vegetative,și ,indirect,viața sufletească. Interesează mai mult **dispozițiile deficiente și patogene**,care scapă de sub influența educației.**Normalul** interesează mai puțin ,fiindcă el poate fi îndrumat.Anormalul,este mai greu.

În mediul geografic intră toate formele de energie,:clima,natura solului,possibilit.muncii productive,flora,fauna,natura granițelor.

În caracterele instituționale sunt cuprinse **manifestările tipice de natură spirituale**,aparținînd **experienței istorice** ,care ,prin **tradiție**,se repetă, în mod constant : **vorbirea,obiceiurile morale și juridice, concepțiile preferate în prețuirea lumii și a vieții,trăsăturile naționale.**

/ Actualitatea sufletească a unei populații este condiționată de toți acești factori,în maniere diferite.Cîteva date privind **însușirile sufletești ale poporului român**

(prin compararea manifestărilor sufletești obișnuite românilor,

cu cele ale popoarelor apusene culte

Rădulescu-Motru/ 1938

▣ **Individualismul-colectivism ?**

Unii au făcut din aceasta,**principala trăsătură** a românului.

Românului nu i-ar place tovărășia,vrea să fie de capul lui,cu o proprietate cît de mică, dar să fie a lui.Din ceastă cauză ,el înclină puțin spre anarhie.]

Dar acest individualism nu seamănă cu cel apusean.

Din majoritatea populației românești,țărănești, "**nu ies indivizi întrprinzători** ,

care să riște odihna și avutul pentru a se îmbogăți [...]

dimpotrivă,stă sub tradiția **muncii colective**.

Fiecare sătean **face ceea ce crede că va face toată lumea**

N-are îndemnul să înceapă o muncă,decît la **termenul fixat prin obicei**.

A ieși din rîndul lumii este, pentru săteanul român,nu un simplu risc,ci o nebunie."

Chiar și copilul școlit, cînd devine gospodar,se supune tradiției .

"Individualismul românului este prin urmare de altă natură ca cel apusean.

[...]**este o simplă reacție subiectivă ,un egocentrism,**

sub influența factorului **biologic ereditar"** (p.162-163)

Rădulescu -Motru/

▣ **Neperseverența.**

"<**Românul, este greu pînă se apucă de ceva ,că de lăsat se lasă ușor** >

spune un scriitor popular.Activitatea românului o compară mulți cu cu **un foc de paie**.

În Apus, omul se se înfinge adînc cu munca sa în natură;

românul rămîne la suprafață.

Omul din Apus face opere durabile,
pe cînd **românul improvizează.**"

Pare o contradicție! Conservatorul, tradiționalistul, îndelung-răbdătorul român improvizează?! El este perseverent la lucrul pămîntului, la ocupații profesionale: olar din tată'n fiu, cioban din moși strămoși, viticultor de cînd se știe, cu același port.

"Neperseverența" și-a făcut apariția abia în sec.XIX, "odată cu înnoirea organizației de stat", cînd politica și slujba au devenit profesii de muncă ușoară, prin imitație după alte state străine.

"Găsim deci și la această caracteristică [...] o nepotrivire între factorul ereditar și factorul instituțional.

Românul este prin natura sa ereditară, perseverent la lucru, cum este și răbdător, conservator, tradiționalist, dar această natură ereditară a lui a fost pervertită de o greșită viață instituțională, imitată după străini." (p.163)

Pentru a se sprijini și pe date statistice, Motru recurge la o serie de statistici din domeniul învățării, arătînd ca, la noi, **mulți încep diverse școli,**

dar puțini le termină (1921-1932) :

-înv.profes.au început 142.053, absolv..18.431 (cîți profesori, atîția absolv.!))

-Facult.de drept, " 122.035 " 8.673 licențiați

-Facult.de științe " 40.620 " 2.875 "

-Medicină " 31.759 " 3.852 "

-Litere " 58.353 " 5.232 "

-Politehnică " 11.579 " 1.588 "

-Acad.Comerc. " 3.400 " 250 " (!1930-1934)

" " Cluj, 931 " 42 " "

Oricît de mare ar fi cauza economică sau de sănătate, **nu poate fi ignorată nepreocuparea românului pentru carieră,**

datorată **nepotrivirii sufletului românesc cu sufletul burghez.** (p.165)

Rădulescu-Motru/'38

▣ Indisciplina muncii

Pe cînd popoarele din Apus, păstrează muncii un caracter regulat, ca de ceasornic,

"poporul român cunoaște munca dezordonată, sub formă mai mult de joc.

"Românul nu muncește metodic, ci în salturi; are lungi perioade de odihnă, iar la nevoie **dă în brînci și face muncă de sclav.** (p.166)

Rădulescu-Motru / '38

▣ Lipsa spiritului comercial.

Marea majoritate a românilor, mai ales țărani, **nu știe valoarea lucrurilor** după valoarea lor de schimb, ci numai după **valoarea lor subiectivă de uz.**

Țăranul român vinde aproape pe nimic produse în cantitate mare, și dă un preț disproporționat pentru marfa de care are nevoie. [!]

De asemenea, este **cheltuitor cu timpul**, cum nu sunt apusenii.

"Timpul este pentru român orice, numai monetă, nu."

La tîrg stă și se tocmește ceasuri întregi, pentru nimic.

La petreceri pierde zile și nopți întregi. (p.166)

Rădulescu Motru/

▣ Spirit "românesc" ? spirit "burghez" ?

/Enumerarea calităților și defectelor, nu dă caracterizarea totală.

Trebuie să evaluăm funcțiunea pe care o au însușirile.

Care este finalitatea acestor însușiri? (românească? /burgheză ?)

Tipul finalității spirituale, este hotărît de majoritate. Minoritatea nu.

/ "Iată marea problemă, așzice tragedia [...] pe care o ridică conștiința

sufletului românesc. **La care tip de finalitate sprituală, sau pe scurt,**

la care tip de cultură, aparține poporul român?"

Este timpul să se dea un răspuns obiectiv acestei întrebări,

"fără ură, fără părtinire". Nu repede. Fără complexe.

Nu se pune problema unui tip "inferior" și altuia "superior".

Problema nu trebuie complicată cu discuții filosofice.

Trebuie doar, **realist, să vedem dacă poporului român i se potrivește**

"spiritul burghez".(p.166)

a) Pe terenul vieții politice : sentimentul de **supunere** față de majoritate și **respectul față de obligațiile contractate.**

La români acest acord este f.vag. Legile nu se respectă.

Nici de cei ce le fac,nici de cei pentru care se fac.

Aceasta este o reflectare a spiritului individualist subiectiv, ca un titlu de mărire și de glorie.

b) Pe terenul economic,**libera concurență.**

La român,acordul este și mai vag.

Libera concurență nu este intrată în în moravurile poporului român.

"Românul cere beneficii pe baza dovezii că este român."

sunt fiu al țării ...deci trebuie să am o parte de beneficiu...

c) Pe terenul social,**inițiativa individuală**,suprema virtute a progresului.

La români ,acest acord este aproape inexistent.

"Gestul inițiativei individuale, în scopul de a susține progresul social prin întreprinderi riscate și prin invenții,

este cel mai plăpînd vlăstar al sufletului românesc."

Școala românească ,cu programe de împrumut, **a urmărit să educe** viitori cetățeni cu inițiativă,și a ajuns la contrariul.

Rădulescu-Motru / ' 38

▣ **Mentalitatea tinerimii.**

Sufletul tinerimii noastre (1937) ,stă într-un **complect dezacord cu spiritul burghez.**

Tinerimea română nu fuge de muncă,dar o **vrea în"condiții speciale"**, fără

"concurență" ,care să se răsplătească **nu după produs,ci după intenții.**

"Tinerimea noastră,în contra spiritului burghez,care consideră pe om o forță producătoare anonimă,**vrea să facă din omul muncitor un membru al marelui naționalism român ortodox,căreia Dumnezeu i-a hărăzit pe vecii vecilor să muncească pe pămîntul pe care-l locuiește."**

Atitudinea tinerimii este datorată corpului didactic,al școlilor în care această tinerime a fost crescută,și pe care statul le-a organizat în spirit burghez.

Adică **Statul român a impus** școlilor sale,prin programe,**spiritul burghez**, dar **acest spirit a fost trădat de însuși corpul didactic.**

"Sub mantaua naționalismului,membrii acestui corp didactic, **au strecurat în inima tineretului tendințe antiburgheze."**

Unii prin propagandă directă,alții prin toleranță pasivă.

"Mentalitatea tinerimii noastre ,nu este un accident romantic, ci o fatalitate ereditară." (p.167-168)

Rădulescu-Motru/'38

▣ **Concluzii .**

/ "Suntem noi,**românii,înrușiți sufletește cu burghezia occidentală**, atunci ceeace ne rămîne de făcut este **să aplicăm principiile ei politice și economice**,în mod sincer,în lăturînd,pedepsind chiar cu brutalitate ,toate apucăturile care ne depărtează **vom fi burghezi sinceri,nu de paradă."**

/ Dacă suntem străini de aceasta,**să ne studiem și să vedem ce putem.**

Nu este rușine să te simți deosebit de alte popoare,este rușine de poporul care nu are îndemnul să-și cunoască firea și destinul . (p.168)

Rădulescu-Motru / 1938

36) C.Stănescu,Elisabeta Constante, "Asistența socială", 1938

[Enciclopedia României Vol.I] (p.519-533)

Termenul de asistență socială,are înțeles modern.

Metodă,sistem,de **luptă împotriva mizeriei.**

Caritatea creștină care a fost izvor nesecat al facerii de bine, nu poate rezolva toate problemele.

/ A apărut sentimentul **solidarității sociale**,care **nu mai este sentiment de milă, ci obligație socială**,ceea ce nu exclude sentimentele creștinești.

(istoric al acțiunilor de filantropie, din cele mai vechi timpuri,la zi) (p.523)

(organizată ca Direcție pe lângă Minist.Muncii),avea în grijă :
lehuzele sărace/ copii săraci,orfani,infirmi,vagabonzi,/infirmitii și invalizii săraci/
răniți,bolnavi și covalescenți săraci/ văduve și bătrâni/orbii și surdo-muții/
cerșetoriși vagabonzi/

▣ Asociații private .

În 1920,2 asociații de ajutorare ,sub înalta protecție a **MSRegina Maria** :
"Societatea Principele Mircea"sub conducerea **dnei Lia V.Brătianu**
"Cercul de gospodine", sub conducerea **dnei Lahovary**
(multe foto,de așezăminte,acțiuni)
Asistență socială / 1938

37) **C.Enescu** , **"Viața politică a României",1938**

[Enciclopedia României,Vol.II] (p.937-944)

[LD : dincolo de alte considerente - de conjunctură internă și internațională , de pecetea subiectivă imprimată de regele Carol etc etc. - cred că regimul politic instaurat în febr. 1938 poate fi considerat ca victorie a conservatorismului, asupra liberalismului.Citind Enciclopedia din 1938, acest lucru se impune cu evidență]

▣ Specificul vieții politice.

/ Viața politică își are **specificul** ei,pricinuit de situația economică și socială **"particulară"**. Numărul celor care se interesează efectiv de politică ,a celor **care pot face politică**, este **redus**.

/ **"Datorită** ,nu a unor însușiri de rasă ,ci **unui trecut istoric nesigur**, între **clasa conducătoare** ,a celor puternici,a celor bogați,a celor ce pot influența politica (să zicem a **guvernanzilor**),și a celorlalți,**a guvernanților**, există **un drum greu de străbătut."** (p.937)

Existența unei **masse numeroase** ,rămasă fixată în obiceiurile și tradițiile ce devin, pentru guvernanți,**"incultură"**, are ca urmare un efect imperfect,straniu, de aplicare a legilor.

Guvernanții nu reacționează împotriva unei legi greșite sau periculoase, i se adaptează,dar o golesc de conținut.

Inexistența unei **clase de mijloc**, a **agravat prăpastia dintre guvernanți și guvernați** , pentrucă nu a avut personal subaltern pentru aplicarea legilor.

Rămasă fără contact cu guvernanții,**clasa conducătoare s-a concentrat în Capitala** țării "unde s-a războit pentru a dispune de dreptul de ordonanțare al încasărilor statului

"Rezultatul a fost un regim administrativ centralizat,

în care toate **deciziile se iau în Capitală** ,iar provincia recurge la ...**deputat, singurul om cu trecere la centru.** (p.937)

C.Enescu / 1938

▣ **"Formă fără fond"** (p.943-944)

Criza economică dar ,mai ales,**nepotrivirea** dintre **intenția politică** și **realizarea** ei este tot mai adâncă.

Faptul cel mai de seamă ce a provocat-o este **mentalitatea de lege-normă** Conducătorii politici- **" influențați de concepția idealistă a revoluției franceze"**, - au elaborat **legi ce nu se potriveau** situației noastre sociale , **din convingerea că astfel ajută progresul social.**

/"De aici a rezultat **deosebirea dintre formă și fond**, relevată de **Maiorescu** încă din 1868,în **"Contra direcției de astăzi în cultura română"**,dar care observație rămîne **valabilă și astăzi"**

/"**Devierile regimului politic românesc** provin astfel **din adaptarea unui regim politic imaginat în țări cu altă structură socială."**

Enescu / 1938

▣ **Partidul politic**

Din această cauză,**partidul politic** se transformă ,**din reprezentant** al unor interese sociale,în grupuri de oameni,în **grupuri de partizani**,

Preocupați de obținerea guvernării și a avantajelor ei.

/ "În cadrul local, **partidul politic** se fărâmițează într-o serie de **satrapii locale**, unde rolul hotărâtor îl are **un singur om**, ce devine **stăpîn efectiv**, nu numai politic, **al județului**.

[...] Lipsa de instrucție a unei mari părți din populația noastră, are drept urmare politică un **rol excesiv de important deputatului**, care devine **reprezentantul intereselor locale față de atotputernicia dela București** "

/ S-a dezvoltat, într-un grad înalt, "**un drept de de petiționare** ce rezidă din adîncurile sufletului românesc. **Cu jalba în proțap** a venit totdeauna românul."

▣ Administrație .

"De cînd **administrația noastră a luat formă occidentală**, cei ce au drept și chiar cei ce n-au, uzează de **dreptul de petiționare**, ori de cîte ori li se pare că ar avea de revendicat ceva. Administrațiile sunt aglomerate [...] care cer [...]

nu aplicarea legii, cît scutiri de aplicare a legii "

Cauza acestei exagerări apare tot în **mentalitatea de lege-normă**.

"**Regimul constituțional**, introdus la noi prin **imitația Apusului, a căpătat astfel caracteristici locale.** " Era o mare nevoie de înnoire.

Toate speranțele se îndreptau spre **Prințul Carol**, aflat de 4 ani în exil.

"Cu toate opunerile și cu toate amenințările, **Principele Carol** a venit în țară, spre a răspunde împlinirii **misiunii de înnoire**, la 6 iunie 1930."

C. Enescu / 1938

38.) Cezar Petrescu, "Domnia Regelui Carol al II-lea", 1938

[Enciclopedia României, Vol. I] (p. 945-970)

[redactor-șef la "România"]

[LD: urmărește și la Cezar Petrescu motivațiile luate din tot arsenalul **ideologiei conservatoare** care a dominat **spiritul critic** pe parcursul a peste 7 decenii ...]

▣ Avertismentul, verdictul "conservator" .

/ În **ianie 1930**, la înscăunarea **MSR Carol al II-lea**, un mare cărturar și animator al neamului românesc, prof. **Nicolae Iorga** rostea această **profeție**, neluată în seamă atunci :
< Eu vin ca săracul care n-duce nimic scris, decît **ceea ce este de multă vreme în inima lui. Nu vin ca reprezentantul unui partid.**

Păreră mea este că astăzi **amurgul se lasă asupra vieții de partid.**> (p. 945)

/ "Asemenea **avertismente crepusculare** au rămas fără nici un răsunet, deși porneau de la un istoric. O ciudată **ataxie a partidelor politice**, nu numai că **le interzicea să descifreze semnele viitorului**, dar **le împiedica și să admită oracolul altora**. [...]

/ Pentru a da crezare și urmare unor astfel de **verdicte**, ar fi fost nevoie de o **educație mentală** eliberată de **tiranica deformare a electoratului**.

Partidele politice, se aflau intrate de pe atunci în **descompunere lentă**, sensibile numai la tot ce este imediat, provizoriu, succes sau insucces numeric, la tot ce este supus fluctuațiilor exterioare, și dibăciilor oportuniste. [...] **Un istoric avea altă cădere să anticipeze** evenimentele în mai **deplină cunoștință de cauză**. [...]" (p. 945)

/ Prin sațietate, **partidele politice** au pregătit o nouă formulă de viață. **Acel amurg**, pe care **cărturarul Iorga** îl vedea încă din 1930, a **încheiat un ciclu de viață** în seara zilei de **24 febr. 1938**.

Fustel de Coulanges : Dacă s-ar putea închipui **un popor întreg îndeletnicindu-se cu politica**; dacă s-ar calcula **turburarea** pe care o aduce în fiecare viață, **ideile false** pe care le aduce în orice spirit, **sentimentele perverse** și **pasiunile dușmănoase**; dacă s-ar socoti **timpul răpit muncii, discuțiile, risipa de puteri, ruina prietenilor și crearea amicițiilor false, pîrele, distrugerea loialității, a încrederii, a siguranței, a politeții, prostul gust în vorbire, în stil, în artă, desbinarea iremediabilă a societății, bănuiala, indisciplina, enervarea și slăbirea unui popor, înfrîngerile,**

dispariția adevăratului patriotism, a adevăratului curaj, greșelile partidelor.....dacă se ține seama de toate acestea , nimeni n-ar mai șovăi să spună despre **această boală**, că este **cea mai spăimoasă molimă** ce se poate abate asupra unui popor, că **nici un despotism** de pe lumea asta , **nu a adus afita rău**.
Noi am trăit această boală. Istoricul Iorga a pus același diagnostic.
 (p.970)

Cezar Petrescu/ '38.

▣ **Restaurația sub semn "conservator" .**

Grija de **a reforma conservând**, de a descoperi principiile vitale de renaștere,este caracteristică **domniei MSR**.

/Cînd **MSR** a depus jurămîntul la 8 iunie 1930, țara se afla **despicată în două**.

De o parte mulțimea,care-și primea Suveranul cu năvalnică însuflețire,
de altă parte,pătura subțire a partidelor .

Cuvîntul Suveranului a rămas **fără ecou**. (dă citat din discurs)

Apelul n-a reușit să zguduie conștiințele.

Nu s-a putut forma un guvern al tuturor oamenilor de bine.

/ **Se repeta** ,cu persoane și partide schimbate,**aceeași rezistență** ca la **încoronarea Regelui Ferdinand**,prin absența unor fruntași politici.

Se repeta aceeași **strategie de partid**,care a înfruntat voința de unire și de potolire a zavistiilor ,încercată de **regele Carol I** (cum se citește în Memoriile sale), de un **uimitor paralelism de situații** ,

îngăduind la fiecare pas **explicarea prezentului prin trecut**. (p.946)

/ **Guvernul "național"**,dorit de Suveran,a fost împiedicat de **pasiunile și dibăciile de partid**,viața politică **s-a împotmolit în vechea matcă**, "**o clipă istorică a fost pierdută**".

Cezar Petrescu / 1938

▣ **Disoluția regimului de partide.**

/ **În pomelnicul cronologic al guvernelor** : cu demisii,remanieri,strămutări la departamente.

/ **În arhivele partidelor** : dizidențe,schimbări de șefie,coaliții de opoziție și pacte electorale,fuziuni și sciziuni,șlefuire de program, ambiții personale, centrul de gravitate intelectual și moral coborît tot mai jos,descompunere.

Politica de partide se lichida dela sine.(p.946)

/ **Singurul element de durată :MSR**. (vezi fișier **Carol II ,Cultură ,Școală**)

În timp ce Suveranul desfășura această operă, partidele politice și guvernele efemere,cu stigmatul unei hibride origini[PNȚ] ,se măcinau.

(citează din **"Supt trei regi" de N.Iorga**)

Cezar Petrescu /

▣ **Criza tineretului - criza educației .**

/ Generațiile de după război,sunt **bîntuite pretutindeni de neliniști**. Este o boală a veacului.**Criza tineretului** este mai încărcată de amenințări,fără posibilități de tratate,alianțe,de reforme.Schimbările materiale implică **schimbarea de mentalități**, care urmează **un ritm mult mai încet**, deoarece **"forțele morale** care comandă **evoluția sufletească a popoarelor**,

sunt create de lungi **acumulații ereditare ,rezistente mutațiilor ."**

/ **Copilul** din ultimele 2 decenii, s-a deșteptat într-o **lume ieșită din axa firească**, **de distrugere a unor valori**, de recompunere a altora.

/ Armătura **familiei** a slăbit. **Instrucția școlară,o moștenire petrificată a trecutului**.

Copilul este **victimă acestui sistem de educație** ,

care furnizează **posesori de diplome** inapți de a gândi prin mijloace proprii, pe care societatea nu-i poate absorbi și utiliza, osîndindu-i la cel mai fără speranță șomaj și declasare :**declasarea prin carte**. (p.956)

/ "**Inadaptații devin inamicii societății**." Spiritul nou se manifestă ,astfel,

ca o **stare generală de nemulțumire a tinerelor generații**,

zvîrlite într-o lume ce nu-i primește, bătînd la uși închise,găsind locurile blocate de vechile generații. De aici,**mistica schimbărilor providențiale,starea de răsvrătire**,

produse de un **desechilibru interior**.

Cezar Petrescu / 1938

▣ Generația "Carol II"

/ MSR ,prin instituirea Oficiului de **Educație a Tineretului Român și Straja Țării**, a îngrijit să dea tineretului, **o nouă disciplină interioară** .

/Cînd a inaugurat **Ora Străjerilor**,la radio,explica de unde a răsărit această mișcare : tineretul creștea fără idealuri,se arătau manifestațiuni morbide,lipsă de avînt. (p.956)

/ **Deviza Străjeriei :Credință și muncă pentru Țară și Rege.**

Pentru **credință în Dumnezeu și biserica strămoșească**,în țara lor,în Suveranul lor. **Străjerismul** a apărut astfel în ceas prielnic,**pentru a suplini** o lipsă structurală a școlii românești. Generația aceasta se va numi "**generația Carol II** "

Cezar Petrescu / 1938

39) **Iuliu Maniu- Antonescu ,scrisori, 1940-1942**

a) **Scrisoare** către Antonescu,13 dec.1940.

(AIC,fond Președ.Consil.de Min.,d.48/1940 și d.25/1940)

[LD: Context: răzburările și asasinatele legionare . Recitește **scrisorile lui Iuliu Maniu** (fișier **Garda de Fier**) ca să găsești cheia acestui suflet,**democratic -legalist, dar și ranchiunos,de data asta o ranchiună amestecată cu teamă**]

b) **Iuliu Maniu** , Scisoare către **Antonescu**, 6 iul.1941

(AIC,fond Președ.Consil.de Min.,Cabinet,d.25/1940,f.109-128)

[LD context : armata română era în războiul din răsărit. **Iuliu Maniu apără întreg regimul constituțional, democrat, pluripartidist, recunoscînd tuturor partidelor contribuția la eșafodajul României moderne: independența, regatul, România Mare Maniu / retro 1866-1940.**

"Afirmația dvs.că ,în cursul evenimentelor din 1940,m-ar fi interesat numai chestiunea Transilvaniei, este **cu desăvîrșire neîntemeiată. (vezi fișier Politica externă)**

[.....] Recunosc cu toată lealitatea că în **chestia Basarabiei și Bucovinei**

nu ați putut repara nimic [**Antonescu**],la venirea dvs.la guvern.

Mi-am pus însă mereu întrebarea că ,în ce privește **Ardealul ...**

oare nu ați fi putut da o altă întorsătură lucrurilor ?!

Maniu - Antonescu / retro'40

▣ Regim democratic -regim totalitar

/ În ziua **abdicării regelui Carol** ,Ardealul nu era evacuat de trupele noastre și ocupat de maghiari ;**sistemul de duplicitate a Regelui Carol** ,care stîrnise neîncrederea Reichului,**era înlăturat ; la guvern veniserăți dvs.și legionarii care aveți deplina încredere a Reichului...**

/Dar **regimul național-legionar s-a mărginit a se supune Dictatului dela Viena [...]** "

Manifestările de bucurie legitimă ,pentru înlăturarea regelui Carol II

-în jurul cărui **act istoric** v-ați cîștigat **neșterse merite - puteau fi lipsite de dansurile vesele ,nepotrivite**, în momentul cînd **națiunea întregă era sfîșiată de durere**, pentru faptul că hotarele sfinte ale țării erau călcate de dușmani,fără a fi de nimeni apărate."(p.11)

Antonescu -Maniu / retro 1866 -1940.

Răspunsul dvs. cuprinde și următoarea afirmațiune **adînc jignitoare pentru noi și pentru toate partidele vieții noastre publice :**

Antonescu :<Principala preocupare a partidelor noastre ,mai ales dela unire încoace,**a fost căpătuiala partizanilor**, fie că erau la putere,fie în opoziție, dacă aveau "influență".Dacă ,**de ochii lumii ,în fața Parlamentului, s-au dat înverșunate lupte ideologice**, în schimb **politicienii se înțelegeau de-a valma ,cînd era vorba să-și creeze situații nemeritate, să-și satisfacă ambițiile și vanitățile.**

De pagubă au rămas,întotdeauna ,bugetul statului și morala publică >

Maniu : "În fața acestei caracterizări a partidelor,și a vieții noastre politice,îmi exprim **adîncă mea mîhnire și protestul meu cel mai categoric.**

Dacă s-au găsit oameni politici abuzivi, ieșiți la iveală sub regimul partidelor, și dacă s-au produs ,ceea ce nu contest,din partea unora ,atitudini condamnabile,

totuși a acuza pentru acestea și a înlătura întreg regimul democratic și partidele în totalitatea lor , este o mare nedreptate și o fundamentală greșală politică.

Ar însemna același lucru ca și când cineva, din cauza unor ofițeri abuzivi, ar cere deființarea întregii armate !

/ **Procedurile abuzive și acțiunile condamnabile, nu formează monopolul democrațiilor.** Dimpotrivă, **regimurile democratice** au fost introduse în special și pentru **extirparea imoralităților regimurilor despotice și totalitare.**

În privința aceasta este suficient să ne provocăm la istoria Franței, Angliei, Italiei, și a nenumăratelor lor revoluții, precum și la istoria țării noastre.

/ Dar **că este așa**, avem **dovada** apropiată a **regimului dictatorial al regelui Carol II , și cel practicat de legionari , sub conducerea dvs.**

S-au pomenit vreodată , sub guvernarea oricărui partid dela noi, **furturi, delapidări, abuzuri de putere, asasinat**, ca sub domnia regelui Carol ?

S-au mai pomenit **abuzuri, omoruri, și schingiuiri și jafuri** , cum s-au petrecut sub guvernarea legionară ,

fără ca dvs., investit cu "puteri totalitare" să le puteți opri?

Ați putut dvs. pedepsi pe **asasinii** lui **Iorga și Madgearu**,

deși ne-ați promis categoric că o veți face ? "(p.11-12)

Maniu : Când vorbim de partide și de totalitarism, la noi, să constatăm că regimurile de partide au adus României independența, regalitatea și unitatea națională, pentru înfăptuirea cărora Partidul Național Liberal,

Partidul Conservator, și cel Democrat din Vechiul Regat, și **Partidul Național** din Transilvania și cel din Bucovina, precum și **Partidul Țărănesc** din Basarabia , unite pe urmă, toate , în **Partidul Național Țărănesc, și-au câștigat merite nepieritoare iar regimurile totalitare , prin politica lor, au ciuntit țara, și au adus-o în situația tristă în care se găsește."**(p.13)

Maniu / retro 1866 –1940

40.) Ion Antonescu , Răspuns lui Maniu și C.I.C.Brătianu [aproape 100 pag.] ,

29 oct.'42 (AIC, fond președ. Consil. de Min., dos.61/1940, f.88-221)

Antonescu : a lăsat fără răspuns scrisorile anterioare. Ar fi putut răspunde, **aducând la bara justiției pe cei vinovați de catastrofa morală și politică a țării ...**

A lăsat ziua răfueilor pentru mai târziu...

Dar se abuzează de răbdarea lui, **Maniu și Brătianu** bombardându-l cu scrisori

Antonescu / retro 1918-1940

"Ce reprezentați în această țară, dvs. toți foștii oameni politici,

în afară de **interesele dvs egoiste și**

un **trecut politic total compromis și dureros?**

[...] care au primit în **1918 România Mare** și au dus-o , după **22 de ani** de conducere , în **prăpastie**[...] **dvs. sunteți unul din profitorii și dărimătorii unei moșteniri mari. "**

Dvs. liberalii, mai mulți ca alții, fiindcă și din **opozitie și la guvern**, prin acțiunea de **dirijare și îndrumare a vieții politice, economice, morale și spirituale**, de pe **băncile ministeriale, din birourile băncilor, din culisele politice, ați dus țara la catastrofa dela 1940.**

Dvs. dle **Brătianu**, împreună cu dl. **Maniu**, **v-ați acuzat public și zilnic în presă, în întruniri, în Parlament, de: incapacitate, filhării, falsificări, furturi de urne, demonstrații ridicole, demisii în alb, bătăi și omoruri, călcarea legilor și Constituției, luări de comisioane, trafic de influență, demagogie, incorectitudine civică, scandaluri cu contingentările, risipa banului public, concesiuni oneroase, dirijare ocultă a Statului, mușamalizări**

(stau mărturie colecțiile ziarelor, dezbaterile parlamentare)

iar astăzi sunteți prieteni și mă acuzați pe mine(p.1-3)

Așa s-au făcut "peste noapte", **bogățiile care scandalizează,**

și așa au ajuns unii oameni să aibă moșii, fabrici, acțiuni și automobile

datorită acestor manipulații , dnii **Franasovici, Gafencu, dna Titulescu,**

etc. **stau astăzi pe Coasta de Azur, și în Elveția, la adăpost de lipsuri și riscuri, rod ce au agonisit,**

proslăvesc "democrația" și critică regimurile de "teroare " .

/ În tot cazul, să fie siguri că **dacă voi fi învins va câștiga anarhia , nu democrația,**

și cei dinții care vor fi sfărâmați de anarhie ,vor fi ei și dvs. (p.33)

Strângeți, prin **memoriile și scrisorile** ce-mi trimiteți ,**documente pentru istorie.**

Fiți sigur că **ele se vor întoarce împotriva dvs.**

Memorii și amenințări ați trimis regilor **Carol și Ferdinand**,ori de câte ori vă găseați în opoziție.**Memorii** s-au trimis și de alții **împotriva dvs.**

Memorii ați trimis **Regentei**,împotriva "**demisiilor în alb**" și al "**Skodiștilor**" și "**boiștilor**" ,și împotriva "**Restaurației**"

Ați răspândit **broșuri ofensatoare**,și **manifeste oculte "anticarliste"**, pentruca ,două zile mai târziu ,**să forțați poarta din dos a Palatului**, prin Tătărești,Strugi,Angelești,Costinești, pentru a vă înțelege.

Memorii ați trimis și **regelui Carol**,pentru a protesta contra lui **Tătărescu**, care a guvernat 4 ani țara,cu partidul care l-a urmat în întregime,și al cărui președinte ați continuat a fi.

Memorii ați făcut împotriva **loviturii de stat din 1938**,

deși a fost dată **cu concursul statului major al partidului dvs.de azi.**

Memorii,mi-ați trimis și mie cînd am dat **lovitura de stat din sept.'40.**

" Astea sunt toate ,dle Brătianu,gesturi formale,de acoperire, și de om care vrea să se afle în treabă [...] Nu cu critică sterilă și cu memorii protestatoare se pot soluționa problemele.[...] "(p.59-60)

Antonescu / retro 1918-1940

41) Ion Antonescu,Răspuns lui Maniu și Brătianu, toamna 1943.

[la Memoriul lor din 12 aug.1943]

(AIC.fond Președ.Consil.de Min.,dosar.319/1941,f.83-117)

Antonescu / retro ' sept.40

▣ **Detronarea lui Carol.**

/ La 6 sept.1940,cînd am luat conducerea statului ,**granițele erau prăbușite, și armata era în descompunere.**

Capul Regelui și al Dinastiei era cerut insistent de stradă.

Tineretul,înnebunit de furie,se înarma și **se pregătea să înnece în sînge** ,fără alegere ,**vinovați și nevinovați**,vulcanul celei mai odioase și **sîngeroase revoluții**, era aprins dela un capăt la altul al țării.

Ați uitat că ,la 6 sept.1940,

(pe cînd **eu mă zbăteam singur** să potolesc strada,să salvez dinastia,

să redresez armata,să dau pîine și adăpost refugiaților,

să stăvillesc tendințele ungurești și rusești)

dvs.domnule Brătianu,împreună cu dl.Maniu,și cu cei ce sunt azi lîngă dvs.

care **dezbrăcaseră de curînd uniforma de"consilieri regali"** și aceea a "**frontului**

renașterii",**stăteați ascunși și vă furișați noaptea din casă-n casă,**

pentru a vă găsi loc de scăpare .

Antonescu / retro sept.'40

42.) Grigore Malciu ,("Informația zilei") Scrisoare către Maniu, 21 nov.1943

(Arh.M.A.I. ,Prefectura Poliției ,Direcția Poliției de Siguranță,

dosar nr.9.300,vol.25,Buletinul informativ din 9 dec.1943 ,

sau Vol.ISISP,doc.38. Notă :scrisoare circulă în cercurile gazetărești)

[Atenție L.D.cu mari rezerve ! Nu știu cine este acest ziarist...]

Malciu /

▣ **Maniu**

" Să nu uităm că ,**de 25 de ani**, nu faceți altceva ,în țara românească,decît

să continuați politica de negație,acel obstrucționism

pe care l-ați început într-o **țară dușmană. "**

"Să nu uităm că **v-ați început cariera în țara românească** printr-un act de negație și de obstrucție.[...]în **1919**,în primele luni ale Unirii celei Mari, într-un moment în care

Unirea avea nevoie de ratificarea Puterilor Aliate;într-un moment cînd **regele Ferdinand**

[...]v-a solicitat să luați conducerea guvernului, și să vă prezentați la conferința

Păcii,ca un ardelean care diriguie rosturile țării întregite,
dvs. ați refuzat mandatul și l-ați propus pe dl. Vaida ."

De ce v-ați dat deoparte dle Maniu? **Ce vinovații aveți să-i reproșați** Regelui Ferdinand ,Reginei Maria,acestui Vechi Regat care sacrificase 800.000 dintre cei mai buni fii ai săi ,pentru ca să vă desrobească și pe dvs.de sub jug străin ?

Dar la încoronare de ce ați refuzat să participați?

Și lui **Ionel Brătianu de ce i-ați refuzat colaborarea** , cînd principial ,ați acceptat să duceți **tratative de fuziune cu partidul liberal?**

Ați avut ,mai tîrziu,o așa-zisă străfulgerare de conștiință ? Vi s-a părut că **dvs.nu trebuie să dați mîna cu cu organismul politic care patrona Banca Românească?**

Atunci de ce ați acceptat ca **Ștefan Cicio-Pop** și nepotul **Ionel Pop** să facă parte din Consiliul de administrație al acestei Bănci ?

Prof.**Nae Ionescu** spunea cîndva că **sunteți "tipul perfectului iezuit "**.

N-avea dreptate."**Sunteți tipul desăvîrșit al celui mai perfect încurcă-lume"**

V-ați ridicat ,în ianuarie 1926, contra **Regelui Ferdinand ,a Reginei Maria,** și a lui **Ionel Brătianu,** (care-i știau defectele) care cereau îndepărtarea **prințului Carol** de la Tron (considerînd-o catastrofală pentru țară).

N-a fost în țară "carlist" mai convins decît dvs.

Cinci ani mai tîrziu,**ați devenit adversarul lui cel mai neînduplecat .**

Stătea în cale **Elena Lupescu** ? Dar în 1926,**Carol fugise cu ea !**

Iar omul dvs.,**Aurel Leucuția,** cu misiune la Paris,îi găsise pe cei doi împreună.

Dar chiar dacă admitem că **i-ați pus condiții lui Carol,**

de ce nu ați îndepărtat-o mai tîrziu,cînd erați prim-ministru?

Maniu / 1919-1930

43.) Instrucțiuni ale C.Ex. PNL ,cătrec organiz. jud.,?oct. 1926

(BCS, fd St.-G.pch.CI, ds. 3 - donație **Ermil Pangrati***,președ. jud Caliacra)
Ion I.C.Brătianu : În vederea reînceperii **acțiunii politice și reorganizării PNL,** trimite **Instrucțiuni** ,pentru a obține **observații** care se vor discuta la întrunirea Comit.Executiv din 21 oct.
I.Brătianu / '26.

I.Brătianu / '26.

▣ Educația cetățenească .

/ Consolidarea României Întregite nu va fi desăvîrșită dacă nu se va face **educația cetățenească** a maselor."Frămîntările de după război,au îngreuiat și au înfîrziat această operă și **masele populare , nefiind de-ajuns de luminate , pot fi amăgite de curente demagogice și de propagande subversive."**

În faza în care intrăm ,**PNL** are datoria să **consacre puterile acestui țel.**

Educația trebuie să se facă "la suprafață" și în "adîncime".

/ **La suprafață** , pentru a **trezi la viața de stat a României Mari,** toate **ținuturile .**

Trecutul a stîmjenit acest proces de unificare .Se cuvine să-l înfăptuim.

/ **În adîncime,** pentru a pătrunde de sus,pînă în cele mai largi straturi.

"Cei de jos trebuie să **asculte îndrumările cercurilor conducătoare ,** iar **acestea** trebuie să **îi solidarizeze** cu acțiunea lor. "

/**Educația cetățenească** cere un **caracter național și democratic.**

Ea cere o muncă grea , lungă și continuă.

PNL trebuie să se adapteze cerințelor **votului universal.**

Nu o propagandă abstractă , de principii, ci aplicarea lor în toate manifestațiile.

Îndrumarea trebuie să aibă un **caracter de înaltă moralitate ,**

pentru a nu slăbi ideia de legalitate și ordine. (p. 98)

Ionel Brătianu / '26

▣ Principiile liberale ale educației cetățenești .

/ **PNL** urmărește întemeierea unei **puternice și sănătoase democrații ,** pe **următoarele baze:**

1.) Națională : hotărît să asigure **minorităților** toate drepturile ,cu condiția ca

" să fie credincioase statului român și în cadrul Constituției "

În același timp, **PNL crede** că " se cade a se da **elementului românesc** , oprit în dezvoltarea sa firească prin vitregia vremurilor și prin asuprirea stăpînirilor străine , **putința unei depline și strălucite dezvoltări viitoare** , așa precum este și îndreptățit să aibă prin **origina** lui și prin **însușirile** sale alese.

Numai în cadrul **ideii naționale** se poate ajunge la o atare **reintegrare a elementului românesc** în **drepturile sale istorice și firești.**"(p. 98)

2.) Ordine : "Mai cu seamă **popoarele înconjurate de vecini puternici** , sunt **osîndite să-și piardă independența politică** sau chiar **existența națională** , dacă se lasă tîrîte pe povîrnișul **frămîntărilor anarhice** sau al **mișcărilor revoluționare.**"

3.) Progres : **PNL** este hotărît să nu se dea în lături de la nici o **reformă socială**, oricît de înaintată ar fi ea, cu condiția să fie "**în cadrul concepției proprietății individuale.** "

PNL merge pe **calea progresului** " pînă la limita **ideologiei partidelor de ordine.**"

PNL a făcut **reforma agrară și votul obștesc** , cînd **România Mică** ,**censitară și latifundiară** , trăia între **Rusia autocrată a Romanovilor și Austro-Ungaria feudală reacționară a Habsburgilor.** (p. 98)

4.) Armonie socială : "Convingerea noastră este că **lupta de clasă** nu poate duce decît la **anarhie socială**; ea transformă viața Statului într-un adevărat **război civil endemic** , care înlesnește orice proces de **descompunere socială** , dar nu poate sluji de temelie la o operă de consolidare cum este aceea pe care o cer astăzi toate interesele României Întregite."

Într-un regim democratic , **clasele sociale** sunt în **continuă prefacere.**

Ele **se nasc unele din altele**, masele populare fiind **rezervorul** care alimentează **elita intelectuală** precum și toate **cercurile conducătoare.** Cu cît acest **rezervor** este mai mare ,cu atît **elementele** din care se compune sunt mai **viguroase și mai luminate**, cu atît **selecționarea** va fi mai bună.(p. 98)

Ionel Brătianu / '26

▣ **Principiile țărăniste ale educației .**

/ **Diferența dintre partide :** Lămurirea acestor **patru principii** fundamentale stabilește de la sine și **deosebirile** dintre noi și celelalte partide politice.**Alte partide** susțin și ele că urmăresc democratizarea și progresul țării , dar , spre deosebire de PNL, fără grija ideii naționale , au un **caracter internațional** .

În baza concepțiunii lor, stă **lupta de clasă** ,"după noi ,**istoricește greșită și politicește primejdioasă** " .

PNȚ : Propovăduind **lupta de clasă ,desordinea și internaționalismul** , aceste partide fiind de fapt în **contrazicere** cu adevăratele simțăminte ale **clasei țărănești** ,pe care au pretenția să o reprezinte în viața noastră publică.

[aluzie la PNȚ , PȚ]

/ **Țăranul** nostru este **naționalist**; este strîns legat de **ideea proprietății individuale**

(orice idee de proprietate colectivă este opusă tradițiilor , voinței și interesului lui) ;

este **pașnic** (iubirea lui de pace are o notă tradiționalistă, chiar conservatoare)

Din p.d.v. al ideologiei , este o contradicție flagrantă între țărănime și partidele ce pretind a vorbi în numele ei.

Celelalte : se acoperă cu **titlaturi seducătoare** , un amestec de **demagogie** , de **internaționalism** și de **concepții socialiste**, care nu pot avea nimic comun cu naționalismul puternic, iubirea de ordine și de proprietate individuală, și cu pașnicul realism al țăranului român.(p. 98-99)

Ionel Brătianu / 1926

44.) **Zotta,N.Tulceanu**,**"Partidele politice din România.**Istoricul și programele lor."**,1934**

▣ **Partidul Național Liberal** (președ.Const.I.C.Brătianu) (p.54-62)

Exemple,exemple....

Zotta,Tulceanu /

▣ **Programul de guvernământ** (aprobat de C.C.PNL la 1 oct.1933)(Cf."Viitorul",3 oct.'33)
 / Întărirea **ideii de autoritate. Combaterea** tuturor **curentelor** rezimate pe **ura de clasă i de rasă** , care primejduesc unitatea statului.
Pace socială și libertăți publice chezășuite de Constituție..[...]
 / **Simplificarea** aparatului administrativ,și **reducerea** lui la nevoile reale,la posibilitățile bugetare,**stabilitatea** funcționarilor publici,**reducerea** Camerelor de agricultură,de Industrie,de Muncă,cf.sarcinilor ,**desființarea regiilor inutile** și a instituțiilor parazitare, **reducerea** consilierilor aleși în adunările administrative , **desființarea** delegațiilor retribuite pe cale extrabugetară, **aplicarea** principiului răspunderii personale a funcționarilor, **revalorizarea** tuturor funcțiilor administrative. **[L.D.:despențecidarea]**
 [...] **dezvoltarea** industriilor militare, distruse de guvernările național-țărănist
 Dinu Brătianu / PNL - 1933

45.) Declarațiile lui GH.Brătianu, 1 [?]nov..1937

("Dimineața",2 nov.1937) [Documentar ISISP,p.348-355]

[De 20 de ani aceeași pacă !]

Întrunire PNL-georg.pe Capitală și șefii organiz.județene, la sala cinema Marna.
 A împlinit 7 ani de luptă dîrză și neîntreruptă în opoziție.Nu a guvernat, deși li s-a cerut de multe ori.Au făcut mai mult decît la guvernare,părerile lor s-au impus.lată realizările obținute:[...]

/ **Frontul Constituțional** [??] pentru **păstrarea demnității de oameni și de români.** marginile care despart **lealitatea de servilism,** **interesul social de demagogie,naționalismul constructiv de excese distrugătoare,realismul politicii de independență de ideologiile internaționale,realizările temeinice de parada deșertăciurilor,** pentru întărirea armatei.

/ Unii se întreabă **ce rost are existența a 2 PNL?**

Faptul că după 4 ani de guvernare PNL,mai sunt lucruri de realizat,este cel mai bun argument.Trăim de 4 ani sub **regimul măsurilor excepționale,**la adăpostul cărora **polițismul s-a extins** în toate domeniile vieții publice,inclusiv al culturii.

Corupția și abuzul în administrație..

Prăpastia dintre guvernământ și moralitate ;

Gh.Brătianu / '37

46.) Manifestul Guv.Tătărescu,22 nov.'37

("Dimineața",24 nov.'37) [Documentar ISISP ,p.383-389]

[LD: folosește polemica Maniu-Tătărescu ca un ex. de propgandă reciproc distrugătoare.Ce s-a ales din "frăția" ardelenilor fruntași din 1918 : Maniu-Vaida ! În realitate, bătălia pentru putere ! Cum să nu o fi exploatat Carol ?!]

Consiliul de Miniștri s-a întrunit la locuința prim.ministr.

S-a discutat și hotărît lansarea unui **Manifest către țară:**

[...]

▣ **Acțiunea de despoliticianizare.**

/ În ordinea politică,**reforme** guvernului vor avea drept scop **despoliticianizarea totală a administrației generale** , prin promovarea exclusivă a meritului, a muncii și competenței,cu înlăturarea tuturor influențelor politicianiste și particulare.

/**Revizuirea tuturor legilor** de organizare ,a tuturor practicilor din viața publică, pentru crearea unei **atmosfere de întăritoare sănătate morală.**

/Noi **organe de control,**vor fi așezate în **toată ierarhia de stat,**pentru a aplica aceste principii,în vederea unei **administrații oneste și cruțătoare a banului public.**

/Înaintarea **funcționarilor publici numai pe baza notelor acordate** annual de șefii lor ierarhici. Anuare pe departamente vor ține evidența funcționarilor.

/Suflul cel mai ridicat **împotriva practicilor învechite,** care stăpînește astăzi năzuințele întregii țări,nu prin formalismul legilor,

ci prin **executarea riguroasă și cinstită a reformelor.**

Gh.Tătărescu / 1937

47.) N. Costăchescu, Expozeu, Iași, 22 nov. '37

("Dimineața", 24 nov. '37) [Documentar ISISP, p.389-393]
Ședință plenară a organiz. PNT.

▣ PNT- Fr. Românesc.

▣ Maniu -Vaida

Rămînerea la cîrmă a lui Tătărescu, a stîrnit **uimire și nemulțumire**. [...]

MSR a dat mandat **președ. I. Mihalache** să formeze guvernul, pe baza **Programului minimal**, cu condiția absolută a unei **înțelegeri cu Vaida și Frontul Românesc**.

Imposibilitatea colaborării cu Vaida.

PNT este un partid cu **un program, cu o credință, cu un scop, cu unitate de conducere, unitate de aspirație**. Dacă făcea colaborarea, rezulta un guvern "cu elemente care credeau unele într-un fel, altele în alt fel", un guvern "fără omogenitatea necesară".

Palate inutile de ministere în București, și **lipsa unei lingurițe de doctorii** ;

Liota de profitori, oameni cu lipsă de cuvînt și fără obraz

Prietenii lui Vaida au scos ziare în care **au insultat PNT de "comunism", "vînduți"** și astăzi să apară la braț. Asta e morală?

Chestiuni de onoare personală. Colaborarea cu **Frontul Românesc** implică **scindarea partidului**, îndepărtarea unor fruntași.

"Noi n-am putut conveni cu inimă ușoară să sacrificăm prieteni cu care am luptat ani de zile, pentru a ne instala în fotolii ministeriale. N-am putut să facem aceasta.

Onoarea celor ce au decis să nu sacrifice prietenii pentru o vanitate trecătoare [...]

partidul a dat proba cea mare și a ieșit cu **demnitate** din încercarea la care a fost pus. Nu știu dacă țara ne urmează, dar știu că toată **țara ne aprobă și ne respectă**.

Nu știu dacă țara ne iubește, dar știu că **ne admiră**.

Am cîștigat **prestigiu și respect** prin atitudinea demnă ce am avut-o."

Costăchescu / 1937

48.) Iuliu Maniu, Declarație de presă, 26 nov. '37.

("Dimineața", 27 nov. '37) [Documentar ISISP, p.394-398]

▣ Presa .

/ **Mulțumește presei** pentru amabilitatea cu care a fost tratat de cînd și-a început **activitatea politică în România Mare**.

Politica sănătoasă, binefăcătoare, nu se poate face fără **publicitate**, fără ziare.

De aceea a ținut totdeauna la **libertatea presei**.

Mulțumește presei din Capitală că a arătat față de el considerație, chiar și atunci cînd a fost combătut.

/ Acum, la **preluarea șefiei PNT**, nu dorește decît să aibă parte de **aceeași considerație**, fie că este aprobat sau combătut, cu argumente raționale.

/ Regretă că **cenșura**, i-a tăiat din discursul pe care l-a rostit la ședința C. Ex.

al PNT, ștergînd cele mai importante declarații, care explică schimbarea făcută prin **revenirea lui la conducerea PNT**. [...]

▣ **Reintrarea lui Maniu în arena politică**.

"Dacă **m-am hotărît** să intru din nou în arena vieții politice, la locul la care **am fost comandant**, am făcut-o pentru că **sunt adînc convins** că,

dăinuind **stările umiltoare, ilegale și imorale** de azi,

națiunea noastră, fatal, trebuie să se distrugă și în sufletul lui românesc și în forma mîndră de stat în care viețuește azi, și pentru că **gîndirea mea liberă dar legalistă**

și sufletul meu **devotat principiilor mari** ale civilizației umane,

nu poate tolera, fără cea mai energică reacțiune,

atmosfera de închisoare pe care o menține în țara noastră guvernarea de azi. "

Maniu / nov. '37

49.) Gh.Tătărescu,Expunere radio,13 dec.'37

-Răspuns declarațiilor lui Maniu dela Brașov -
("Lupta",14 dec.1937), [Documentar ISISP,p.404-416]
[...]

▣ Programul de viitor.

/ Adversarii ne critică și programul.

" Noi nu putem să alunecăm pe povârnișul **făgădueliilor înșelătoare**.

Căci **cine făgăduiește** că poate scuti orășanul și plugarul de impozite,**înșală**;

Cine spune că poate da sătenilor pământ ,printr-o nouă împroprietărire,**înșală**;

Cine făgăduiește că va scuti pe cetățenii țării de serviciul militar,**înșală**.

Înșală toți cîți făgăduesc că pot aduce **fericirea și belșugul pe pămîntul românesc fără trudă și muncă.** "

Tătărescu/

▣ Răspuns D-lui Maniu

încălcarea Constituției

pericolul dictaturii

oculta dela palat

devierea politicii externe

imoralitatea readucerii PNL la guvern,ocolirea PNT

-De ce a căzut dl.Maniu ? [1928-1930 ;1931-1933]

-**Cinism și fățarnicie** (Vezi fișier **Sistem de partide**) fișier **Carol II**)

Tătărescu / dec.'37

50.) Iuliu Maniu,Discurs electoral ,Sibiu,17 dec.'37

("Dimineața",18 dec.1937),[Documentar ISISP,p.416-420]

Maniu/

▣ Maniu-Vaida

În al **20-lea an de la Unire," ne cuprinde pe toți o neliniște și o îngrijorare"**,
pentru că viața noastră de stat arată o **"nesigurantă"**.

"Nimeni nu se simte sigur **în drepturile sale**, pe care **le calcă tocmai acei care sunt puși să le respecte.** "

Avem **"guverne personale"**, care nu rezultă din voința poporului.

/ Dl.**Mihalache**,distinsul nostru fruntaș ,nu a fost adus la putere, deși ,i-a fost acceptat **programul de guvernare** de către **MSR**.

Colaborarea cu **d.Vaida**, ar fi însemnat **"cuiul lui Pepelea"**

Deși Tătărescu și Dinu Brătianu declaraseră că trebuie să vie la putere PNT...**deși** la alegerile județene țara s-a pronunțat pentru PNT ...**a fost adus tot Tătărescu!**

Tătărescu ,Lapedatu și "satelitul " lor **Valer Pop**,

spun că **eu** am guvernat cu **cenzură** și **stare de asediu**.

- Îndată ce am ajuns **la guvern,le-am desființat** .

Mai spun că **eu** am încheiat **Convenția dela Geneva**

- Ori se știe că, **ambele măsuri le-a luat Guv.Vaida**,

motiv pentru care **și-a dat demisia dela președinția PNT** .

Toate afirmațiile lui Tătărescu rostite la microfon sunt de **aceeași valoare**

și,dacă aș fi putut vorbi și **eu** la radio,**aș fi putut răsturna punct cu punct toate**

aserțiunile sale,cu argumente juridice,financiare,constituționale.

Întreb fiecare conștiință națională,dacă Tătărescu și tovarășii săi,

"n-au fost îndemnați de **o patimă neomenească și neromânească** cînd au afirmat că **eu și PNT nu am făcut nimic pentru Ardeal,Banat și toată țara** .

[...] De aceea trebuie să strigăm cu toți din suflet:

Jos guvernul Tătărescu!

Maniu / dec.'37.

51.) Iuliu Maniu >Miron Cristea, ?ian./ febr.'38

(Arh.CC al PCR,fond10,d.2482,f.24) [Documentar ISISP,p.441-442]

MSR l-a rugat **și pe el** să intre în **guvernul Miron Cristea**.

"Aflind **scopul** pe care i l-a fixat Majestatea Sa, **am refuzat** cu adîncă durere în suflet.

[...] (Vezi context,fișier **Carol II**)

Maniu /'38

"Se săvîrșește **o lovitură de stat**,în urma căreia **vor fi distruse valori sufletești, poate,vieți omenești**,și îmi cuprinde sufletul **o adevărată tristețe**,că această schimbare de lucruri se întmplă **cu protecțiunea patriarhului României**, care este **ardelean**, un **fost prieten politic**, fiu de iobag român, care a ajuns patriarh,cu activa mea colaborare și în urma acțiunii mele personale.

Dă-mi voie să afirm,cu toată hotărîrea,că,în calitățile puse mai sus ,și în urma legăturilor sufletești pe care le ai ca fiu al Ardealului,cu tradițiile acelei provincii

și ca unul care **ai depus jurămînt**,alături de mine,pentru păstrarea drepturilor Ardealului și Banatului ,prin actul de Unire din Alba Iulia

și care,la propunerea mea ,**ai predat** împreună cu comisia trimisă în acest scop , acel **act al Unirii în București,regelui FERDINAND**,

să afirm că **nu ai dreptul să dai lovitură de moarte** ,prin colaborarea ta ,

acelor drepturi,și să iei **o răspundere istorică** continuînd opera ta ,

ca **prezident de Consiliu**,primită desigur cu bună - credință ,

dar care **duce la dezmințirea întregilor tradiții ardelenae,a activității tale din trecut**,

a colaborării noastre din acel trecut și a jertfelor părinților și strămoșilor tăi."

"Gîndește-te că ,un **fiu al Ardealului nu poate să prezideze**

opera de răpire a drepturilor țăranilor din Vechiul Regat,care **s-au jertfit cu sutele de mii** pentru ca ,**dezrobind pe ardeleni,să se dezrobească și pe ei**.

Ai văzut **rezoluțiile** pe care le-a adus **partidul nostru** ,din care **ai făcut odată parte și tu**. Ele sunt în completă conformitate cu **părerile și hotărîrile mele** .

Maniu / '38

/ Cît mă privește ,**voi lupta**

pentru **apărarea vieții constituționale și democratice a țării** ,

și pentru **asigurarea hotărîrilor dela Alba Iulia**,

cu supremă încordare,cu orice risc și cu orice jertfe.

/ **Nu sunt singur ,țara,poporul român,sînt cu mine în această chestiune**.

Și nu cred că **patriarhul României** ar putea să patroneze o acțiune împotriva lor. [...]

/ Îți adresez acest **apel** în calitatea mea de **prieten** și de **fost președinte al Consiliului**

Dirigent al Ardealului și Banatului[...]

/ Te rog să iei la dreapta judecată **situația ta înaltă și rolul tău istoric** ,

cu aceeași obiectivitate cu care te rog eu să nu uiți un moment că

ești preot și fiu de iobag din Ardeal."

Maniu / 1938

52.) Dinu Brătianu,Scrisoare către membrii PNL, ? ?mai '38

(Arh.CC PCR,fond 10,dosar 2482,f.32-33) [Documentar ISISP,p.443-444]

"Iubite amice,

În urma ultimelor evenimente ce v-au fost aduse la cunoștință ,**am socotit necesar** să vă amintesc **punctul nostru de vedere** față de **problemele la ordinea zilei**,

și **linia de la care suntem hotărîți să nu ne abatem**. [...]

Sub impresia evenimentelor însă,se pare că **membrii noștri**

au pierdut din vedere îndatoririle **ce crezul nostru politic ne impune."**

STRICT PERSONAL

1) **PNL** rămîne ca și în trecut **slujitor leal al Tronului** și al **așezămintelor noastre monarhice**,pe care mai mult de cît oricine,**a contribuit ca să le întărească**.

El socotește că **existența sa** însăși constituie **o legătură** ,

ce nu poate fi înlocuită, între **Coroană și Națiune**. [...]

5)Convins că **organismele de stat** nu ajung singure să satisfacă nevoile sufletești [...]

el rămîne și de aci înainte în **strîns contact cu masele poporului**.

7) **PNL** înțelege **să-și păstreze ființa,unitatea și doctrina sa politică**,

spre binele țării și al Coroanei. [...]

8)**PNL**,fiind format din oameni luminați,cu experiență practică,este **totdeauna pregătit să examineze problemele statului** și să le găsească dezlegare ;

el este **gata și azi** să cerceteze și **soluțiile** propuse de alții,semnalînd cu aceeași

obiectivitate pe cele **folositoare** cât și pe cele **inutile sau periculoase** -dar el **nu se poate solidariza cu măsuri și cu concepții opuse celor pe care își întemeiază existența. [...]**

10)PNL [...] nu a conceput și nu poate concepe "**Guvernarea**" ca un **prilej de ambiții sau de interese personale.**

11) **PNL nu poate lăsa în rîndurile sale cîmp liber slăbiciunilor care, fără folos pentru țară,compromit întregul său capital moral și politic, după cum nu poate tolera inițiativa acelor care iau parte la acte ce ating existența înșăși a propriului partid.**

12)**Membrii PNL** au datoria să păstreze vie ,în conștiința lor,cuvintele rostite în 1927 de **Ion I.C.Brătianu: < În chestiuni mari,în acele de ordin moral care stăpînesc viitorul unui neam,de care sunt legate interesele lor supreme de onoare și naționalitate, nu pot fi prețuri de tocmeală, nu pot fi motive de oportunitate, ca să te hotărăscă a le compromite , coborîndu-te după tărîmul înalt și sigur al principiilor.> "**

C.IC Brătianu / mai'38

53.) Armand Călinescu,Rostul FRN, Cuvîntare la "Ora națiunii",radio,11 ian.'39

("România",13ian.'39) [Documentar ISISP,p.448-458]

Semnificația **mișcării** pentru **FRN** : Dorința de a se dezvolta o **viață nouă.**

▣ **Regimul partidist.**

Repudierea definitivă a vechiului regim politic; [...] cine îl mai susține ? **Nimeni !**Cine îl mai regretă? **Cîțiva !**

Un trecut de **dezamăgiri și deziluzii**

/ **Partidele invocau voința națională** ,ca temei al dreptului de a guverna.

Dar mă întreb:cînd această voință s-a exprimat ea cu **sinceritate?**

Care consultare electorală în cei 20 de ani ai regimului de partid nu a fost zgomotos contestată ?

/ Se pretindea că în **Parlament** rezidă toată **forța acțiunii de guvernare.**

Care parlament a avut realmente această virtute?

Parlamentul era doar o fațadă,în dosul lui era clubul care hotăra.

/ S-a pretins că **legătura dintre partid și țară** se făcea **pe baza programelor.**

Nu contest utilitatea programelor ,ca linie generală de orientare pentru omul de stat.

Dar **contest** că vreodată **făgăduelile din perioada electorală să fi fost înfăptuite de guvrn.**A existat un anume **scepticism al cetățenilor** privind soarta programelor.

Ce sinceritate se putea pune în aceste programe ,cînd se făceau **soldarități echivoce!**

[**aluzie PNȚ-Garda de Fier**]

Niciodată **regimul democrat** în România nu **s-a autodiscreditat**

mai dureros decît în **dec.1937**,cînd **2 partide diametral opuse**

ca concepție politică ,**se prezentau aliate în fața țării!**

[**Pactul de neagresiune**]

Cred că în **acel ceas s-a decis soarta vechiului regim**,condamnîndu-se iremediabil singur, dînd la iveală **falsitatea și inutilitatea lui.**

/ "**Elanul sufletesc**" al partidelor politice,era deseori invocat.

Care elan? Nu l-am trăit cu toții ?El **se întetea** pe măsură ce se vedea perspectiva venirii la putere,și **se stîngea** imediat ce orizontul așteptării se întuneca .

Iar **elanul individual** era în **funcție** de asigurarea unui **portofoliu,**

a unui **mandat de parlamentar, un post** , și se stîngea odată cu prima decepție.Era un **elan interesat .**

Partidele și-au semnat singure actul de deces.

/ O ultimă legendă,era aceea a "**interesului general**" pe care orice partid pretindea că îl reprezintă.

Dar și aceasta a fost **infirmat.**

Oricînd s-a făcut apel la **uniunea generală**,ea **nu s-a putut realiza.**

De cîte ori Suveranul țării, nu a chemat oamenii politici și partidele la realitate, la datorie !

În fața istoriei,Suveranul poate avea conștiința împăcată.

Vechiul regim era caracterizat prin **două note:**

- **apelul** la tot ceea ce **diviza**,la tot ce **împrăștia forțele**,la tot ce **adîncea urile**

- **discredita**rea reciprocă a oamenilor, **micșorarea** oricăror valori morale.

Cine nu-și amintește acea **revărsare de patimi**?

Fiecare căuta să **distrugă** pe concurentul său.

Nu mai exista **respectul de părinte, degostea de frate**.

Famillile se aruncau cu sadism unele contra altora. Viața în sate era un infern.

Și aceasta se chema politică!

Călinescu / '39

▣ **Statul - regimul de partide.**

/Ce devenise statul?

Statul în regimul luptelor de partid era fixat într-o **atitudine de pasivitate**.

Individul era așezat pe primul plan. Satisfacerea lui era idealul în societate.

Statul devenea **subordonat**. Dela un timp, **pasivitatea** lui devenise **abdicare**.

Ideea de autoritate se prăbușise .

Prin acțiunea **partidelor, individul anarhic** nu a mai cunoscut control și stăpînire.

"Iată de ce spuneam că manifestarea populară de azi **[pentru FRN]**

, înseamnă repudierea vechiului regim."

Armd. Călinescu / ian. '39

54.) P.P. Negulescu, *"Destinul omenirii"*, **Bibl. de filozofie rom.**

Fundația pentru literatură și artă "Regele Carol II", 1938 Vol. I-IV

P.P. Negulescu / **Vol. I :**

1) PROCESUL DEMOCRAȚIEI (,cap.III, p.88-184)

2.) BOLȘEVISMUL. (cap.VII, p. 244-288)

3) TOTALITARISMUL / A) Fascismul italian (cap.VIII, p.289-362)

\B) Național/socialismul (cap.IX, p.263-480)

▣ **DEMOCRAȚIA..**

Regimul drepturilor individuale , al libertăților cetățenești **nu funcționează** mai nicăeri în mod satisfăcător.

Nu s-ar putea explica altfel, **curențele de idei ostile, criticile aspre,**

acuzările cele mai grave, care i se aduc

și... înlocuirea lui prin violență, într-o serie de țări.

(**vezi fișier Democrație/Dictatură, Parlamentarism**)

Neajunsurile **regimului democratic -parlamentar** sunt reale.

Întrebarea este dacă regimul **poartă în sine aceste deficiențe, [?]**

sau ele se datorează **modului defectuos de aplicare** a democrației. [?]

Răspunsul nu esteu șor de dat, dar de el depinde **cugetarea și orientarea în direcții foarte diferite** care pot marca viitorul și progresul statelor.

"Este regimul democratic **rău, în sine, sau funcționează numai rău, [?]**

din cauze care rămîne să le determinăm? "

/ "**Democrația** a apărut astfel ca un produs spontan al evoluției sufletești a omenirii civilizate. Ca atare **,ea nu putea să aibă ,în sine ,nimic rău."**

Din nefericire, **regimul parlamentar** la care a recurs, ca formă de aplicare a principiului său fundamental ,presupunea ,ca să poată funcționa mulțumitor ,

o sumă de condiții. (**Vezi fișier Parlamentarism**)

P.P.N./ '38.

▣ **Concluzie :**

"**Insuficiența intelectuală** ,așa dar, și **insuficiența morală** , de care au suferit ,și suferă încă, **massele populare**, au fost și sunt **cauzele de căpetenie** care au făcut și fac **ca regimul democrt să nu funcționeze în chip mulțumitor.** "

Deși nu este rea, în sine, **democrația** are totuși **o mare vină :**

că **s-a născut prea devreme** ,cînd **popoarele nu erau pregătite** încă să-i dea ceea ce îi trebuia pentru **o funcționare normală.**

Dar **vina** nu este a democrației, nici a popoarelor care au alergat după ea fără s-o

merite,ci a **vechiului absolutism** care le-au împins spre ea.
P.P.Negulescu/38

▀ **Democrație - Dictatură.**

Care este leacul? Trebuie să renunțăm definitiv la democrație?

Trebuie înlocuită cu regimuri autoritare?la dictatură ?la vechiul absolutism?

Părerile sunt împărțite. Interesante sunt motivațiile.

Calvin Coolidge (fost președ.SUA) a spus într-un discurs (" Le prix de la liberté"

<a respinge democrația ar însemna a accepta o formă de guvernământ care a fost deja înlăturată ;

adevărata speranță a progresului rezidă numai în perfecționarea democrației. [...]

Înainte ca acțiunea să poată să fie perfectă,trebuie să fie perfectă **conștiința**. Și la această stare n-am ajuns încă.Dar e ușor de văzut ce ar însemna o schimbare a ei.[...]

Dacă nu păstrăm libertatea și egalitatea, vom avea în locul lor sclavia și deosebirea claselor.

Dacă nu va mai governa poporul întreg,va governa numai o parte a lui.

Dacă nu vom mai avea un guvern autonom,vom avea o formă oarecare de guvernământ despotic. [...]>

Că **democrațiile au greșit**,ne-o arată experiența.**Popoarele pot greși.**

Că **autocrațiile au greșit**,ne-o arată istoria.**Greșelile sale sunt mai mari.**

Gustave Le Bon ("L'évolution actuelle du monde",1928

< Autoritatea unui dictator fiind,prin definiție ,sustrasă oricărui control,erorile lui pot ,cum o dovedește istoria,să tîrască popoarele spre iremediabile dezastre.[...]

Ne mai puțin avea nicio inițiativă, **oamenii**,sub regimurile dictatoriale,

se dezvăță să mai voiască ; nemaiavînd nici o răspundere,**ei devin nepăsători, apatici**,gata să primească cu **resemnare** orișice.

Ei se întorc adică la **psihologia deplorabilă a sclavilor [...]**

Dacă universitățile din Statele Unite consideră ca esențială

educația caracterului ,atît de **neglijată de universitățile latine ,**

este fiindcă este știut că **omul care ajunge a se domina pe sine însuși**

nu mai are nevoie să fie guvernat de alții .

Posedînd o disciplină internă, care îl dispensează de orice disciplină externă,

el este propriul său dictator. Nimic nu poate înlocui o astfel de dictatură.> "

/La o asemenea dictatură - expresia cea mai înaltă a **progresului etic** -

nu se poate ajunge decît prin **libertate**,înăuntru **democrației**.

Numai dacă este liber să conceapă scopuri ,să ia inițiative,să-și organizeze

activitatea,poate să ajungă **omul la un sentiment plinar de răspundere.**

Deocamdată,**cei ce cîntă prohodul democrației ,**se cam grăbesc.

Democrația se găsește **pe linia evoluției istorice a omenirii ,**

care nu poate să tindă decît la **desăvîrșirea ei,**

un **ideal** care trebuie realizat în întregime,în toată perfecțiunea.

Democrația este ultima **țintă** a aceste **evoluții etice a omenirii.**

Thomas Massaryk (ultimă convorbire cu Karel Capek,1937,

considerată "testament " politic) :

/ **< Democrația** nu este un regim politic ci este [...] **o concepție despre lume**

[...] **Argumentul** cel mai profund pentru democrație ?

Este **credința în om**,în **ființa lui spirituală** și în sufletul lui nemuritor ;

acolo este **adevărata egalitate metafizică.**

/ Din punct de vedere moral, democrația apare ca **aplicarea politică a iubirii**

aproapelui. [...] Eu concep Statul ,viața Statului,politica,cum concep viața întreagă ,

sub **specie aeternitatis. O adevărată democrație**,bazată pe **caritate** și pe **respectul**

aproapelui ,oricare ar fi el, **ar fi realizarea ,**în lumea aceasta , a **ordinii divine.**

Democrația noastră are defecte prin simplu fapt că **au defecte cetățenii [...]>**

P.P.Negulescu

2) "BOLȘEVISMUL. (Cap.VII,p. 244-288)

Dintre noile forme de organizare ,cea mai veche este **comunismul rus.**

Bolșevismul este realizarea ,înlesnită de starea de război, a **concepției**

socialiste"majoritare".Faptul că această concepție radicală a putut triumfa,

se datorește în mai mică măsură războiului,ci

exasperării tendințelor liberale înăbușite de țarismul rus,care nu îngăduise nici o

reformă democratică.

Ca și în Anglia și Franța, **mișcarea democratică rusă** a fost provocată și a triumfat în primăvara-vara 1917, de greșelile și abuzurile despotismului monarhic. Dar ea a fost **prea slabă** pentru a rezista **asaltului bolșevismului**.

Gustave Welter (a trăit 15 ani în Rusia, ca prof. de franceză a marelui duce Dimitrie Pavlovici .A scris "Histoire de la Russie communiste", 1935 ,cu prefață Francis Delaisi, în care a tratat întreaga evoluție istorică a Rusiei medievale și moderne)

[L.D. : Negulescu folosește multe informații din cartea lui.]

(Vezi fișier **Democrație /Dictatură Socialism/Comunism**)

Poporul rus ,ca psihologie, -spune Welter -**suferea de orgoliul ignoranței**.

Toate încercările celor care ,**dându-și seama de primejdiile la care expunea țara noul regim** ,au încercat să reziste ,încercările "albilor" -**Kornilov,Denikin,Wranghel, Kolceak,Krasnov etc...**- au rămas fără rezultat.

Poporul știa ce voiau bolșevicii : pământ,pace,libertate,fericire .

Ca și **liberalismul democratic al intelectualilor,al guvernului provizoriu, antibolșevismul albilor era de neînțeleș pentru țărani.**

De pe urma revoluției ei s-au ales:

Pământul a devenit în întregime al **statului**;

Libertatea s-a transformat într-o **tiranie** mai apăsătoare ca sub țarism;

Fericirea s-a transformat în cea mai **cumplită mizerie** ...

Pacea,cea dela Brest Litovsk, urmată de cea mai **cruntă teroare...**

[...] [...]

P.P.Negulescu/'38

▪ Suprimarea libertăților civice.

Celelalte clase,nu numai că **fuseseră desființate de drept**

/ **Constituția** din1918 recunoștea ca "**cetățeni**"

,cu drept de vot,**lucrătorii industriali,țăranii și soldații** -

dar au fost **destinate,în fapt,exterminării**.

"Cînd au ajuns la putere în Rusia, **bolșevicii** s-au grăbit să facă **ceea ce le impunea doctrina socialistă**, adăugînd,firește, ceea ce reclamau situația lor politică și **resentimentelor personale**.Au căutat adică **să distrugă nu numai burghezia**,ci și ,în general,**tot ce li se opunea,în frunte cu "inteligența liberală"**.

Le-au luat ,mai întîi,orice putință de a-și manifesta ideile și de a lucra în sensul lor,**desființînd libertățile individuale**,care au fost cea dintîi cucerire a democrației.

Libertatea cugetării,cu corolarele ei firești - **libetatea presei,a întrunirilor, a asociațiilor** - au fost suprimate cu desăvîrșire în **Rusia sovietică."**

(Citează din Kautsky, Șerban Voinea, Herriot,etc,)

Temîndu-se veșnic de "contrarevoluție" ,au întins asupra țării o vastă

rețea de spionaj,utilizată de o teribilă **poliție secretă**,faimoasa "**Ceka**"

mai arbitrară,mai sălbatecă,mai sîngeroasă decît **poliția secretă a țarilor ("Ohrana")**, care învăluia și pe "tovarășii de idei" ai conducătorilor bolșevici.

(invocă pe **André Gide** cu a sa "Retouches à mon Retour de l 'URSS " ,

în care povestise întîmplările ciudate cu Bukharin ,la înmormîntarea lui Gorki)

PPNegulescu/

▪ Suprimarea libertății fizice.

"**Rezultatul acestui sistem**,pe care îl practica ,fără niciun scrupul, faimoasa "**Ceka**", au fost **relevate de atîtea ori ,în atîtea cărți**,de la aceea a lui **éraud**,care e cea mai veche,pînă la cea a lui **Delhommé**,care e cea mai recentă,încît nu e nevoie să ne prim asupra lor.Ne vom mărgini numai să subliniem ceea ce pun ele în evidență, și anume faptul că ,**alături de libertatea cugetării** ,

bolșevicii au suprimat și libertatea fizică a persoanelor ,cu corolariile ei firești:

inviolabilitatea domiciliilor, necesitatea unui **mandat** pentru a opera o arestare, interdicția de a pronunța o **condamnare** fără ca acuzatul să fi fost judecat în regulă,etc etc [...] **Aceste drepturi**,acordate oamenilor de **democrația modernă**,

și care nu sunt altceva decît **garanții elementare de siguranță** pentru cetățeni[...]

nu mai există în Uniunea Sovietică"

PPNegulescu/'38

▪ Teroarea antiburgheză.

Principiul liberei dezvoltări a personalității, care a jucat un atât de mare rol în dezvoltarea lumii contemporane, **a încetat de a mai exista în Rusia Sovietică**, sub **dictatura proletariatului**.

/ Art.18 al Constituției din 1918, decreta **munca obligatorie**, fără de care oamenii nu aveau dreptul la pâine.

Ea era aplicată **burgheziei mari și mici și intelectualilor**, al căror fel de muncă nu se acorda cu concepția bolșevică, pentru care **munca trebuia să fie "utilă și productivă"**(art.64) care trebuia să fie vizibilă, palpabilă, imediată.

Din această normă ,se extrăgea și **dreptul de vot și alte drepturi fundamentale ale cetățenilor.** "**Cine nu avea drept de vot ,nu era cetățean , și cine nu era cetățean,nu avea dreptul la pâine.**"

În **programul PCUS** (redactat de Bukharin) se spunea: "**<Inteligența burgheză [...] nu are drept de vot ,n-are drepturi fundamentale >**"

De aceea **Dimitrie Gusti** (" Comunism,socialism, sindicalism și bolșevism" , în Arhiva pentru Știința și reforma socială) spunea :

< Bolșevismul este în primul rând o doctrină a revanșei împotriva burghezimii ,pentru suferințele trecute.Dar ce este burghezul în societatea bolșevică? Exploatator și întreprinzător economic nu poate fi,pentrucă așa ceva nu poate exista în republica sovietică ;el este pur și simplu"forța burgheză" adică o stare de conștiință politică capabilă de a face opoziție guvernanților actuali ; de aceea burghezul are toate datoriile și nici un drept.[...]>
(dă exemple,citate din **Gide / Citrine / Frossard/ Delhomme/**, episoade,statistici privind realitățile sovietice,PCUS,GPU,)
(**vezi fișier Democrație /Dictatură și Socialism/Comunism**)
P.P.Negulescu/38

▀ **Spionajul -"virtute" cetățenească.**

Aceleași mijloace **PC le-a aplicat și marilor mase neînregimentate.**

Ele sunt supuse,în permanentă,unui **implacabil spionaj**,de către "**Ceka**" și "**Ghepeu**" .Aceste două **instituții inchiuzitoriale**,au făcut din **delațiunea voluntară** un mijloc comod de succes.

Gide spune :< Un excelent mijloc de înaintare este **delațiunea**.

Ea pune ,pe cel ce o practică,bine cu poliția,care,numaidecât ,îl protejează, dar servindu-se de el;căci odată ce a început,**nu mai există nici onoare,nici prietenie**, care să-l poată opri :trebuie să meargă.Antrenarea este de altfel ușoară.

Spionul este totdeauna la adăpost. [...]Spre a te feri de denunțări, **mijlocul cel mai expeditiv este de a o lua înainte. [...]** >"

De altfel,în **URSS este închis sau deportat cel care ,auzind cuvinte defăimătoare,nu le raportează imediat.**

<**Spionajul** /spune Gide/ face parte din **virtuțile civice**. Toți caută să-l practice **de timpuriu**; **copilul** care spune ce -au zis părinții,este felicitat. [...]

rușii au ajuns să se teamă de tot și de toți.Cuvintele nevinovate ale copiilor pot să-i piardă.[...] **Fiecare supraveghează,se supraveghează,este supravegheat.**

Nimeni nu-și mai dă drumul,nimeni nu mai vorbește deschis decît poate în pat ,cu soția,dacă este sigur de ea.[.] [...]

De sus pînă jos ,pe scara reformată de comuniști[...] **cei mai bine cotați sunt cei mai servili,cei mai lași, cei mai plecați,cei mai ticăloși[...]**

Toți **cei care își țin fruntea sus**, sunt secerati sau deportati,unul după altul.[...]
în curînd nu va mai rămîne din poporul rus decît **călai,profitori și victime**. [...]

Lucrătorul sovietic ,care ,nu mai este printre cei favorizați, devine **o ființă închisă într-o cursă**,înfometată, turtită, strivită, **nemaiîndrăznind să protesteze,și nici măcar să se plîngă,înventează iarăși pe Dumnezeu și începe să se roage.> "**

Ceeace l-a indignat cel mai tare pe **Gide** ,a fost **contrastul izbitor dintre sărăcia poporului și risipa** care s-a făcut cu el,ca străin,**banchetele costisitoare,ospetele** cotidiene,**cadourile** ce i s-au oferit,**abundența insolentă** din cercurile de sus ale **regimului sovietic**. < ...vă asigur că e în aventura mea sovietică ceva tragic; **mă dusesem,entuziasmat și convins, să admir o lume nouă,și mi se oferea ,spre a mă seduce,toate prerogativele pe care le detestam în lumea veche.>"**

Negulescu' 38

Spre a nu compromite însă doctrina însăși ,**comunistul care plecase din Franța**

"entuziasmat și convins",dar avusese mari decepții,căuta o scuză,o explicare și dădea vina pe..."caracterul semi-oriental " al oamenilor și nicidecum noului regim (vezi pe larg **fișier Socialism /Comunism**)
P.P.Negulescu /

3) TOTALITARISMUL

A) Fascismul italian (Cap.VIII,p.289-362)

B) Național-socialismul (cap.IX,p.263-480)

[**Atenție L.D.!** (Vezi pe larg fișierele :

Democrație/Dictatură Naționalism Carol FRN Gde Fier

unde le-am tratat problematic cu intenții comparatiste de doctrina,organizare,imitație și originalitate]

P.P.Negulescu/ Vol.II-(Partea II,III)

Rasa/ Spre un nou Ev mediu? /Criza civiliz./

Pesimism/Optimism/Declinul Occid./Criza morală

Luigi Sturzo ("Politique et morale",dec.1938.Ex.lider P.Popular ital.confesional),

considera că la baza fascismului stătea teoria violenței,

iar concepția statului totalitar se baza mai mult pe teamă.

Dar dacă "impunerea exterioară" se poate face prin violență,"impunerea interioară" se face printr-un învățămînt de stat riguros monopolizat.

Monopolul învățămîntului a fost ,de un veac încoace,grija de căpetenie a unui stat

național.Napoleon a fost cel dintîi care a organizat ,de la Universitate la școala

primară ,învățămîntul pentru Stat.Dar s-a încercat , totuși,întotdeauna,

să se concilieze monopolul învățămîntului cu libertatea cugetării,

chiar și în materie politică,spre a nu împiedica progresul ideilor.

Sturzo/

<Statul totalitar,însă,a depășit marginile.Toată lumea trebuie să aibă încredere și să iubească statul nou.Nici o idee opusă,nici o voce disidentă.

Din școala primară la Universitate,trebuie o supunere intelectuală și morală

completă, de un entuziasm convins,ardoarea mistică a unei religii.

Comunismul,fascismul,național-socialismul sunt și trebuie să fie religii. >

Sturzo/

<Trebuie să i se adauge mijloace complimentare:cartea oficială,ziarul statizat și standardizat, cinematograful,radiofonia, sportul, asociațiile școlare, premiile - toate fiind controlate și orientate spre un unic scop:cultul statului totalitar, sub semnul fie al națiunii, fie al rasei, fie al clasei . [...]

Spre a cîștiga consimțămîntul unanim,spre a stimula acest spirit colectiv de exaltare,întreaga viață socială e neconținut mobilizată pentru parade, pentru serbări, pentru cortegii, pentru plebiscite, pentru exerciții sportive,care izbesc imaginația și sensibilitatea populației.>

Sturzo/

Și printrucă cultul națiunii,al rasei,al clasei,este prea general,i se adaugă cultul omului, al eroului,al semi-zeului.**Lenin** are un mauzoleu,și a devenit ,pentru ruși,**Mahomet -Iaic**. **Mussolini** și **Hitler** apar în public într-un cadru fastuos și solemn,înconjuțați de poliție și gărzi personale;**Hitler** pozează cu o figură visătoare,își înalță privirile spre cer,înalță mîinile ca un mîntuitor;**Mussolini**,se lasă chemat de mulțime "Duce! Duce!" și se arată în momentul cînd ajung la paroxism,într-o salvă de apluze.(p.14-16)

Liddell Hart ("Europe and armes",1937?,scriitor englez) :

< Grație unei serii de lovituri de stat,s-au văzut ridicîndu-se la putere stăpîni noi [...]

Evangheliile lor politice pot să aibă fațete cu reflexuri diferite dar toate au între ele o analogie fundamentală: divinizarea Statului,încarnat în persoana lor,

și negarea absolută a drepturilor individului,ale gîndirii [...]

Pentru comunism,ca și pentru fascism,nu mai există alt ideal decît uniformitatea, iar non-conformismul ia înfățișarea unei crime.> (p.16)

P.P. Negulescu/

Partidul comunist ,în Rusia,și **partidul național-socialist**,în Germania,au căutat , prin conformismul riguros pe care l-au impus tuturor,să-și asigure propria dominație asupra țărilor respective.

Dar...nimeni nu are monopolul adevărului,nici pe acel al binelui.

Libera exprimare a părerilor și libera discuție a lor, pot fi mai de folos.
Încetineala democrației poate fi mai de folos. Ea expune mai puțin la greșeli, dă
posibilitatea criticii.

P.P. Negulescu/

Ludwig Bauer ("L'agonie d'une monde") < Oamenii [...] siliți să abandoneze
naționalismul, ei îl **exagerează** încă [...] Reduși să suprime frontierele,
ei îngrămădesc în jurul lor ziduri încă mai înalte,
și **țipă** ca să **obțină modificări teritoriale**. >

S-ar părea că totul în viața noastră se învîrte în jurul a **două obiective**:
o bucată de pâine și un loc la soare. Dar nu este așa. Nu ne ajunge să nu murim de
foame și de frig. Ne mai trebuie **o idee**, care să ne călăuzească și să ne înășlțe.
Idea este cea care poruncește, în tot ceea ce facem...

Cristosul-rege al Evului mediu, era o asemenea idee.

Drepturile omului, în epoca modernă.

Acum **Dumnezeu**, trebuie să **îmbrace alte haine**, să devină, de ex. **clasă socială**,
sau **națiune**, sau **stat**.

Bauer/

▪ Naționalismul Bolșevicilor ruși,

n-au fost călăuziți de credința în Dumnezeu, ci în **proletariat**.
dealul lor era **ridicarea acestei clase sociale**, întronarea ei ca **clasă conducătoare**,
transformarea ei în **națiune**, prin lichidarea burgheziei.

De aceea au și pornit **bolșevicii lupta împotriva religiei propriu-zise**
de care nu aveau nevoie; ei **au desființat toate confesiunile religioase**,
au interzis practica ritualurilor respective, au dezafectat bisericile, sinagogile și
moscheile, dîndu-le alte destinații.

Conducătorii Rusiei sovietice -deși, din motive diplomatice, se feresc s-o spună - că
rușii, fiind cel dintîi popor care a reușit să libereze omenirea de jugul capitalist,
au misiunea, care pentru ei este o obligație religioasă, de a lucra mai departe în această
direcție, spre a **libera întreaga omenire** de acest jug. Acesta este sensul sforțării mari
pe care îl fac ei pentru a propaga **comunismul**, pentru a-l înlesni triumful la celelalte
popoare. Fără acest **mesianism, cu un incontestabil caracter religios**, rușii ar fi trebuit
să se mulțumească cu ceea ce au izbutit în țara lor și să nu se ocupe de alții.

Bauer/

▪ Naționalismul socialist hitlerist.

Nu au fost călăuziți de credința în Dumnezeu,
ci de credința în **poporul german** ridicarea sa ca națiune dominantă,
conducătoare, a omenirii, pentru că reprezenta **rasa ariană**.

Wotan, ca ideal al forței, ar trebui să ia locul lui Hristos, ca ideal al bunătății.

Idea națiunii, astfel concepută, poate deveni **punct de plecare** al unei
noi mistici religioase.

Germanii, cei mai fanatici dintr-înșii, cred că rasele omenești nu sunt egale,
și că **datoria raselor superioare** este de a se ocupa de dezvoltarea omenirii.
Și cum, printre rasele superioare, cea mai pură este cea **ariană**, mai ales **germană**,
această națiune are menirea să le conducă, iar pentru asta, trebuie să le domine.

Astfel **naționalismele** depășesc marginile națiunii, transformîndu-se
în **mesianism**, constituind **o nouă religie**.

Această nouă **mistică mesianică**, împinge însă popoarele, care o adoptă sau o
cultivă, către **o anumită formă de viață politică**.

Pentru a-și juca rolul, aceste popoare, trebuie să **fie tari**.

Pentru a fi tari, trebuie să fie **omogene, în gîndire și acțiune**.

Pentru a fi unitare, trebuie să aibă **o disciplină de fier**.

Unitatea trebuie să fie impusă, nu mai este loc pentru libertate individuală.

Noua mistică mesianică duce la **autoritarism** sau la **dictatură**.

Atît **Rusia sovietică**, cît și **Germania hitleristă**, au **regimuri dictatoriale**.

(vezi fișier **Naționalism**)

Bauer/

▣ **Atracția totalitarismelor_ (explicație psiho-sociologică)**

Ceea ce a înlesnit instaurarea lor,este faptul că **popoarele lor par obosite de libertățile democratice**. Rușii nu le-au avut decît puțin (înainte de rev.bolșevică), iar germanii abia după război.Sarcinile prea grele pot să obosească , libertățile democratice impun răspunderi, popoarele trebuie să răspundă de soarta lor,problemele de azi sunt complicate, soluțiile greu de găsit,popoarele preferă...să lase altora răspunderea guvernării.

"**Altora**" înseamnă ,evident,**puținilor** care **îndrăznesc să ia asupra-le,această răspundere** ,fiindcă cred ,cu **naivitate sau fanatism**,că posedă **soluțiile "salvatoare"**.

Popoarele par a fi dispuse azi să se lase conduse, cu mai multă **docilitate**, decît la **introducerea regimurilor democratice**. (vezi fișier **Democrație/Dictatură**)

Biserica făgăduise omului,**cerul**.Omul de azi nu-l mai găsește admirabil.

Democrația, făgăduiseră bunăstarea materială și mîndria suveranității.

Dar astăzi el **se dovedește incapabil** :

oamenii suferă de foame(în fața unei enorme cantități de alimente) , nu au bani;

umblă dezbrăcați (printre grămezile de stufe) ,

tremură de frig (în mijlocul grămezilor enorme de combustibil).

Omul liberat,omul cu drepturi,constată cu amărăciune că **libertatea și drepturile nu-l**

ajută să trăiască.Dezamăgit și dezorientat,cu personalitatea atrofiată,

omul de azi își caută semenii,se cufundă în **masa** lor,numai în **gloată** își mai poate alunga neliniștile.

Radio "urlă",jurnalele"urlă",**reclamele** comerciale "urlă",**propagandiștii** politici și sociali "urlă", întreaga viață modernă ,de pretutindeni "urlă".

În era socială spre care ne îndreptăm,"**omul devine mulțime** ".

Bauer/

▣ **Un nou ev mediu .**

Omul care renunță ,azi, la **individualitatea sa...**,cu ajutorul **dictaturilor**, se îndreaptă spre un nou **Ev mediu** care nu este al lui Berdiaev (pentru că nu este religios),**ci al dictaturilor**.

Noua epocă a istoriei,nu mai **aparține** omului,ci **maselor**,care sunt incalculabile, cad ușor pradă acceselor de isterie,încilină spre psihoze,devin inconstante,încît "lucrrurile cele mai absurde vor fi posibile", "în care ideile cele mai contradictorii vor părea verosimile ", vor declanșa " epidemii intelectuale ".

Vremea de mîine nu va mai fi a personalităților,ci a gloatelor, supuse de regimuri dictatoriale.

< **Noul Ev mediu** va trebui [...]să copieze de aproape modelul său de altădată.[...]

scara penală a torturilor [...] se va inspira din rezultatele cercetărilor

medicale ,anatomice și biologice.[...] **pedeapsa cu moartea** va fi mult mai frecventă.[...]

statul de mîine va fi mult mai **tiranic și asupritor**.

Va ucide ușor și bucuros [...]statul ajunge să **monopolizeze și crima**>

P.P.Negulescu/

▣ **Avertisment despre gulagurile sovietice.**

Tatiana Tchernavina ("Echappés du Guépéou",1934) despre **barbaria cu care au fost tratați intelectualii ruși,depășește orice închipuire**.

"Manchester Guardian" : < **Cartea dnei Tchernavina e oportună** .;

ea ne vine în momentul cînd **lumea apuseană** ,sub povara propriilor suferințe,

ar putea ajunge să uite **mizeria claselor culte din Rusia sovietică**. >

Bolșevismul a dovedit că **Oswald Spengler are dreptate** cînd spune că

<**socialismul** nu este altceva decît **capitalismul claselor inferioare**.>

...După 20 de ani de regim bolșevic,**lucrătorii**,și mai ales **țăraniii** ruși,

sunt cei mai săraci din Europa. **Fraudele și furturile se țin lanț**.

Acolo unde există **un singur "capitalist"** - **statul** -

oamenii au mai puține scrupule **să-și însușească bogății colective**

PPNegulescu / '38

" **În toate țările burgheze**,cei mai **aprigi susținători ai democrației** sunt **comuniștii**.

Ei strigă cît pot mai tare la cea mai mică atingere ce se aduce libertăților cetățenești ,atît de scumpe inimii lor.

În Rusia însă, cînd comuniștii au ajuns la putere și au introdus regimul bolșevic, cea dintîi și cea mai mare grijă a lor a fost să sugrume libertățile cetățenești și să îngroape democrația [...] de unde se vede că **comuniștii din țările burgheze nu susțin democrația** fiindcă ar fi sincer convingși de valoarea ei ca regim politic. **O susțin numai ca pe un instrument**, de care au nevoie deocamdată, ca să-și poată desfășura în voie acțiunea menită să ducă **dimpotrivă, la suprimarea ei."**

P.P.Negulescu/, **Vol.II**, (Partea II, III)

Cap.VII, **Direcția celei mai mici rezistențe**. (p.139 - 164)

Păcatele democrației

Cu întronarea regimului parlamentar, **locul abuzurilor de sus** a fost luat de **abuzurile de jos** ("poporul suveran"!). Ele nu sunt prea bine cunoscute, n-au intrat încă în istorie, ca cele ale monarhiei absolutiste. Dar în mai toate **democrațiile europene, izbucnesc "scandaluri", afaceri necurate ale oamenilor politici care abuzează de puterile publice , în scopuri particulare.**

(vezi **fișier Parlamentul**)

Abuzurile "oamenilor de jos" pot merge f.departate. În **formele excesive ale regimului parlamentar** (ex.cel francez), **puterea legislativă** tinde să se **substituie puterii executive**, arogîndu-și prea multe drepturi, **exercitînd o dictatură**, mai mult sau mai puțin deghizată.

Dacă **dictatura de jos** se dovedește a fi **tot atît de rea** ca tirania de sus, și ea va trebui înfrîntă . Problema este ... **Cum? Cine?**

a) DEMAGOGIA

Criteriul constituțional este popularitatea oamenilor politici.

Din nefericire, popularitatea nu coincide cu capacitatea, nici cu corectitudinea, ci de multe ori cu demagogia.

Șeful statului are nevoie de un **discernămînt special**,

de o înzestrare intelectuală și morală excepțională, ca să poată rezista **asalturilor demagogiei , servilismului, a șantajului.**

Aceasta este una din **problemele principale ale democrației.**

"Oricare vor fi modificările care se vor aduce, astăzi sau mai tîrziu, **regimului constituțional, valoarea rezultatelor va atîrna** , cu siguranță, **de valoarea intelectuală și morală a oamenilor** ce vor mînuie noile forme de viață politică. [...]

Îndreptarea neajunsurilor va întîmpina cele mai multe **pieđici din partea ... democrațiilor.** Din nefericire, **sinceritatea** e departe de a fi , în lumea politică, ceva ce s-ar înțelege dela sine.[...]

Negulescu / '38

b) Oportunismul politic.

Talleyrand a lăsat a se înțelege că regula ar fi **ipocrizia**. [...]

faptele ce-i dau dreptate sunt , din nefericire , numeroase.

Pe treptele cele mai înalte ale lumii politice, care pretind că stau "valorile superioare", ne lovim de un fenomen deosebit de îngrijorător. E faimosul **oportunism.**

Atitudinea unor oameni care nu sunt lipsiți de calitate, dar sunt **lipsiți de convingeri.** Ei se silesesc **să fie bine cu toată lumea** , **menajează toate partidele, respectă toate doctrinele, dar se feresc să îmbrățișeze , fățîș, vreo una.** Se mărginesc să aibă **"simpatii" pentru toate.**

Căci convingerile propriu-zise impun atitudini precise, obligînd la poziții tranșante.

Oportuniștii cultivă **"evoluționismul "politic.**

"Patriotismul" îi silește să dea concursul tuturor **partidelor ajunse la putere,** care au nevoie de "colaboratori".

Cînd **partidul cade dela putere, oportuniștii îl părăsesc imediat,** cu adînc "dezgust", spunînd că s-au înșelat, și se arată imediat **atrași de noul partid ajuns la putere,** căruia îi "descoperă" afinități ideologice.

Tîrgul începe imediat și se ajunge la înțelegeri.

P.P.Negulescu/

▣ Clientelismul

Acțiunea partidelor este, uneori, nefastă. **Cînd vin la putere, tîrăsc după ele o "clientelă" enormă, lipsită de convingeri, plină de pretenții, lipsită de scrupule, plină de apetituri.** Este unul din marile neajunsuri ale democrației.
La origina lui stă oportunismul. Iar cei ce-l reprezintă, prin numărul lor, sunt un mare pericol. Ei sunt gata să o compromită, abuzînd fără scrupul, neținînd cont de ea.
 PPNegulescu / '38

▣ Hiperegoismul național (explicație psihanalitică)

(Cap. XII, **Dificultăți și îndoeli**, p. 251-315)

Ca și indivizii, **popoarele înclină a se supra-prețui.** Este o **manifestare firească a egoismului, expresie psihică a instinctului biologic al conservării, al iubirii de sine-însuși, tulpină afectivă primordială.**

Din ea s-a dezvoltat **conștiința popoarelor**, sentimentul de **mîndrie și orgoliu**, tinzînd la supraprețuire. Din ea a izvorît și **disprețul pentru alții**, pentru **supremație**.

(grecii antici-față de "barbari"; romanii-față de alte popoare;

popoarele creștine -față de păgînism;)

Nu este de mirare că **unii gînditori au simțit nevoia să-l denunțe.**

Edouard Claparede (psiholog elvețian, prof. la univ. Geneva)

la Congresul 11 de psihologie (Paris, iul. '37) a motivat necesitatea preocupărilor psihologilor pentru aceste manifestări.:

o dezadaptare, datorată unei **regresiuni funcționale**, provocată de un **hiperegoism național**, producînd **o psihoză**,

consistînd în **delir al măririi** (popoarele expansioniste) și

al **persecuției** (popoarele vizate) (p. 271)

Fascismul italian, vrea să facă din Mediterana un "lac italian"

Național-socialismul, vrea noi teritorii, pentru a-și hrăni populația.

Dar ținuturile respective nu sunt pustii, sunt locuite de popoare

care se vor apăra. (p. 277-279) (**vezi fișier Naționalism**)

PPNegulescu / 38

▣ Criza morală contemporană. (P. II, cap. XII, p. 479-490)

/ Birourile de statistică judiciară menite să înregistreze **variațiile de nivel ale moralității popoarelor**, au luat ființă abia în **sec. XIX**. Indicațiile istoriei sunt lipsite de precizii cantitative. Unele date sunt sugestive.

Thomas Morus pomenește că la începutul **sec. XVI**, în **Anglia**,

se întîmpla adesea ca zilnic să fie **spînzurați cîte 20 de oameni**, în aceeași

spînzurătoare, **pentru furturile** pe care le comiteau. Erau deci numeroase.

Celebrul economist scoțian **Adam Smith** ("Bogăția națiunilor") spune că în **sec. XVIII**, **falimentele erau f. rare și rău văzute** (1 la 1000 !)

Anuarul statistic german din 1895, menționează falimentele ca producîndu-se

1 la 1000 pe an, ceea ce dă o medie de **33 la 1000**, într-o viață de om,

și nici **nu mai erau privite cu aceeași severitate.**

De la război încoace, **falimentele sunt considerate simple accidente**,

produse de împrejurări, **neavînd obligatoriu cauze incorecte.**

/ Din datele statistice ale **sec. XIX**, rezultă că **nivelul moralității popoarelor a scăzut**

constant, la toate popoarele europene.

Furturile, falsurile, abuzurile de încredere, escrocheriile, au devenit de **10 ori** mai numeroase. **Adulterele**, de 9-13 ori mai numeroase. **Violurile**, de 4-7 ori mai numeroase.

Incendiile voluntare, pentru a înșela societ. de asigurare, tot mai dese.

G. Tarde ("La criminalité comparée", sociolog

< Dacă adunăm toate aceste rezultate, ajungem [...] la concluzia că

șarlatania și cinismul au făcut progrese enorme,

că **proprietatea și autoritatea socială** sunt din ce în ce mai puțin respectate, și că

oamenii fără principii morale se înmulțesc neconținut. >

Astăzi se ucide în Europa și în Franța, cam ca acum 50 de ani,

dar asta nu înseamnă că nr. delictelor nu a crescut.

Acum există ușurință mai mare de înșelăciune: **reclame mincinoase, societăți anonime, șantaj,** fluvii "a devenit mai puternic, **disprețul pentru viața altuia, insensibilitatea** pentru suferințe, **egoismul și cruzimea** au făcut progrese de netăgăduit.

După război, **au sporit și crimele:**

În SUA, pe 1934, pe cîte 5000 de incendii voluntare, 40.000 de furturi cu efracțiune, 50.000 furturi cu violență, 100.000 de atacuri la persoane, 12.000 asasinate, 300 de "răpiri" cu scopuri de estorcare... toate făcute cu mare cruzime, linșaje făcute de albi contra negrilor (peste 5000 în ultimii 50 de ani)....

René Garraud ("L'instruction criminelle", 1910) semnală creșterea "**fluxului roșu**", a deslănțuirii brutalității barbare. **În război**, sălbăticia și barbaria au luat proporții ...

Omenia se coboară la un nivel scăzut, obligațiile se calcă, ... ex. modul cum s-au purtat germii, în 1914, în Belgia ocupată: masacre, incendii, orori săvîrșite la comanda ofițerilor... contra civililor și prizonierilor; acte de tortură fizică și morală ;)

Însăși războiul, pentru reglementarea neînțelegerilor, sunt o **dovadă că natura omenească este excepțional de rea**, mai rea ca lumea animală care nu se decimează în cadrul aceleiași specii. (Cf. **Georg F. Nicolai**).

Robert Maltus ("Încercare asupra principiilor populației", 1798, economist englez). Valoarea teoretică a operei lui **Malthus** este că **nu propovăduia suprimarea copiilor (avort sau infanticid)** ci recomanda doar abținere și prudență.

Limitarea nașterilor este o preocupare des întîlnită la popoarele civilizate.

(Mijloacele anti-concepționale).

Acestea toate sunt **dovezi** privind **progresul moral al popoarelor**.

P.P. Negulescu / '38

Nu încapă nici o îndoială că **temelia adevărată și măsura exactă** a progresului societăților omenești, o constituie **progresul moral**.

Dacă omenirea decade, dacă natura omenească devine mai rea, atunci efectele progresului sunt îndoelnice. Desigur, nu se pot face generalizări . P.P. Negulescu / '38

▣ Războiul și semnificația etică. Vol. III , (Partea IV, p.75-103)

N.B.: Volumul a fost **terminat înainte de începerea R 2 m, dar a fost tipărit după începerea lui...** (notă subsol).

Dintre toate manifestările colective ale vieții popoarelor, cea mai dureroasă este războiul. Mii și mii de oameni își găsesc moartea, răniți, distrugeri, cheltuieli enorme.

În R1m. au pierit cca 12 milioane de oameni. [LD :800.000 români!]

În războaie, **cruzimea este o consecință fatală, inevitabilă,**

la care apelează oamenii pentru a-și face dreptate sau a se apăra.

Dar are anumite limite: **ea nu poate autoriza** maltratarea populației civile, jefuirea averilor, incendierea locuințelor și orașelor.

Cînd ia asemenea forme, capătă o **semnificație etică și psihologică**, o manifestare a **pornirii de a face pe oameni să sufere** în mod inutil, numai ptr. plăcerea, chiar voluptatea de a-i vedea suferind.

Recurs istoric în evoluția răzbd. din sălbăticie, antichitate, ev madiu, pînă la epoca modernă; cruzimea asiriană; "îmblînzirea" războaielor către sfîrșitul antichității; dispariția canibalismului ; războaiele lui Alex. Macedon, generozitatea sa filozofică, cu aspecte constructive, cavaleresti, cu pedepsirea asasinilor din propriile trupe...; războaiele romanilor, cu cruzimea dictată de calcul politic, nu din instincte sîngeroase, (cazul împăratului Probus -sec. III e.n. -cu germanii care năvăliseră Galia, omorînd peste 400.000 germ.)

Din nefericire, **scăderea cruzimii războaielor s-a oprit la începutul evului-mediu**, cînd **s-a produs un regres accentuat**.

Năvălirile barbarilor (cu cruzimea specifică omului primitiv), au rupt cu desăvîrșire firul continuității în dezvoltarea intelectuală a europenilor.

Armatele, pop. civilă erau decimate; prizonierilor li se tăiau mîinile, li sescoteau ochii, li se jupea pielea; orașele erau distruse; isprăvile lui Frederic de Barbarossa, cu distrugerea orașelor, edificiilor publice, ... totul rămînea pustiu în urma lor.

În timpurile moderne cruzimea răzbd. a scăzut din nou.

Probabil datorită creștinismului, care a temperat, treptat, cruzimea barbară.

De asemenea datorită dezvolt. intelectuale, înaintării culturale...

În mișcarea de idei, spre sfîrșitul sec. XVI, **în favoarea legiferării** care să impună beligeranților anumite **restricții și obligații**.

Această idee nouă și profundă, că **războiul trebuie să rămână în limitele dreptului natural.**

Albericus Gentilis (italian, convertit la protestantism, prof. la Oxford, a scris în 1589 "De jure belli",) care a servit ca prototip ...

Hugo Grotius (jurist olandez, "De juris belli et pacis", 1625), sub impresia **războaielor confesionale ,adevărate răzb.civile,cu violențe deosebite** izvorâte din **fanatismul religios** : **<Am văzut în toată lumea creștină o stare de vrăjmășie care ar face să roșească chiar și pe barbari ,războaie începute sub pretexte neînsemnate sau fără niciun pretext,și conduse fără nici un respect pentru legile divine și umane,ca și cum o simplă declarație de război ar fi fost de ajuns să deschidă poarta tuturor crimelor.>**

Oamenii ,ca indivizi,se răzbună dacă li se face rău.

Răzbunarea e o **pornire pasională** care poate duce la **cele mai crude rătăcir.**

Societatea nu trebuie să se răzbune.

Grotius/

▣ Dreptul războiului.

Dreptul de a pedepsi al societății este o manifestare a rațiunii, care trebuie să rămână în marginile dreptății și umanității.

Pentru societate ,care pedepsește, **suferința pe care o provoacă ,trebuie să fie un mijloc,în apărarea societății.Acest drept natural de apărare al oricărei societăți,în contra atacurilor din afară,este dreptul războiului.**

Prin **această "reabilitare " a războiului**,Grotius se ridică împotriva acelor gânditori contemporani care,îngroziți de spectrul războaielor religioase (ex. **Erasmus**) considerau că este o datorie creștinească să lupte pentru desființarea războiului.

După Grotius,**în timpul războiului amuțesc legile păcii , dar nu și legile eterne,ale naturii.**

/ După cum **dreptul la viață este un drept natural al individului, dreptul la existență este un drept natural al popoarelor.**

/ După cum **libertatea este starea naturală a persoanelor, independența este starea naturală a națiunilor.**

/ După cum **fiecare om are dreptul să stăpânească bunurile moștenite dela părinți și produsele muncii sale proprii,**

fiecare neam are dreptul să moștenească pământul dela străbuni, îmbunătățit și înfrumusețat de **nenumăratele generații anterioare.**

/ **Războiul este o formă a dreptății ,cînd se face pentru apărarea acestor drepturi.**

Războiul nu e legitim ,cînd urmărește să răpească independența unui popor,să -i cotocească teritoriul. El devine un **"magnum latrocinium"** ,cum zicea sf.Augustin la sfîrșitul antichității.

/ Fiind dată cruzimea ,în mare inevitabilă, din timpul războiului,popoarele trebuie să recurgă la **căile pașnice de înțelegere**, -la tratative, conferințe,arbitraj- pentru că este posibil ca ,în război,să fie înfrînt cel ce are dreptate, și să "plătească" mai mult....

/ **Dacă războiul devine inevitabil,trebuie evitate cruzimile inutile,devastările arbitrare,viața și avutul oamenilor neînarmați;bătrîni,copii,femei** (care nu trebuie violate!); să ocrotească pe muncitorii pașnici,pe negustori,pe cărturari; să respecte monumentele și instituțiile de cultură-biblioteci,școli,academii etc.

Numai așa se poate ajunge la pace fără resentimente,bază a unor conflicte viitoare.

P.P.Negulescu/'38

Apariția acestor principii ,la începuturile timpurilor moderne,era o dovadă de **rafinare intelectuală și morală**,a păturilor superioare ale lumii civilizate.

(vezi fișier **Naționalism, Polit.externă.**)

P.P.Negulescu/Vol.III

Capit V ,**Încercări de a suprima războiul.**(p.104-125)

(Vezi fișier **Politica externă**)

P.P.Negulescu/ '38

▣ Moralitatea (Capit.VII,Semnificarea unui fenomen divergent)(p.169-184)

Durkheim (sociolog francez) susține că **creșterea numărului delictelor și crimelor, nu dovedește o scădere a moralității oamenilor**, ci, dimpotrivă, **o creștere a moralității lor, creșterea sensibilității conștiinței lor, o rafinare etică treptată, care nu mai tolerează unele fapte, este o vigilență sporită** (se pedepsește azi și maltratarea animalelor, și calomniile ...)

Moralitatea oamenilor atâră de condiții ideale, interne și externe.

Fundamentul sufletesc al moralității constă, la toți oamenii, dintr-un **sistem de credințe sau de idei**, considerate a reprezenta adevărul asupra lumii și al vieții. Motivația nu este însă identică. **Unii cred în justiția și pedeapsa divină.**

Creștinismul a fost definit drept un **sistem complet de reprimare** pentru toate tendințele rele ale naturii omenești.

Alții cred în justiția omenească. Dar progresele științei au slăbit, treptat, vechile credințe religioase. Grav este că această **slăbire a frîului moral**, s-a produs la **păturile semi-culte și inculte** ale popoarelor.

P.P.Negulescu/'38

▣ **Anarhia intelectuală a timpului nostru. (Vol.III Cap.VIII ,p.183-198)**

Auguste Comte se plîngea, la începutul sec.XIX, de **anarhia intelectuală**

Divergențele de păreri au crescut :

În ordinea politică : **monarhiști, republicani, federaliști,**

În ordinea econom. soc. : **burghezi, socialiști, comuniști, anarhiști;**

În ordinea etnică : **naționaliști moderați, înflăcărați, antisemiți, cosmopoliți**

În ordinea religioasă sunt : **catolici, liber cugetători, atei,**

fiecare cu sistemul lui de valori morale, unele cu răsturnarea totală a valorilor tradiționale. (ex. **Nietzsche**, morala "imoralismului", "darwinismul social";

marxismul anti- proprietate ;)

Această anarhie, nu poate să rămînă fără influență asupra moralității celor contagiați. (dă exemple, comentează, citează, cazuri concrete.)

Ceeace agravează **acțiunea nefastă a anarhiei intelectuale** asupra moralității, este faptul că ea **atinge și educația.**

Sub influența ei tulburătoare, **purtarea oamenilor** încetează să mai fie sigură și unitară, devenind **șovăitoare, contradictorie.**

Și dacă **oamenii**, din cauza anarhiei intelectuale și a dezorientării morale, ajung să disprețuiască propria lor viață (**se sinucid!**),

cu atît mai mult disprețuiesc viața altora, pot adică comite crime și delictе ...

P.P.Negulescu /'38

▣ **Efectele negative ale democrației.**

Declarație a drepturilor omului (1789), ca reacțiune împotriva vechiului absolutism.

În cursul sec.XIX, toate **popoarele civilizate** au înscris în **constituțiile lor** aceste **drepturi individuale** față de societate, reprezentată prin deținătorii puterii politice.

Deși a constituit, ca concepție, un **însemnat progres etic,**

democrația contemporană a contribuit, totuși, la **scăderea moralității.**

Prin drepturile care le acordă, prin libertățile care le garantează tuturor,

democrația a înlesnit **jocul pornirilor egoiste ale firii omenești**

1. Democrația permite și asigură fiecăruia **libera desfășurare a puterilor sale firești**, în orice direcție, în ierarhia valorilor sociale, **prin suprimarea privilegiilor de clasă.**

Din păcate, această posibilitate a fost considerată de mulți nu ca un drept,

ci ca o datorie **de a-și croi drum, fără nici o piedică legală, în orice direcție.**

O imaginație prea vie, o ambiție prea naivă, fac pe mulți să se grăbească

să iasă din clasa în care s-au născut, fără să se întrebe dacă

au înzestrarea naturală cerută de o atare ascensiune.

2. Democrația a trezit poftă și a dezlănțuit patimi, ducînd la **sporirea "declasațiilor"**, deoarece **nu toți "priebegii sociali" reușesc.**

Unul din simptomele cele mai semnificative, relevate de statistici,

este **"exodul rural", depopularea satelor și suprapopularea orașelor.**

Emile Vandervelde ("L'exode rural", 1903, sociolog belgian, socialist) demonstrează cît de general și anormal a devenit acest fenomen (Germ., Fr., Belg.), spre îngrijorarea demografilor, higieniștilor, economiștilor, politicienilor.

Motivele economice, singure, nu pot explica fenomenul, ci sunt și cauze psiho-sociale. (explică, exemplifică)

A sporit astfel,nr.vagabonzilor (deși în Franța constituie un delict)
Majoritatea criminalilor și delincvenților se recrutaază din acești "declasați"
de origine rurală.

3. Libertatea presei. Considerată ca **ceva sfânt**, de care nimeni nu trebuie să se atingă,cu nici un preț,cu nici un motiv. (p.220-235)

La Congresul internațional pentru **combaterea literaturii imorale**, (Laussane,1893),
s-a cerut **să se pună stavilă** valului amenințător de **literatură pornografică** și al
romanelor polițiste,care au o influență dăunătoare asupra cititorilor.

S-a cerut ca **ziarele cotidiene să nu mai publice cronici amănunțite asupra crimelor și delictelor**,ci doar revistelor de drept, pentru specialiști,judecători și avocați.

S-a recunoscut ,astfel,de reprezentanții principalelor state civilizate,
că **libertatea presei poate avea și urmări vătămătoare**, excitînd anumite porniri
instinctive.În iunie 1894,președ.Franței ,Carnot,a fost asasinat de un anarhist.

/ Atunci s-a adoptat **o primă lege** (iul.'94) care

a restrîns libertatea nelimitată a presei, deoarece, înlesnind propaganda principiilor
anarhismului, făcînd apologia atentatelor comise de anarhiști,
contribuia la întinderea acestei **psihoze sociale periculoase**.

O dovedesc și tratatele de medicină legală și psihiatrie. (p.220-235)

Legrand du Saulle ("Le folie devant les tribunaux",1864),acest precursor al profilaxiei
sociale, **a denunțat primejdia "sugestiilor criminale" pe care o constituie presa** : <

Această primejdie este **publicitatea acordată de toate ziarele**
acelor **istorii lugubre, acelor tragice dări de seamă**,pe care le înregistrează
cu o deplorabilă grabă rubrica "**faptelor diverse**". >

Protestînd contra acestui abuz,la care ducea libertatea presei...

Maudsley ("Crima și nebunia",psiholog englez),sublinia cu tărie **rolul însemnat pe**
care îl joacă presa în răspîndirea criminalității.

Exemplu crimei devine contagios.Criminalii înșiși au recunoscut că s-au inspirat
din presă.

André Lorulot ("Crime et société",1923).Remarcă faptul că pe vremea lui Saulle,
presa nu junsese la uriașa dezvoltare de azi.

Revistele lustrate,cinematografele,romanele polițiste....

A.Fouillé ("Le jeunes criminels",1897), semnala literatura bogată care
recrutaază tineri nevîrstnici,situații intime,relații inter-sexuale,impresionează (povestioară
personală ,cu o fetiță de vreo 12 ani,care citea cu nesaț asemenea literatură.)Alături de
presă,trebuia pus și cinematogr. (dă ex.,comentarii,legi adoptate)

PPNegulescu / '38

▣ **Fanatismul religios** (Capit.VI,Rolul sensibilității , p.88-114)

Toate fenomenele sociale sunt produse de suma **emoțiilor**

(care sunt pre-determinate,moștenite,)

și **credințelor** (care sunt post-determinate,dobîndite)

Inteligența este **lumina conducătoare** în vasta evoluție socială.

Ea este deseori **întunecată de stările afective**,de rolul jucat de **sensibilitate** asupra
inteligenței.

Cînd este prea puternic ,**face pe oameni fanatici și intoleranți**,

la convingerea (sinceră,adîncă ,dar falsă) că adevărat este numai ceea ce gîndesc ei,
ca avînd monopolul exclusiv al adevărului.

Fanatismul religios a lucrat în direcția opusă progresului.

El a creat pretutindeni **încordări gratuite între oameni**,împingînd la **dușmăni**
neîmpăcate

ex.din războaiele religioase din Franța: 7 din noii "eretici" au fost arși pe rug

la Paris;î n 3 ani **Parlamentul francez** a pronunțat 500 condamnări

pentru "erezie"; vremea lui Ludovic al XIV ,cînd intoleranța a atins cote de

presiune și persecuție nemaîntîlnite .

Nici în timpurile moderne ,**fanatismul religios** n-a încetat cu desăvîrșire să pună piedici
progresului intelectual.(Giordano Bruno,Galileo Galilei,Descartes,Copernic,)

Fanatismul religios al evreilor nu s-a lăsat mai prejos.

La 1656 **Spinoza a fost excomunicat de Consiliul rabinilor din Amsterdam**,

pentru independența ideilor lui filozofice, denunțat ca ateu,și excomunicat în 1660.

În sec.XIX,în urma rev.franceze,**fanatismul religios s-a atenuat.**

PPNegulescu / 1938-1939

55.) L.Kalustian, "Conspirații sub cer deschis",[1936-'38] ,Ed.Eminescu,1976.

Prefața V.Râpeanu

Kalustian /
[12 apr.'36, "Zorile"]

▣ "Mitică." (p.50-51)

"Îl cunoașteți desigur.Trebuie să-l fi auzit vreodată **vorbind sau șuerînd** printre dinți ,parșiv,o înjurătură[...]sau, **chefliu**,distribuind bezele în dreapta și stînga,fiindcă, **după un pahar de vin**,el e generos și pus pe șotii.[...] Trebuie să vă fi strîns mîna [...] și să **vă fi bătut amical și protector pe umăr**,între două făgădueli de nimeni cerute și repede uitate[...]

O să-l identificați după **pălăria** purtată șmecher pe-o ureche,după **papionul** cu floricele și după **pantofii** de lac.[...]

Mitică a răsărit[...]ca lucerna și ovăzul și **s-a conservat în șirul anilor**[...]

De **esență autohtonă**,el **n-are valoare peste fruntarii** ,unde își pierde subit și hazul și sensul.La noi însă,lovindu-se la fiecare pas de el,**Mitică** este **necesar și inegalabil**.

În România este **personajul sacru și inviolabil** - mai sacru decît Constituția - care **zîmbește** contagios,care e **optimist** și jovial,care **crede** în trei ceasuri rele,și **se bizuie** pe hazard. El e **bun la toate**,ca o fată în casă.Încolo ,e un **om cumsecade** și fără veleități,mai ales că îl caracterizează un **scepticism congenital** și un **simț critic** laudabil.[...] el - bine intenționat - **nu vrea să fie decît funcționar**.Atîta tot.

Funcționar de stat. Nu se amestecă în **problemele culturale** fiindcă știe că-i de datoria lui să fie ignorant ;[...]

În politica internă nu se bagă,**și de cea externă** nu se interesează, pentrucă nu-i place diplomația.**Cînd e mîniat** ,el suduie,și **cînd e vesel**,sărută.

Asta știe ,și asta face,și pe amîndouă cu egală sinceritate .[...]

el rămîne un **exemplar simpatic** care **nu face nici rău nici bine**,

ca **o baie călduță**,și ca Dumnezeu...[...]

(citează cîteva miticisme:"ambele trei chestiuni","pieile roșii din Africa",

"originalul manuscrisului","învățătorii ,coloana vertebraală a țării ,

prin care respiră națiunea", "albastru ca frunza" ,

"mama Eroului Necunoscut" - culese de la D.R.Ioanițescu !)

Și **Miticii** au purces să rîdă de **Mitică**.Fiindcă din Mitică nu te poți sustrage;[...]el trebuie să trăiască.[...]"

▣ "Domnul Etcetera." (p.51-52)

[...] **văr primar cu Mitică**,după mamă sau după tată [...] dar care se rușinează de originea lui și-și reneagă rudenia.

El ține morțiș să parvină;el vrea cu orice preț să ajungă ceva și să fie cineva.

DI.Etcetera reprezintă **drama unui nea Mitică nemulțumit** de soarta lui,ridicat în contra horoscopului pe care-l disprețuește și cată să-l învingă.

DI.Etcetera e **antipatic** și **grav**,fiindcă e **prost** și **ermetic**,și e **anost** și **incolor** fiindcă așa a fost hărăzit.[...] **Feleșagul lui** -spre deosebire de Mitică, locvace și surizător -este **să tacă și să nu zîmbească**. Pe **di.Etcetera** îl înțîlnim [...] **peste tot locul** ;

el poate fi **profesor,deputat și om de lume**.În **salon** își plimbă ignoranța,silueta și dunga dela pantalon și nu scoate nici o vorbă.[...] **la catedră** este un mediocru și trîntește la examene băeții inteligenți [...] **în parlament** rămîne pentru stenografi și auditori "o voce".

Altefel e **prezent la toate solemnitățile** și **reporterii** mondeni sau politici,notînd asistența ,sînt **constrînși să ia act de el** și să-l treacă la ...**etcetera**.[...]

DI Etcetera ,tăcînd,poate da impresia că este erudit sau poliglot.Nu-l însă nici una nici alta.Este numai un prost ,abuziv de prost,și hilar pînă la oboseală."

Kalustian : " **Mitică** rămîne un **tip agreabil și amuzant**.

DI.Etcetera ,**patriotard** și **mercenar**,**prostălău** concret și **fanfaron** libidinos,este **deszgustător** ca o broască ,**mucilaginos** ca un melc și **inutil** ca dl.Tătărescu "

[L.D.: **avea ce avea cu liberalii !!**]

Kalustian /

[13 oct.'36,"Zorile",p.201-204)

▣ "Tristețile lucidității "

"**A fi lucid**,a fi conștient ,e mai mult decât o boală:e un lux costisitor.[...]

E mai recomandabil dacă -voluntar sau involuntar - ți-ai sclerosat rațiunea,ca să nu mai funcționeze [...] **Luciditatea** [...] te obligă să arăți unde începe farsa și unde încetează,ca să-și facă loc escrocheria.[...] Luciditatea nu îngăduie înșelătoria [...] vezi banii statului risipiți în banchete cu discursuri sforăitoare [...]

Vezi prigoana celor tari împotriva celor slabi.Vezi risipa de sus și mizeria uniformă de jos. [...]vezi erezia naționalismului ,gol de orice conținut [...] vezi pe impostor monumentalizat,pe agramat servind lecții de gramatică, pe imoral făcînd morală,pe lingău anatomizînd genuflexiunea, pe traficantul de influență disprețuind arogant samsarii,pe demagogul zgomotos[...] pe politicianii vehiculînd în toate partidele vorbind [...] de constanța convingerilor și de fermitatea de caracter,[...]

pe păduchele mistic,pe ploșnița tricolorului,pe gangsterul condeiiului, pe trîntorul social,pe parvenitul clubului,pe favoritul doamnei cu trecere[...] **Îi ai pe toți înainte ,ca într-un tablou**.Îi privești.Și nu poți face altceva decât să te dezgusti sau să te mîni.**Dacă ești lucid.Dacă ești conștient."**

Kalustian / 1935-1936

56) **Panaite Istrati**, "*Amintiri.Evocări.Confesiuni*",**Ed.Minerva,1985.**

Ediție,prefață,traduceri,note,Alex.Talex

Panaite Istrati /: "**Cruciada românismului " -Stelescu**

[1935?] "**Scrisoare deschisă ...către dreapta**" (p.192-200)

"Așa mi-a fost mie dat să **mă întorc cu fața către toate punctele cardinale**.

Dar nu din interes.Ci numai pentru ca **conștiința** mea să nu-mi spună vreodată că am refuzat ,de-a lungul vieții mele ,să-mi **plec urechea** spre orice glas de deznădejde ar fi venit,și din orice direcție l-ar fi adus vîntul.

[...]Un asemenea gest îl mai fac acum - cu multă liniște sufletească - și din cauză că **mă știu om care am păcătuit față de semenii mei** .

I-am nedreptățit.Da,cîndva ,**sfătuit de dogme** ,am voit să le tai capul,fără să-i **ascult**.De-atunci,**dogmele au murit**. **Eu am continuat să trăiesc**.

Și mi-am dat seama că **sunt un om cu păcat**. De asta spun că nu mi-i rușine să mă întorc cu fața și să **stau de vorbă chiar cu dușmanii mei**."[...]

"Și pe drumul meu cel nou a apărut ,săptămînile acestea ,"**Cruciada românismului**", iar în această cruciadă o rubrică cu niște "**Sfaturi pentru tinerii care fac politică** ."

Panaite Istrati /:

Din parte-mi ,iată :

" 1 . M-ați urît pentru comunismul meu.

V-am dovedit că **nu fusesem un comunist**,ci numai un om.

Dar un om,**nu un vierme**.Dovadă că **m-am separat de toți viermii și am rămas singur**.

2. Internaționalismul meu.

Ați trîmbițat în toată țara că **sunt un calomniator și un vînzător de neam**.

Or ,eu nu eram în vremea asta decât un **iubitor de oameni**,adică doream binele omenirii întregi. Spus-am eu cîndva că doresc binele omenirii,**cu prețul dispariției neamului meu**?Ferit-a sfîntul ! Dacă s-ar putea dovedi așa ceva,**aștept să fiu linșat de toți** acei care se numesc **Istrati** în nenumărate sate **din județul Brăila** [...]

/ pentru **acest românism**,am refuzat să devin **cetățean francez**,să primesc premii, să port "**Legiunea de onoare**",**să uit limba mea** ,să nu-mi mai văd meleagurile copilăriei [...]"

/ Cînd ,prin '29,a fost ales **membre al secției asiatice** a "Instit.Internaț.de Cooperație Intelectuală", a refuzat ,deoarece **nu venea din ...Asia ci din Carpați!**

/ Iar cînd și-a dat seama că "**mai cald îmi ține o înjurătură românească decât o rece politeță occidentală**,am rupt cu Occidentul și m-am întors la matcă ,**încă din 1930**"

/ În sfîrșit,a scris **18 volume în l.franceză**,citite în **27 de limbi**,cunoscute de cei care se întîlnesc cu Titulescu ... "**Și toți acești străini știu de la mine ,nu de la voi, ce suflet are un român**,și cum stă întins sub soare acest pămînt românesc.

Și să dea Dumnezeu acestei țări oameni care s-o cinstească peste hotare mai mult decât

am cinstit-o eu[...]"

3. "M-ați declarat că sunt vîndut jidanilor."

"Eu nu sunt filosemit ,așa cum nu sunt filofrancez sau filoturc,fiindcă nu am nevoie de nici o "filie",ca să fiu om civilizată.Dar nu sunt nici antisemit ,așa cum nu sunt anti-nu-știu-ce .Iar în ce privește vînzarea ,apoi nu de mine ci de voi vorbește tot Bucureștiul că luați bani de la evreii bogați ca să dați bătaie la cei săraci."(p.197)

(vezi obligatoriu fișier G de F și Naționalism)

Panait Istrati / 1935

57) Henri H.Stahl,"Amintiri și gînduri din vechea școală a

"**monografiilor sociologice**" Ed.Minerva,1981

[L.D.Vezi fișier **Țărănism și Intelectuali** , context și miză .

Din toată această polifonie sociologică, nu se poate vorbi de o "școală sociologică " , fiecare elaborîndu-și propria variantă, proprii reviste, proprii instituții.

Ex. cel mai concludent: **monografiile și muzeul satului**]

Sthal /:

▣ Criza școlii de sociologie

[1933] Făgăraș.Campania de redactare.S-au dovedit **deficiențe** de tot felul în sintetizarea materialelor individuale,într-o lucrare colectivă.

Fiecare avea personalitatea,principiile,credințele,p.d.v.personal, care nu concordau.

Sthal avea un p.d.v. **sociologic marxist** ,Vulcănescu,la **polul opus** ,amîndoi fiind **departe de teoriile lui Gusti**(p.207-209)

Gusti a preluat **Fundațiile Regale**,unde a luat cîțiva din foștii "monografiști",dar a luat și alți tineri...

"**Școala sociologică** de la București se desfășura într-o **atmosferă generală,culturală și politică ,ostilă**,

resimțindu-se **apăsătoare** pentru cei care nu erau de acord cu ea, dimpotrivă,**ispititoare** (din păcate) pentru mulți din rîndurile **tineretului**. "

Două tendințe : /una de natură "**filozofică**"

\alta, **pur politică**,de natură **legionară**.

Nae Ionescu . În jurul acestui **profesor**,se grupaseră **oameni de mare valoare intelectuală** :**Mircea Vulcănescu,Mircea Eliade,C.Floru,C.Noica,pînă și M.Sebastian !**

/Stahl l-a urmărit și el pe profesor,a cărui prezență era impresionantă, avînd un deosebit talent în folosirea glasului,a gestului,a mimicii,a privirii (ca fratele său ,actorul Ghibericon),dînd dovadă de mare virtuozitate dramatică.;dădea impresia filozofului ,în curs de filozofare,nu de prof.de filozofie.Sthal îl suspectează de **cabotinism** (furuse de la Pîrvan tehnica punerilor în scenă,dar coborîse dela Eschil ,la Aristofan !)

Ca în butada lui Marx,istoria se repetă :prima oară e tragică[Pîrvan], a doua oară ,**grotescă**[Nae] Prin aceste mijloace ,cîștiga masele.

/ **Elita o cîștiga prin temele pe care le ataca**.Tezele lui, aveau un iz de"actualitate politică" ,de nuanță din ce în ce mai "**legionară**".

Ca **temă majoră**,era aleasă **națiunea și ortodoxia**,văzute metafizic și teluric.

După părerea lui Nae , "**cine se născuse în Bărăgan** nu putea înțelege pe Descartes,precum nici **cine nu se născuse acolo**,nu putea prinde "**duhul**"specific al **românismului** și,mai ales ,al "**ortodoxiei**".

(**Sthal** spune spune,în acest context,că ...el nu se născuse pe Bărăgan și că era evreu, botezat catolic.[LD:frate cu Șerban Voinea]

Cursurile lui Nae,erau frecventate și de cîțiva preoți și cîțiva pastori luterani.

Mircea Vulcănescu,din 1931,este pasionat de problemele de **filozofie și teologie**, potrivit felului de a gîndi a lui **Nae Ionescu**.

Atît de departe mergea acest **grup de fanatici în cultul lor pentru "Nae"**, încît Vulcănescu ,într-o conferință din 1934, spunea:<Cum vom putea noi cere ,de pildă,vreodată ,junimiștilor supraviețuitori ,să înțeleagă că,**pentru cei dintr-o generație cu mine** ,**"a zis Nae"** însemnează același lucru cu ceea ce însemna pentru ei "**zice Maiorescu**" ?>

/ **Mircea Vulcănescu**,fără a deveni **legionar**,a crezut o vreme în **Nae**,ca într-un profet al gîndirii românești filozofice.

Dizidența legionară, mai gravă.

Grupul Ion Ionică- D.C.Amzăr-Ernest Barnea-I.Samarineanu, preluase în echipele monografice sarcina cercetărilor privind **viața psihologică și culturală a satelor**.

Participaseră la cercetările de la Fundu Moldovei, Drăguș, Runcu, Cornova, făcuseră un **grup aparte**, numit **"Rînduiala"**, nume dat și revistei pe care au scos-o.

Întreg grupul a trecut la Legiune. (p.219) (vezi fișier G de F)

Ovid Densușianu, a scos broșura **"Sociologia mendax"** ("mincinoasă"),

considerînd **integrarea folclorului și etnografiei în monografie**, ca abuzivă;

N.Petrescu (sociologie comparată), **nu credea în metoda gustiană**.

Petre Andrei, care **ataca virulent metoda monografiilor sociologice**,

în replică, **Gusti** negînd oricare originalitate a elevului lui dela Iași.

(p.220-225)

Stahl/ 1933.

58.) **Mihail Sebastian, "Jurnal", 1935-1944, Ed.Humanitas,1996.**

Ediție îngrijită de Gabriela Omăt. Prefața de L.Volovici

Sebastian /: [n. 18 oct.' 1910 ?]

[12 febr.'35] ...Se discută mult despre **"De două mii de ani"** și

"Cum am devenit huligan", "după ureche", fără să fi fost citite ...La Tîrgoviște un prof. ar fi spus < **Sebastian? Aha ! Jidanul ăla care s-a botezat!** >

"Aseară **trebuia să vorbească Nae** la Fundație, despre "Solidaritatea națională "

Conferința i-a fost interzisă de guvern.

(L.D Vezi obligatoriu relațiile lui cu Nae Ionescu, cu Mircea Eliade

, cu Camil Petrescu, ș.a ș.a. la diverse fișiere: G de F , Minorități ș.a .

[mai-17 iun.'40] Războiul din Vest. Căderea Franței, Belgiei, etc etc...

Căderea Parisului ...Capitularea ...Pe turnul Eiffel, zvastica...

L.D dar culmea !!! Ultima însemnare, 17 iunie'40! Și la Sebastian lipsește

astfel pierderea Basarabiei, Bucovinei, Ardealului ș.a ș.a cu tot ce a urmat

Sebastian /

[1 ian.'41] De la căderea Parisului (17 iunie'40), a renunțat să mai scrie,

deoarece îi era silă și avea un sentiment de inutilitate...

"Totuși **am regretat** de atîtea ori că **n-am avut destulă vitejie**

ca să continui jurnalul meu în ultima jumătate de an.

Trebuia **să privesc cu ochii deschiși** tot ce s-a întîmplat atunci.[...]

Îmi spun că eram atunci aproape de moarte ,

îmi aduc aminte că **de cîteva ori era să mă sinucid**.[...] " (p.285)

Sebastian / 1933-1940

59) **"Din luptele tineretului român". 1919- 1939.(Culegere de texte)**

Editura Fundației Buna Vestire, 1993. Responsabil **Duiliu Sfințescu**.

[L.D. Selecție subiectivă, lacunară, deformată prin omisiune, fără surse, urmărind părțile pozitive ale Legiunii, martirajul.

Ex.: nici o notație antisemită ; nimic despre asasinatele comise]

Codreanu/

▣ Antidemocrație

Asoc.Stud.Creștini [20 mai 1922 , Iași]

Într-o adunare restrînsă, (era în an.III) **a declarat desființat Centrul Studențesc**

Iași (susținut de rectorat) și a înființat **Asociația Studenților Creștini** .

" Din punctul de vedere al organizării ne statornicisem pe **ideea de șef** și de

disciplină. Democrația era înlăturată [...]

Antidemocrația noi o trăisem din primul moment. **Eu am condus mereu**. [...]

nu m-au ales pe mine șef, luptătorii, ci **eu i-am ales** .

Niciodată **nu am avut comitete** și **n-am pus la vot propuneri**."

Se sfătuiă cu toți, dar pe răspunderea lui ; **"am luat singur hotărîrea"**,

n-a avut **"majorități"** și **"minorități"** (p.29-30)

Codreanu /:

▣ Organizarea mișcării naționale.

[toamna 1922] Întors la Iași, s-a hotărât să meargă la studii în străinătate, la Iena, pentru studii de Economie politică. Acolo a auzit de greva generală a studenților din România (10 dec.'22) și s-a întors înapoi.

/ **"La Cernăuți mi-a încolțit în cap planul următor :**

Mișcarea universitară [națională]

trebuie să se extindă asupra întregului popor român.

b) Această mișcare națională trebuie încadrată

într-o organizație sub o singură comandă.

c) Scopul acestei organizații trebuie să fie lupta pentru aducerea la guvernare a mișcării naționale, care va rezolva și "numerus clausus" și toate celelalte probleme, deoarece nici un guvern al partidelor politice, din afara acestei mișcări, nu va rezolva problema națională."

f) Pregătirile să se facă în tăcere, cu discreție, pentru ca guvernul să nu prindă de veste

Codreanu /:

▣ Caracteristicile mișcării naționaliste .

Congresul mișcărilor studențești LANC [22-25 aug.'23] (p.36-38)

Autoritățile nu au îngăduit ținerea la Cluj.

Iașul și-a luat răspunderea .

Au venit delegațiile din Cluj (Ion Moța), Cernăuți, București.

Au hotărât să meargă la **Mitropolie**, pentru rugăciune și parastas,

dar au avut surpriza neplăcută să găsească **lacătul pe ușă !**

Au îngenuncheat **pe caldarîm, s-au rugat în stradă**

Ajunși la **Universitate, forțe polițienești le-au interzis ținerea congresului**

"Îndârjiți de **sacrilegiul care fusese comis** [...]

cînd **ni se închiseseră cu lanțuri ușile bisericii** [...]

văzîndu-ne acum în fața unei a doua încercări nedrepte, provocatoare și

umilitoare, aceea de a ni se fereca intrarea în propria noastră casă,

Universitatea, [...]

am răsturnat tot ce ni se opunea în cale și, în urma unei lupte, am ocupat cu forța Universitatea."

Congresiiții au hotărât continuarea congresului, în secret, la Cetățuia.

(unde el s-a strecurat deghizat în fochist !) A prezidat Ion Moța.

S-a hotărât ca ziua de **10 decembrie**, să fie declarată

ziua studențimii naționale române.

A treia zi au ținut **congresul ... într-o pădure din dealul Galatei.**

S-a ales un comitet, format din : **Ion Moța** (Cluj), **T. Popescu** (Cernăuți),

Ilie Gârneață (Iași) **Simionescu** (București) și **"eu"**

A patra zi, în casele dnei Ghica...

"Prin înființarea acestui comitet, **vechea conducere studențească** de la București

, insuficient lămurită și decisă, **cade pentru totdeauna.**

Rămîne ca formă, dar nu mai conduce.

Acum **se hotărăște oficial**, pentru **prima oară, o nouă orientare :**

lupta împotriva partidelor politice, socotite ca înstrăinate de neam .

[...] (p.36-38)

Codreanu /:

▣ Frăția de cruce Nunta Botezul

[6 mai 1924] La **Iași**, a adunat cca 60 de studenți și elevi și le-a propus construirea unui

cămin creștin, pentru a sfărîma mentalitatea că "studentul" se rușinează să facă

muncă fizică. Tabăra de la Ungheni, pentru cărămizi.

Logodna cu **Elena Ilinoiu.**

[13 iun.'24] Focșani, în casa generalului **Macridescu**, s-a organizat **nunta, la Crâng.**

Un comitet de organizare al nunții, **80-100.000 de invitați** (găzduiți la oameni),

îmbrăcați național, **2.300 care cu boi, nașii în trăsuri**, automobile și trăsuri,

mireasa în car cu boi, **el călare pe un cal alb.** (p.40-42)

[10 aug.'24] **La Ciorăști** (Focșani) "Sub baionete", a botezat **100 de copii** care se

născuseră în jud.Putna.Trebuia să se officieze la Focșani,dar guv.a declarat stare de asediu,a interzis. (p.43-44)

[L.D Atenție ! În antologie,nimic despre asasinarea prefectului Manciu,proces,etc.]

Codreanu /:

▣ "Conducătorul" (p.44-46)

[1924/'25] Cu toată munca depusă,**mișcarea nu lua amploare, din cauza conducătorului...A.C.Cuza.**

"O asemenea mișcare are nevoie de un mare conducător , iar nu de un mare doctrinar.Trebuie de un om de meserie,un om cu calități înăscute, cunoscător al legilor de organizare,de dezvoltare și de luptă a unei mișcări populare. Nu e suficient să fii prof.univ.,pentru a putea lua comanda unei astfel de mișcări. Aici avem nevoie de barcagii sau de comandanți de vapor,care să ne conducă pe valuri[...]care să cunoască vînturile,[...]adîncimea mării[...]locurile primejdioase cu stînci [...] stăpîni pe brațele lor."

/ Sunt 2 planuri deosebite,conform diviziunii muncii :

Primul plan,**la înălțimea de 1.000 m,lumea teoriei;**cîmpul abstract al legilor;cercetarea adevărului și formularea teoretică.

Celălalt plan se află **pe pămînt.**Omul care are **arta impunerii adevărului;**

/ **Calitățile spirituale ale unui conducător de mișcare politică :**

1.Putere de atracție.Unii oameni ,au putere de atracție pentru 10 oameni;alții, pentru 1 sat; alții depășesc hotarele țării. E un fel de putere magnetică,lăuntrică.

2.Capacitate de dragoste.Un șef trebuie să iubească pe toți camarazii de luptă.

Fluidul dragostei trebuie să străbată pînă la marginea comunit.

3.Știință și simț organizatoric.

4.Cunoaștere a oamnilor,diviziunea muncii .

5.Putere de educație și însuflețire a eroismului.

6.Stăpînirea legilor conducerii.

7.Simțul bătaliei.Ceva lăuntric care spune :**Acum!**

8.Curajul...de a trage sabia...

9.Conștiința obiectivelor drepte și morale și a mijloacelor loiale... (p.44-46)

Codreanu /:

▣ Legiunea = Codreanu.

Ruperea LANC / Legiunea Arhanghelului Mihail

[sept.'27] La București era un dezastru! Liga se rupsese în două.

/ A convocat ,în casa lui de la Iași ,grupul "**Văcărești**" și

o parte din puținii conducători fideli,ai tineretului universitar din cele 4 centre (vreo15) "[...] **m-am hotărît** să nu merg nici cu o tabără,nici cu cealaltă.

Nici să mă resemnez ,ci **să încep organizarea tineretului**

pe răspunderea mea ,după sufletul și capul meu ,

sub prtecția icoanei sf.Mihail."

/ Cu cîteva minute înainte de începere ,scrisese într-un caiet,

Ordinul de zi nr.1 :<Astăzi,24 iunie 1927 (Sf.Ion Botezătorul) ,

ora zece seara se înființează :**LEGIUNEA ARHANGHELULUI MIHAIL ,**

sub conducerea mea.

Să vină în aceste rînduri **cel ce crede nelimitat.**

Să rămînă în afară cel ce are îndoieli.

Fixez ca **șef al gării** de la Icoană,pe **Radu Mironovici.**

Corneliu Z.Codreanu.>

/Ședința a durat doar **1 minut** , cît a citit ordinul,apoi cei prezenți s-au retras ca să cugete dacă se simt pregătiți să intre într-o asemenea "**organizație** ,

unde nu era niciun program, singurul program fiind viața mea de lupte de pînă

atunci și **a camarazilor mei de închisoare."** (p.51-52)

Codreanu (Însemnări'34,retro'29)

▣ Populismul legionar : crucea și călărețul .

[8 nov.'29 ,Iași] Ziua sf.arh.Mihail,hotărîrea de a ne mișca,de a face întruniri politice.(vezi fișier **G de F**)

[15 dec.'29, **Berești-Covurlui**] Prima întrunire politică.Cîțiva prieteni și o droaie de copii.S-a trezit cu **...autoritățile gălățene** (poliție,procuratură,siguranță)că **guvernul le**

intezice adunarea.

Supărat, a hotărât să-și procure un cal și să colinde satele...
 Cu ceilalți camarazi, au juns la **Meria**, unde au bătut clopotele, s-a adunat tot satul în curtea bisericii, le-a spus să lupte pentru apărarea crucii și ... a plecat mai departe ;
 A ajuns seara la **Slivna**, unde oamenii l-au așteptat cu lumânările aprinse;
 le-a vorbit puțin , apoi a plecat....mai departe ;
 [16 dec.'29] și-a continuat acțiunea .La **Gănești**, erau deja **15 călăreți**...
 [19 dec.'29, **Berești**] joi, zi de târg. Au hotărât să țină totul **secret**;
 2 călăreți, au trecut prin târg și au anunțat "**Vine Codreanu !** "
 Au intrat **încolonați, călări, cu pene la căciuli, cîntînd "Scoală , scoală măi române!"**
Bereștii au devenit "**capitală legionară** "(p.211-212)
 Codreanu/:

▫ Programul Legiunii : non program; comunitate afectivă.

/ În afară de lipsa de bani, **le lipsea un program.**

"Noi nu am avut nici un program.

Și acest fapt va naște desigur un mare semn de întrebare.

Organizație politică fără nici un program , izvorît din rațiune,
 din capul unui om sau al mai multora ?

Dar **nu ne-am legat împreună** cei ce **cugetăm la fel,**
 ci **cei ce simțeam la fel.**

Nu cei ce aveam același mod de a gândi,
 ci **acei ce aveam aceeași construcție sufletească.**

Era un semnal că statuia unei alte zeite -Rațiunea- va fi sfărîmată. [...]

Vom pune-o acolo unde e locul ei,
 în slujba lui Dumnezeu și a rosturilor vieții." (p.51-53)
 Codreanu /:

▫ Liniile vieții legionare

1.Credința în Dumnezeu. Nu era **nici un ateu** printre noi. Contactul cu **morții noștri** și **neamul nostru**, le dădea o tărie invincibilă și o seninătate luminoasă.

2.Încrederea în misiunea noastră.

Nici un argument în posibilitatea victoriei; puțini și tineri ;
 săraci, urîți, urmăriți de toată lumea.

3.Dragostea dintre noi. Ca și cum ar fi fost o familie, un cuib.

4.Cîntecul. "Probabil, **nepornind pe drumul rațiunii,**
 cu alcătuire de **programe**, discuții contradictorii, argumentări
 filozofice, conferințe, **singura noastră posibilitate de manifestare**
a stării noastre lăuntrice, era cîntecul."

"De aceea , voi, **legionari de azi sau de mâine,**
 de cîte ori veți avea nevoie de a vă orienta în **spiritul legionar,**
să vă reîntoarceți la aceste patru linii de început ,
 care stau la baza vieții noastre. Iar cîntecul vă va fi un îndreptar." (p.53-54)
 Codreanu /:

▫ Omul nou: eroul.

"Piatra unghiulară de la care pornește **Legiunea este omul, nu programul politic.**"

"Reforma omului, nu reforma programelor politice. [...]

Din această **școală legionară,** va trebui să iasă **un om nou ,**
 un om cu calitate de **erou. Un uriaș** în mijlocul istoriei noastre [...]
legionar al vitejiei, al muncii, al dreptății [...]

În acest **tip de erou** - erou în sens **războinic** [...], erou în sens **social** [...]
 erou al **muncii** [...]**Pe acest om îl așteptăm,** pe acest **erou,** pe acest **uriaș.**

El se va forma în școala Legiunii, în cuib legionar, în tabăra de muncă,
 izolat de restul lumii, apărat de **lașitate, corupție, desfrîu.**

Apoi va fi aruncat în viață : să trăiască, să lupte, să muncească;
să sufere, să se jertfească , să fie exemplu.

Pe el se va bizui statul cel nou, România de mâine."(p.57-58)

Codreanu /

▣ **Spiritualitatea legionară: disciplina ,dragostea,munca.**

"**Mișcarea legionară** nu se întemeiază exclusiv nici pe principiul **autorității** și nici pe cel al **libertății**. Ea își are temeliile înfipte în principiul **dragostei.**"

Dragostea împacă principiul autorității și al libertății;

ea este **cheia păcii** pe care **Mîntuitorul** a aruncat-o tuturor neamurilor din lume.

Disciplina este cheazășia biruinței ;ea nu te înjosește;

este cea mai mică dintre jerfe.(p.59-61)

Codreanu /:

▣ **Cuibul legionar= biserica legionarului.**

A.Cuibul cu **șeful** lui. (3-13 oameni).

Nu există "membri", indivizi izolați.

"Cuibul este o biserică. [...]

Ceasul de ședință a cuibului este **ceasul Patriei.** [...]

Acolo în cuib se vor înălța **rugăciuni** lui Dumnezeu, pentru **biruința Legiunii** ,

se vor cînta **cîntecele trimise de Legiune,**

se va vorbi de cei **morți:martiri,eroi,căzuți pentru Legiune**

și **camarazii morți în credința legionară,**

prieteni,părinți, strămoși, **rechemîndu-se duhurile lor."**

/ În cuib, nu se vor duce discuții înfocate, contradictorii:

meditație, exerciții de tăcere complectă ;

Codreanu /

▣ **Legile Legiunii.**

În "**Cărticica șefului de cuib**", el a fixat **6 legi** :

1.Legea disciplinei. Legionarul **să-și urmeze șeful** la bine și la greu.

2.Legea muncii. Munca zilnică, cu drag, nu pentru câștig,

ci pentru înălțarea Legiunii și înflorirea României.

3.Legea tăcerii. "Vorbește puțin. Vorbește ce trebuie.

Vorbește cînd trebuie. [...] Tu făptuește. Lasă-i pe alții să vorbească."

4.Legea educației. "trebuie **să devii altul. Un erou** [...]"

5Legea ajutorului reciproc. Ajută-ți fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa"

6.Legea onoarei. "mergi numai pe căile indicate de onoare."

Rugăciunea ca element decisiv al victoriei.

<Legionarul crede în Dumnezeu și se roagă pentru biruința Legiunii. >

Spiritul de jertfă. Plăcerea luptei și a sacrificiului. (Pct.53.) (p.65-67)

Codreanu /:

▣ **Cultul morții, martirajul.**

[23 dec.36] Cu prilejul sfințelor sărbători, **să se gîndească la cei căzuți în luptă,** de la **Sterie Ciumeti,** pînă la bătrînul **Hristache Solomon.**

Să-și aducă aminte de cei 7 legionari, care în frunte cu **Moța,** luptă pentru Hristos în Spania. "**Camarazi, în cer, în morminte, în grele închisori și în război** , la marginea pămîntului, pretutindeni, **legionarul stă de strajă.**

Voi cei vii, cei liberi, stați de strajă cu arma la picior, aici acasă unde trebuie

să parăm atîtea atacuri și atîtea uneltiri. În contra noastră se uneltește.

Se uneltește într-un singur loc. Locul acela îl știți cu toții " (p.80)

Codreanu/:

▣ **Jertfă pentru Hristos.**

[8 ian.'37] **legionari în Spania**

"**Vă anunț că** , din ziua de 18 decembrie[1936] ,cei **7 legionari români:**

Ion Moța, preot Ion Dumitrescu, inginer Gheorghe Clime, Alexandru Cantacuzino, dr. Vasile Marin, Neculae Totu și Bănică Dobre, **se află pe front** luînd parte la luptele cele mai grele.

[...] **Un preot creștin ortodox** merge îmbrăcat în odăjdii să moară

întru **apărarea bisericii catolice** ,culcată la pămînt de **ura comunistă.**[...]

Șapte tineri, floarea și mîndria generației noastre , **merg să lupte pentru Hristos** [...]

[...] **secretul victoriei voastre stă în gestul acestor 7 camarazi** ,adică:

la fel cu ei, **cu toții gata de moarte,** înfruntînd **uneltirile nenumăraților mișei."**

[15 ian.'37] "**Ion Moța, întemeietor al mișcării legionare, președinte de onoare al**

studentimii române; **dr.Vasile Marin,comandant legionar,șeful organizației Capitalei**, amîndoi după **14 ani de chinuri ,lovituri și închisori**,îndurate pentru pentru credința neamului românesc,**au adormit** pentru totdeauna pe **frontul de la Majadahonda** întru **apărarea Mîntuitorului Isus Cristos**.

Vestea sfișietoare a căzut ca un trăsnet peste noi.Ea va cutremura pe orice român. Am dat lui Dumnezeu pe cei mai buni copii ai neamului acestuia".

Generalul Cantacuzino pleacă mîine ca să readucă în țară trupurile lor.

" Face apel la contribuții bănești;cere bisericii să facă slujbe de pomenire. (p.80-81)

Codreanu /:

▣ **Jurămîntul cadrelor legionare , [12 febr.'37]**

Biserica Sf.Ilie Gorgani , pe trupurile lui **Moța și Marin**.

"[...] Iată ,acum,ne-a adus Dumnezeu aici,în fața **celeii mai mari jertfe** pe care putea s-o dea **Mișcarea legionară**.Să punem **inima,fruntea și trupul lui Moța și a camaradului său Marin, temelie națiunii Române**. [...]

Să punem deci pe Moța și Marin **bază viitoareii elite românești**. [...]

Voi,care reprezentați primele începuturi ale acestei elite,

să vă legați prin jurămînt , [...]că veți apăra întreaga **mișcare legionară**, **ca ea să nu alunece pe căi de afaceri,de lux,de trai bun,de imoralitate** [...]

Veți jura că ați înțeles ,că ,deci, nu mai există nici un dubiu în conștiința dvs.,

că **Ion Moța și Vasile Marin** n-au făcut uriașa lor jertfă,**pentru ca noi** cîțiva de azi,sau de mîine, **să ne îmbuibăm de bunătați și să benchetuim pe mormîntul lor**. [...]

Veți jura că ați înțeles că,a fi elită **legionară**,în limbajul nostru nu înseamnă numai a **lupta și a învinge** ,ci înseamnă :**permanenta jertfire de sine în slujba Neamului** ,că **ideea de elită e legată de ideea de jertfă,de sărăcie,de trăire aspră și severă a vieții** [...]

Vom jura deci că vom lăsa prin **legămînt urmașilor** să vină să jure la mormîntul lui **Moța și Marin** pe următoarele condiții esențiale ale elitei , pe care noi înșine jurăm:

1.Să trăim în sărăcie,ucigînd în noi poftele de îmbogățire materială.

2.Să trăim o viață aspră și severă cu alungarea luxului și îmbuibării.

3.Să înlăturăm orice formă a **exploatării omului de către om**.

4.Să jertfim permanent pentru țară.

5.Să apărăm mișcarea legionară [...] (p.81-82)

Codreanu /: **Legiunea,10 ani** .

▣ **Suferința legionară.**

[24 iun.'37] Circulara nr.79.

" Am plecat alături de Moța și încă trei.În total am fost cinci.

Din primul moment ne-au acoperit toate **insultele**,am primit apoi **palme** și

lovituri,izbitură după izbitură ne-au crestat fețele și frunțile,

închisorile ne-au supt oasele,am fost **condamnați la moarte** în gîndul vrăjmașilor noștri;

[...]**Război de nimicire** dus ceas cu ceas.Pentru noi,**nici o milă**. [...]

Am răbdat și am răspuns năpraznic. [...]

pășiți cu hotărîre în **decada decisivă a mișcării legionare**."

...**Aniversarea** nu va fi sărbătorită cu cîntece,șampanie,banchete,

serbări,discursuri...ci **prin munca fiecăruia,la locul lui**. (p.82-83)

Codreanu /

▣ **Ceasul biruinței legionare.**

[24 iun.'37] **Dragi legionari [LD: unicol doc.sonor,înregistrat pe disc]**

"După cinsprezece ani de **luptă,de prigoniri și de jertfe**,

tineretul României trebuie să știe că

ceasul biruinței legionare nu mai este departe.

Toate **încercările de vrăjmășie** ,vor fi strivite.

Toate **planurile de ademenire** ,toate încercările de **cumpărare a sufletelor**,

toate încercările de **dezbinare** și toate **trădările** ,vor cădea la pămînt.

Priviți-i drept în ochi pe toți tiranii voștri.Îndurați cu **resemnare** orice lovitură ,**suportați**

orice chin,căci **jertfa noastră** a tuturor ,

va fi **temelia de fier** ,de trupuri frînte și de suflete chinuite a **biruinții**.

Acei ce vor cădea dintre noi,vor avea **nume și morminte de eroi**.

**Iar cei ce ne vor ucide, vor purta nume de trădători ,
și vor fi blestemați din neam în neam.**

Din adâncuri se înalță biruitor legionarul ! Cu sufletul său de stîncă,
cei ce cred că-l pot învinge ,ca și cei ce cred că-l pot cumpăra,se vor convinge în
curînd ,dar prea tîrziu,că s-au înșelat.**Corneliu Z.Codreanu"(p.86)**
Codreanu /:

▣ "Desolidizarea" - defensivă strategică.

[Carmen-Sylva,2 aprilie'37]

**[Notă:Consiliul de război condamnase conducătorii studențimii legionare la 1 an de
pușcărie]**

"Studențimea legionară este chemată să treacă pe sub jugul umilinții.

Este o uriașă jertfă [...]

Eu vă dau dezlegare : Pășiți cu inima strînsă de durere pe sub furcile umilinței pe
care,spre a vă dezonora ,**vi le-au întins dușmani**,nu părinți ai voștri.

Măsura pe care ei v-o cer **[desolidizarea]** pe lîngă că este **o ilegalitate**,
pe lîngă că este **o impietare** asupra drepturilor voastre

pe care studentul român nu le va mai avea,

măsura este un **îndemn pe față la trădare și lașitate**, adresat tineretului.[...]

Iscăliți dragii mei [desolidizarea] cu sufletul încărcat de dureri și

cu conștiința umilirii la care sunteți expuși.

Nu uitați că toate aceste măsuri sunt îndreptate contra voastră.

Țineți minte ,tineri,pînă la sfîrșitul vieții voastre,

pe cei ce vor să facă din voi niște mișei.

Și aduceți-vă aminte că **Roma cea nebiruită și armata romană** ,

pururea biruitoare,au fost totuși învinse ,definitiv învinse:

de bieții ,săracii,ucenici ai Mîntuitorului cari,urmînd învățătura Sa ,

au primit din partea Romei păgîne,toate umilințele și toate jerfele.

Mai tîrziu -ce vreți mai uriașă înfrîngere - **toate drapelele armatei**

care a schingiuit ,omorît,umilit, **purtau semnul Crucii**,

semnul celor umiliți și schingiuiți." (p.96)

Codreanu /

▣ Non reacția - Defensivă strategică.

[1 febr.'38] **Circulara 129.** (p.98)

Știri f.triste din județe.**Guvernul** -prezidat de domnii **A.C.Cuza și O.Goga** -

a înțeles să ia măsuri,fără motiv legal sau moral,împotriva **Mișcării legionare.**

"Șefi de județe,candidați,oameni,în deplină legalitate,**au fost opriiți să-și țină
întrunirile,prin bariere de jandarmi,au fost sechestați,arestați,bătuți.**

Față de atitudinea noastră cunoscută,mi se pare **acest răspuns al guvernului
naționalist,către fratele său naționalist,ceva cu totul în afară de logică."**

(Se vede silit să convoace **Senatul legionar al Capitalei**,pentru 8 febr.)

[3febr.'38] **"Legionarii [...]** sunt **atacați de grupe de cuziști[...]** la adăpostul forțelor
jandarmerești[...] **legionarii nu răspund loviturilor."**

[6 febr.'38] Studentul **Popescu Florian** (Fierbinți) ,bătut,și-a dat duhul.

Este al doilea mort nevinovat.Sufletul lor s-a ridicat lîngă Moța,

Marin,Ciumetti..."**păstrați calm de neînvins"**

[7 febr.'38] În jud.Făgăraș,**200 legionari**,arestați și schingiuiți;

la Șinca Veche,**45 legionari** bătuți crunt; "**Dle Goga**,sunt fii Ardealului.Copiii nației

românești,frați de un sînge și de o mamă cu dta.**Legionari,cine dintre voi își va pierde**

calmul [...] nu merită numele de legionar."

[8 febr.'38] **Circulara 141.** După **Ședința de Senat.**

**"[...] Nu poate nimeni să omoare atîția dintre noi cîți suntem în stare să murim
pentru credința noastră.**

Dar **nu această dovadă** trebuie să dea Mișcarea legionară **astăzi [...]**

Ea trebuie să facă astăzi dovada înțelepciunii și dovada ordinii. [...]

ACUM:

Mișcarea legionară ,cu inima însîngerată și îndoliată ,**nu răspunde provocărilor**

nelegiuite ,la care a fost supusă.[...]nu răspunde nici **atacurilor date [...]**de către
partidul liberal.**[???] Atacați cum vreți,loviți cît puteți !**

Noi nu avem nimic de răspuns și nu vă fie teamă de nici o reacțiune. [...]

Mișcarea legionară s-a retras din propaganda electorală. [...] ne dăm în lături. Calea vă este deschisă și liberă.[...]Guvernați în pace. Să știți ,însă,că nu vă uităm niciodată,că mîna noastră zădarnic veți căuta-o,că ochii noștri vă vor privi așa cum trebuie.[...]
 Puterilor vrăjmașe [...] care-și închipuie că legionarii le pot face jocul ,printr-un început de răsmeriță,le răspund că se înșală." (p.100-101)
 Codreanu /: febr.'38

▣ **Autodizolvarea p.Totul pentruTară** = defensivă strategică?Amîinare? Teamă ?

[21 febr.'38] **Circulara 148.** [Codreanu este în prag de 40 de ani]
 / "Anunțăm pe membrii că,începînd cu data de astăzi,[...]
Partidul "Totul pentru Tară" nu mai există. Întraga conducere a căzut de acord că rațiunea de existență a Partidului a încetat.
 / **Toți cei legați** pînă în prezent de acest partid,funcționari de Stat,sau nefuncționari,**sunt dezlegați de toate aceste legături,** luîndu-și **completect libertate de acțiune.**
 / **Toate funcțiunile,**șefi de regiuni,de județe etc.,**sunt desființate.**
Sediile se închid și se dau proprietarilor. **Comerțul legionar se lichidează.**
Cei 70 de copii ,întreținuți de noi,vor fi trimiși acasă. **Tinerii** să se dedice profesiei ...
El,va pleca peste o lună la Roma
Motivete acestei hotărîri: **Decretul regal 870** (17 febr.)care interzice funcționarilor să facă politică și sancționează cetățenii care o fac.
 Deci se trece de la raportul de "**drept**" ,la raportul de "**forță**".
 / "**Noi** nu voim să întrebuițăm forța. **Noi** nu voim să întrebuițăm violența.[...]
 La orice violentare ,noi [...]suportăm.[...] **Lovitură de stat nu voim să dăm.** [...] Ea însemnează o atitudine de bruscare,de natură exterioară[...]
tineretul de astăzi are prea adînc **conștiința misunii sale istorice și a răspunderii sale,pe**ntu a face acte necugetate ,care să transforme România într-o Spanie însîngerată.
Generația noastră întregă vede mînușă care i s-a aruncat.
Mînușă aruncată **va rămînea,însă,jos.No**i refuzăm să o ridicăm.
Ceasul biruinței noastre încă n-a sunat.
E încă ceasul lor. Dacă generația bătrînilor noștri crede că e mai bine așa cum a procedat,**noi nu avem să ne amestecăm** pentru a-i da lecții.
Ei poartă răspunderea în fața lui Dumnezeu și a Istoriei."
 "Și acum,în ceasul dizolvării noastre,**noi,tineretul României,crescuți în credință legionară,mulțumim generației bătrînilor oameni politici,** pentru modul în care s-au purtat cu noi , pentru modul în care ne-au tratat, pentru **exemplele lor de caracter,onoare,demnitate și legalitate , pe care ni le-a dat.**
 " Închizînd această tristă pagină ,**rămînem legați de duhul lui Moța,Marin,și al celorlalți morți ai noștri,** care se roagă pentru noi lui Dumnezeu.
Credeți ,camarazi din sate ,din orașe,din munți și din cîmpii, în viitorul legionar al României ,**pe care nici ura ,nici uneltirea vicleană, și nici moartea nu-l poate împiedica."**(p.105-106)
 Codreanu /:

▣ **Dictatura regală= anticonstituțională , sperjur, infracțiune,**

[22 febr.'38] **Scrisoare către Vaida.**
 "Căci **lovitura de Stat** pe care dvs ,reprezentanții vechei organizații ,ați dat-o în noaptea de 10 februarie,este **o mare ofensă adusă nației noastre** și **o provocare la război** adresată fiecărui român. [...]
 Dvs.**ați călcat legile țării,**pentruca să aduceți o nouă formă statului."
1. Dispreț pentru poporul român! **2.** Legalitatea ! **3.**Sperjurul !
 " Dvs.care **ne-ați cîntat nouă timp de 10 ani pe această strună ...**
 Dvs. care **ne-ați aruncat în închisori pentru cele mai mici abateri față de codul penal,**terminați acum la sfîrșitul acestui imn frumos,prin a deveni **cei mai mari infractori la legile fundamentale ale statului,călcînd în picioare Constituția țării[...]** prin a săvîrși Dvs. **delictul de care ne-ați acuzat și chinuit pe noi.** [...]Toate teoriile care ni s-au făcut nouă,tineretului,ani de-a rîndul de generația Dvs,pe

tema unică a legalității[...]se termină cu **acest oribil exemplu**.[...]"
"Dvs. ați jurat pe aceste legi.[...] iar **acum ați călcat jurământul depus**.
 Asupra întregii dvs. generații planază sperjura.
 Trist exemplu,**îngrozitor exemplu pentru biserica ortodoxă care patronează un asemenea act**,și pentru neamul nostru.
 Ce grozăvie cuprind aceste două cuvinte :**Infractori și Sperjuri**."
"- 4.Nulitatea operei Dvs. Un vot luat prin silnicie ,sub stare de asediu,cenzură,nesecret și verbal,mai rău ca prin regimul bolșevic, nu acoperă faptele dvs.,pentru care rămâneți răspunzători [...]"
 (p. 107-108) (Vezi **fișier Carol II**)
 Codreanu /:

▣ **Răfuială -blestem - răzbunare : Iorga.**

[26 mart.'38]

"Niciodată,nici un cuvînt de rău pentru **profesorul Iorga**.Totdeauna cu respect și cu bunăcuviință.De cîtva timp **plouă cu articole de otravă peste noi**:

< Între bliduri (adică restaurantele noastre)facem **comploturi**,
 punem la cale **revoluții** îngrozitoare ,și vrem să **ucidem** oameni.
 suflete de **asasini** ,oameni **cu revolverele** în mînă și în buzunare.>

Ei bine ,nu mai pot.Din marginile puterilor mele omenești,eu care te-am respectat îți strig: **Ești un incorect,ești un necinstit sufletește."**

Eu nu mă pot bate cu Dta. N-am nici geniul,nici vîrsta ,nici condeiul ,nici situația dtale.**N-am nimic**.Dta ai totul. Dar din adîncul unui suflet lovit și nedreptățit
îți strig și îți voi striga din adîncul gropii, ești un necinstit sufletește ,
 care **ți-ai bătut joc** pe nedrept **de sufletele noastre nevinovate."**

"Voi care ne acuzați de violență,

după ce ați întrebuițat contra noastră **cele mai mari violențe**,
 împingîndu-ne la disperare și păcat,

voi căroră ,dacă cineva v-ar fi dat numai o palmă ,**ați fi reacționat la fel ca mine,**

, **voi, necinstiților sufletește**,vă vom dovedi acum ,
că nu vom reacționa în nici un fel la toate porcăriile voastre." [...]

să ne închideți comerțul nostru, **să ne înăbușiți** avîntul,

să ne bateți la tălpi, **să ne trimiteți** în Insula Șerpilor,

,**să ne ucideți** cu pietre, **să ne spînzurați** cu picioarele în sus și

să ni le bateți în cuie, **să ne supuneți** la cele mai mari umilinți.

Nu veți întîmpina nici Dvs,Dle Profesor Iorga[...]

nu numai nici o violență,ci nici măcar o opunere .

Dar de acum și pînă voi închide ochii,Domnule Iorga,
și după aceea,te voi privi așa cum meriți. Corneliu Z.Codreanu "

(p.109-111)

Codreanu /:

▣ **Dumnezeu- Creștinism- Biserica**

Patriarhul Miron Cristea,a condamnat în cuvinte grele Mișcarea legionară; Biserica ortodoxă,fățîș ostilă tinerimii române;

"Să lupti pentru Biserica Patriei tale,la marginea lumii creștine!

Luptăm ,jertfim,cădem [...]să ne apărăm bisericile...

și Biserica ne condamnă ca <periculoși Neamului>,

ca <rătăciți și străini de neam.> Ce tragedie în sufletele noastre! "

[6,7 --15 iun.'38] **Jilava** este plină de **legionari**,peste 100 studenți,muncitori,țărani,
 din jud.Ilfov și Vlașca ;

cîntă tot timpul **"Cu noi este Dumnezeu ,Înțelegeți Neamuri și vă plecați "...**

"vorbește" cu morții ;citește din Evanghelii procesul lui Hristos,

patimile lui Isus,Învierea,Epistolele sf.Petru și Pavel ;

visează că vorbește cu părinții,cu camarazii .

Cînd am terminat Evangheliile,**am înțeles că stau aici în închisoare din voia lui Dumnezeu.[...]M-am liniștit. [...]**

Terminînd de citit scrisorile Sf.Ap.Pavel ,**ajungea la concluzia :**

1.Că **nu suntem creștini**,că suntem departe de a fi creștini ;

2.Că **ne creștinăm în formă**,dar ne descreștinăm în conținut;

4.Characteristica timpului nostru : **Ne ocupăm cu lupta dintre noi și alți oameni,**

nu cu lupta dintre poruncile Duhului sfânt și poftele firei noastre pămîntești. Ne preocupăm și ne plac **victoriile asupra oamenilor**, nu victoriile împotriva Diavolului și păcatului. **Toți oamenii mari** ai lumii, de ieri și de azi :Napoleon, Mussolini ,Hitler, etc. sunt **preocupați mai mult de aceste biruințe.**

5. Lipsa unei elite preoțești, care să fi păstrat focul sacru al vechilor creștini. **Lipsa unei școli** de mare înălțime și de mare moralitate creștină. (p.168-171)

Codreanu / : **Pămîntul românesc ; Neamul ; Elitele ; Monarhia ;**

L.D.: fără sursă, fără date, selecție editor.

▣ Pămîntul .

Baza de existență a neamului; legea teritoriului este făcută de Dumnezeu.

Popoarele din jurul nostru au venit de undeva.

"Un singur neam n-a venit de nicăeri. Acela suntem noi.

Ne-am născut din negura vremii [...] Toți părinții sunt aici [...] Toate amintirile

noastre ,toate gloria noastră războinică, întreaga noastră istorie aici [...]

Suntem legați de acest pămînt prin milioane de morminte [...]" (p.116)

Codreanu /

▣ Legile , normele .

"Poporul nu se conduce după voința lui: **Democrația.**

Nici după voința unei persoane : **Dictatura.**

Ci după legi. Nu e vorba de legile făcute de oameni.

Sunt norme , **legi naturale de viață** și norme, **legi naturale de moarte."**

/ **"Cine** ,din mijlocul națiunii, poate **înțelege sau intui aceste norme?**

Poporul ? Mulțimea? Cred că **i se cere prea mult.** Mulțimea nu înțelege nici alte legi mai mărunte." [explică, exemplifică, argumentează]

Concluzia: Un popor nu se conduce prin el însuși, ci **prin elita lui."**

Codreanu /

▣ Elita -mulțimea.

/ **"Cine alege această elită ? Mulțimea ? [...]** e cea mai capricioasă și cea mai nestabilă în păreri.[...]

Poate poporul să-și aleagă elita ?

De ce nu-și **aleg soldații** pe cel mai bun **general ? [...]**

Democrația, așă dar, **bazată pe principiul elecțiunii**, alegîndu-și ea elita,

săvîrșește o fundamentală eroare din care decurge

întreaga stare de nenorocire [...]

Mulțimile fiind chemate să-și aleagă **elita** ,[...] **aleg**,

afară de mici excepții, **tot ce este mai rău în sînul unei națiuni.** [...]

/Deci, în ultimă analiză, **problema** este [...] **înlocuirea acestei elite** ,

cu o elită națională ,avînd la bază :virtutea, iubirea și jertfa pentru țară, dreptatea și dragostea pentru popor, cinstea, munca, ordinea, disciplina, mijloacele loiale și onoarea. "

/ **Cine să facă această înlocuire ?**

- **Răspund: oricine, în afară de mulțime."**

/ Cine face selecțiunea socială și dă consacrarea ?

-**"Răspund: elita precedentă."**

/ Dar dacă o națiune nu are o adevărată **primă elită** ,are să o desemneze pe **a doua?**

"Răspund [...] **În cazul acesta elita se naște din război**

cu elita degenerată sau falsă."

P e principiul selecțiunii :curățenia sufletească, capacitatea de muncă,

vitejia, viața aspră și războire permanentă cu greutățile, sărăcie

(adică renunțare voluntară de a acumula averi) ,

credința în Dumnezeu, dragostea. (p.116-121)

Codreanu/:

▣ Neamul românesc.

/ Toți românii în viață / sufletele morților și mormintele / toți cei ce se vor naște români.

/ Neamul are un **patrimoniu:**

1. Patrimoniu **fizic, biologic:**carnea și sîngele.

2. Patrimoniu **material**: pământul, bogățiile.

3. Patrimoniu **spiritual** :

a) Concepția despre Dumnezeu, lume, viață.

b) Onoarea

c) Cultura, expresie a geniului național, a sîngelui.

Codreanu /

▫ **Mistica națională.**

"Mulțimile au cîteodată contactul cu sufletul neamului. Un minut de viziune.

Mulțimile vād neamul, cu morții, cu tot trecutul lui.

Îi simt toate clipele de mărire, ca și acele ale înfrîngerii.[...]

Contactul acesta cu neamul întreg e plin de înfrigurare, de cutremur.

Atunci mulțimile pîng.

Aceasta va fi fiind mistica națională,

pe care **unii o critică,** pentru că nu știu ce este

și pe care **alții nu o pot defini,** pentru că nu o pot trăi.[...]

Mistica națională nu este altceva decît contactul omului sau al mulțimilor cu sufletul neamului lor, [...]

Nu cu mintea, căci aceasta o face orice istoric,

ci trăind, cu sufletul lor." [L.D.inspirație Crainic?]

"Țelul final [al neamului] nu este viața. Ci Învierea.

Învierea neamurilor în numele Mîntuitorului Isus Hristos." (p.122-124)

/ A fost întrebare dacă activitatea legionară se află pe linia Bisericii Creștine ?

- " **Răspund : facem o mare deosebire între linia pe care mergem noi și linia Bisericii Creștine.**

Linia bisericii este cu mii de metri deasupra noastră.

Ea atinge perfecția și sublimul.[...]

Noi [...] tindem către această linie , ne ridicăm spre ea...

(Vezi fișier Biserica) (p.129-138)

Codreanu/

▫ **Procesul Gărzii de Fier.** (Vezi fișier G de F)

[23-25 mai '38]

-Luni. Prima ședință. Președ.- col. Dumitriu și 4 ofițeri de front.

Martorii lui, lipseau toți (fiind închiși în lagăre); tribunalul a respins amînarea.

S-a citit **Ordonanța definitivă: "Plină de patimă, de răutate și de neadevăruri.**

Afirmațiuni gratuite, nedovedite cu nimic, lipsite de bună credință, de corectitudine și sentimentul onoarei [...]"

/ De la ora 17-2 noaptea, **a vorbit el, 7 ore incontinuu...**

Iosif Frollo : <Această mișcare am găsit-o sfîntă în toate.

Am fost în campania electorală și am văzut **Legiunea** în toată splendoarea ei.[...]

M-am lămurit atunci că **mișcarea legionară** nu era un partid politic ,

ci **o organizație de înaltă moralitate. [...]** Mi-am dat seama [...]

că **nu este un partid de extremă dreapta, nici de extremă stînga,**

ci **un partid de extremă cinste, care luptă împotriva extremei necinste. >(p.332- 333)**

Protopop Ion Moța :

< Am avut **o foarte bună impresie** despre **mișcarea legionară** , căci sprijină tocmai **ceea ce doream eu , ca român și ca preot.** Făceau **biserici, cruci, localuri de cultură [...]** **Eu sunt luptător politic de 40 de ani** și întotdeauna - și în fosta Ungarie - am avut **o ținută de extremă dreapta.** Acolo **toți eram extremiști de dreapta** și nici **nu puteam fi altceva, căci nu puteam să ne păstrăm naționalitatea. >**

(p.336-337)

Prof.Sextil Pușcariu :<Nu sunt membru în mișcare .Am cunoscut-o de mult și **cu multă simpatie** m-am apropiat de ea.N-am făcut niciodată politică.

M-a apropiat **sufletul cald al acestui tineret** ,care era necesar acestei țări.

Cei mai buni elevi ai mei erau legionari.

Mi-a plăcut cartea **"Pentru Legionari "**.Este un scriitor de talent.

M-a apropiat de el **religiozitatea** lui adîncă,**iubirea de țară** și **devoatamentul** lui pentru tron.L-am căutat să-l văd și l-am văzut.Am rămas cu aceeași impresie.[...]

Am văzut în **această mișcare** ceva îndreptat **împotriva abuzului,**

nu împotriva Statului .> (p.348-349)

[25 mai '38] **Proces**

[L.D. ca procedură,Codreanu adresează întrebările,martorii răspund...]

/ **CZC**:"De ce s-a făcut între noi **pactul de neagresiune** ,
cînd ideologiile noastre sunt atît de diferite ?"

Vuliu Maniu : < Într-adevăr,**ideologia noastră și a dvs.** sunt direct **opuse** și nici nu cred
că ar exista în țara aceasta **două partide** cu o **adversitate mai categorică decît ale**
noastre (Face apologia democrației) ,apoi:

<**Garda de Fier** este **totalitară** și în **contra democrației**.

Partidul dlui Codreanu este un partid **antisemit**,partidul nostru nu este antisemit.

În afară de aceasta ne deosebește **metoda de luptă** politică.

Date fiind aceste deosebiri ideologice,este firească întrebarea :

cum de am ajuns să încheiem o înțelegere electorală ?

Motivul este dublu .Întîi un **motiv personal**.Nu l-am cunoscut pe dl **Codreanu** pînă am
făcut pactul de neagresiune.Am urmărit însă cu atenție activitatea și atitudinile dsale.

Maniu /:

/ Am putut constata ,din partea d-sale,**sinceritate** în acțiune,**consecvență** și
tenacitate,calități care se găsesc atît de rar în viața noastră politică și la conducătorii
vieții politice.Pentru aceste motive **i-am ntins mîna cu încredere și cu plăcere**.

/ **Dl.Codreanu,ca și mine**, crede că pentru o viață sănătoasă națională și de Stat,
este absolut necesar **respectarea demnității naționale**.

Ori,prin **numirea dlui Tătărescu** ca primministru,**s-a atins grav** nu numai
demnitatea națională,dar și **spiritul Constituției**.

De aceea **a fost cazul să ne dăm mîna**,pentru a face ca națiunea să
respingă această încercare de a izbi în demnitatea națională.**Am reușit**.

/ **Dl Codreanu crede,ca și mine**,că **ideea națională** este factorul vital în propășirea unei
națiuni.

/ **Dsa crede,ca și mine**,că Statul,cu toată puterea sa ,trebuie să perfecteze **calitățile**
fără seamăn de frumoase ale **poporului român**,susținător de Stat și să-i dea posibilitatea
ca,punîndu-i- se la dispoziție mijloacele materiale,culturale și sociale,
să-și poată împlini **misiunea** pe care o are în această parte a lumii.

Adevărat că dl **Codreanu** are în concepția sa un element,
acel al **antisemitismului**,pe care **eu nu-l aprob**,
dar ideea fundamentală este identică.

/ În afară de aceasta,dl **Codreanu este de aceeași părere cu mine că**,

fără a respecta regulile de corectitudine în viața particulară și publică

și **fără a ține seama de morala creștină,nu se poate asigura dăinuirea unei națiuni**,

și că **părăsirea acestora** ar însemna și pentru poporul nostru ,ceea ce a însemnat și
pentru multe popoare în trecut : **distrugere și peire**.

Pentru aceasta **suntem de acord** în tendința **de a impune** în viața particulară ,socială și
publică,**corectitudinea,onoarea și morala creștină**,

pe care azi -durere - **atîți o calcă**.

Toate acestea au fost îndemnuri hotărîtoare pentru a face

o înțelegere cu dl Codreanu și îmi pare bine că am făcut-o .> (p.351)

/ **CZC**: În discuțiile avute ,și-a manifestat el **graba** de a veni la putere ?

Maniu :<**Nu.Din contră**,din conversațiile pe care le-am avut,am stabilit în privința
aceasta **o deosebire de atitudine între noi** :eu insistam ca ,drept

rezultat al alegerilor,partidul nostru să vină imediat la putere,[...]pe cîtă vreme dl

Codreanu accentua incontinuu că **nu este grăbit,că are vreme,și că momentul său nu**
a sosit . >

/**CZC**: a urmărit el și mișcarea sa **să răstoarne ordinea în Stat?**

\ **Maniu** :< Dacă aș fi bănuț sau aș fi văzut așa ceva ,**nu aș fi încheiat** cu dta **pactul**
electoral și nu aș fi dat mîna pentru o campanie politică , **pentru că am crezut**

întotdeauna și **cred că** ,pentru națiunea noastră

și statul român,**cea mai mare nenorocire ar fi o răzvrătire ,o dezordine sau un război**
civil . >

/ **CZC**: "Dacă știe dl Maniu că **propaganda mișcării mele** ar fi fost **conspirativă,ocultă**
sau clandestină ?"

\ **Maniu** :<În campania electorală am dat de **organizații ale Gărzii de Fier** care **se**
manifestau pe față,cu mare combativitate,făcînd manifestații **fățîșe și energice**,de
multe ori chiar prea energice ,

pentru mine. >

/Primprocuror R. Ionescu : "Crede dl Maniu că ar fi fost bine sau rău dacă dl Codreanu ar fi pus mîna pe putere ?"

Maniu :< Dl Codreanu este șeful unui partid,

eu sunt președintele altui partid, cu ideologie total opusă.

De aici urmează în mod firesc că **eu nu aș fi crezut bine să vie la putere partidul dlui Codreanu.**

Toate partidele vreau binele țării ,însă realizat pe căi proprii.

Eu cred că singura cale bună este cea a partidului nostru.[...]

Dacă opinia publică **va fi cu mine ,voi veni eu la putere.**

Dacă opinia publică **va fi cu dl.Codreanu,va veni d-sa.>** (p.352-353)

Pledoarie . (p.361-372)

C.Hentzescu /:Analiza laturii politice a procesului,

deși rechizitoriul a tratat f. superficial acest aspect.

/ "Dl **Corneliu Zelea Codreanu** se prezintă astăzi în fața d-vs pentru **cele mai abjecte crime din Codul nostru penal:încercare de rebeliune,tentativă de ășcoală,revoluție, trădare.[...]**

/ "**Dacă acest om ar fi urmărit revoluția socială și rebeliunea**, nimic nu era mai ușor decît,lăsînd ura să clocotească , să profite ,dînd apoi **lovitura catilinară.**

/ **Corneliu Codreanu n-a fost însă un rebel,n-a fost un agitator,**

urmărind ascensiunea sa politică prin orice mijloace.El a fost **călăuzit de interesele supreme românești**, care reclamau **ordine,disciplină și armonie sufletească.**

/ **Pactul** încheiat la sfîrșitul anului 1937,dovedește **maturitate politică,**

curaj civic,dar și un superior sentiment de răspundere. [...]

Sunt convins că **acțiunea atît de cuminte** din ultimele luni,manifestată prin acorduri electorale și mai pe urmă hotărîrea de a se retrage din alegeri ,

a fost determinată de spectacolul înfiorător al tragediei spaniole , pe care supraviețuitorii români l-au adus și transmis celor de-acasă.[...]"

(p.373-376)

EI,Hentzescu,n-a venit la proces să facă agitație politică;

nu este legionar,a făcut o altă politică decît cea a Gărzii ;

lumea s-a convins că **acest proces** este o **odioasă înscenare** și el este **îngrijorat pentru viitorul țării.**

"[...] **Gîndiți-vă ce s-ar putea întîmpla** cu această generație nouă,

crescută în sentimentul ideii naționale ,în cazul cînd **Corneliu Codreanu**

ar păși mîine **sub bolta rece a ocnei ?**

Căci ați venit să judecați nu atît faptele acuzatului ,ci mai mult acțiunea sa întreprinsă în mijlocul tineretului.

Revolta le va răscoli sufletele în fața unei **ispășiri atît de nedrepte** și va determina un **val de desnădejde** ,dar și **de dispreț** al ordinii instituite ,ce **va împinge generația** nouă tocmai **pe povîrnișul** de unde **o sentință condamnatoare** pare a vrea să o smulgă.

Vă vorbesc cinstit, din inimă, ca un om deplin conștient de importanța cuvîntului rostit în aceste clipe.

Nu creați ,domnilor judecători militari,ireparabilul.

Dați-vă seama că dacă **România Mare** a fost realizată **prin cucerirea granițelor istorice** ,ea **nu e încă deplin consolidată. [...]**

Datoria noastră de Români este de a veghea permanent ca

sufletul nației noastre să nu fie **ros de cancerul revoltei sterile.**

Sentința Domniilor Voastre **poate să determine multe.**

Reflecțați deci adînc asupra **consecințelor ei.**"(p.377)

Hentzescu / :

/ "**Mișcarea Gărzii de Fier** reprezintă[...] **o acțiune tînără** ,o acțiune a cărei **judecată obiectivă** numai **cei ce vor veni după** noivor avea să o pronunțe.

Dar încă de azi poate fi considerată ca **o reacțiune firească**

contra **străinismului parazitar** și a **inertiei românești.**

Din acest p.d.v.,ea **merită** toată **atenția** și tot **sprijinul** adevăraților patrioți.

Nu săpați o prăpastie între generațiile ce se succed ."

C.Z Codreanu / 1922-1938

60.Constantin Papanace ,Stilul legionar de luptă.Concepția tactică a Căpitanului

[LDVezi fișierul G.de F, 1 bis.

▪Concepție arică și creștină.

"**Căpitanul** avea caracteristicile unui **creator de credință** (religie) , fiindcă nu vedea numai lupta de suprafață (exterioară) ci și cea de adâncime (interioară) pe care trebuie să le poarte un om."

<Caracteristica timpului nostru:ne preocupă și ne plac victoriile asupra oamenilor , nu victoriile împotriva diavolului și păcatului .Toți oamenii mari ai lumii ,de ieri și de azi,Napoleon, Mussolini , Hitler etc sunt preocupați mai mult de aceste biruințe.

Mișcarea Legionară face excepție ,ocupându-se , insuficient însă, și de biruința creștină în om , în vederea mântuirii lui.[...] >

(P.23.)(Cf. Însemnările Căpitanului la Jilava , ediție necenzurată,editată de "Cuibul Grigore Pihu")

▪Țelul final: învierea Neamului

<**Țelul final nu este viața.Ci învierea.**Învierea neamurilor în numele Mântuitorului Iisus Hristos.Creația cultura nu-i decât un mijloc nu un scop ,cum s-a crezut ,pentru a obține această înviere .Este rodul talantului pe care Dumnezeu l-a sădit în neamul nostru , de care trebuie să răspundem.**Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia** , cu toți morții și cu toți regii și împărații lor.Având fiecare neam locul său înainte tronului lui Dumnezeu .

Acest moment final , "**învierea din morți**" , este **țelul cel mai înalt și mai sublim** către care se poate înălța un neam >(Cf.Pentru legionari, Ed. Sibiu, 1936, p.425)

...În concepția Căpitanului ,**centrul de greutate va fi neamul românesc**,care trebuie înălțat pe **drumul care duce la înviere** ,luminând cât mai mult acest drum, prin fecundarea talantului cu care l-a înzestrat Dumnezeu pe acest pământ.Traectoria acestui țel dă **axa centrală** .

Această axă leagă cei doi poli ai existenței :**pământul și cerul**.

Această **dimensiune verticală** va deveni **proprie poporului român** care , prin situația sa geopolitică, **nu este tentat spre expansiuni orizontale** .

<**Pentru ruperea legăturilor cu cerul**, vor întrebuița **împrăștierea pe scară întinsă a teoriilor ateiste** pentru a face din poporul român sau numai din conducătorii lui, un popor lipsit de Dumnezeu [...] **Pentru ruperea legăturilor cu pământul**,izvorul material de viață al unui neam , **vor ataca naționalismul** ca fiind o idee învechită și tot ce se leagă de ideea de patrie și pământ , pentru a rupe firul iubirii care unește poporul român de brazda lui > (idem, p.154)

Pe aceste coordonate se țese , prin fire nevăzute, **ecumenicitatea națională**, din care rezultă **forța mesianismului**.Din această concepție ,rezultă un **mesianism legionar** (românesc) , care dă **respirație de neam mare poporului român**.El conturează **identitatea noastră națională** (p. 26-34)

▪Terenul moral ,în plină lumină.

Terenul moral va fi acel **ales de Căpitan**,fiindcă numai acesta corespunde țelului fixat . În acest sens,Căpitanul va spune că **poporului român nici nu-i trebuie un mare om politic**,

ci un mare educator. În vreme ce **iezuiții țin secrete directivele lor**, fiind că nu au permis nici odată să se tipărească,**Căpitanul ,dimpotrivă, le publica cât mai mult**, pentru că ele se bazau pe puterea luminii.**Spiritul conspirativ nul-a avut Căpitanul** [LD:?!?] nici în momemtele cele ,mai critice pentru mișcare .Organic, **el avea aversiune față de acest spirit care presupune mediu de întuneric și nu de lumină**.(p 34-41)

▪Tineretul- baza materială a terenului moral

Oamenii care **pot ține pasul vremii** sunt tinerii.Tinerețea este **eruptivă și generoasă**. În tinerețe **se naște și se poate menține climatul primejdiei** , care dă tărie pentru **riscurile luptei** ,cultivând **curajul și îndrăzneala** .Căpitanul avea aceste calități . **Și terenul fixat atrăgea aceste categorii de suflet care , organic, aveau voluptatea riscului**

Sub raportul acțiunii, tinerețea românească s-a manifestat în trecut sub forma haiduciei , care și astăzi păstrează multă vrajă pentru sufletele nealterate ale celor de la sate .

Permanenta prigoană , cu riscurile ei, devenea un mediu obișnuit , care excludea panica. În tactica Căpitanului **se împerechează forța cu omenia**. Tineretea eroică îmbinată cu sentimentul religios dau maximum de forță . **Mijlocul** prin care se realizează **forța morală** este unul desăvârșit : iertfa (p. 41-44)

«Sentimentul religios(creștin)

Prin el se canalizează forța telurică a tineretii spre înălțimi. **Căpitanul s-a născut providențial** în pragul veacului al XX-lea și poate **a fost predestinat să poarte mitul acestui veac** pe plan spiritual ,chiar dacă pe planul material lucrurile evoluează după legile forței.

«Mistica legionară

Mistica legionară ,ieșită din **sinteza părții bune din om**, atât pe plan material , cât și spiritual dă surse de forță cu mai multe posibilități. **Mistica legionară are un caracter profetic** , adică **dinamic și de luptă**. **Căpitanul reprezintă această formă: avea viziuni profetice**

Poate instinctiv, **Căpitanul** ,pentru a înlătura caracterul preasiatic din creștinism, **l-a ales ca simbol pe Arhanghelul Mihail, arhistrategul cerului** , care este credință și vitejie. (p. 45- 55)

/Iertarea /dragostea legionară-

[LD: aici cu adevărat este "cheia de boltă" care exprimă aplicarea iertării la legionari.]
Invocând **Evangheliile din Noul Testament**, pe **Nietzsche (Ceea ce se face din dragoste se face dincolo de bine și de rău)** și **Chamberlain (Dragostea este bătaia de puls a vieții noastre, spune Dante , și unde este dragoste puternică este și ură puternică)**, Papanace îmi oferă o explicație dacă nu profundă, măcar explicită privind concepția lui CZC .]

Cheia de boltă a sistemului legionar este dragostea.

<Mișcarea Legionară își are temelii înfipte în principiul dragostei.

Dragostea nu poate aduce nici tiranie, nici împilare , nici nedreptate, nici răzvrătire sângeroasă, nici războire socială.> (Pentru legionari, p.321)

Adoptarea acestui principiu creștin în tactica politică este **cea mai îndrăzneată originalitate a concepției legionare**. În raporturile cu cei din afară , principiul dragostei își găsește aplicarea practică în **recomandările Căpitanului :**

<Veți ierta pe cei care v-au făcut vouă personal rău, după morală creștină ; nu veți ierta însă pe cei ce au făcut rău nației > (idem, p.273)

Totuși, în condițiile date și sub povara păcatului originar , perfecțiunea dragostei creștine nu poate fi atinsă ; spre această perfecțiune se năzuește.

Adoptarea integrală nu se poate face decât într-un cadru internațional.(p.56-60)

/Omenia eroică versus "umanitarism"

CP :"**Izvorăște din dragoste și este respirația naturală a spiritului eroic.**

Este **generozitatea forței** ,și **nu un surrogat cum este așa zisul umanitarism** ieșit din retortele **cabalistice iudaice ca un narcotic** pentru înșelăciune ,impus prin reclamă asurzitoare. **Omenia** este parfumul nobil al **forței sigure de sine "**

Omenia românească ,demonstrată de veacuri, **titlu de noblețe al acestui neam**, dându-i întreg suportul forței **pentru a nu fi luată ,drept slăbiciune**.

Căpitanul o pune la baza întregului sistem. "**Pe fondul omeniei se pot afirma** într-un grad superior **toate calitățile războinice** ,căci fără de acestea ar fi o simplă barbarie.

Deci forță și omenie" (p. 60-61)

/Voia bună legionară

Căpitanul recomanda: **<Faceți bucurie , stârniți voie bună, pentru că bucuria ca și supărarea , se propagă.[...] Lucrurile mari și bune se fac cu inima bună pentru că acolo unde este inima bună este și Dumnezeu >**(Cânticica șefului de cuib, p.12) (p. 61-62)

/Sinceritatea/spovedania/ răspunderea /disciplina

Căpitanul a scris frumos fiindcă a luat ca bază sinceritatea.Ea este opusă ipocriziei care arată partea satanizată a cuiva. "**Realismul legionar izvorăște** în primul rând din sinceritate , **nu din voluptatea luciferică a cunoașterii "**

Forma superioară a sincerității în cadrul interior este **spovedania** .

Căpitanul spune: **<Omul trebuie să poată să-și încredințeze grijile sale personale șefului său , cu conștiința că găsește la el înțelegere și primește de la el sfatul cuvenit.>**

CP :"**Spovedania este necesară pentru purificarea atmosferei interne** .În sinceritate

stă și **adevăratul sentiment de răspundere**, care nu este formal și exterior față de legi, ci **pornește din conștiință** (răspunderea față de viitorul unui neam întreg) Răspunderea garantează disciplină și ierarhie. **Căpitanul cerea autoritate în jos, răspundere în sus**, să nu te încurci în paragrafe (formalism) **Răspundere mai mare la grad mai mare**. Căpitanul simțea că asupra lui apasă cea mai mare răspundere." (p. 63-64)

/Trăirea legionară

CP: "Esența legionară este **nu a tăa ideea, ci trirea acelei idei. Concordanța dintre vorbă și faptă**. Mai mult, absorbirea vorbei în faptă. Faptele să vă impună.

Așa recomandă și Petru ucenicilor: *<Lasă să ți se recunoască de alții. Tu fă! >* [...]

caracterul mistic –religios al Mișcării rezultă mai mult din faptul că **cere trăire și nu cunoaștere** [...] Prin trăire, marile personalități religioase au putut crea religie. [...]

Noutatea Căpitanului nu stă în noutatea ideilor pe care le propagă, ci **în spiritul nou de trăire a lor** sau, mai bine zis, **adâncirea lor prin trăire** "

Efectul tactic al trăirii principiilor afirmate este covârșitor. **Căpitanul** putea da ordine grele, fiindcă el în însuși a îndurat mai mult ca toți. **Hitler** poate cere soldaților, pentru că el însuși a îndurat. Pe drept cuvânt spune **Moța**: *<Murind, vom face mai mult bine Mișcării decât trăind.>*

Acest mare adevăr îl spune **apostolul Pavel** când spune: *<Ci îmi chinuesc trupul și îl supun robiei, ca nu cumva propovăduind, eu însămi să mă fac netrebnic.>*

Sub acest aspect tactic, dat fiind țelul pe care și l-a propus, Mișcarea Legionară, terenul ei, va fi prevăzut cu o serie întregă de măsuri pentru ca trăirea să fie cât mai desăvârșită. (p.65-66)

▫Radicalismul legionar

CP: "**Concepția radicală** dă contur și înălțime terenului moral adecvat scopului propus.

Tendința de ieșire de pe terenul materialist trebuie accentuată. **Ruperea de bucuriile pământești** pe care **o prevede jurământul legionar** nu are un substrat mistic (ascetic) ci este și o necesitate de prim ordin, tactic și strategic "

Pentru a se ieși din morcila materialistă, **Căpitanul a preconizat marile rupturi concretizate în jurământ**, la catafalcul lui Moța și Marin, în jurul gradelor legionare .

"O ruptură totală de concepția amorală că **scopul scuză mijloacele**, care de veacuri cangrenează viața omenirii."

"În cazul Căpitanului, care a vrut să facă **un om nou, o organizație nouă, un stat nou, readicalismul este firesc.**" Numai radicalismul poate asigura menținerea fără

compromis a principiilor de bază ale Mișcării, fiind că prin el se extirpă din rădăcina orice rău. Așa s-au afirmat toate concepțiile virile.

Și tactica divină afirmă curmarea radicală a răului: *<Și dacă mâna dreaptă te smintește, tai-o și arunc-o de la tine, că mai de folos îți este să piară unul din mădularele tale și nu tot trupul tău să fie aruncat gheenei.>* (Matei, / 5 / 30)

Aceeși concepție există și la **Căpitan**: *<Este mai rău să închizi ochii asupra unei greșeli, decât să o pedepsești.>* Din punct de vedere tactic, radicalismul este elanul care ține spre înălțimi terenul moral al tacticii legionare. (p.67-69) ▫Modul de viață legionar

/Sărăcia și modestia –renunțarea voluntară de a acumula averi

Sărăcia, în sensul de **sobrietate**, rupe lanțurile materiale care înăbușă sufletul și redă libertatea și independența. În concepția legionară, **a trăi în sărăcie nu înseamnă a trăi în mizerie și nici a trăi ascetic în sens vorderasiatic** (ante-asiatic). Rostul nu este asceza în sine, ci singura posibilitate de **a te smulge din mediul materialist și de a câștiga terenul propriu** și independența față de acest mediu pe care vrei să-l reformezi. Durabilitatea legilor lui **Lycurg** se poate explica prin **sobrietatea spartană**.

La romani, sobrietatea a fost un mare izvor de vituți, contrară spiritului semit, care se închina vițelului de aur. **Republica romană** a rămas sănătoasă (ariană) atâta vreme cât a avut această virtute. Marii maeștri spirituali au fost sobri, adică eliberați de zgura necesităților materiale.

Hitler este un ascet. Căpitanul mănâncă puțin:

<Se pare că Dumnezeu ne-a ales așa de săraci, fiind că a vrut ca în victoria legionară materia să nu joace nici un rol.>

În această tendință intră și modestia: **<Legionarul va fi modest îmbrăcat**. El nu va pune preț pe hainele luxoase și strălucitoare. El va disprețui luxul, pe care îl va considera ca având la bază o înclinație sufletească spre frivolitate, spre lichelism, spre

secăturism>(*Cărticica șefului de cuib*, p.52-53)

În concepția legionară , a fi modest nu înseamnă a fi timid,adică lipsit de vloga afirmării, ci comprimat în energia ta . (p. 70-72)

/Libertatea

CP: Pe terenul legionar, libertatea trebuie respirată adânc , fiindcă **ea este esența sufletului arian**.În libertate se formează **personalitatea** .**Căpitanul nu putea trăi fără libertate**.

(**La iezuți**, disciplina se obține **sacrificând total libertatea** ,pentru ca să se obțină **ascultarea oarbă**(cadaverică) ;**la fel în masonerie** .Ambele pornesc din **aceeași sursă iudaică**.)

În concepția legionară ,**libertatea trebuie să se nască din dragoste** , fiind încadrată în legea universală a atracțiunii (p.72-73)

/Simplitatea, curățenia sufletească .

Simplitatea redă sănătatea primară și nealterată.

CP :"**Căpitanul, ca și Mântuitorul**, și-a recrutat **primii discipoli** , poate instinctiv și fără calcul, în primul rând dintre **oamenii curați sufletește** ,pentru că numai aici terenul era roditor și nesleit, virgin,pentru a fecunda mai adânc noua credință.[...] **Așa zisul antiintelectualism** era **întoarcerea la seva sănătoasă și organică** a vieții și constituie rezerva necesară pentru ferirea de arșița prematură a terenului, până să aprindă flacăra credinței .[...] **Intelectualizarea disproporționată rupe echilibrul și artificializează** , ofilind puterile sufletești."<**Ești nebun , Pavele! Cartea cea multă te duce la nebulie!**>(*Faptele apostolilor*, p.26)

Sub raportul acțiunii ,<**elementul dezvoltat are mai multe mobiluri sufletești pozitive și negative** (în general mai egoiste) *la standardul curent* > (Clausewitz, p.82)

Este **așazisul intelectualizat**.Orice intelectualizare **dezvoltă raționalismul care, roade prin hipertofriere orice avânt de faptă**.

Sub raport tactic, **simplitatea evită dezorientările și zăpăceala controverselor**.

În concepția legionară **acțiunea se bazează pe elementul voluntar și nu rațional**.De aici poate rezulta un neajuns pentru faza guvernării , pe care Căpitanul l-ar fi putut corecta.(p.72-75)

/Legea tăcerii

Retragerea Căpitanului pe Rarău era refugiarea în tăcere pentru **a putea medita asupra destinului** În tăcere ascultă glasul naturii și vii în contact cu Dumnezeu. Tăcerea , ca și singurătatea , purifică.**Căpitanul s-a retras pe Rarău și a meditat pentru acțiune**. Sub aspect tactic, **tăcerea este un principiu de camuflare** ,fără a se recurge la minciună.

Legea tăcerii este un exercițiu de stăpânire de sine și un mijloc de camuflare pe un fundament moral pozitiv.**Tăcerea camuflează terenul de luptă leginar**. (p.75-76)

/Suferința /răbdarea /ispășirea /asceza /

<**Fericiți cei prigoșiți pentru dreptate , că a lor este împărăția cerurilor**.>

Față de Mișcarea Legionară **s-au întrebuițat metode diferite și alternative pentru distrugerea ei**.Prigoana a **întărit-o**, deoarece Căpitanul a pus elementul **suferință** pe dimensiunea dinamică și nu de descurajare. "**Suferința în prigoană este cel mai bun prilej de selecție** ,astfel că aceste lovituri ale adversarilor întăresc terenul împotrivă căruia se îndreaptă.**Prigoana dezvoltă inițiativa personală și rezistența proprie** , adică calități pe plan ofensiv ,cât și defnsiv,asigurând multilateralitatea posibilităților de luptă."**În timpul prigoanei se verifică caracterele**.Mediul de prigoană a **întărit Mișcarea Legionară și a virilizat poporul român**.

/Răbdarea - se alimentează și ea din acceptarea suferinței.Eroismul răbdării de anu da bătălia când vrea adversarul.

/Ispășirea – este **forma superioară de acceptare a suferinței și reprezintă gradul cel mai înalt și larg al sentimentului de răspundere**

În concepția legionară, **suferința prin ispășire** este numai morală ,dând sentimentul **restabilirii unui echilibru rupt și a îndreptării unui păcat** .

Suferința este o trăsătură esențială a stilului divin.

Mișcarea Legionară a acceptat-o și , prin aceasta , **a adus ceva nou în practica politică**.

/Asceza –postul, rugăciunea.Ascetismul Căpitanului era un **exercițiu de luptă pentru**

învingerea foamei și setei , pentru a ține prezentă ideea că spiritul este stăpân asupra materiei. Asceza și rugăciunea permit, în momentele grele, **retragerea în interior**. Învocarea străbunilor – pe care o recomandă Căpitanul – corespunde sentimentului de siguranță, este o temelie solidă, cași pământul strămoșesc. (p. 76-80)
/Jertfa

În forma ei superioară, **jertfa izvorăște din sentimentul împăcării cu moartea**.
Căpitanul : <Dogma legionară ne spune: **cantitatea de jertfă făcută determină victoria**..

Gloria noastră este gloria jertfei pe care o facem> (*Cărticica șefului de cuib*, p.67)
...Spiritul de jertfă : legenda Meșterului Manole..; martirii Bisericii arși pe rug ;
...La jertfă, **se vor naște disciplina voluntară, umilința** : spălarea picioarelor de către Mântuitor ; **căderea în genunchi a Căpitanului în fața jandarmilor** .
<**Se moare nu pentru afaceri, ci pentru idealuri**> (Hitler, *Mein Kampf*, p.168)
(p. 83-84)

/Eroismul, vitejia, martirajul.

Este trăsătura care valorificarea armele și toate calitățile arătate. Eroismul legionar are calități proprii deosebite . Erou – înarmat cu dispreț față de moarte – poate fi orice aventurier.

Conform concepției legionare , eroismul este de mai multe feluri.

(vitejii din legiunea franceză străină. nu sunt toți eroii!)

Eroismul legionar este un **eroism ascetic**, ca în spiritualitatea hindusă. **Misticism lucid și realist**

În forma lui relativă, el **se afirmă cu spada**; în forma absolută, **se afirmă cu martirajul și jertfa**. Așadar **eroul legionar este o sinteză de vitejie și ascetism**

Dacii prezentau acest ascetism. Ei au dat religie și eroi. La fel au fost Iisus , Budha , Zarathustra (p. 88-92)

/"Calapodul legionar" : Căpitanul

/ Forță proprie . Amprenta rasială a legionarului va fi aceea a Căpitanului , fiind că în virtutea legii atracțiunii , ei au fost croiți după structura și atitudinea factorului central de atracție, care este Căpitanul. **"Calapodul legionar"** era **de la început cunoscut** și cineva intra în el numai dacă se potrivea. (p. 103)

/Camaraderia

Înlesnește încadrarea în disciplină , dar pentru aceasta **trebuie trăită**.

<**Conducătorul este camaradul oamenilor săi**. Trebuie să împartă bucuriile și durerile cu toți camarazii lui. În orice ocazie, el trebuie să-și aleagă locul cel mai greu. [...] **Să îți aperi autoritatea și totuși să fii camarad : aceasta este arta grea pe care conducătorul trebuie s-o stăpânească**> (*Cărticica șefului de cuib*, p.34)

Căpitanul acorda încredere și cerea credință. Formula **"știe el Căpitanul ce face"** era expresia desăvârșitei încrederi (p.119)

/Sfătuitoarii / critica

El asculta, încuraja sinceritatea și opinia liberă și, după ce discerneva , hotăra , adoptând ideea și încadrând-o în stilul său. **Seleționarea acestor cadre** ajutoare izvora din următoarele premise: 1) Căpitanul admitea că orice om este supus greșelii . **2) Sfătuirea presupunea critică, și Căpitanul o admitea** , deși el combătea spiritul criticist ca o boală a neputinței. (120-124) /Infaibilitatea Căpitanului

Constituie **centrul de greutate al forței** care mărește la maxim încrederea pentru valorificarea ei.

Formula **"Căpitanul nu greșește"** – dădea mereu siguranță de direcție și evita manifestările forțele negative. Infaibilitatea Căpitanului se bazează pe aderența totală din dragoste. **Mitul Căpitanului** provenea din **grandoarea sa morală**.

/Moartea adversarului = ieșire din impas

(p.150-151)[LD: pe toate părțile o întoarce Papanace pentru a justifica asasinatele legionare.

Despre asasinarea lui Manciu –singurul asasinat direct al Căpitanului -nu vorbește. Spre celelate

transferă **caracterul justițiar** al actului și pune accentul **pe ispășirea prin asumare și**

pedepsă. Accentele nu sunt lipsite de ambiguitate și justificare. Dar chiar acceptându-i ipotezele , nici el nu argumentează (justifică) de ce autorii asasinatelor (nicadorii, decemvirii) devin eroi emblematici ai Gărzii, și faptele lor devin modele de acțiune.]

-Asasinatul=armă negativă

CP: "Este o armă negativă ,care **nu poate intra în arsenalul legionar** [LD?!?] În nici un caz ea nu poate constitui o biruință reală , fiindcă este de natură exterioară. **Ea se încadrează în sistemul iudaic.**[LD?!?]
Această forță se impune prin teroare exterioară(vezi *Protocoalele Sionului*)

-Forma pozitivă a asasinatului

"Pentru Mișcarea Legionară a fost ieșire din impas, atunci când nu avea altă ieșire " Căpitanul:<...când este chestiunea să aleg între moartea țării mele și aceea a tâlharului, eu prefer moartea tâlharului. Cred că sunt mai bun creștin dacă **nu voi permite tâlharului să-mi ducă țara la pieire**>(replică în Parlament a Căpitanului dată deputatului prof.teolog V.Ispir, care l-a întrerupt.(p.150)[LD: completează citatul, probabil în legislatura Iorga, 1931/'32]

CP:"Totuși, aceasta rămâne o armă negativă, specific satanică.

În Mișcarea Legionară a căpătat o formă pozitivă [LD?!?] prin **ideea răspunderii și a ispășirii. Toți legionarii** care au fost puși în acest impas ,**au ispășit**, oferindu-se de bună voie să ispășească, și, prin aceasta ,**i-au imprimat un caracter pozitiv.** [LD?!?]

În acest caz, **esențialul** nu este "moartea canaliei" , ci **jertfa pe care o face legionarul.** [LD?!?]

Concepția iudaică este diametral opusă. Potolirea sentimentului de răzbunare nu poate justifica asemenea fapte. Răzbunarea este apanajul rasei mediteraneene (vestice) .După răzbunare,

mediteranianul poate să moară <Abia atunci el poate să moară liniștit>(Clausewitz)
<**Nu ne-nspăimântă nici un chin,/Putem să și murim!** (*Imnul Nicadorilor*)

-Atentatul-act politic de pedepsire

CP:"Căpitanul voia răzbunarea nu pentru ea în sine, ci ca exemplu pentru pedepsire. [LD?!?]

Nu era un act sentimental ,ci politic.[LD:?!?] Ca și retragerea în munți sau războiul de gherilă ,

atentatul ar fi putut să fie considerat că intră în stilul acestei lupte care este apanajul stilului eroic bazat pe elemente fanatice care acționează în plan individual."

CP:"În fond,esența legionară respinge organic atentatul.Când totuși nenorocirea îl face să se producă ,el a fost atenuat prin atributul cavalerismului și al răspunderii " [LD?!?]

...Aceste atribute nu le au atentatul iudaic , masonic, terorismul mafiot, care se manifestă negativ, prin tendința care o au de a se ascunde și sustrage pedepsei pentru a rămâne necunoscuți și nesancționați (atacul pe la spate –terorismul bulgar -sau prin otrăvire – atentatul masonic)

CP:"Legionarul care a fost pus în situația de a comite o asemenea faptă nedorită și-a luat răspunderea faptei și a avut voluptatea ispășirii păcatului ,* care este esență creștină ,pentru repararea acestui păcat inevitabil "

61)Constantin Noica,*Pagini despre sufletul românesc*, Humanitas, 1991

(Reproduce vol.din Colecția "Luceafărul" ,București, 1944)

[LD : subtitlurile îmi aparțin ,servindu-mi de problematizare a cercetărilor mele Eu nu extrag de la Noica chestiuni care țin de ... istoria civilizației (sau a culturii) ,ci vreau să extrag câteva **opinii privind mentalitățile epocii**, după consumarea interbelicului românesc democratic, urmat de dictatură și de război .Așa cum apăreau ele unui intelectual contemporan Așa cum ne-a luat "în primire" ocupația sovietică și regimul comunist .Pentru că așa vrea să realizez R U P T U R A despre care tot se vorbește .]

Date Biografice (1909-1987)

Născut în Vitănești ,Teleorman.Cursuri liceale la "Dimitrie Cantemir" și "Spiru Haret" din București.A debutat ca licean în **rev."Vlăstarul"** (1927) .Facultatea de Litere și Filozofie

din București (1928-1931).

Bibliotecar la Seminarul de Istorie și Filozofie ; membru al Asociației "**Criterion**" (1932-1934) ;specializare în filozofie, în Franța (1938-1939) ;doctorat în filozofie la Univ.

București ,cu teza :"**Schiță pentru istoria lui cum e cu putință ceva nou** ", publicată în același an (1940).

În anii războiului,a fost **referent ptr.filozofie** la **Institutul româno-german** de la Berlin .
Împreună cu C.Floru și Mircea Vulcănescu , **editează 4 cursuri universitare ale prof. Nae Ionescu** și Anuarul "**Izvoare de filozofie**" (1942-1943) .

...Între 1949-1958 , are **domiciliu forțat** la Câmpulung Muscel ; între dec.1958-aug.1944, este **deținut politic**.

...1965-1975, cercetător la **Centrul de Logică** al Academiei Române. Ultimii ani din viață i-a petrecut la **Păltiniș**, unde se află și înmormântat .(interior copertă)

/Prefața Noica

febr.'44.Studiile și articolele fac parte dintr-o lucrare cerută de *Institutul Român* din Berlin ,de o editură germană.Trebuia să fie o "Istorie a filozofiei românești" ,pentru cititorii germani, dar s-a gândit că este mai interesantă o "*Istorie a vieții spirituale*"

În așteptarea tipăririi în l.germană, a socotit să dea cititorilor români această versiune rezumată.Datorează lui Sextil Pușcariu îndemnul de a scrie cartea.(p. 5)

I.Etern și istoric în cultura românească

[LD :Noica își intitulează capitolul :"**Ce este etern și ce e istoric în cultura românească.**" (categorii conceptuale de domeniul istoriei filozofiei) Este textul unei conferințe ținute de el la Berlin, în iunie 1943.A început-o cu un citat din **Emil Cioran**]

Emil Cioran

<De ce noi,românii ,etnic vorbind mai omogeni decât germanii ,a trebuit să ne așteptăm soarta o mie de ani ? Situația geografică nefavorabilă , neprielnicia condițiilor istorice , năvăliri barbare , vecini sălbatici ? Dar acestea ar fi trebuit să fie motiv în plus de afirmare ,elemente de mărire proprie dacă pornirea de a face istorie pornirea oarbă și primordială , ne.ar fi aruncat irezistibil în vârtejul universal.

Astăzi la ce-am ajuns ? La voința de a face istorie .Cine a înțeles acest lucru este lămurit cu **tragedia culturilor mici , cu tot ce e rațional, abstract , conștient în tragicul nostru.>** (p. 6)

..."Noi știm că sîntem ceea ce se numește **<o cultură minoră >**Mai știm că aceasta nu înseamnă neapărat inferioritate calitativă.Cultura noastră populară , deși minoră, are realizări calitativ comparabile cu cele ale culturii mari " (p.7)

..."Despre **stărmoșii noștri geți , plugari și ciobani**, s-a putut spune (Pârvan,**Getica**, 131) că în sec. al VI a Chr.**nu aveau o cultură calitativ inferioară** , ci doar **formal deosebită de a grecilor** ;tot ce-i deosebea era că ei, geții, erau săteni , nu orășeni , ca grecii." (p.7)

/Eternii săteni ai istoriei

"Dar tocmai **aceasta ne nemulțumește azi** :că **am fost și sîntem** – prin ce avem mai bun în noi –**săteni .Noi nu mai vrem să fim eternii săteni ai istoriei**

Tensiunea aceasta – agravată nu numai prin faptul că suntem conștienți de ea , dar și prin convingerea că **<a fi conștient>** poate reprezenta **un semn de sterilitate** – alcătuește **drama generației de azi.**

Economiceste și politiceste,culturalicește ori spiritualicește,**simțim că nu mai putem trăi într-o Românie patriarhală, sătească, anistorică .**

Nu ne mai mulțumește România eternă ;vrem o Românie actuală " (p.7)

/Viziunea statică a istoriei românești.

Tot ce se întâmplă ,apare românului drept zădărnice.

<Toate veacurile se înțeleg ca ziua de ieri >, spune românul.

" În această concepție ,**nici efortul de cunoaștere științifică** ,și **nici cel de desăvârșire morală**, pe calapoade naționale ,**nu pot sta pe primul plan aici.**

Nu știu dacă și în alte părți **Psalmii Vechiului Testament** s-au citit la fel de mult ca la noi

.În orice caz,**eternitatea românească** despre care vorbesc **este de acest tip.**

Nu o plenitudine istorică,nu realizări majore –pe care neamul nostru nici n-ar fi avut

când să le înfăptuiască – **dau garanția duratei ;ci sentimentul că , în fond, există un plan** față de care toată **frământarea istorică este irosire și pierdere."**

" Din această eternitate ne străduim să ieșim ,deci "

Pentru a descrie "**coborârea românească**" în istorie și "**părăsirea viziunii statice**" a desfășurării istoriei ,Noica a ales trei momente culturale de culme :**Neagoe Basarab** (sec.XVI), **Dimitrie Cantemir** (sec. XVIII) ,**Lucian Blaga** (sec. XX) (p.10-11)

...Neagoe Basarab

[LD: repet ,cu regret,eu nu pot să mă las furată de profunzimea și frumusețea incursiunii lui Noica .Eu caut la el – nu la Basarab,Cantemir sau Blaga – semnul și căutarea Și zice Noica după ce radiografiază scrierea, ba chiar cuvintele basarabului:

..."Este însă un fapt că până la urmă **totul se scaldă în perspectiva eternității** .

E o problemă cum același Neagoe , care făptuește orgolios , după modelul slăvit al împăraților bizantini, se miră împreună cu prorocul:<Ce este omul, Doamne , de-ai făcut pentru el atâta mărime > ; **e o problemă** cum o conștiință care refuză religioasă lumea se împacă practic cu ea ;**dar problema este a noastră , nu e a lui Neagoe.**

El nu simte conflictul, și totul sfârșește la el pe dimensiunea eternității."

...Neagoe arată fiului său care sunt treptele desăvârșirii :<Că, mai întâi de toate este **tăcerea** ,iar **tăcerea face oprire** ,oprirea face **umilință și plângere** ,iar **plângerea face frică** ,și **frica face smerenie** ,smerenia face **socoteală de cele ce vor să fie** ,iar această **socoteală face dragoste** , și **dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii**

Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu >

"Pe planul eternității,unde sfârșește conștiința lui Neagoe,după ce a călătorit printre singurătăți și spaime ,**nu poate fi vorba nici de cunoaștere , nici de efort etic**, pentru că nu e în joc spiritul pur și simplu .[...]**Conflictul de fapt dintre planul etern și cel istoric este soluționat direct , prin renunțarea la spirit** sau prin ocolirea spiritului cu tot ce implică el : **cunoaștere , acțiune , afirmare omenească ."** (p.12-18)

...Dimitrie Cantemir

[LD : De la momentul "anistoric" ilustrat de Neagoe Basarab, Noica trece la Cantemir pe care-l consideră **primul fenomen de criză din spiritualitatea românească**.Și în acest caz **urmăresc percepția lui Noica nu ...Descriptio Moldaviae sau Hronicul vechimii sau Istoria Imperiului Otoman.**]

..."Când ia cunoștință de sine , sub impulsul evadării în planul istoric,**conștiința românească e nemulțumită de sine**.Așa va fi la Dimitrie Cantemir,și **e una din cele mai izbitoare trăsături** ,pentru o eventuală istorie a vieții spirituale românești,faptul că odată cu Cantemir începe și spiritul de critică.**Nu spiritul critic** ,care funcționează paralel cu activitatea creatoare ,corectând-o ;ci nemulțumirea **față de sine** ,nemulțumirea **că ești așa cum ești**,nemulțumirea aceasta care **și astăzi însuflețește multe cugete românești** ,incapabile să împace **ceea ce sînt** cu ceea ce **vor să devină** . "

..."Ales membru al Academiei din Berlin, întâiul român învrednicit cu această cinste, Cantemir este îndemnat de colegii săi germani **să scrie despre poporul său**.

De aici ies cele două lucrări *Descriptio Moldaviae* și *Hronicul vechimii romano-moldo-vlahilor* ,publicate postum.[...] **Specialist în chestiuni orientale** ,pentru Apus,Dimitrie Cantemir este ,în timpul lui,**primul european în Răsărit** . "

..."Iar atunci se produce spectacolul acesta excepțional de interesant pentru istoria culturii românești și **care abia azi începe , în lumina setei noastre de a face istorie , să fie înțeles cum se cuvine :un român europeanizat își întoarce privirile asupra României**.

Țara noastră îl farmecă și, în același timp, îl nemulțumește Din vina ei ? Din vina lui ? E conflictul dintre etern și istoric care , de astă dată, nu mai trebuie pus de noi, ci se pune singur." (p. 19-22)

...Constantin Noica

..."Există , în *Descriptio Moldaviae* ,scrisă în 1715,**o pagină de critică aspră la adresa spiritualității românești**.Deși cartea [...] este clasică în România [...] paginile de critică la adresa spritualității românești **sînt oarecum trecute cu vederea** O anumită sfială a făcut pe **înaintașii noștri să nu pună sub ochii fiecărui școlar român** ,în chip special, capitolul din *Descriptio Moldaviae* intitulat "**Despre datinile românilor**" [...]

Și de aceea sînt încredințat că, în clipa când **generația cea nouă** va face manuale de școală ,**critica aspră pe care o face Cantemir la adresa românilor va trebui să treacă sub ochii fiecărui tânăr român** .Nu numai pentru că e dreptă ;dar și pentru că e

nedreaptă Nu numai pentru că putem îndrepta multe neajunsuri românești în lumina ei, dar și pentru că ,în fondul ei ,**critica izvorăște dintr-o tendință strict europeanizată ,care nu mai este a noastră** ,chiar dacă avem și noi conștiința nemulțumită a europeanului Cantemir "

...**Dragostea de patrie** l-ar îndemna [pe Cantemir] să-și laude neamul,dar **dragostea de adevăr** îl îndeamnă **să-i arate pe față greșelile**. Din setea de a fi obiectiv în judecata asupra neamului său,Cantemir sfârșește chiar la excese[...] E ceva inconsistent , e o lipsă de armonie în sufletul lui înstrăinat (p.22-23)

▣ Firea românului

[LD 22 martie.2006.:splendidă **critica criticii lui Cantemir** ,la care eu ar trebui să fac **critica criticii lui Noica , la critica lui Cantemir !**Și nu că aş fi eu mai înțeleaptă sau mai cultivată, ci numai pentru că **eu am trăit ,față de ei, epoca comunistă iar din 1989, cea post-comunistă.Și culmea ! Cu mici excepții,dau câștig de cauză lui Cantemir !**]

..." Cantemir decretează : cu excepția **religiei drept credincioase** și a **ospitalității** ,abia mai găsim ce ar putea merita laudă la români .

Aroganță și mândrie ;spirit de ceartă, dar și **concilianță peste măsură ; îndemn spre viață ușoară ;nici mânie ,dar nici prietenie lungă ; curaj deosebit** de mare la începutul bătăliei , **apoi tot mai puțin ;inconstanță ,spirit excesiv de tiranic** uneori , **excesiv de blând** alteori , iată câteva trăsături pe care vrea Cantemir să le vadă în firea românului.

..."Compatrioții săi **nu sînt amatori de litere** ,ba chiar le urăsc ,spune Cantemir –uitând că rușii erau și mai refractari decât românii ,mult mai încercați de soartă .

<Ei cred că oamenii învățați își pierd mintea >,constată cărturarul acesta care a publicat în limba română o singură lucrare ,filozofico-religioasă ,de tinerețe,fără să aibă, firește , vreun ecou . "

..."**Că Imperiul Otoman** , spune el,atât de strașnic,n-a putut supune un popor **<atât de incult și de nepuținios>**,ține doar de providența divină.

Și totuși, constată Cantemir, **neamul românesc a știut să-și conserve** totdeauna neatînse **legile sale civile și cele bisericesti-** pentru ca , ceva mai jos, în același capitol, să spună că **românul nu se prea ține de cele dumnezeesti**.

Iar când întâlnește curaj la români, știți ce spune ? **Fatalismul e cel care dă curaj !** (p. 24-25)

-Nonexistența categoriilor etice

[LD: iată o viziune (ipoteză ,criteriu) asupra căreia trebuie să reflectez , cu posibilitatea de a urmări acest fenomen în epoca modernă ,cu saltul în interbelic.

..."Cantemir judecă după **categoriile etice** , care nu sunt sau **nu erau ale neamului românesc**.Cantemir judecă după **setea de cunoaștere și adevăr** a apuseanului ,**sete care iarăși nu însuflețea neamul românesc**. [...]Cantemir ar fi voit pentru neamul său, **o ieșire în istorie**.[...] E semnificativ însă faptul că nedreptatea vine de la **un român,care iese din cadrul anistoric al vieții românești ,spre a fixa cel dintâi** termenii conflictului dintre **ceea ce este etern și ceea ce trebuie să fie istoric** în neamul românesc.

..."**Conflictul e și cel de astăzi [LD Atenție !]** Și astfel , cu **perspectiva de veșnicie** a lui Neagoe Basarab din secolul al XVI-ea și **nemulțumirea de om al istoriei** ,care însuflețea pe Cantemir la începutul secolului XVIII-lea, avem cei **doi termeni ai unei drame** , care încă dă sens viu frământării noastre românești" (p.26)

-Spiritualitatea anonimă românească :sufletul popular.

..."Iată-ne acum în veacul al XX.-lea .Secolul trecut , pornind pe linia romantismului german la cercetarea culturilor populare , ne-a dat revelația unei bogății de care suntem mândri .Dacă un Cantemir nu putea simți decât în chip obscur tot ce e valabil în spiritualitatea românească, **noi știm astăzi limpede** ;pipăim cu emoție și încântare **realizările**,multă vreme neștiute și nedrămuite de critica estetică, ale **sufletului popular**. Dar,conștient sau nu ,**am sfârșit prin a ne integra și noi în procesul de creație cultă , de creație voluntară.**" (p. 27)

...Lucian Blaga: satul românesc

..." În momentul în care producem pe **cel mai personal dintre creatorii noștri de azi** , un **adevărat filozof** în înțelesul occidental al cuvântului , **creator de sistem și de valori**

filozofice proprii ,ne aducem aminte de satul românesc .

Ales în 1937 membru al Academiei Române , într-un loc special creat pentru a-i încununa meritele, Lucian Blaga nu are un înaintaș căruia să-i facă , după obicei, elogiul și atunci ce elegiu va rost el la intrarea în Academie ? **Elogiul satului românesc** .Cel mai personal dintre creatorii români de azi, face elogiul a **tot ce e imperonal , anonim, anistoric în sufletul românesc** [...](p.27)

-Cultura majoră / cultura minoră

..."Primul elan valabil către realizări de cultură majoră este înfrățit la noi cu recunoașterea caldă a culturii minore românești.Conflictul dintre etern și istoric pare a-și găsi o soluție , cel puțin academică."

..." După el,deosebiriile dintre cele două tipuri de culturi ,nu sunt de proporții ci de vârstă.

Cultura minoră trebuie înțeleasă ca **o expresie a copilăriei** [...] Copilăria poate fi eternă ,scrie în chip sugestiv Blaga [...] Totuși , **nici Blaga** – sau poate mai puțin decât oricine el- **nu va propune azi să rămânem la cultura minoră.**

El constată că **de 100 de ani tindem spre cultură de tip mare** " [...]
(p. 28-29)

-Satul - matcă stilistică

[LD: nu vă supărați pe mine înaintașilor ! Dacă ne putem lăuda cu "**această pecete**" ; dacă putem fi mândri de "**boicotul istoriei**" de către țăranul român ;dacă recunoaștem că "**străinii de neam "au făcut istoria** ; ș.a. ...atunci eu consider această filozofie (originală , valoroasă, majoră) poartă în ea "**meteahna românilor**" :un orgoliu nemăsurat Așa ,or fi purtând și alte entități primare "pecetea" neamului lor .Dar n-au rămas încremeniți în ea aproape 2000 de ani !]

" **Satul nostru** ,spune Blaga ,**a avut tăria să se păstreze ,boicotând istoria** .În jurul lui **se făcea** ,de către alții ,străini de neamul nostru , **istorie ;satul nostru s-a păstrat** .Vremea a vremuit [...] dar **matca stilistică** , deci **pecetea adâncă a neamului românesc ,a rămas aceeași .**" (p. 29)

▣ **Sociologia monografică**

..."Blaga mărturisește sincer că **problema trebuie lăsată deocamdată deschisă.**

O va soluționa el altădată de-a binelea ? N-o știm încă.Și problema rămâne deschisă , pentru că **e tensiunea în care trăesc toate culturile tinere .**

Astăzi trăim din plin problema aceasta deschisă.Numeroși cărturari tineri au pornit la sate , înarmați cu metodele sociologiei monografice , spre a surprinde științific realitatea aceasta atât de greu sesizabilă a creației populare .

▣ **"Spațiul mioritic "**

[LD:idee genială ,deformată,deturnată,banalizată în anii comuniști,când ,din nou,**alții ne-au făcut istoria** Numai că de data asta ...**satul românesc n-a mai putut-o boicota** Ce a mai rămas din "**spațiul mioritic**"după regimul comunist... se știe,se vede ,se simte]

Miorița este culmea artistică a poeziei populare .Pe baza "**sugestiei ei spațiale**" , alternanței dintre "deal și vale" , spațiul "ondulat " ș.a."**Blaga a făcut o impresionantă analiză a fenomenului românesc din perspectiva filozofiei sale** , intitulată **Spațiul mioritic**.Iar astăzi,**alți cărturari tineri cultivă nu spiritul Mioriței ,ci "mioriticul"** , efortul de a teoretiza , cu elemente originale , asupra unui material care pentru ei nu poate rămâne decât **pretext , nicidecum țintă**.Între **Miorița și mioritic** se circumscrie deci,pe un anumit plan,**oscilația noastră.**"(p. 31)

-România "îmbrâncită de istorie "

" De mai bine de 100 de ani ,**România este îmbrâncită spre istorie** ,se îndreaptă singură spre ea." După Pacea de la Adrianopol (1829) își transformă economia patriarhală, în **ecomonomie de schimb** ;după 1848 începe "**aventura politică** "; după 1859,sucesive exproprieri ,cu **împărțirea pământului la țărani** ;după 1939, într-un **război peste granițele sale** ,cum n-a mai făcut-o [**LD . nu-i chiar așa dar ...**]

"Totul, în economie , în viața politică,pe plan social sau pe plan militar , arată că **neamul trebuie și vrea să-și riște istoria.Totul a venit să ne scoată din eternitate** [.....] Simțim limpede că, dacă ne deschidem astăzi către istorie , e mai ales pentru că biologic și spiritual se întâmplă cu neamul nostru un proces de creștere dinăuntru în afară ;de la

ființă către forma istorică " (p.31-34)

II.Suflet agrar sau pastoral ?

[LD :sunt încântată că am găsit o atare personalitate care-mi confirmă opinia mea de simplu trăitor ,o vreme, la câmpie ,la munte.,la oraș.Dar rămân doar impresionată de visările pe atunci ale tânărului Noica ,aflat în Germania , în atmosferă academică
Va veni nu mașina,ci "tancul sovietic" care va distruge sufletul românesc...]

("Orizontul", 1944)

..."De câtevea decenii ,**cărturarii români se întreabă** dacă **valorile țărănești** sau cele **orășenești** trebuie să precumpănească pentru împlinirea destinului nostru național.[---]
"Firește ,nu de la simpla regăsire a sufletului nostru pastoral e de așteptat **intrarea noastră în istorie, europenizarea noastră**,ca popor viu și creator de valori politice
Sufletul pastoral rămâne încă legat de unele **moduri anistorice** ale sufletului românesc ,așa încât problema de a pune accentul pe sat sau oraș rămâne , până la un punct ,intactă.(p. 35-40)

▣Țăranul plugar

E adevărat,**prin ce avem noi mai bun până acum, sântem țărani**.Așa ni s-a spus adesea,cu mai mult sau mai puțin romantism.

Dar alteori n-am întârziat să ne dăm seama de un lucru :că **precumpănirea valorilor țărănești înseamnă păstrarea noastră în rândurile întârziatilor istoriei .
Nu se pot crea valori istorice de durată pe nivelul afirmărilor țărănești."**

▣Agrarienii

[LD:Noica este în eroare .Țăranii nu erau "agrarienii" Agrarienii despre care vorbește el sunt ...**marii proprietari funciari** ,cu pământul salvat la expropriere care da, este adevărat intră în circuitul pietii de schimb după Adrianopol , și continuă și în interbeic.etc etc
Acum realizez însă că în aceste abordări lipsesc ... boierii ! Oare de ce ?]

"Felul cum se pune problema – sat sau oraș ? – este totuși simplist .**Nu tot ce este la noi țărănesc a fost anistoric.[...] Nu orice tip de viață rurală este vegetativ** , static, nepolitic,conservator ;**nu orice țăran** este însuflețit doar de **o energie pasivă."**

De peste 100 de ani de la pacea de la Adrianopol , când României agrare i s-au deschis posibilități moderne de schimb, **poporul român s-a agrarenizat**

Dar el n-a fost totdeauna un popor agrar, iar **sufletul lui n-are trăsăturile de sedentarism și de pasivitate agrară."**

▣Tipul pastoral

[LD: da ,sunt de acord că "țăranul-plugar" este diferit de "țăranul-muntean" și că ,în mare parte, cultura pastorală a dat marile creații populare .]

" **În țăranul nostru coexistă** azi și a precumpnit altădată **un suflet de tip pastoral.**

De aici ,poate ,**câteva trăsături** pe care alții nu le înregistrează , iar nouă ne place să le lăsăm amorțite ,dar care și ele,**mai ales ele, dau măsura sufletului românesc.[...]**

...Traian Herseni

"Un cercetător recent al problemelor de sociologie pastorală românească ,**Traian Herseni** ,arăta că **toate formele superioare ale culturii noastre populare țin de singurătatea pastorală** :dorul ca și jalea , doina ca și basmul ."

...Ovid Densusăianu

" Dar cărturaul român care a susținut cu cea mai mare hotărâre **caracterul pastoral** al vieții noastre țărănești ,este Ovid Densusăianu ." El pune aceste întrebări justificate:

-De ce n-am avut inspirație din viața de câmp ?

-De ce este vorba atât de mult de **codru** , în poeziile populare ?

-De ce **primăvara și sentimentul naturii** joacă un asemenea rol ?

...**Dorul** se naște în lumea păstorilor , unde singurătatea și despărțirea joacă un rol însemnat ș.aș.a

-Colonizare românească

Gândurile lui Densusăianu sînt azi mai actuale ,pentru neamul românesc,de cum erau

acum 20 și 30 de ani ,pe când scria el.(*La vie pastorale chez les roumains* , 1914)
Densușianu afirmă categoric că **la început am fost un popor pastoral**, având energie și
forță de expansiune ,astfel explicându-se **colonizarea română** a Istriei, a Meglenului, a
Crimeii, a Caucazului.**Cineva compara pe păstori cu marinarii apelor** .

...Abel și Cain

..." **Abel e cioban și Cain e plugar**.Abel rătăcește prin lume , și Cain frământă locul.Iar
Cain ucide pe Abel .Întotdeauna Cain ucide pe Abel.Mă gândesc ,de pildă la cele două
suflete românești :**sufletul pastoral și cel agrar**.[---]

Sântem țara lui Cain în care Abel n-a murit încă de tot .Dar va veni pedeapsa lui
Dumnezeu – **mașina - și-i va mătura pe amândoi**, pentru ca neamul lor să crească , să
crească biblic, dincolo de zările țării " (p. 35-40)

III.Pentru o altă istorie a gândirii românești

În marginea "*Învățăturilor lui Neagoe Basarab*" ("*Saeculum*" 1943) (p. 40-72)

/Cunoașterea filozofică

[**LD: o adevărată profesiune de credință ,nu ? O profesiune de credință , însă,la început
de drum ,și era în 1943-'44.Ce se va alege de ea !?Mereu încerc să demonstrez că prin
ocupația sovietică și instaurarea dictaturii comuniste ,toate drumurile evoluției românești
au fost RETEZATE]**

Are cercetătorul filozofic dreptul să se apropie de materialul românesc?

Istoricii literari - nu și-au sfârșit migala ;**folcloriștii și etnografii** –au aruncat sonde în
sufletul anonim românesc ;**filologii** se ceartă ,încă ;**istoricii** – nu conclud ;**sociologii** au
pus stăpânire pe sufletul colectiv .**Istoria filozofiei** este și ea o metodă de cunoaștere
..."Iar în perspectiva ei ,**e timpul să facem mărturisirea că ne-am săturat să
"cunoaștem" cugetul și gândirea românească** prin filozofia lui **Conta**, rudimentele de
filozofie ale lui **Titu Maiorescu** sau **filozofia gânditorilor oficiali**.

E și altceva de întreprins sau cel puțin de încercat ,în această privință.

Dacă materialul românesc **e încă plin de nesiguranțe**, pentru că n-a putut fi pe deplin
identificat,**în ganga de de material sud-estic în care se află** ,aceasta nu va sili pe
istoricul gândirii decât să fie mai prudent .Dar mai are cercetătorul filozofic dreptul să
ocolească materialul românesc ?**Dacă** materialul acesta românesc **se cere luminat din
toate unghiurile ,e timpul să recunoaștem , în el, partea care revine filozofiei ."**
(p.47-48)

«Învățăturile lui Neagoe Basarab

[**LD, 23 martie 2006 :ce caută această argumentare în cartea mea ? Și unde ar trebui să
figureze ea :la Cultură, la Mentalități, la Doctrine ? Și totuși cred (simt) că ea îmi poate
da și mie o cheie , o metodă -pe care o caut și n-o găsesc -,atunci când preiau atâtea și
atâtea lucrări și opinii din interbelicul românesc .**

Sunt ele ale lui Neagoe Basarab ? Aparțin sec. XVI sau XVII (cum le atribuia Russo unui
călugăr admirator al lui Neagoe) ?Sînt ele o operă de compilație sau conțin și părți
originale? Exprimă sensibilitatea românească, sau o ascund ?

...De la **Bălcescu** (care folosea în 1846 părți dintr-o versiune românească) până la
Vasile Grecu (care a publicat , în 1942,versiunea greacă , găsită la Muntele Athos)
cartea lui Neagoe e o problemă deschisă a istoriei literaturii românești.

Argumentele istorice , psihologice ,filologice,de critică , de erudiție, de bun simț , și
singura certitudine este că ... a fost scris în limba slavonă.

Pentru valorificarea filozofică , paternitatea lor este secundară.Chiar și diferența de un
veac .Mai grav este detectarea originalității operei.Învățăturile împrumută pasaje din Biblie,
din viața sf. Constantin și Elena, Varlaam și Ioan al Sf. aș.a

" Nu știm ce este al lui Neagoe și **nu putem pretinde decât că Învățăturile ar fi
reprezentative pentru sensibilitatea și cugetarea românească de atunci."**

Iorga,Cartojan,Ștefănescu

"**Paradoxul e că nu poți ști cum trebuie cercetate** opere de speța **Învățăturilor** , decât
după ce le-ai cercetat ."

...**Nicolae Iorga**.Când reedita (Văleni ,1910) traducerea românească a **Învățăturilor**
(ediția 1843) scria :<**Cred că am redat literaturii noastre o carte de citire populară** ,din

care se pot scoate **multe învățăminte** >

Noica :În ciuda autorității celui care scrie ,este ceva ce nu meritau *Învățăturile*, care nu sunt o carte "populară", iar învățămintele sunt azi inutile sau ridicole .**Iorga nu a făcut decât un act cultural.**

...**Nicolae Cartojan** (*Istoria literaturii române vechi*, vol I, Fund.Reg.,1940)onsiderându-le

<cel mai de seamă **monument al cugetării și simțirii românești în limba slavă**>.

El spune că **sâmburele doctrinei lui Neagoe e ideea monarhiei absolute ,dar subordonată creștinismului**

...**Marin Ștefănescu** (*Filozofia românească*, București, 1922)spune că este < **o sinteză între Morala creștină și Politica naționalistă**[...]*Jo unire între experiență și rațiune , determinism și libertate , spirit și materie, democrație și aristocrație* >

Noica: Nu un asemenea tip generos de analiză filozofică ne interesează aici.Ne temem că nici" rațiune" ,nici"libertate" și nici" spirit" n-au sens în viziunea lui Neagoe .Cu atât mai puțin ,"democrație" !

/Gândirea occidentală :cunoaștere și etică

<Adu-ți aminte adeseori de moartea ta și nu vei greși mult lui Dumnezeu > ; <Măcar Domn, măcar boier, măcar bogat, măcar sărac, toți o cale voim să mergem la judecata lui Hristos > ;<Domnia mea se va risipi ca fumul...>.

Îndemnurile acestea , care domină toată lucrarea , care dau **sensibilitatea gândirii lui Neagoe**, nu sunt alceva decât **gândirea și sensibilitatea Eccleziastului**, trecută prin **filtrul unui anume tip de creștinism**.Așa va fi și în *Divanul* lui Cantemir ; **asa începe orice cuget românesc** din vremea aceea.

...**În istoria gândirii occidentale** , împăcarea sfârșește prin a fi simplă: se face pe plan de **cunoaștere** și pe plan de **comportare etică**.Și pentru apusean lumea e trecătoare ; începând cu vechii greci, totul e aparență, amăgire , nesiguranță.

...**"Dar în fața acestei lumi a părălniciei ,cugetul se trezește la viață și caută adevărul statornic , formele , ideile [...].În fața nesiguranței impresiilor și a părerilor despre lume , cugetul vrea să cunoască [...]. Nesiguranța externă va fi depășită prin cunoaștere**

/Gândirea românească

-Lipsa problematicei de cunoaștere

...**"Ce se întâmplă în viziunea românească – solidară desigur cu cea răsăriteană- a lui Neagoe ?De la început,la el,ca și la Cantemir ,simți că nu există problematică de cunoaștere** Faptul va fi din plin **o trăsătură** –și nu doar negativă – **a spiritualității românești** .Orice demon al cunoașterii ,orice criză a spiritului ,tot ce ține de omul "faustic" occidental,**lipsește de aici."**

..." În timp ce la **Augustin** , inima duce la cunoaștere , iar la **Pascal** duce la adevăr, **dincoace inima este mută.Nu vrea să știe și să se lumineze ; vrea să se odihnească."**

-O simplă componentă creștină

E numai creștinism aici ? [...] Deci e vorba doar **de un tip de creștinism** ; și ,până la urmă ,s-ar putea să fie **o simplă componentă creștină în gândirea românească."**

-Absența componentei etice

"Absența unei problematice a cunoașterii , se întregeste cu absența uneia etice.Ea nu e mai puțin semnificativă și mai special creștină.Se vorbește adesea , și pe drept cuvânt, de etica creștină.**În viziunea aceasta românească , însă, etica nu e nici un moment măsura lucrurilor** .[...] **În realitate**, există un **creștinism dincolo de etică**, după cum există **unul fără cunoaștere** ;iar **pe acesta l-a preferat sensibilitatea și gândirea românească**.Poate că nu l-a preferat doar , ci **l-a luat în stăpânire , i-a pus pecete românească."**

-Dumnezeu face; românul primește

Dar din ce se naște fapta ? Ce face cu puțință activismul vieții ? [...]

...Oricât de nevrednici suntem, **noi căpătăm ceva** .

Dumnezeu este cel care o face , firește :<**Bucură-mă , Doamne, și pe mine, Neagoe,**

robul tău cel lenevos și ticălos.>; bucură-mă , așa , pasiv. [...] Să făptuim în pocăință , smerenie <**cu frică și cu tremur** >,- și atunci poate că **Dumnezeu ne va bucura** . Iar fapta aceasta **nu e gest moral, etic**, -de biserică sau nu .

Raporturile noastre cu lumea nu sunt de bunătate rațională ;ci de milă.

-Sensul metafizic :scara către cer

"**Ce sens metafizic** are atitudinea aceasta românească ?Ce legitimează împăcarea noastră cu lumea ? Aceasta e **problema centrală** poate în istoria gândirii vechi românești."

...**Neagoe dă sfaturi fiului său** .Să fii blând și nepizmăreț, îi spune el ;râsul și glumele să nu intre în inimile noastre ; păzește-ți ochii și inima ; smerește-te

Și după ce-l îndeamnă pe Teodosie să scotocească toate acestea, adaugă :

<**Însă nu le vei putea socoti dacă nu vei face cu dreptate lucrurile lui Dumnezeu.**

Că, mai întâi de toate este tăcerea ,iar tăcerea face oprire ,oprirea face umilință și plângere ,iar plângerea face frică ,și frica face smerenie, smerenia face socoteală de cele ce vor să fie ,iar această socotelă face dragoste , și dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu >

...În versiunea mai modernă a prof. Vaile Grecu (tradus din greacă ,1942), textul este și mai expresiv :<**Dar toate acestea ți-e cu neputință să le prinzi cu mintea ta dacă nu ți-ai dobândit cu dreptate aceste virtuți :mai întâi din toate, tăcerea ;căci tăcerea naște înfrânarea ; iar înfrânarea face suferință și căință; iar căința naște frică ; frica naște smerenie ; iar smerenia naște prevedere ; prevederea însă naște dragoste ; iar dragostea aduce sufletul să stea de vorbă cu îngerii .Atunci pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu > "**

«Filozofie existențială

[LD : Noica ia punct cu punct sfaturile lui Neagoe și le contrapune gândirii apusene , invocându-l pe Descartes, Husserl ș.a ,concluzionând că este vorba despre **două itinerarii spirituale deosebite**

Pasul următor mi se pare fantastic :nici mai mult nici mai puțin, **filozofie existențialistă.**

Și iar și iar mă gândesc la "speculația" românească – filozofică sau de altă natură – pentru a-și adjudeca **începuturi, intuiții,precursori,filiații ,valorificări,actualizări** ,ș.a Este bine ? Este rău ? Sau toate sunt expresii ale culturilor "minore " ?]

"Ce se capătă însă pe **treapta a treia** a fragmentului din **Învățăturile ? Umlință și plângere** .În tăcerea lumii **nu-și face apariția spiritul**.Conștiința nu ia direcția luminii proprii.Se adâncește tot mai mult în **întunericul neființei** pe care a invocat-o.

Sînt aici ,dar abia începând de aici ,**două itinerarii spirituale deosebite** .

De o parte, spirit , conștiință de sine , cunoaștere , act moral – **de alta** , dramă de conștiință.

Că numai primul itinerar e filozofic ?Într-un sens de școală, poate .

Dar treapta următoare din **itinerariul al doilea** aduce,de la umilință și plângere ,**frica** – de pierdere ,de părăsire ,de moarte? –iar **frica unei conștiințe** care s-a izolat de lume , spre a nu se mai regăsi ,**e tema principală a filozofiei extiențiale de astăzi**.[...]

Se pierde sensibilitatea filozofică în sensibilitatea religioasă , odată cu **smerenia ?**

Dar trecerea de la frică la smerenie e **o adevărată etapă de cunoaștere existențială.**

[...] poate că **se deschide aici o altă cale pentru filozofare** .

Dar Învățăturile lui Neagoe nu fac filozofie .Erau, până aici, în marginea ei tot timpul ; puteau începe dialogul filozofic cu lumea.**Ele preferă însă dialogul cu îngerii** . Undeva, în vecinătatea acestora , **au presimțit pe Dumnezeu ."** (p. 46-72)

IV.Cum gândește poporul român

("*Convorbiri literare*", 1944, p. 73-100)

[LD:Poate rețin de la Noica aceste trăsături ale poporului român la cumpăna vremurilor . Oricum ele se referă la interbelic, și poate eu nu le-am observat !Și dacă nu le-am observat , ele tot vor da seama de mentalitatea intelectualității tinere de atunci... Poate mai găsesc ceva din ele și în ziua de azi.]

/ Măsura românească

"Românii au un proverb curios :<**Unde e multă minte,e și prostie multă.**>

Să fie românul atât de înțelept încât să se teamă și de prea multă înțelepciune ?

În orice caz, **ceea ce izbește la el** – o vedem bine – **e măsura** .

...**În viața sa interioară ,și peste tot** : în ceea ce face și se face în jurul său.: spațiul interior plin de echilibru ;elanul , niciodată excesiv .

Și **câtă deosebire** între măsura noastră ,**nițel tânguitoare și biblică** , și cealaltă , mediteraniană , rațională , lucidă , suficientă .

"E aproape **o glumă să invoc , aici , latinitatea noastră**"

"Măsură , dreptate , lege , **nu sunt nici gândite , nici resimțite rațional și juridic** , cum înțelegem că au fost – dacă așa au fos – la Roma

...**Măsura noastră** e mai puțin pusă , decât impusă . **E mai angajată în absolut** decât cea din Apus , și **nu cade nici odată în suficiență** . De aceea e și **mai statornică decât ea** .

-Brazda lăsată de Dumnezeu

E vorba despre **cel de-al doilea păcat** al lui Adam . (Cf. Tudor Pamfilie , *Povestea lumii de demult după credințele poporului român* , București , 1913)

După ce i-a gonit din rai , lui Dumnezeu i s-a făcut milă de Adam și Eva văzând cât se chinuie și **le-a dat meșteșugul de a face pământul roditor** , dar le-a poruncit **să nu are mai mult decât o brazdă** . Roadele culese de pe brazdă , le ajungeau .

Dar într-o zi , când Eva era însărcinată cu Cain , **diavolul a îndemnat-o să semene mai multe brazde** . Eva a găsit sfatul bun (rațional) și l-a sfătuit pe Adam să semene mai multe brazde . Când lanul a devenit mare și făgăduitor , **Dumnezeu a pustiit lanul** , și i-a spus lui Adam : *<Tu, omule nesățios ...de azi înainte poți ara cât îți place , și eu îți voi da iarăși cât îmi va place mie .>*

-Non-raționalitatea productivității

Nu este vorba numai despre **condamnarea lăcomiei** , ci de **condamnarea calculului , a chibzuelii . Etica muncii și productivității lipsește aici** (la apusean și la american ea este o virtute) "Căci **raționalitatea nu ne-a tulburat niciodată în chip deosebit** .[...]

Noi **nici nu stăpânim lumea și nici nu o schimbăm** .

Dumnezeu o face , sau se face ea însăși . Stăpânirea științifică a naturii , în sensul apusean , **e o ciudățenie și un act de trufie** ."

-Filozofia lui < o fi > .

" În fața marilor întrebări **am sus și spunem** încă adesea : **< o fi >** . S-ar putea face o întreagă filozofie a lui **< o fi >** , ca o concepție românească despre lume ."

(**Mircea Vulcănescu** a descris filozofia lui "O FI" , în conferința " *Dimensiunea românească a existenței*" (1942) . Ea a apărut în "Izvoare de filozofie" , 1943)

Această filozofie nu obligă la cercetare , ea exprimă jumătăți de măsură , lucru pe jumătate înțeles : *<Așa o fi ? te pomenești că este ! >*

[LD . **aici Noica vorbește de "noimă" , de " tâlc" , care au făcut subiectul atâtor ambiguități la snobii filozofi ... Eu nu mă bag !**]

-Agnosticismul înțelegător

Categorie a **gândirii țaranului român** , remarcată de **Vasile Băncilă : cugetul e neștiutor ; dar parcă înțelege** În fața marilor întrebări , **înțelege și nu înțelege**

-Viziunea țărănească =înțelepciune

"Ce se poate face cu **acest " a gândi"** românesc plin de măsură ?

Experiență de înțelepciune , poate ; dar experiență de filozofie ?[...]

Când se vorbește de "*filozofia poporului român*" , prin raport la înțelepciunea țărănească , **se face o amabilă deviere de sens** .

... "De aceea filozofia lui **< o fi >** sau **<au și lucrurile o noimă>** , nu e în ultimă instanță o filozofie .[...] Că în viziunea aceasta țărănească **nu se ajunge decât la înțelepciune , nu și la filozofie** e limpede .

/Consonanța filozofiei culte cu țărănescul

... "Toate filozofiile românești – cu excepția gândirii lui Nae Ionescu – fac corp cu așa-zisa filozofie populară . **Întreaga noastră filozofie cultă este în consonanță cu țărănescul** "

Nu în prelungire directă , ci în consonanță . De la străfulgerările filozofice ale lui Hasdeu , așa gândește filozofia noastră cultă ; de la **Hasdeu** , peste **Conta , Xenopol , Pârvan și Motru** , până la **Blaga** .

-Absența Eticii

[LD: aş spune că această afirmație a lui Noica a fost cea mai șocantă. Când eu trudesco de ani de zile să caut atari preocupări în etica politică , aflu că ele nu prea sunt de găsit în filozofia românească. Dar atunci unde ? Pot îndrăzni să aspir la **singularitatea unui demers** în această parte a trilogiei mele ?]

... "**Viziunea filozofică** a gânditorilor români , ca și a culturii populare , este **mai mult a lumii decât a spiritului** .

Ca și la Neogoe Basarab, **absența unei problematici a spiritului** , trece în umbră cele două mari discipline ale Apusului : **Teoria Cunoașterii și Etica**.

"**Cât despre etică** , nu poate fi subliniat îndeajuns că **ea lipsește din perspectiva filozofică românească** , populară sau cultă." (p. 94)

62)Constantin Noica, Pagini despre sufletul românesc, Humanitas, 1991

(Reproduce vol. din Colecția "Luceafărul" , București, 1944)

[LD : subtitlurile îmi aparțin ,servindu-mi de problematizare a cercetărilor mele Eu nu extrag de la Noica chestiuni care țin de ... istoria civilizației (sau a culturii),ci vreau să extrag câteva **opinii privind mentalitățile epocii**,

/Viziunea statică a istoriei românești.

Tot ce se întâmplă ,apare românului drept zădărnice.

<**Toate veacurile se înțeleg ca ziua de ieri**> , spune românul.

" În această concepție ,**nici efortul de cunoaștere științifică** ,și **nici cel de desăvârșire morală**, pe calapoade naționale ,**nu pot sta pe primul plan aici**.

Nu știu dacă și în alte părți **Psalmii Vechiului Testament** s-au citit la fel de mult ca la noi .În orice caz,**eternitatea românească** despre care vorbesc **este de acest tip**.

Nu o plenitudine istorică,nu realizări majore –pe care neamul nostru nici n-ar fi avut când să le înfăptuiască – **dau garanția duratei** ;**ci sentimentul** că , în fond,**există un plan** față de care toată **frământarea istorică este irosire și pierdere**."

" **Din această eternitate ne străduim să ieșim ,deci "**

Pentru a descrie "**coborârile românească**" în istorie și "**părăsirea viziunii statice**" a desfășurării istoriei ,Noica a ales trei momente culturale de culme :**Neogoe Basarab** (sec.XVI) , **Dimitrie Cantemir** (sec. XVIII) ,**Lucian Blaga** (sec. XX) (p.10-11)

Neogoe Basarab

[LD: repet ,cu regret,eu nu pot să mă las furată de profunzimea și frumusețea incursiunii lui Noica .Eu caut la el – nu la Basarab,Cantemir sau Blaga – semnul și căutarea **Și zice Noica după ce radiografiază scrierea, ba chiar cuvintele basarabului:**

... "Este însă un fapt că până la urmă **totul se scaldă în perspectiva eternității** .

E o problemă cum același Neogoe , care făptuește orgolios , după modelul slăvit al împăraților bizantini, se miră împreună cu prorocul:<Ce este omul, Doamne , de-ai făcut pentru el atâta mărire > ; **e o problemă** cum o conștiință care refuză religioasă lumea se împacă practic cu ea ; **dar problema este a noastră , nu e a lui Neogoe**.

El nu simte conflictul, și totul sfârșește la el pe dimensiunea eternității."

...Neogoe arată fiului său care sunt treptele desăvârșirii :<Că, mai întâi de toate este **tăcerea ,iar tăcerea face oprire ,oprirea face umilință și plângere ,iar plângerea face frică ,și frica face smerenie, smerenia face socoteală de cele ce vor să fie ,iar această socoteală face dragoste , și dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii** Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu >

"**Pe planul eternității** ,unde sfârșește conștiința lui Neogoe,după ce a călătorit printre singurătăți și spaime ,**nu poate fi vorba nici de cunoaștere , nici de efort etic**, pentru că nu e în joc spiritul pur și simplu .[...]**Conflictul de fapt dintre planul etern și cel istoric este soluționat direct , prin renunțarea la spirit** sau prin ocolirea spiritului cu tot ce implică el : **cunoaștere, acțiune , afirmare omenească ."**

■Firea românului

[LD 22 martie.2006.:splendidă **critica criticii lui Cantemir** ,la care eu ar trebui să fac **critica criticii lui Noica , la critica lui Cantemir !**Și nu că aş fi eu mai înțeleaptă sau mai cultivată, ci numai pentru că **eu am trăit ,față de ei, epoca comunistă iar din 1989, cea post-comunistă.Și culmea ! Cu mici excepții,dau câștig de cauză lui Cantemir !**]

..." Cantemir decretează : cu excepția **religiei drept credincioase** și a **ospitalității**

„abia mai găsim ce ar putea merita laudă la români .

Aroganță și mândrie ;spirit de ceartă, dar și **concilianță peste măsură** ; **îndemn spre viață ușoară** ;**nici mânie** ,dar **nici prietenie lungă** ; **curaj deosebit** de mare la începutul bătăliei , **apoi tot mai puțin** ;**inconstanță** ,**spirit excesiv de tiranic** uneori , **excesiv de blând** alteori , iată câteva trăsături pe care vrea Cantemir să le vadă în firea românului.

▀"Spațiul mioritic "

[LD:idee genială ,deformată,deurnată,banalizată în anii comuniști,când ,din nou,**alții ne-au făcut istoria** Numai că de data asta ...**satul românesc n-a mai putut-o boicota** **Ce a mai rămas din "spațiul mioritic "după regimul comunist... se știe,se vede ,se simte]** Miorița este culmea artistică a poeziei populare .Pe baza "*sugestiei ei spațiale*" , alternanței dintre "deal și vale" , spațiul "ondulat " ș.a."**Blaga a făcut o impresionantă analiză a fenomenului românesc din perspectiva filozofiei sale** , intitulată "**Spațiul mioritic**".Iar astăzi,**alți cărturari tineri cultivă nu spiritul Mioriței ,ci "mioriticul"** , efortul de a teoretiza , cu elemente originale , asupra unui material care pentru ei nu poate rămâne decât **pretext** , **nicidecum țintă**.Între **Miorița și mioritic** se circumscrie deci,pe un anumit plan,**oscilația noastră.**" (p. 31)

...Abel și Cain

..." **Abel e cioban și Cain e plugar**.Abel rătăcește prin lume , și Cain frământă locul.Iar Cain ucide pe Abel .Întotdeauna Cain ucide pe Abel.Mă gândesc ,de pildă la cele două suflete românești :**sufletul pastoral și cel agrar** .[---]

Sântem țara lui Cain în care Abel n-a murit încă de tot .Dar va veni pedeapsa lui Dumnezeu – **mașina - și-i va mătura pe amândoi**, pentru ca neamul lor să crească , să crească biblic, dincolo de zările țării " (p. 35-40)

/Gândirea românească

-Lipsa problematicii de cunoaștere

..."Ce se întâmplă în **viziunea românească** – solidară desigur cu cea răsăriteană- a lui Neagoe ?De la început,la el,ca și la Cantemir ,simți că **nu există problematică de cunoaștere** Faptul va fi din plin **o trăsătură** –și nu doar negativă – **a spiritualității românești** .Orice demon al cunoașterii ,orice criză a spiritului ,tot ce ține de omul "faustic" occidental,**lipsește de aici**."

..." În timp ce la **Augustin** , inima duce la cunoaștere , iar la **Pascal** duce la adevăr, **dincoace inima este mută.Nu vrea să știe și să se lumineze ; vrea să se odihnească.**"

-O simplă componentă creștină

E numai creștinism aici ? [...] Deci e vorba doar **de un tip de creștinism** ; și ,până la urmă ,s-ar putea să fie **o simplă componentă creștină în gândirea românească.**"

-Absența componentei etice

"Absența unei problematici a cunoașterii , se întregeste cu absența uneia etice.Ea nu e mai puțin semnificativă și mai special creștină.Se vorbește adesea , și pe drept cuvânt, de etica creștină.**În viziunea aceasta românească , însă, etica nu e nici un moment măsura lucrurilor** .[...] **În realitate**, există un **creștinism dincolo de etică**, după cum există **unul fără cunoaștere** ;iar **pe acesta l-a preferat sensibilitatea și gândirea românească**.Poate că nu l-a preferat doar , ci **l-a luat în stăpânire , i-a pus pecete românească.**"

-Dumnezeu face; românul primește

Dar din ce se naște fapta ? Ce face cu puțință activismul vieții ? [...]

...Oricât de nevrednici suntem, **noi căpătăm ceva** .

Dumnezeu este cel care o face , firește :<**Bucură-mă , Doamne, și pe mine, Neagoe, robul tău cel lenevos și ticălos.**>; bucură-mă , așa , pasiv. [...] Să făptuim în pocăință , smerenie <**cu frică și cu tremur** >,- și atunci poate că **Dumnezeu ne va bucura** . Iar fapta aceasta **nu e gest moral, etic**, -de biserică sau nu .

Raporturile noastre cu lumea nu sunt de bunătate rațională ; ci de milă.

-Sensul metafizic :scara către cer

"Ce sens metafizic are atitudinea aceasta românească ?Ce legitimează împăcarea noastră cu lumea ? Aceasta e **problema centrală** poate în istoria gândirii vechi românești."

...**Neagoe dă sfaturi fiului său** .Să fii blând și nepizmăreț, îi spune el ;râsul și glumele să nu intre în inimile noastre ; păzește-ți ochii și inima ; smerește-te

Și după ce-l îndeamnă pe Teodosie să scotocească toate acestea, adaugă :

<Însă nu le vei putea socoti dacă nu vei face cu dreptate lucrurile lui Dumnezeu.

Că, mai întâi de toate este **tăcerea** ,iar tăcerea face **oprire** ,oprirea face **umilință și plângere** ,iar plângerea face **frică** ,și frica face **smerenie** , smerenia face **socoteală** de cele ce vor să fie ,iar această socotelă face **dragoste** , și **dragostea face sufletele să vorbească cu îngerii** Atuncea va pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu >

...În versiunea mai modernă a prof. Vaile Grecu (tradus din greacă ,1942), textul este și mai expresiv :<Dar toate acestea ți-e cu neputință să le prinzi cu mintea ta dacă nu ți-ai dobândit cu dreptate aceste virtuți :mai întâi din toate, tăcerea ;căci **tăcerea naște înfrânarea** ; iar înfrânarea face **suferință și căință** ; iar căința naște **frică** ; frica naște **smerenie** ; iar smerenia naște **prevedere** ; prevederea însă naște **dragoste** ; iar dragostea aduce **sufletul să stea de vorbă cu îngerii** .Atunci pricepe omul că nu este departe de Dumnezeu > "

IV.Cum gândește poporul român

("Convorbiri literare", 1944, p. 73-100)

[LD:Poate rețin de la Noica aceste trăsături ale poporului român la cumpăna vremurilor . Oricum ele se referă la interbelic, și poate eu nu le-am observat !Și dacă nu le-am observat , ele tot vor da seama de mentalitatea intelectualității tinere de atunci... Poate mai găsesc ceva din ele și în ziua de azi.]

-Brazda lăsată de Dumnezeu

E vorba despre **cel de-al doilea păcat** al lui Adam. (Cf. Tudor Pamfilie,*Povestea lumii de demult după credințele poporului român*, București, 1913)

După ce i-a gonit din rai,lui Dumnezeu i s-a făcut milă de Adam și Eva văzând cât se chinuie și **le-a dat meșteșugul de a face pământul roditor** ,dar le-a poruncit **să nu are mai mult decât o brazdă**.Roadele culese de pe brazdă, le aungeau.

Dar într-o zi , când Eva era însărcinată cu Cain,**diavolul a îndemnat-o să semene mai multe brazde**.Eva a găsit sfatul bun (rațional) și l-a sfătuit pe Adam să semene mai multe brazde .Când lanul a devenit mare și făgăduitor,**Dumnezeu a pustiit lanul**, și i-a spus lui Adam:<Tu, omule nesățios ...de azi înainte **poți ara cât îți place , și eu îți voi da iarși cât îmi va place mie** .>

V.Sufletul românesc și muzica

("Vremea" , 1942)

Nici unul din bărbații mari de la 1848 n-avea o înțelegere deosebită pentru muzică.Fiii de boieri de acum un veac au asimilat toate artele pe care le întâlneau în străinătate , nu însă și muzica.Nici astăzi nu avem destulă pricepere în această privință (cf.prof. Sextil Pușcariu)

/ Sporirea interesului pentru muzica mare

De aceea fenomenul cultural cel mai adânc ,poate, ce se petrece de câțiva ani în România, e **sporirea interesului pentru muzica cea mare** .Săli pline ;programe de zile mari la radio ;poți nădăjdui că sufletul nostru cult va ști mai mult , va înțelege mai mult .E adevărat că există mulți snobi ;e adevărat că unii nu gustă decât voluptatea muzicii.Ceea ce se întâmplă azi în cultură , are un sens. (p. 103)

VI.Ardealul în spiritualitatea românească.

* Conferință la radio,august 1940.(p. 104-111)

...Somnul în istoria românească

[LD :rostită înainte sau după Diktatul de la Viena .Sub o mare tensiune emoțională legată de lovirea Ardealului.Prețuire și încurajare pentru cei loviți ;mustrare pentru cei ce nu i-au prețuit și apărat ;antiteză între spiritualitatea "ardelenească" și cea "regățească",destul de exagerată - după opinia mea – pentru a stârni valul de solidaritate românească în acel moment Îmi place enorm "**noima**" lui **Noica** despre "**somnul românesc**"și despre alte . "**Însușiri /defecte**" ale neamului românesc.]

"S-ar putea scrie o pagină neasemuit de adâncă asupra neamului nostru , cu titlul "**Somnul în istoria românească**" Nu sunt multe neamurile care să fi fost **atât de aproape** – în rău sau în bine –**de odihna cea mare și de neființă**.

Fără să vrem, de cele mai multe ori fără să vrem,**noi am trecut prin toate modurile somnului**, de la **marea letargie națională** în care am trăit veacuri de-a rândul până să căpătăm conștiința de neam ,și până la **adormirea celor buni din mijlocul nostru**.

Somnul ne-a mântuit , aducându-ne în noi înșine.;**dar somnul ne-a și paralizat** , păstrându-ne prea mult în noi înșine." (p. 104)

▣ Ardealul - starea noastră de veghe .

"Iar în această viață națională ,din fericire dar și din nefericire amorfă de somn,**Ardealul a reprezentat starea noastră de veghe** ;iată , în două cuvinte, rolul pe care i-l descifrăm în spiritualitatea românească.

- Prusia României

"Ardealul nostru a putut fi considerat **o Prusie a României** .Știm cu toții că nu în jurul Ardealului ne-am încheșat noi ca stat național, ci că Ardealul e cel care s-a alipit țărilor românești.Dar dacă **așa s-a întâmplat în ordinea de fapt a istoriei**, pe planul spiritualității românești **centru nostru național este în Transilvania** , în acea "învățată Transilvanie" – spunea cândva Bălcescu – **azil vecinic al naționalității române**.""

- "Patria mamă"

"Nouă așa ni se pare : că , într-un anumit plan, **Ardealul e patria –mamă**.De la Ardeal am primit și nouă **ne trimitea Ardealul tot ce a avut el mai bun**.; ni l-a trimis până la sărăcire de sine [...] Ardealul era cel care **împingea neamul românesc către istorie** [...] **el e sortit să țină treaz duhul românesc în istorie**."

-Conștiință de stăpân

Tipul de român înzestrat cu o semenea **conștiință de stăpân** , mai ales **Ardealul îl dă**, în laboratorul său național.Nu pentru că există ,acolo, trufia românească ; poate , dimpotrivă, pentru că **întotdeauna a existat acolo nemulțumire românească**.[...] Cum să nu-l umilească pe românul dojenit de Petru Maior ori de Gheorghe Șincai , starea în care îl adusesese istoria ? [...] întreg Ardealul a dojenit și s-a dojenit pe sine , luptând, năzuind și răzbind."

/ Funcția spirituală a Ardealului

Funcția spirituală a Ardealului e **de a nu se împăca ,de a nu consimți ,de a nu se așterne somnului** aceluia care acoperă atât de multe etape din istoria noastră.**Nu din dragoste oarbă** pentru altceva face el aceasta .**Dar din conștiința că virtuțile pe care le-a deprins românul dintr-o istorie umilită ,nu pot fi și cele care să-l însuflețească într-o istorie triumfătoare** .**Omul românesc nu poate rămâne același și când e rob, și când e stăpân**.(Bălcescu)

/"Zestrea" de însușiri românești

[LD :aveți dreptate ,d-le Noica! Dar sunt valabile și pentru ardeleni, v-o spun eu !]

"Spun unii că **românul este o ființă tare înzestrată** -și ei cred că sunt patrioți când spun așa .Dar uită că ,din zestrea sa de însușiri,istoria noastră aspră nu ne-a îngăduit să desfășurăm decît pe unele:**anume pe cele care țin de pasivitate**.

- "Îngăduința"

"Așa, ani de zile **s-a lăudat îngăduința românului**.Dar e o toleranță de stăpân toleranța față de ceilalți **a insului care are tăria creștină de a-și iubi până și dușmanul ?** Nu întotdeauna.**E și slăbiciunea de a ști că nu te poți lupta cu dușmanul** ,iar atunci **te**

mulțumești să nu-i impui tu nimic, spre a nu-ți impune el încă mai mult."

-**"Cumințenia"=pasivitate**

"Dar luați **cumințenia românului** , luați **capacitatea lui de a răbda și a nădăjdui** , sau toate celelate virtuți laudate de cei care au interes să le laude ,și veți vedea **câtă pasivitate , cât somn românesc zace în ele** – dacă nu le prefacem în virtuți active , de stăpân..Semnificația spirituală a Ardealului este , pentru noi , cei care nu facem parte din el, ceva determinat: **de a traduce pasivitatea românească în termeni activi** ; de a face până și din așteptarea noastră , până și din împăcarea noastră, **o formă de luptă.**
Cu alte cuvinte : **de a preface negativul românesc în pozitiv românesc "**

-**Țară mișcătoare, neașezată**

"Despre țara noastră cronicarul Simion Dascălu spunea :<**țara mișcătoare și neașezată**> El vroia să spună :**țara pe care străinii o tot încalcă**,ale cărei graniți se tot schimbă,**care nu se mai așează odată în albia ei de viață națională.**[...]
Țara era mișcătoare și neașezată pe dinafară , trebuia să fie așezată și statornică înăuntru.Așa a trebuit să fie și așa a fost ."

/Alipire spirituală de Ardeal !

Dar au venit timpurile și vor mai veni timpuri când **țara ,așezată pe dinafară, va trebui însuflețită dinăuntru** .De timpurile acelea va trebui să fim cu adevărat vrednici.**Iar învrednicirea românească nu se va întâmpla decât** într-o direcție : prin **alipirea noastră spirituală de Ardeal.**" (104)